«تەۋرات 18-قىسىم»

«ئايۇپ»

© مۇقەددەس كىتاب 2012
CC BY-SA 4.0
www.mukeddeskalam.com
«ئۇيغۇرچە كالام تەرجىمىسى»

تەۋرات 18-قىسىم

تەۋراتتىكى «ئايۇپ» دېگەن كىتاب توغرىسىدا

كىرىش سۆز

ئازاب-ئوقۇبەتكە دائىر مەسىلە ھەم سىرلار

خۇدانىڭ ئالدىدىكى ئىخلاسمەن ھەم ھەققانىي ئادەم دەپ ھېسابلىنىدىغان ئايۇپ تۇساتتىن ئازاب-ئوقۇبەت ھەم دەرد-ئەلەمگە قالىدۇ. ئۇنىڭ بارلىق تەئەللۇقاتى، جۈملىدىن قوي، كالا، مىدە ئېشەك ھەم تۆگە پادىلىرى بىر-بىرلەپ ئېلىپ كېتىلىدۇ؛ بۇنىڭغا ئۇلىنىپلا ھەممىدىن دەھشەتلىك بولغان ئېغىر كۈلپەت ئۇنىڭ بېشىغا چۈشىدۇ — ئۇ ئىنتايىن سۆيىدىغان ئائىلىسىدىن، يەنى ئون بالىسىدىن ئايرىلىپ قالىدۇ. لېكىن شۇنداقتىمۇ ئۇ خۇدادىن قىلچە ئاغرىنماي، ئەكسىچە چوڭقۇر قايغۇ ھەم مۇسىبەت ئىچىدە خۇداغا سەجدە قىلىپ، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرىدۇ.

ئايۇپ خۇداغا پۈتۈن ئىخلاسى بىلەن سىغىنىۋاتقان ئاشۇ كۈنلەردە، ئۇ يەنە قاتتىق بىر زەربىگە دۇچار بولىدۇ. تۇساتتىن ئادەمنى قاقشال قىلىپ قويىدىغان، دەھشەتلىك بىر مەرەز كېسەل ئۇنىڭغا چاپلىشىدۇ. ئۇنىڭ پۈتۈن بەدىنى ھۆررەك-ھۆررەك بولۇپ كېتىدۇ. ئۇنىڭ ئېشتىيى تۇتۇلۇپ، بىر نېمە يېگۈسىمۇ كەلمەيدىغان بولۇپ قالىدۇ. ئۇنىڭ تېنىقىدىن سېسىق پۇراق كېلىدۇ؛ ئۇ تەنلىرىنىڭ مۇجۇپ ئاغرىشلىرىدىن ھەم بەدىنىنىڭ دەھشەتلىك قىچىشىشلىرىدىن ئارام ئالالماي، قاتتىق قىينىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئەسلىدە ئۇنى ھۆرمەتلەپ ئۇنىڭدىن ئەيمىنىدىغان يۇرتىدىكى بىر قىسىم مۆتىۋەھەملەرمۇ ئۇنىڭ ئورۇقلاپ، بىر تېرە بىر ئۇستىخان بولۇپ

قالغان بىچارە ھالىتىنى كۆرۈپ، ئۇنى خۇدانىڭ لەنىتىگە ئۇچراپ كەتتى دەپ مازاق قىلىشىدۇ. ھەتتا ئۆزىگە سادىق ھەم كۆيۈمچان بولغان، تەسەللى بېرىشكە تېگىشلىك ئەڭ يېقىنى بولغان ئۆز ئايالىمۇ ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈپ، ئۇنىڭ ئىخلاسمەنلىكى ھەم ھەققانىيلىقىنى مازاق قىلىدۇ. ئايالى ئۇنىڭغا: «سېنى تاشلىۋەتكەن خۇدادىن ۋاز كەچ» دەپ نەسىھەت بېرىدۇ. بىراق ھەزرىتى ئايۇپ ئايالىنىڭ بۇ سۆزلىرىگە قۇلاق سالمايدۇ، ئۆز ئەقىدىسىدە باشتىن ئاخىر چىڭ تۇرۇپ خۇدانىڭ ياخشىلىقىنى تېخىمۇ كۈيلەيدۇ.

ئۇنىڭ بېشىغا چۈشكەن بالايىئاپەتتىن خەۋەر تاپقان ئايۇپنىڭ يېقىن دوستلىرىدىن ئۈچەيلەن مەسلىھەتلىشىپ، ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىش ئۈچۈن ئۆزلىرى تۇرغان يىراق يۇرتلاردىن ئۇنى يوقلاپ كېلىدۇ. ئۇلار كەلگۈچە ئايۇپ كېسەل بولۇپ ئارىلىقتا ئاز دېگەندە ئىككى-ئۈچ ئاي ئۆتۈپ كېتىدۇ. ھەزرىتى ئايۇپ دەسلەپتە ھېچ تەۋرەنمەي خۇداغا ئىبادەت قىلغان بولسىمۇ، لېكىن دەھشەتلىك دەرد-ئەلەم بىلەن يۈرەكلىرى پارە-پارە بولغاندا ھەم كېسىلىنىڭ توختاۋسىز ئازابى ئاستىدا، كەلگەن دوستلىرى ئالدىدا بېشىغا چۈشكەن ئىشلارنىڭ مەنىسى توغرىسىدا گۇمانلىق سوئاللارنى سوراشقا باشلايدۇ. بەلكىم دەھشەتلىك بىر زەربە ئاستىدا خۇداغا ئىبادەت قىلىشنىڭ ئۆزى بىر ئىش، بىراق ئۇزۇنغا سوزۇلىدىغان سىناقلاردا بۇنداق ئىبادەتنى ھەم خۇداغا تايىنىشنى قۇتئىي داۋاملاشتۇرۇش بولسا بەلكىم ئادەمنى سىنايدىغان باشقا بىر ئىشتۇر. ئايۇپنىڭ بۇ ئۈچ دوستى ئۇنىڭ بۇ ھالغا چۈشۈپ قېلىشىنى خۇدا چۈشۈرگەن بىرخىل تەربىيە ياكى جازا دەپ قارىغانلىقتىن، ئۇنى ئۆز گۇناھلىرىدىن يېنىشقا دەۋەت قىلىشقا باشلايدۇ. ئۇلارغا ئىشلارنى چوڭقۇر تەھلىل قىلغان ئېلىخۇ ئىسىملىك ياش بىر يىگىتمۇ قوشۇلىدۇ؛ ئۇ بۇ ئۈچەيلەننىڭ سۆزلىرىگە قوشۇلۇپ ئۆز پىكرىنى بايان قىلىدۇ.

بىز تېكىستتىكى بايانلار ئارقىلىق بۇ ئۈچ دوستىنىڭ نەسىھىتى ھەم قىلغان تەنقىدلىرىنىڭ بېسىمى ئاستىدا قالغان ئايۇپتىن ئىبارەت خۇدانىڭ بۇ مۆمىن بەندىسىنىڭ ئىچكى دۇنياسىنى كۆرەلەيمىز، شۇنىڭدەك يەنە ئۇنىڭ تۇرمۇشتىكى چوڭ مەسىلىلەردە قىلغان ۋىجدانىي كۈرەشلىرىنى ھەم ئۇنىڭ تۇرمۇشقا بولغان گۇمانلىرىنىمۇ كۆرۈشكە مۇيەسسەر بولدۇق. بىز يەنە ئۇنىڭ قانداق قىلىپ

سەممىيلىك بىلەن مەسىلىلەرگە يۈزلىنىشىنى، شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئۇنىڭ ئىشەنچ-ئېتىقادىنى، ئىلگىرىكى تۇرمۇشىدىكى ۋىجدانىي كۆرەشلىرىنى ھەم غەلىبىلىرىنى كۆرەلەيمىز. مانا بۇلار ئۇنى، شۈبھىسىزكى، خۇدانىڭ ئالدىدا ھەققانىي ئادەم قىلىپ يېتىلدۈرگەندى.

ئايۇپنىڭ بۇ ئۈچ دوستى ئاساسەن خۇدانى مۇتلەق ئادىل بولغاچقا، گۇناھكارلارنىڭ ھەممىسىنى ھايال ئۆتكۈزمەي جازالايدۇ، دەپ قارايدۇ؛ ئۇلار: «ئايۇپنىڭ بالايىئاپەتكە ئۇچرىشى ئۇ چوقۇم مەلۇم بىر جەھەتتە ئېغىر بىر گۇناھنى سادىر قىلغانلىقىنى ئىسپاتلايدۇ»، دەپ ھۆكۈم چىقىرىدۇ. ئايۇپ بولسا خۇدانى «ھەممىگە قادىر» دەپ بىلىدۇ؛ لېكىن ئۇ ئۆزىنىڭ بېشىغا چۈشكەن كۈلپەت خۇدانىڭ جازاسى بولسا، بۇ جازانىڭ نېمە سەۋەبتىن ئىكەنلىكىنى بىلەلمەيدۇ. ئۇ دوستلىرىنىڭ ئوي-پىكىرلىرىنى رەت قىلىپ، خۇدانىڭ ئۆزىگە كۆرسەتكەن مۇئامىلىسىدىن گۇمانلىنىپ، خۇدا ئۆزگىرىشچانمىدۇ؟ — ئۇ بىردەم ئادەملەرنىڭ دوستى، بىردەم ئادەملەرنىڭ دۈشمىنى بولامدىغاندۇ؟ — دەپ سورايدۇ.

ئايۇپ يولۇققان بۇ مەسىلە ئىنسانىيەتنىڭ ھەرقايسى تارىخىي دەۋرلىرىدە خۇداغا ئېتىقاد قىلغۇچىلارنىڭ بېشىنى قاتۇرىدىغان مەسىلە بولۇپ كەلمەكتە. شۇڭا كىشىلەرنىڭ تەسەۋۋۇرىدا بۇنداق ئوي-پىكىرلەر مەۋجۇت بولۇپ تۇرىدۇ: — ئەگەر خۇدا پۈتۈنلەي ياخشى بولسا، ئۇ زوراۋانلىقنىڭ، كېسەللىكنىڭ مەۋجۇتلۇقىغا ھېچ يول قويمىغان بولاتتى؛ شۇڭا ئۇنىڭ بۇنداق ئىشلارنى كونترول قىلىش جەھەتتىكى كۈچ-قۇدرىتىگە نىسبەتەن چوقۇم مەلۇم بىر چەك بولۇشى مۇمكىن؛ شۇڭا ئۇ ھەممىگە قادىر ئەمەس. باشقىچە قىلىپ ئېيتقاندا، ئۇنىڭ راستلا ھەممە ئىشقا قۇدرىتى يېتىدىغان بولسا، نېمىشقا بۇ يامان ئىشلارنى توختىتىشتا ياكى توسۇشتا «مۇۋەپپەقىيەتسىز» بولىدۇ؟ بۇ جەھەتلەردە ئۇ ھەرقانداق يامانلىققا يول قويغان؛ شۇڭا، ئۇ «پۈتۈنلەي ياخشى ئەمەس» دەپ قارىلىدۇ.

«ئايۇپ» دېگەن بۇ كىتاب بۇ يۇقىرىقى مەسىلىلەرگە جاۋاب بېرىش ئۈچۈن يېزىلغان ئەمەس. ئۇ بىر ئادەمنىڭ ئۆز ئازابلىرى ئىچىدە خۇدانى ئىزدىشى

توغرىسىدىكى بىر تارىخ ھەم خۇدانىڭ ئۇنىڭغا بەرگەن جاۋابلىرىدۇر. بىراق ئايۇپنىڭ بېشىدىن ئۆتكۈزگەن كەچۈرمىشلىرى ئارقىلىق ئۆزىمىزنىڭ مەسىلىلىرى ئۈچۈن بەزى جاۋابلارنى تېپىش پۇرسىتىگە ئېرىشەلەيمىز.

ئايۇپ ياشىغان دەۋر ناھايىتى بۇرۇنقى زامانلار بولۇشى مۇمكىن. كىتابتىكى بىرنەچچە تەرەپلەر بىزگە مانا شۇنداق خۇلاسىنى دەلىللەپ بېرىدۇ. ئۇ ئىسرائىللىق ئەمەس؛ ئۇ بەلكىم ھازىرقى شىمالىي ئىئوردانىيە ياكى جەنۇبىي سۇرىيەدە ياشىغان ئادەم بولغان بولۇشى مۇمكىن. ئەينى تېكىستتە ئەرەب تىلىنىڭ زور تەسىرى مەۋجۇت. يەنە بىر ئىش، ئايۇپ ۋە ئۇنىڭ دوستلىرى چوقۇم بىر مەزگىل مىسىردا تۇرغان، دەپ قارايمىز. چۈنكى كىتابتا مىسىرنىڭ خېلى كۆپ ئەھۋاللىرى تەسۋىرلىنىدۇ.

ئايۇپ ئىسرائىللىق (يەھۇدىي) بولمىغاچقا، ئادەمنىڭ گۇناھلىرىنى تىلەپ كافارەت قىلىش ۋە ئىبادەت قىلىشقا ئۇنىڭ ئۈچۈن قۇربانلىق قىلىدىغان ھېچقانداق كاھىن («قۇربانلىق قىلغۇچى») يوق ئىدى. شۇنىڭ ئۈچۈن ئايۇپ ئۆزى ھەم ئۆز ئائىلىسىدىكىلەر ئۈچۈن قۇربانلىق قىلىش مەسئۇلىيىتىنى ئۆز زىممىسىگە ئالىدۇ.

ئايۇپ ھەم ئۈچ دوستىغا نىسبەتەن «قايتا تىرىلىش» توغرىسىدا ھېچقانداق خەۋەر ياكى ۋەھىي بېرىلمىگەن. ئۇلار پەقەت: ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن ئادەمنىڭ روھى ناتونۇش، سىرلىق، قاراڭغۇ يەرگە، يەنى تەھتىساراغا (ئىبرانىي تىلىدا «شېئول»)غا بارىدۇ، دەپ بىلىدۇ. شۇڭا ئايۇپ ھازىرقى ئازابلىرىمنىڭ ئورنىغا، كەلگۈسىدە مەن تىرىلىپ خۇدا بىلەن دوستلۇقتا ھەم خۇشاللىقتا بولىمەن، دېگەن تەسەللىنى تاپالمايدۇ. بىراق بىز ئۇنىڭ ئاقلىنىشى ئۈچۈن ۋە بېشىغا چۈشكەن ئىشلارغا يورۇقلۇق تېپىش ئۈچۈن يېلىنىش ئازابى بىلەن ئىچىدىن چىققان بايانلىرىنىڭ ئۇلۇغ پەيغەمبەرلەرچە بولغانلىقىنى ئېتىراپ قىلماي تۇرالمايمىز. شۇ بايانلىرى ئارقىلىق بىز ئۇنىڭ ئېتىقادىنىڭ ئۆز ئەتراپىنى قاپلاپ تۇرغان قاراڭغۇلۇقتىن بۆسۈپ چىققانلىقىنى كۆرۈۋالالايمىز. 9-بابتا ئۇ: «خۇدا بىلەن مېنىڭ ئوتتۇرامدا كېلىشتۈرگۈچى بىر «ئەلچى» ياكى «ئارىچى» بولسا ئىدى!» دېگەن ئىنتىزارىنى بىلدۈرىدۇ. ئاندىن 19-بابتا (25-27-ئايەت) ئۇ ئۆزىنىڭ مۇنداق بىر «كېلىشتۈرگۈچى»سىنىڭ، ھەقىقەتەن بارلىقىنى جاكارلايدۇ؛ ئۇنىڭ بىر «گوئېل»ى، يەنى ئۇنى ئاقلاش ئۈچۈن بەدەل تۆلەيدىغان قۇتقۇزغۇچىسى بار بولىدۇ، نەتىجىدە ئۇ ئۆز كۆزى بىلەن خۇداسىنى

كۆرەلەيدۇ ھەمدە شۇ چاغدا خۇدا ئۇنىڭ بېشىغا چۈشكەنلىرى توغرىسىدا ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىدۇ، دەپ بىلدۈرىدۇ. بۇ بايان مۇتلەق ھەيران قالارلىق بولىدۇ ھەم (بەزى جەھەتلەردىن ئېيتقاندا) ئۇنىڭ بارلىق بايانلىرىنىڭ ئىچىدە ئېتىقادىنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسى سۈپىتىدە تۇرىدۇ. بۇ بايانىنىڭ ئەمەلگە ئاشۇرۇلۇشى شۈبھىسىزكى، پەقەت مەسىھتە، يەنى «يول، ھەقىقەت ۋە ھاياتلىق ئۆزۈمدۇرمەن. مەنسىز ھېچكىم خۇدا-ئاتامنىڭ يېنىغا بارالمايدۇ» دېگۈچى ناسارەتلىك ئەيسادىلا تېپىلىدۇ (ئىنجىل، «يۇھاننا»، 14-بابتا).

بىز يەنە مۇنداق بىر ھالقىلىق مەسىلىدىن ئاتلاپ ئۆتۈپ كېتەلمەيمىز؛ بۇ ھالقىلىق مەسىلە ئوقۇرمەنلەر بولغان بىزلەرگە ناھايىتى ئېنىق قىلىپ بىلدۈرۈلگەن بولۇپ، ئۇ بولسىمۇ، ئايۇپنىڭ بېشىغا چۈشكەن ھەربىر ئىش شەيتاننىڭ قوترىتىشى بىلەن باشلىنىدۇ. كىتابنىڭ باشلىنىشىدىلا، بىزگە ئەرشتە ئۆتكۈزۈلگەن بىر كېڭەشتىن بىر كۆرۈنۈش ئايان قىلىنىدۇ. شەيتان ئاشۇ كېڭەشنىڭ ئىچىگە سوقۇنۇپ كىرگەندە، خۇدا ئۇنىڭغا جەڭ ئېلان قىلىپ: ــ دۇنيادا مەندىن قورقىدىغان، مېنى سۆيىدىغان ھەم ھەقىقەتەن ماڭا خىزمەت قىلىدىغان كىشى بار، ئۇنى كۆرگەنسەن؟ ــ دەپ سورايدۇ.

شەيتانمۇ خۇداغا جەڭ ئېلان قىلىپ: «دۇنيادا ھەققانىيلىق ياكى مۇھەببەت دېگەندەك مۇنداق نەرسىلەر يوق، بارلىق ئادەملەر، جۈملىدىن ئايۇپ پەقەت سەندىن ئېرىشىدىغان بەختلەر ھەم بەرىكەتلەر ئۈچۈن ئىبادەتتىكىدە بولىدۇ، دەيدۇ. بەخت-بەرىكەتلەر ئايۇپتىن ئېلىپ كېتىلىدىغان بولسا، ئۇ چوقۇم سەندىن يۈز ئۆرۈيدۇ» دەيدۇ. شەيتاننىڭ بۇ سۆزلىرى: «سەن خۇدا «ئىنسانلارغا پارە بېرىدىغىنىڭ» ئۈچۈنلا ئۇلار (بولۇپمۇ ئايۇپ) سېنى سۆيىدۇ» مەنىدە ئېيتىلغانىدى. شەيتاننىڭ ئىككى قېتىملىق ئەرزىگە رەددىيە بېرىش ئۈچۈن، خۇدا ئايۇپنى شەيتاننىڭ قولىغا تاپشۇرىدۇ. شۇنداق قىلىپ ئايۇپنى بالايىئاپەتلەر بېسىپ كېتىدۇ. مانا بۇ بايانلاردىن بىز شۇنى بىلىمىزكى، ئايۇپتا يۈز بەرگەن ئىشلار ھەرگىزمۇ ئۇنىڭغا تەربىيە بېرىش ئۈچۈن ئەمەس ۋە ياكى ئۇنىڭ گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن ئۇنى جازالاش ئۈچۈنمۇ ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ ئىچى-تېشىنىڭ بىردەكلىكىنى، ھەققانىيلىقىنى ھەم سۆيگۈسىنى سىناش ئۈچۈندۇر (ھالبۇكى، بۇ سىناقلار ئايۇپنى تېخىمۇ پاكلايدۇ ھەم ئۇنى تاۋلايدۇ).

بۇ ئىشلارنىمۇ يەنە خۇدانىڭ ئىنسانلارغا تۇتقان پىلانىغا نىسبەتەن ھەمدە ئۇنىڭ ئايۇپقا «مېنىڭ ئىشەنچلىك قۇلۇم» دەپ باغلىغان ئىشەنچىسىگە نىسبەتەنمۇ كەلگەن بىرخىل سىناق ھېسابلىغىلى بولىدۇ. بىراق كىتابتا خاتىرىلەنگەن بارلىق ئىشلاردا، ئايۇپ ۋە ئۇنىڭ ئۈچ دوستى خۇدانىڭ ئايۇپ توغرىسىدىكى ئەينى ئېيتقان سۆزلىرىدىن، شۇنداقلا شەيتاننىڭ خۇداغا جەڭ ئېلان قىلغان شىكايەتلىرىدىن ھېچ خەۋەرسىز ئىدى؛ پەقەت ئوقۇرمەنلەر بولغان بىزلەرلا ئەينى چاغدا ھەقىقەتەن نېمە ئىش يۈز بېرىۋاتقانلىقىنى بىلەلەيمىز؛ پەقەت بىزلا خۇدا بىلەن شەيتاننىڭ ئەرشتە ئەينى چاغدىكى قارمۇقارشى ئېيتقان سۆزلىرىدىن خەۋەرلەنگەن بولۇپ، ئايۇپ بىلەن دوستلىرىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى ھەممە گەپ-سۆھبەتلەرگە باھا بېرەلەيمىز.

كىتابنىڭ مۇقەددىمىسىدىكى ئىككى باب بىلەن «خاتىمە قىسمى»دىكى ئاخىرقى بابتىن سىرت، كىتابنىڭ قالغان قىسملىرى ئىبراني شېئىرىيىتى ئۇشلۇبىدا يېزىلغان. باشقا كىتابلاردا قەيت قىلغىنىمىزدەك، ئىبراني شېئىرىيىتىدە مىسرالار ئىككى مىسرالىق (پاراللېل)، بەزىدە ئۈچ مىسرالىق يېزىلىدۇ. بىر بەندتىكى (كۇپلېتتىكى) ھەربىر مىسرانىڭ ئوخشاپ كېتىدىغان ياكى سېلىشتۇرما بولىدىغان تېمىسى بار. خۇدا بىزگە ئىنئام قىلغان بۇ خىل شېئىرىيەت ئۇسۇلىنىڭ ئالاھىدە ۋەزنى ۋە قاپىيىلىرى بولمىغاچقا، بۇ خىل شېئىرىيەتنى جۈرئەتلىك تەرجىمە قىلىشقا مۇيەسسەر بولدۇق. دۇنيا خەلقلىرى بۇ بەند ۋە مىسراللارنى ئوقۇپ ھەم ئۆگىنىپ، ئۇنىڭدىن مەمنۇنىيەت بىلەن بەھرىمەن بولۇۋاتماقتا.

تەرجىمە جەريانىدا، بىز ئىبراني تىلى تەتقىقاتى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان نۇرغۇن ئالىملارنىڭ مەخسۇس «ئايۇپ» توغرىسىدىكى ئەسەرلىرىدىن چوڭقۇر ياردەم، ئىلھام، شۇنداقلا ئۆزىمىزگە نىسبەتەن كۆپ بەھرىگە ئېرىشتۇق. بولۇپمۇ «ئايۇپ» تېمىسىدا يېزىلغان ئەنگلىيەدىكى كلارك دوكتور (1817)، گېرمانىيەدىكى دېلىتچ دوكتور (1851)، شوتلاندىيەدىكى ستراخان دوكتور (1890) ھەم ئاۋستراليەدىكى ئارخېئولوگىيە ئىنستىتۇتىنىڭ تەتقىقاتچىسى ئاندېرسېن پروفېسسورلارنىڭ (1975) ئەسەرلىرىدىن، شۇنىڭدەك 1920-يىللىرى قەشقەردە ئىشلەنگەن ئۇيغۇرچە

نۇسخىسىدىن ھەم خەنزۇچە (1911-يىلدىكى «和合本») «مۇقەددەس كىتاب» نۇسخىسىدىن كۆپ پايدىلاندۇق.

بارلىق تارىخشۇناسلار ئېتىراپ قىلغاندەك، تەۋراتنىڭ «ئايۇپ» قىسمى ئەڭ قەدىمىي بىر كىتابدۇر؛ ئەگەر بۇنداق ئىنتايىن بىلىملىك ئالىملار ھەم تىلشۇناسلارنىڭ ياردىمى ھەم زور تۆھپىسى بولمىغان بولمىسا، «ئايۇپ»نى چۈشىنىشتە ھازىرقى ئەھۋالىمىزدا بىز تېخى كۆپ گۇدەك ھېسابلىنىمىز.

كىتابنىڭ كۆپ قىسمىدا ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستى بىلەن بولغان سۆھبىتىنىڭ خاتىرىلەنگەن؛ ئايۇپ ھەم ئۇنىڭ دوستلىرى سۆز قىلغاندىن كېيىن، ئېلىخۇ سۆز قىلىدۇ؛ ئەڭ ئاخىرىدا خۇدا ئۇلارنىڭ ئۇستىگە چۈشكەن بىر دەھشەتلىك بىر قارا قۇيۇن ئىچىدىن ئايۇپقا سۆزلەيدۇ. ئوقۇرمەنلەر سۆھبەتلەرنى ئوقۇغاندىن كېيىن نېمىنىڭ توغرا، نېمىنىڭ خاتا، نېمىنىڭ ھەقىقەت ۋە نېمىنىڭ ساختىلىق ئىكەنلىكىنى پەرق ئېتىشى ئىنتايىن زۆرۈردۇر ــ دېمەك، ئوقۇمەنلەر ئۆزى ئايۇپنىڭ سۆزلىرىدە نېمىنى خۇدادىن گۇمانلىنىپ، نېمىنى ئېتىقادى بىلەن ئېيتقانلىقىنى، دوستلىرى ھەم ئېلىخۇنىڭ دېگەنلىرىدىن نېمىنىڭ ئۇلارنىڭ ئۆز پىكىرلىرىدىنلا كەلگەنلىكىنى، نېمىنىڭ خۇدادىن كەلگەنلىكىنى ھۆكۈم قىلىشى كېرەك. بۇ نۇقتىنى نەزەردە تۇتۇپ ئوقۇرمەنلەرگە ياردىمى بولسۇن دەپ بەزى زۆرۈر ئىزاھاتلارنى بەردۇق.

بىز ئايۇپ بىلەن ئۈچ دوستى ھەم ئېلىخۇ ئارىلىقىدا بولغان بۇ سۆھبەتنىڭ خاتىرىسىنى، ھەتتا ئايۇپنىڭ دوستلىرىنىڭ خاتا پىكىرلىرى ھەم ئايۇپنىڭ ئاچچىق داد-پەريادلىرىنى پۈتۈنلەي خۇدانىڭ بۇيرۇقى بىلەن قەيت قىلىنىپ يېزىلغان ھەم شۇنداقلا ئەينى ھالدا خاتىرىلەنگەن، دەپ ئىشىنىمىز. بىز خۇدانىڭ نېمە ئۈچۈن شۇنداق بۇيرۇغانلىقىنىڭ سەۋەبى توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە ئىزاھلاپ بېرىشكە تىرىشىمىز.

«ئايۇپ» دېگەن بۇ كىتاب كۆپ ئەسىرلەردىن بېرى ھەرقانداق مەدەنىيەتتىكى ئېتىقادچىلار ھەم ئېتىقادسىزلار تەرىپىدىنمۇ «دۇنيادىكى ئەڭ ئۇلۇغ ئەدەبىي ئەسەرلەردىن بىرى» دەپ قارىلىپ كېلىنىۋاتىدۇ. لېكىن بۇ كىتابنى تەرجىمە قىلىشتىكى مەقسىتىمىز مۇشۇ سەۋەبتىن ئەمەستۇر؛ كىتابنىڭ ئەڭ چوڭ پايدىسى

ھەزرىتى ئايۇپنىڭ ئىزلىرىنى باسىدىغانلار ئۇچۇن بولىدۇ. مەقسىتىمىز بولسا ئۇلار بۇ پايداغا ئېرىشسۇن دېگەندىن ئىبارەتتۇر. دېمەك، مۇقەددەس تەۋرات ھەم ئىنجىلدىكى ۋەھيىگە ئاساسەن، ھەممىگە قادىر بولغۇچىغا تايىنىشنى ئۆگىنىدىغانلارنىڭ «پەرۋەردىگار مۇھەببەتتۇر» دەپ تونۇپ، ھەرقانداق قىيىنچىلىق ھەم ئازاب-ئوقۇبەتلەر ئاستىدا خۇداغا ئىشىنەلىشىدە مۇشۇ كىتابنىڭ تولۇق پايدىسى بولسۇن دەپ دۇئا بىلەن ئۇنى تەرجىمە قىلدۇق.

مەزمۇن: –

(1) (1:1-5) تونۇشتۇرۇش. ئايۇپ؛ ئۇنىڭ تۇرمۇشى ۋە ئائىلىسى
(2) (1:6-12) ئەرشتىكى بىرىنچى قېتىملىق سۆھبەت. شەيتان خۇداغا ئايۇپ توغرىسىدا جەڭ ئېلان قىلىدۇ.
(3) (1:13-22) نەتىجە. بالايىئاپەت ئايۇپنىڭ تەئەللۇقاتى ھەم ئائىلىسىدىكىلىرىگە چۈشىدۇ. ئايۇپ يەنىلا خۇداغا ئىبادەت قىلىدۇ.
(4) (2:1-6) ئەرشتىكى ئىككىنچى قېتىملىق سۆھبەت. شەيتان خۇداغا ئايۇپ توغرىسىدا يەنە جەڭ ئېلان قىلىدۇ.
(5) (2:7-10) نەتىجىسى. ئايۇپنى قورقۇنچلۇق بىر كېسەل باسىدۇ. ئۇ يەنىلا خۇداغا ئىبادەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرىدۇ.
(6) (2:11-13) ئايۇپنىڭ دوستلىرى كېلىپ، ئۇنىڭ بىلەن ماتەم تۇتۇپ سۈكۈت بىلەن ئولتۇرۇشىدۇ.
(7) (3-باب) ئايۇپ ئۈچ دوستى بىلەن سۆزلىشىشكە باشلايدۇ.
(8) (4-31-باب) ئايۇپ ۋە دوستلىرىنىڭ ئارىلىقىدا بولغان سۆھبەتلەر
(9) (32-37-باب) ئېلىخۇنىڭ بايانلىرى. قارا قۇيۇن چۈشىدۇ.
(10) (38-41-باب) خۇدانىڭ ئۆزى ئايۇپقا جاۋاب بېرىدۇ.
(11) (42-باب) ئايۇپنىڭ خۇداغا بەرگەن جاۋابى. ئۇنىڭ دوستلىرىغا خۇدا تەرىپىدىن تەنبىھ بېرىلىدۇ. ئايۇپ دوستلىرى ئۈچۈن دۇئا قىلىشى بىلەن كېسەلدىن ئەسلىگە كېلىدۇ. ئۇنىڭغا ئىلگىرىكىدىن كۆپ بەرىكەتلەر ياغىدۇ.

ئىزاھات: — يەنە تەكرارلايمىزكى، كىرىش سۆز، ماۋزۇ ۋە ئىزاھاتلار ئوقۇرمەنلەرگە ياردىمى بولسۇن ئۈچۈن تەرجىمان تەرىپىدىن بېرىلدى. ئۇلار مۇقەددەس كىتابنىڭ ئەسلىي تېكست-ئايەتلىرىنىڭ بىر قىسمى ئەمەس.

«ئايۇپ»

ئايۇپ ۋە ئۇنىڭ ھاياتى
ئىخلاسمەنلىك ھەم ئاۋاتلىق

1
1 «ئۇز» دېگەن يۇرتتا، ئايۇپ ئىسىملىك بىر ئادەم ياشىغانىدى. بۇ
ئادەم بولسا قۇسۇرسىز، دۇرۇس، خۇدادىن قورقىدىغان، يامانلىقتىن
ئۆزىنى يىراق تۇتىدىغان ئادەم ئىدى.
2 ئۇنىڭدىن يەتتە ئوغۇل ۋە ئۈچ قىز تۇغۇلدى. 3 ئۇنىڭ يەتتە مىڭ قوي،
ئۈچ مىڭ تۆگە، بەش يۈز جۈپ كالا، بەش يۈز مىدە ئېشەك قاتارلىق مال-
مۈلكى بار ئىدى. ئۇنىڭ مالايلىرى بەك كۆپ ئىدى؛ ئۇ شەرقلىقلەر ئىچىدە
ھەممىدىن ئۇلۇغ ئىدى.
4 ئۇنىڭ ئوغۇللىرى نۆۋەت بويىچە بېكىتكەن كۈندە ئۆز ئۆيىدە باشقىلار
ئۈچۈن داستىخان سېلىپ زىياپەت قىلاتتى. بۇ كۈنلەردە ئۇلار ئادەم
ئەۋەتىپ ئۈچ سىڭلىسىنى ئۇلار بىلەن بىللە تاماقلىنىشقا چاقىرتاتتى.
5 ئۇلارنىڭ شۇ زىياپەت كۈنلىرى ئاياغلىشى بىلەن ئايۇپ ئادەم ئەۋەتىپ[1]
ئۇلارنى خۇدا ئالدىدا پاكلىنىشقا[2] ئورۇنلاشتۇراتتى. ئۇ تاڭ سەھەردە
ئورنىدىن تۇرۇپ ئۇلارنىڭ سانىغا ئاساسەن كۆيدۈرمە قۇربانلىقلارنى[3]

1 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئايۇپ ئۇلارنى چاقىرىشقا ئادەم ئەۋەتىپ، ئۇلارنى...»
2 ئەينى چاغدىكى قۇربانلىقنىڭ «پاكلاندۇرۇش»نىڭ قانداق ئېلىپ بېرىلىدىغانلىقى بىزگە
نامەلۇم. بەلكىم يۇيۇندۇرۇلۇپ، پاكىز كىيىملەرنى كىيدۈرۈش دېگەندەك ئىش بولۇشى مۇمكىن.
3 «كۆيدۈرمە قۇربانلىق» دېگەن قەدىمكى زامانلاردا مەلۇم بىر ھايۋان (قوي، كالا، قاتارلىق)نى
سويۇپ، ئۇنىڭ قېنىنى يەرگە ئېقىتىۋېتىپ، ئاندىن ئۇنىڭ پۈتۈن تېنىنى خۇداغا ئاتاپ كۆيدۈرۈشتىن
ئىبارەتتۇر. بۇ خىل قۇربانلىق گۇناھنى تىلەش ياكى خۇداغا ئىبادەت قىلىش مەقسىتىدە قىلىنىدۇ.

قىلاتتى. چۈنكى ئايۇپ: «باللىرىم گۇناھ قىلىپ قويۇپ، كۆڭلىدە خۇداغا بىھۆرمەتلىك قىلىپ قويامدىكىن[4]» دەپ ئويلايتتى. ئايۇپ ھەردائىم ئەنە شۇنداق قىلىپ تۇراتتى.

ئەرشتىكى بىرىنچى قېتىملىق كېڭەش؛ شەيتان سوقۇنۇپ كىرىدۇ

6 بىر كۈنى، خۇدانىڭ ئوغۇللىرى[5] پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىغا ھازىر بولدى. شەيتانمۇ ئۇلارنىڭ ئارىسىغا كىرىۋالدى[6]. 7 پەرۋەردىگار شەيتاندىن: ــ نەدىن كەلدىڭ؟ ــ دەپ سورىدى.

شەيتان پەرۋەردىگارغا جاۋابەن: ــ يەر يۈزىنى كېزىپ پايلاپ، ئۇياق-بۇياقلارنى ئايلىنىپ چۆرگىلەپ كەلدىم، دېدى.

8 پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا: ــ مېنىڭ قۇلۇم ئايۇپقا دىققەت قىلغانسەن؟ يەر يۈزىدە ئۇنىڭدەك مۇكەممەل، دۇرۇس، خۇدادىن قورقىدىغان ھەم يامانلىقتىن يىراق تۇرىدىغان ئادەم يوق، ــ دېدى.

9 شەيتان پەرۋەردىگارغا جاۋابەن: ــ ئايۇپ خۇدادىن بىكاردىن بىكار قورقمىغاندۇ؟ 10 ئۆزۈڭ ئۇنىڭ ئۆزى، ئائىلىسىدىكىلىرى ھەم ئۇنىڭ ھەممە نەرسىسىنىڭ ئەتراپىغا قاشا[7] قويغان ئەمەسمۇ؟ سەن ئۇنىڭ قولىغا بەرىكەت ئاتا قىلدىڭ. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ تەئەللۇقاتى تەرەپ-تەرەپتىن گۈللىنىپ ئاۋۇماقتا. 11 ئەگەر سەن قولۇڭنى سوزۇپ، ئۇنىڭ ھەممە نەرسىلىرىگە تېگىپ قويساڭ، ئۇ

---

4 «(خۇداغا) بىھۆرمەتلىك قىلىش» دېگەن سۆز ئىبرانىي تىلىدا «بارۇق» دەپ ئىپادىلىنىدۇ. «بارۇق» ئادەتتە «بەرىكەت، بەخت» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. شۇ دەۋردە ئادەملەر بىر-بىرى بىلەن خوشلاشقاندا «بىرىكەتلىك بولسۇن» دەپ بەخت تىلەيتتى. شۇ سەۋەبتىن «بەخت تىلەش» («بارۇق») «خوشلىشىش»نى بىلدۈرۈپمۇ قېلىشى مۇمكىن ئىدى. دېمەك، مۇشۇ يەردە بۇ ئىبارە «باللىرىم خۇدادىن خوشلىشىپ («خۇدادى ۋىدالاشقاندەك») ئايرىلىپ كېتەمدىكىن» دېگەن مەنىدە بولۇشى مۇمكىن.

5 «خۇدانىڭ ئوغۇللىرى» مۇشۇ يەردە ئېھتىمال مۇقەددەس پەرىشتىلەرنى كۆرسىتىدۇ. 7.38نى كۆرۈڭ.

6 خۇدا نېمە ئۈچۈن شەيتاننىڭ ئۆزىنىڭ ھۇزۇرىغا كىرىپ، ئۆزىنى ئەركىنلىك بىلەن ھاقارەتلىشىگە يول قويىدۇ؟ بۇ مۇھىم مەسىلە توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى كۆرۈڭ.

7 ياكى «توساق».

سەندىن يۈز ئۆرۈپ، سېنى تىللىمىسا شەيتان بولماي كېتەي! ــ دېدى.
12 پەرۋەردىگار شەيتانغا: ــ مانا، ئۇنىڭ ھەممە نەرسىسىنى سېنىڭ قولۇڭغا
تۇتقۇزدۇم! بىراق ئۇنىڭ ئۆزىگە تەگكۈچى بولما! ــ دېدى.
شۇنداق قىلىپ شەيتان پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدىن چىقىپ كەتتى.

بىرىنچى سىناق

13 بىر كۈنى، ئايۇپنىڭ ئوغۇل-قىزلىرى چوڭ ئاكىسىنىڭ ئۆيىدە تاماق
يەپ، شاراب ئىچىپ ئولتۇراتتى. 14 بىر خەۋەرچى ئايۇپنىڭ يېنىغا كېلىپ
ئۇنىڭغا: ــ كالىلار بىلەن يەر ھەيدەۋاتاتتۇق، ئېشەكلەر ئەتراپتا ئوتلاۋاتاتتى؛
15 شېبالىقلار ھۇجۇم قىلىپ كالا-ئېشەكلەرنى بۇلاپ كەتتى. ئىشلەۋاتقان
ياشلارنى قىلىچلاپ ئۆلتۈرىۋەتتى. يالغۇز مەنلا قۇتۇلۇپ قېلىپ، سىلىگە
خەۋەر يەتكۈزۈشكە نېسىپ بولدۇم، ــ دېدى.
16 بۇ ئادەمنىڭ گېپى تېخى تۈگىمەي تۇرۇپلا، يەنە بىرسى يۈگۈرۈپ كېلىپ
ئايۇپقا: ــ ئاسماندىن خۇدانىڭ ئوتى چۈشۈپ قويلار ۋە ئىشلەۋاتقان ياشلارنى
كۆيدۈرىۋەتتى؛ يالغۇز مەنلا قۇتۇلۇپ قالدىم، سىلىگە خەۋەر يەتكۈزۈشكە
نېسىپ بولدۇم، ــ دېدى.
17 بۇ ئادەمنىڭ گېپى تېخى تۈگىمەي تۇرۇپلا، يەنە بىرسى يۈگۈرۈپ كېلىپ
ئايۇپقا: ــ كالدىيلەر ئۈچ تەرەپتىن ھۇجۇم قىلىپ تۆگىلەرنى بۇلاپ ئېلىپ
كەتتى، ئىشلەۋاتقان ياشلارنى قىلىچلاپ ئۆلتۈرىۋەتتى؛ يالغۇز مەنلا قۇتۇلۇپ
قالدىم، سىلىگە خەۋەر يەتكۈزۈشكە نېسىپ بولدۇم، ــ دېدى.
18 بۇ ئادەمنىڭ گېپى تېخى تۈگىمەي تۇرۇپلا، يەنە بىرسى يۈگۈرۈپ
كېلىپ ئايۇپقا: ــ ئوغۇللىرى ۋە قىزلىرى چوڭ ئاكىسىنىڭ ئۆيىدە تاماق
يەپ، شاراب ئىچىپ ئولتۇرغىنىدا، 19 تۇيۇقسىز، چۆلدىن قاتتىق بىر بوران
چىقىپ ئۆينىڭ تۆت بۇلۇڭىنى قاتتىق سوقۇپ، ئۆي غۇلاپ چۈشۈپ ياشلارنى
ئۆلتۈرىۋەتتى؛ يالغۇز مەنلا قۇتۇلۇپ قالدىم، سىلىگە خەۋەر يەتكۈزۈشكە
نېسىپ بولدۇم، ــ دېدى.
20 ئايۇپ بولسا بۇنى ئاڭلاپ ئورنىدىن دەس تۇرۇپ، تونىنى يىرتىپ،
چېچىنى چۈشۈرىۋېتىپ، ئۆزىنى يەرگە تاشلاپ خۇداغا ئىبادەت قىلدى: ــ

21 مەن ئاپامنىڭ قورسىقىدىن يالىڭاچ چۈشكەن، ئۇ يەرگىمۇ يالىڭاچ
قايتىمەن؛ ھەممىنى پەرۋەردىگار ماڭا بەرگەن، ئەمدى پەرۋەردىگار مەندىن ئېلىپ
كەتتى؛ پەرۋەردىگارنىڭ نامىغا تەشەككۈر-مەدھىيە قايتۇرۇلسۇن! ــ دېدى.
22 بۇلارنىڭ ھەممىسىدە ئايۇپ گۇناھ قىلمىدى ۋە ياكى خۇدانى ھېچقانداق
نالايىقلىق بىلەن ئەيىبلىمىدى.

ئەرشتىكى ئىككىنچى قېتىملىق كېڭەش؛ شەيتان يەنە سوقۇنۇپ كىردۇ؛ ئىككىنچى سىناق

2 1 يەنە بىر كۈنى، خۇدانىڭ ئوغۇللىرى[8] پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىغا ھازىر
بولۇشقا كەلدى. شەيتانمۇ ئۇلارنىڭ ئارىسىغا كىرىۋالدى.
2 پەرۋەردىگار شەيتاندىن: ــ نەدىن كەلدىڭ؟ ــ دەپ سورىدى. شەيتان
پەرۋەردىگارغا جاۋابەن: ــ يەر يۈزىنى كېزىپ پايلاپ، ئۇياق-بۇياقلارنى ئايلىنىپ
چۆرگىلەپ كەلدىم، ــ دېدى.
3 پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا: ــ مېنىڭ قۇلۇم ئايۇپقا دىققەت قىلغانسەن؟ يەر يۈزىدە
ئۇنىڭدەك مۇكەممەل، دۇرۇس، خۇدادىن قورقىدىغان ھەم يامانلىقتىن يىراق
تۇرىدىغان ئادەم يوق. مەيلى سەن مېنى ئۇنى بىكاردىن-بىكار يۇتۇۋېتىشكە
دەۋەت قىلغان بولساڭمۇ، ئۇ يەنىلا ساداقەتلىكىدە چىڭ تۇرۇۋاتىدۇ، ــ دېدى.
4 شەيتان پەرۋەردىگارغا جاۋابەن: ــ ئادەم ئۆز ھاياتىنى ساقلاپ قېلىش
ئۈچۈن تېرىسىنى بېرىشكىمۇ رازى بولىدۇ[9]، يەنى ئۆز جېنىنى دەپ ئادەملەر
ھەممە نېمىسىنى بېرىشكە تەيياردۇر؛ 5 بىراق سەن ھازىر قولۇڭنى سوزۇپ
ئۇنىڭ سۆڭەك-ئەتلىرىگە تەگسەڭ، ئۇ سەندىن يۈز ئۆرۈپ تىللىمىسا شەيتان
بولماي كېتەي! ــ دېدى.
6 پەرۋەردىگار شەيتانغا: ــ مانا، ئۇ ھازىر سېنىڭ قولۇڭدا تۇرۇۋاتىدۇ! بىراق
ئۇنىڭ جېنىغا تەگمە! ــ دېدى.

---

8 6:1، 7:38 ۋە ئىزاھاتلارنى كۆرۈڭ.
9 ئىبرانىي تىلدا: «تېرىنىڭ ئورنىغا تېرە بېرىش» دېگەن ئىبارە ئىشلىتىلگەن ــ مەنىسى بەلكىم
بىز تەرجىمە قىلغىنىمىزدەك بولۇشى مۇمكىن.

7 شۇنداق قىلىپ شەيتان پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدىن چىقىپ، ئايۇپنىڭ بەدىنىنى تاپىنىدىن بېشىغىچە ئىنتايىن ئازابلىق ھۆررەك-ھۆررەك[10] ياربىلار بىلەن تۇشقۇزىۋەتتى.
8 ئايۇپ بولسا بەدىنىنى تاتىلاش-غىرداش ئۈچۈن بىر ساپال پارچىسىنى قولىغا ئېلىپ، كۆللۈككە كىرىپ ئولتۇردى.[11] 9 ئايالى ئۇنىڭغا: ــ ئەجەبا سەن تېخىچە ئۆز ساداقەتلىكىڭدە چىڭ تۇرۇۋاتامسەن؟ خۇدانى قارغا[12]، ئۆلۈپلا تۈگەش![13] ــ دېدى.
10 لېكىن ئايۇپ ئۇنىڭغا: ــ سەن ھاماقەت ئاياللاردەك گەپ قىلىۋاتىسەن. بىز خۇدانىڭ ياخشىلىقىنى قوبۇل قىلغانىكەنمىز، ئەجەبا ئۇنىڭدىن كەلگەن كۈلپەتنىمۇ قوبۇل قىلىشىمىز كېرەك ئەمەسمۇ؟ ــ دېدى. ئىشلاردا ئايۇپ ئېغىزىدا ھېچقانداق گۇناھ ئۆتكۈزمىدى.

ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستىنىڭ ئۇنى يوقلاپ كېلىشى

11 ئايۇپنىڭ دوستلىرىدىن ئۈچەيلەن ئۇنىڭغا چۈشكەن كۈلپەتتىن خەۋەردار بولدى. ئۇلار، يەنى تېمانلىق ئېلىفاز، شۇخالىق بىلداد ۋە نائاماتلىق زوفار دېگەن كىشىلەر بولۇپ، ئۆز يۇرتلىرىدىن چىقىپ، ئايۇپقا ھېسداشلىق بىلدۈرۈش ھەم تەسەللى بېرىش ئۈچۈن ئۇنىڭ يېنىغا بىرىشقا بىللە كېلىشكەنىدى.
12 ئۇلار كېلىپ يىراقتىنلا ئۇنىڭغا قارىۋىدى، ئۇنى تونىيالماي قالدى-دە،

10 بۇ كېسەلنىڭ قايسى كېسەل ئىكەنلىكىنى ئېنىق دەپ بېرىش قىيىن. بەزى دوختۇرلار ئۇنى «ياۋا چېچەك كېسىلى» دەپ قارايدۇ.
11 قەدىمكى زامانلاردا ماتەم تۇتۇش ياكى قاتتىق قايغۇنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن ئادەملەر كۆل دۆۋىسىدە ئولتۇراتتى. قەدىمكى شەھەرلەرنىڭ سىرتىدا ئادەتتە چوڭ بىر «كۆل دۆۋىسى» بولىدۇ، ئايۇپ شۇ كۆل دۆۋىسى ئۈستىگە ئولتۇرغان بولۇشى مۇمكىن.
12 ئايۇپنىڭ ئايالىنىڭ ئۇنىڭغا خۇدانى قارغا دەپ بۇ نەسىھەت قىلىشى، مۇشۇ ئارقىلىق خۇدا تەرىپىدىن جىنىڭ ئېلىنىشۇن دېگەن مەنىدە.
«خۇدانى قارغا!» ــ ئىبرانىي تىلىدا «بارۇق» دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ، «خۇدا بىلەن خوشلىشىش»، «خۇدادىن ۋاز كېچىش» دېگەندەك مەنىلەردە. 5:1دىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.
13 ئىبرانىي تىلىدا «ئۆلۈۋەرگىن!».

ئاۋازلىرىنى كۆتۈرۈپ يىغلاپ تاشلىدى. ھەربىرى ئۆز تونلىرىنى يىرتىۋېتىپ، تويا-چاڭلارنى ئاسمانغا ئېتىپ ئۆز باشلىرىغا چېچىشتى. [13] ئۇلار ئۇنىڭ بىلەن بىللە داق يەردە يەتتە كېچە-كۈندۈز ئولتۇردى، ئۇنىڭغا ھېچكىم گەپ قىلمىدى؛ چۈنكى ئۇلار ئۇنىڭ دەرد-ئەلىمىنىڭ ئىنتايىن ئازابلىق ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ يەتكەنىدى.

ئايۇپنىڭ سۆزلىشى - ئۇنىڭ ھاياتقا لەنەت ئوقۇپ، ئۆلۈمگە ئىنتىزار بولۇشى

3 [2-1] يەتتە كۈندىن كېيىن، ئايۇپ ئېغىز ئېچىپ ئەھۋالىغا قارىتا ئۆزىنىڭ كۆرۈۋاتقان كۈنىگە لەنەت ئوقۇپ مۇنداق دېدى: ــ

[3] «مەن تۇغۇلغان ئاشۇ كۈن بولمىغان بولسا بوپتىكەن!

«ئوغۇل بالا ئاپىرىدە بولدى!»⁽¹⁴⁾ دېيىلگەن شۇ كېچە بولمىغان بولسا بوپتىكەن!

[4] شۇ كۈننى زۇلمەت قاپلىغان بولسا بوپتىكەن!

ئەرشتە تۇرغان تەڭرى كۆز ئالدىدىن شۇ كۈننى يوقىتىۋەتكەن بولسا بوپتىكەن،

قۇياش نۇرى ئۇنىڭ ئۈستىگە چۈشۈرۈلمىسە بوپتىكەن!

[5] شۇ كۈننى قاراڭغۇلۇق ھەم ئۆلۈمنىڭ كۆلەڭگىسى ئۆز قوينىغا ئالسا بوپتىكەن!

بۇلۇتلار ئۇنى يۆتۈپ كەتسە بوپتىكەن،

شۇ كۈننى كۈن قاراڭغۇلاتقۇچىلار⁽¹⁵⁾ قورقىتىپ كەتكۈزىۋەتكەن بولسا بوپتىكەن!

[6] شۇ كەچنى ــ زۇلمەت تۇتۇپ كەتسە بوپتىكەن؛

شۇ كۈن يىل ئىچىدىكى باشقا كۈنلەر بىلەن بىللە شاتلانمىسا بوپتىكەن!

شۇ كۈن ئاينىڭ بىر كۈنى بولۇپ سانالمىسا بوپتىكەن!

---

[14] بۇ گەپنى پەرىشتىلەر قىلغان بولۇشى مۇمكىن.

[15] «كۈن قاراڭغۇلاتقۇچىلار» ــ بۇنىڭ نىمە ئىكەنلىكىگە ھازىر بىرنىمە دېيىش تەس. بەلكىم جادۇگەرلەرنىڭ بىر خىل جادۇگەرلىكنى ئىشلىتىپ كۈننى قاراڭغۇلىتىشقا ئىنتىلىدىغانلىقىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.

7 مانا، شۇ كېچىدە تۇغۇت بولمىسا بوپتىكەن!
ئۇ كېچىدە ھېچقانداق شاد-خوراملىق ئاۋاز ياڭرىمىسا بوپتىكەن!
8 كۈنلەرگە لەنەت قىلغۇچىلار شۇ كۈنگە لەنەت قىلسا بوپتىكەن!
لېۋىئاتاننى[16] قوزغاشقا پىتىنالايدىغانلار شۇ كۈنگە لەنەت قىلسا بوپتىكەن!
9 شۇ كۈن تاڭ سەھەردىكى يۇلتۇزلار قاراڭغۇلاشسا بوپتىكەن!
شۇ كۈن قۇياش نۇرىنى بىھۇدە كۈتسە بوپتىكەن!
شۇ كۈن سۇبھىنىڭ قاپاقلىرىنىڭ ئېچىلىشىنى بىھۇدە كۈتسە بوپتىكەن!
10 چۈنكى شۇ كۈن مېنى كۆتۈرگەن بالىياتقۇنىڭ ئىشىكلىرىنى ئەتمىگەن،
مېنىڭ كۆزلىرىمنى دەرد-ئەلەمنى كۆرەلمەس قىلمىغان.
11 ئاھ، نېمىشقا ئانامنىڭ قورسىقىدىن چۈشۈپلا ئۆلۈپ كەتمىگەندىمەن؟!
نېمىشقا قورساقتىن چىققاندىلا نەپەستىن قالمىغاندىمەن؟
12 نېمىشقا مېنى قوبۇل قىلىدىغان ئىتەكلەر بولغاندۇ؟
نېمىشقا مېنى ئېمىتىدىغان ئەمچەكلەر بولغاندۇ؟
13 مۇشۇلار بولمىغان بولسا، ئۇنداقتا مەن مەڭگۈ تىنچ يېتىپ قالاتتىم،
مەڭگۈلۈك ئۇيقۇغا كەتكەن بولاتتىم،
شۇ چاغدا ئارام تاپقان بولاتتىم.
14 شۇ چاغدا ئۆزلىرى ئۈچۈنلا خىلۋەت جايلارغا مازار[17] سالغان يەر
يۈزىدىكى پادىشاھلار ھەم مەسلىھەتچىلەر بىلەن،
15 ياكى ئالتۇن يىغقان،

[16] «لېۋىئاتان» چوڭقۇر دېڭىز ئاستىدا ياشايدىغان قورقۇنچلۇق ئەجدىھاغا ئوخشاپ كېتىدىغان ھايۋان. «لېۋىئاتاننى قوزغاش» بولسا، بەزى كونا مەدەنىيەتلەردە: «بۇ يوغان ھايۋاننى قوزغاپ ئورنىدىن تۇرغۇزۇپ پۈتۈن قۇياشنى توسۇپ يېپىپ، قاراڭغۇلۇق چۈشۈرەلەيمىز» دېگەن كۆزقاراشتۇر. ئايۇپنىڭ ئۆزى مۇنداق «قاراڭغۇلاشتۇرۇش ئۇسۇلى»غا ئىشەنمەسلىكى مۇمكىن، بىراق شېئىرلىك تەكىتلەش ئۈچۈن بۇ سېلىشتۇرمىنى ئىشلىتىدۇ. دېمەك، ئايۇپ مۇشۇ يەردە ئۆزى تۇغۇلغان كۈننىڭ مۇشۇ ئەجدىھاغا ئوخشاش قورقۇنچلۇقلىقىنى ۋە تاقابىل تۇرۇشنىڭ ئىنتايىن تەسلىكىنى بىلدۈرمەكچى بولغان بولۇشى مۇمكىن.
[17] بەلكىم بۇ ئايەتتىكى «مازار» مىسىردىكى چوڭ ئېھراملارنى كۆرسىتىشى مۇمكىن. مەيلى چوڭ، ھەيۋەتلىك بولسىمۇ، بەربىر ئادەمنى ئۆلۈمدىن قوغدىيالمايدۇ. بۇ جۈملىنى يەنە «ئۆزى ئۈچۈنلا ھازىر خارابىلىشىپ كەتكەن جايلارنى قۇرغان پادىشاھلار...» دەپ تەرجىمە قىلغىلى بولىدۇ.

ئۆيلىرى كۆمۈشكە تولغان بەگ-شاھزادىلەر بىلەن بولاتتىم؛
16 قورساقتىن مەزگىلسىز چۈشۈپ كەتكەن يوشۇرۇن بالىدەك،
نۇرنى كۆرمەي چاچراپ كەتكەن بالىدەك ھايات كەچۈرمىگەن بولاتتىم.
17 ئاشۇ يەردە رەزىللەر ئاۋارىچىلىكتىن خالىي بولىدۇ،
ئاشۇ يەردە ھالىدىن كەتكەنلەر ئارام تاپىدۇ؛(18)
18 ئاشۇ يەردە ئەسىرلەر راھەتتە جەم بولىدۇ،
ئۇلار ئەزگۈچىلەرنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىمايدۇ؛
19 غېرىبلارمۇ ھەم ئۇلۇغلارمۇ ئاشۇ يەردە تۇرىدۇ،
قۇل بولسا خوجايىنىدىن ئازاد بولىدۇ.
20 جاپا تارتقۇچىغا نېمە دەپ نۇر بېرىلىدۇ؟
نېمىشقا دەرد-ئەلەمگە چۆمگەنلەرگە ھايات بېرىلىدۇ؟
21 ئۇلار تەشنالىق بىلەن ئۆلۈمنى كۈتىدۇ،
بىراق ئۇ كەلمەيدۇ؛
ئۇلار ئۆلۈمنى يوشۇرۇن گۆھەرنى كېزىپ ئىزدىگەندىنمۇ ئەۋزەل بىلىدۇ،
22 ئۇلار گۆرنى تاپقاندا زور خۇشال بولۇپ،
شاد-خۇراملىققا چۆمىدۇ.
23 ئۆز يولى ئېنىقسىز ئادەمگە،
يەنى تەڭرىنىڭ توسقى سېلىنغان ئادەمگە نېمىشقا نۇر ۋە ھايات بېرىلىدۇ؟
24 شۇڭا تامىقىمنىڭ ئورنىغا نالىلىرىم كېلىدۇ؛
مېنىڭ قاتتىق پەريادلىرىم شارقىراتمىدەك شارقىرايدۇ.
25 چۈنكى مەن دەل قورققان ۋەھشەت ئۆز بېشىمغا چۈشتى؛
مەن دەل قورقىدىغان ئىش ماڭا كەلدى.
26 مەندە ھېچ ئاراملىق يوقتۇر!
ھەم ھېچ خاتىرجەم ئەمەسمەن!
ھېچ تىنچ-ئامانلىقىم يوقتۇر!
بىراق پاراكەندىچىلىك ھامان ئۈستۈمگە چۈشمەكتە!».

18 ئايۇپنىڭ سۆزى مۇشۇ يەردە خۇدانىڭ ئادالىتىدىن گۇمانلىنىشىغا يېقىن كېلىدۇ. ئۇ، رەزىللەر باشقا ئادەملەرگە ئوخشاش گۆردە تەڭ بولۇپ ئوخشاش دەم ئالالايدۇ، دەۋاتقاندەك مەنىدە سۆزلەيدۇ.

ئېلىفازنىڭ سۆز قىلىشى
«ئادەم خۇدانىڭ ئالدىدا ھەققانىي بولالمايدۇ»

4

1 تېمانلىق ئېلىفاز جاۋابەن مۇنداق دېدى: —
2 «بىرسى سەن بىلەن سۆزلەشمەكچى بولسا، ئېغىر ئالامسەن؟
بىراق كىم ئاغزىغا كەلگەن گەپنى يۇتۇۋاتالايدۇ؟
3 قارا، سەن كۆپ ئادەملەرگە تەلىم-تەربىيە بەرگەن ئادەمسەن،
سەن جانسىز قوللارغا كۈچ بەرگەنسەن،
4 سۆزلىرىڭ دەلدەڭشىپ ئاران ماڭىدىغانلارنى رىغبەتلەندۈرگەن،
تىزلىرى پۈكۈلگەنلەرنى يۆلىگەنسەن.
5 بىراق ھازىر نۆۋەت ساڭا كەلدى،
شۇنىڭلىق بىلەن ھالىڭدىن كەتتىڭ،
بالايىئاپەت ساڭا تېگىشى[19] بىلەن،
سەن ئالاقزادە بولۇپ كەتتىڭ.
6 ئىخلاسمەنلىكىڭ تايانچىڭ بولۇپ كەلمىگەنمۇ؟
يوللىرىڭدىكى دۇرۇسلۇق ئۈمىدىڭنىڭ ئاساسى ئەمەسمىدى؟
7 ئېسىڭگە ئال، كىم بىگۇناھ تۇرۇپ ۋەيران بولۇپ باققان؟
دۇرۇسلارنىڭ ھاياتى نەدە ئۈزۈلۈپ قالغان؟[20]
8 مەن كۆرگىنىمدەك، گۇناھ بىلەن يەر ئاغدۇرۇپ ئاۋارىچىلىك تېرىغانلار،
ئوخشاشلا ھوسۇل ئالىدۇ.

19 دېمەي تۇرالمايمىزكى، ئېلىفازنىڭ «بالايىئاپەت ساڭا تېگىشى بىلەن» دېگىنى ئايۇپنىڭ ئېچىنىشلىق ئەھۋالىنى ناھايىتى يېنىك چاغلىغان بىر سۆزدۇر.

20 ئېلىفازنىڭ باياني، شۈبھىسىزكى، قىيامەت كۈنىدە ئەمەلگە ئاشۇرۇلىدۇ. بىراق بۇنداق سۆزلەرنىڭ بۇ دۇنيادا ھەردائىم ئەمەلگە ئاشۇرۇلۇشى ناتايىن. ئايۇپنىڭ دوستلىرىنىڭ ھەممىسى: «بۇ دۇنيادا گۇناھ سادىر قىلغان ھەرقانداق ئادەمگە كۈلپەت كەلتۈرۈلىدۇ؛ ئايۇپقا كۈلپەت كەلدى؛ شۇڭا ئۇ چوقۇم مەلۇم بىر ئېغىر گۇناھنى قىلغان» دەپ پەرەز قىلىدۇ. بۇ كۆزقاراشنى ئايۇپ قوبۇل قىلمىسىمۇ، لېكىن بۇنداق گەپلەر ئۇنى ئىنتايىن ئازابلايدۇ ھەم ئۇنى خۇدانىڭ ئادالىتىدىن گۇمانلىنىشقا تۈرتكە بولىدۇ. ئۇلارنىڭ سۆزلىرىدىن قارىغاندا، ئايۇپ ۋە ئۇنىڭ دەۋرىدىكىلەرنىڭ قىيامەت كۈنى توغرىسىدا ئاساسەن خەۋىرى يوق ئىدى.

9 تەڭرىنىڭ بىر نەپەسى[21] بىلەنلا ئۇلار گۇمران بولىدۇ،
ئۇنىڭ غەزىپىنىڭ پارتلىشى بىلەن ئۇلار يوقىلىپ كېتىدۇ.
10 شىرنىڭ ھۆركىرەشلىرى،
ھەم ئەشەددىي شىرنىڭ ئاۋازى بار بولسىمۇ[22]،
شىر ئارسلانلىرىنىڭ چىشلىرى سۇندۇرۇلىدۇ؛
11 باتۇر شىر بولسا ئوۋ تاپالماي يوقىلىشقا يۈزلىنىدۇ،
چىشى شىرنىڭ كۈچۈكلىرى چېچىلىپ كېتىدۇ.
12 — مانا، ماڭا بىر سۆز غايىبانە كەلدى،
قۇلىقىمغا بىر شىۋىرلىغان ئاۋاز كىردى،
13 تۈن كېچىدىكى غايىبانە كۆرۈنۈشلەردىن چىققان ئويلاردا،
ئادەملەرنى چوڭقۇر ئۇيقۇ باسقاندا،
14 قورقۇنچ ۋە تىترەكمۇ مېنى باستى،
سۆڭەك-سۆڭەكلىرىمنى تىترىتىۋەتتى؛
15 كۆز ئالدىمدىن بىر روھ ئۆتۈپ كەتتى[23]؛
بەدىنىمدىكى تۈكلىرىم ھۈرپىيىپ كەتتى.
16 ئۇ روھ ئورنىدا مىدىرلىماي تۇردى، بىراق تۇرقىنى كۆرەلمىدىم؛
كۆز ئالدىمدا بىر گەۋدە تۇرۇۋىتۇ؛
شىۋىرلىغان بىر ئاۋاز ئاڭلاندى[24]: —
17 «ئىنسان بالىسى تەڭرىدىن ھەققانىي بولالامدۇ؟[25]
ئادەم ئۆز ياراتقۇچىسىدىن پاك بولالامدۇ؟
18 مانا، ئۇ ئۆز قۇللىرىغا ئىشەنمىگەن،
ھەتتا پەرىشتىلىرىنىمۇ «نادانلىق قىلغان!» دەپ ئەيىبلىگەن يەردە،

21 «نەپەسى»، «نەپسى» ئەمەس!
22 باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: «شىرنىڭ ھۆركىرەشلىرى ھەم ئەشەددىي شىرنىڭ ئاۋازى جىم بولىدۇ».
23 «بىر روھ ئۆتۈپ كەتتى» — ئاندىن بۇ روھ ئېلىفازغا گەپ قىلىدۇ. «ئايۇپ» 1-2-بابتىكى خەۋەردىن قارىغاندا، روھنىڭ گېپى يالغان بولغاچقا، بۇ روھ شەيتاندىن كەلگەن يامان بىر روھ ئىكەنلىكىگە بىزدە قىلچە گۇمان يوق. تۆۋەندىكى ئىزاھاتلارنىمۇ كۆرۈڭ.
24 باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: «سۈكۈت ئىچىدە بىر ئاۋاز ئاڭلاندى».
25 باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: «ئىنسان بالىسى تەڭرى ئالدىدا ھەققانىي بولالامدۇ؟».

19 ئۇلى توپىلاردىن بولغان ئىنسانلار،
لايدىن ياسالغان ئۆيلەردە تۇرغۇچىلار قانداق بولار!؟[26]
ئۇلار پەرۋانىدىنمۇ ئاسانلا يانجىلىدۇ![27]
20 ئۇلار تاڭ بىلەن كەچ ئارىلىقىدا كۇكۇم-تالقان بولىدۇ؛
ئۇلار ھېچكىم نەزىرىگە ئالمىغان ھالدا[28] مەڭگۈگە يوقىلىدۇ.
21 ئۇلارنىڭ چېدىر تانىسى يۇلۇپ تاشلانغانغۇ؟
ئۇلار ھېچ دانالىقا تېخى ئېرىشمەيلا ئۆلۈپ كېتىدۇ!».[29]

ئېلىفازنىڭ سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇشى

5 1 قېنى، ئىلتىجا قىلىپ باق، ساڭا جاۋاب قىلغۇچى بارمىكىن؟
مۇقەددەسلەرنىڭ[30] قايسىسىدىن پاناھ تىلەيسەن؟
2 چۈنكى ئەخمەقنىڭ ئاچچىقى ئۆزىنى ئۆلتۈرىدۇ،

26 روھ ئېيتقان بۇ سۆزلەر (17-21-ئايەتلەر) پۈتۈنلەي يالغان شىكايەت سۆزلىرىدۇر؛ چۈنكى بىز كىتابنىڭ بېشىدا خۇدانىڭ ئايۇپنى «مېنىڭ قۇلۇم ئايۇپ» دەپ ئاتاپ ئۇنىڭغا بولغان ئىشەنچىسى توغرىسىدىكى خاتىرىلەرنى كۆرەلەيمىز. ھەممە روھلارنىڭ سۆزىنىڭ توغرا بولۇشى ناتايىن! شۇنىڭ ئۈچۈن تەكىتلەيمىزكى، بارلىق «روھلارنىڭ سۆزلىرى»نى، شۇنداقلا ئىنسانلارنىڭ سۆزلىرىنىمۇ مۇقەددەس يازمىلار (تەۋرات، زەبۇر، ئىنجىل)دىكى تولۇق ھەقىقەتلەرگە ئاساسەن تەكشۈرۈپ ئىسپاتلاش تولىمۇ زۆرۈردۇر.

27 روھنىڭ مۇشۇ سۆزىنىڭ كۆچمە مەنىسى: ئىنسان بالىسى خۇدانىڭ ئالدىدا ھېچنېمە ھېسابلانمايدۇ، شۇڭا خۇدانىڭ ھەققانىيلىقىغا ئادەمنىڭ ئەقلى قىلچە يەتمەيدۇ، دېگەنلىكتۇر. دېمەك، ئىنسانلار خۇدانىڭ ھەققانىيلىقىنى قەتئىي چۈشىنەلمەيدۇ. بىراق ئايۇپنىڭ قارىشى ئۇنداق ئەمەستۇر. ئايۇپ: — گەرچە ئادەم ۋە خۇدانىڭ ئارىسىدا ئىنسانلارنىڭ گۇناھى سەۋەبىدىن زور ھاڭ پەيدا بولغان بولسىمۇ، ئىنسانلارنىڭ بەربىر ئۆز ۋىجدانىدا ھەققانىيلىق توغرىسىدىكى بىرخىل غىل-پال كۆرۈنىدىغان چۈشەنچىسى بولىدۇ، دەپ قارايدۇ.

28 روھنىڭ بۇ سۆزى يەنىلا بىر ئالدامچىلىقتۇر؛ ئىنجىلغا ئاساسەن، خۇدا ھەتتا قۇچقاچنىڭ يەرگە يىقىلغىنىنىمۇ نەزىرىگە ئالىدۇ.

29 ئېلىفاز ئادەمنىڭ ھاياتىنى چېدىرغا ئوخشىتىدۇ؛ چېدىرنىڭ تانىلىرى يۇلۇنغاندا چېدىر دەرھال غۇلاپ كېتىدۇ. ئېلىفازنىڭ بۇ سۆزىگە قارىغاندا، ھاياتنىڭ بىر مەقسىتى دانالىقا ئېرىشىشتۇر. مەلۇم نۇقتىدىن ئېيتقاندا بۇ سۆزنىڭ ئاساسى بار.

30 «مۇقەددەسلەر» مۇشۇ يەردە بەلكىم مۇقەددەس پەرىشتىلەرنى كۆرسىتىدۇ.

قەھرى[31] نادانىنىڭ جېنىغا زامىن بولىدۇ.[32]
3 مەن ئۆز كۆزۈم بىلەن ئەخمەقنىڭ يىلتىز تارتقانلىقىنى كۆرگەنمەن؛
لېكىن شۇ ھامان ئۇنىڭ ماكانىنى «لەنەتكە ئۇچرايدۇ!» دەپ بىلدىم،[33]
4 ئۇنىڭ باللىرى ئامانلىقتىن يىراقتۇر؛
ئۇلار شەھەر دەرۋازىسىدا سوت قىلىنغاندا باستۇرۇلدى؛
ئۇلارغا ھېچكىم ھىمايىچى بولمايدۇ.
5 ئۇنىڭ ھوسۇلىنى ئاچلار يەپ تۈگىتىدۇ؛
ئۇلار ھەتتا تىكەن ئارىسىدا قالغانلىرىنىمۇ ئېلىپ تۈگىتىدۇ؛
قىلتاقچىمۇ ئۇنىڭ مال-مۈلۈكلىرىنى يۇتۇۋېلىشقا تەييار تۇرىدۇ.
6 چۈنكى ئاۋارىچىلىك ئەزەلدىن تۇپىدىن ئۈنۈپ چىقمايدۇ،
كۈلپەتمۇ يەردىن ئۆسۈپ چىققانمۇ ئەمەس.
7 بىراق ئۇچقۇن يۇقىرىغا ئۇچىدىغاندەك،
ئىنسان كۈلپەت تارتىشقا تۇغۇلغاندۇر[34].
8 ئورنۇڭدا مەن بولسام، خۇداغىلا مۇراجىئەت قىلاتتىم،
مەن ئىشىمنى خۇدايىمغىلا تاپشۇرۇۋېتەتتىم.
9 ئۇ ھېسابسىز كارامەتلەرنى،
سان-ساناقسىز مۆجىزىلەرنى يارىتىدۇ.
10 ئۇ يەرگە يامغۇر تەقدىم قىلىدۇ؛
ئۇ دالا ئۈستىگە سۇ ئەۋەتىپ بېرىدۇ.
11 ئۇ پەس ئورۇندا تۇرىدىغانلارنىڭ مەرتىۋىسىنى ئۈستۈن قىلىدۇ؛
ماتەم تۇتقانلار ئامانلىققا كۆتۈرۈلىدۇ.

---

31 ياكى «كۆرمەسلىكى».

32 ئېلىفازنىڭ بۇ سۆزىنىڭ مەنىسى: ئايۇپنىڭ ئاچچىقلىنىپ، خۇداغا قاقشىشى خەتەرلىك ئىش؛ خۇدا ئۇنىڭغا جاۋاب كەلمىگەن يەردە، خۇدا ۋە ئىنساننىڭ ئارىلىقىدا تۇرىدىغان بىر «كېلىشتۈرگۈچى»دىنمۇ ياردەم تىلەش پۈتۈنلەي بىھۇدە ئىش، دېگەنلىك بولۇشى مۇمكىن.

33 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «لېكىن مەن دەرھال ئۇنىڭ ماكانىغا لەنەت ئوقۇدۇم».

34 ياكى «جاپا تارتىشقىمۇ تۇغۇلغاندۇر». كىرىش سۆزىمىزدە ئېيتقىنىمىزدەك، ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئېسىدە بولسۇنكى، ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستىنىڭ بەرگەن پىكىرلىرىدە خېلى كۆپ خاتالىق يەرلىرى بار. كېيىن خۇدا شۇ خاتا گەپلىرى ئۈچۈن ئۇلارنى ئەيىبلەيدۇ. 42:7-9نى كۆرۈڭ.

12 ئۇ ھىيلىگەرلەرنىڭ نىيەتلىرىنى بىكار قىلىۋېتىدۇ،
نەتىجىدە ئۇلار ئىشنى پۈتتۈرەلمەيدۇ[35].
13 ئۇ مەككارلارنى ئۆز ھىيلىگەرلىكىدىن تۇزاققا ئالىدۇ[36]؛
ئەگرىلەرنىڭ نەيرەڭلىرى ئىپتىتىپ كېتىلىدۇ.
14 كۈندۈزدە ئۇلار قاراڭغۇلۇققا ئۇچرايدۇ؛
چۈشتە تۈن كېچىدەك سىلاشتۇرۇپ ماڭىدۇ.
15 بىراق ئۇ مىسكىنلەرنى مەككارلارنىڭ قىلىچى ۋە ئاغزىدىن قۇتقۇزىدۇ،
ئۇلارنى كۈچلۈكلەرنىڭ چاڭگىلىدىن قۇدرەتلىك قولى بىلەن قۇتقۇزىدۇ.
16 شۇڭا، ئاجىزلار ئۈچۈن ئۈمىد تۇغۇلىدۇ،
قەبىھلىك ئاغزىنى يۇمىدۇ.
17 قارا، تەڭرى ئىبرەت بەرگەن ئادەم بەختلىكتۇر،
شۇڭا، ھەممىگە قادىرنىڭ تەربىيىسىگە سەل قارىما جۇمۇ!
18 چۈنكى ئۇ ئادەمنى يارىلاندۇرىدۇ، ئاندىن يارىنى تاڭىدۇ؛
ئۇ سانجىيدۇ، بىراق ئۇنىڭ قوللىرى يەنە ساقايتىدۇ.
19 ئۇ سېنى ئالتە قىيىنچىلىقتىن قۇتقۇزىدۇ؛
ھەتتا يەتتە[37] كۈلپەتتە ھېچقانداق يامانلىق ساڭا تەگمەيدۇ.
20 ئاچارچىلىقتا ئۇ سېنىڭ ئۆلۈمىڭگە،
ئۇرۇشتا ئۇ ساڭا ئۇرۇلغان قىلىچ زەربىسىگە نىجاتكار بولىدۇ.
21 سەن زەھەرلىك تىللارنىڭ زەربىسىدىمۇ باشپاناھلىق ئىچىگە يوشۇرۇنىسەن،
ۋەيرانچىلىق كەلگەندە ئۇنىڭدىن ھېچ قورقمايدىغان بولىسەن.
22 ۋەيرانچىلىق ۋە قەھەتچىلىك ئالدىدا كۈلۈپلا قويىسەن؛
يەر يۈزىدىكى ھايۋانلاردىنمۇ ھېچ قورقمايسەن.

35 بۇ جۈملە ئىنجىلدا («كورىنتلىقلارغا (1)» 19:1) روسۇل پاۋلۇس تەرىپىدىن نەقىل كەلتۈرۈلگەن، شۇڭا شۇبھىسىزكى ئۇنى توغرا دەپ بىلىمىز.
36 بۇ جۈملە ئىنجىلدا («كورىنتلىقلارغا (1)» 19:3) روسۇل پاۋلۇس تەرىپىدىن نەقىل كەلتۈرۈلگەن، شۇڭا شۇبھىسىزكى ئۇنى توغرا دەپ بىلىمىز.
37 بۇ «ئالتە... يەتتە...» دېگەن ئىبارە «ھەرخىل...، ھەرقانداق...» دېگەننى بىلدۈرىدۇ.

23 سەن دالادىكى تاشلار بىلەن ئەھدىداش بولىسەن؛
ياۋايى هايۋانلارمۇ سەن بىلەن ئىناق ئۆتىدۇ.
24 سەن چېدىرىڭنىڭ تىنچ-ئامانلىقتا بولىدىغانلىقىنى بىلىپ يېتىسەن؛
مال-مۈلكۈڭنى ئىپتىلىسەڭ، ھەممە نېمەڭنىڭ تەل ئىكەنلىكىنى بايقايسەن.
25 نەسلىڭ كۆپ بولىدىغانلىقىنى،
پەرزەنتلىرىڭنىڭ ئوت-چۆپتەك كۆپ ئىكەنلىكىنى بىلىسەن.[38]
26 سەن ئۆز ۋاقتىدىلا يېتىلىپ يىغىلغان بىر باغ بۇغدايدەك،
پەقەت ۋاقتى-سائىتىڭ پىشىپ يېتىلگەندىلا يەرلىكىڭگە كىرىسەن.
27 بىز ئۆزىمىز بۇنى تەكشۈرۈپ كۆرگەنمىز ــ ئۇلار ھەقىقەتەن شۇنداقتۇر.
شۇڭا ئۆزۈڭ ئاڭلاپ بىل، بۇلارنى ئۆزۈڭگە تەتبىقلاپ ئويلاپ باق».

ئايۇپ يەنە سۆزلەيدۇ ــ «مېنىڭ دادلىشىم ھەق»

6 1 ئايۇپ جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
2 «ئاھ، مېنىڭ دەردلىك زارلىرىم تارازىدا ئۆلچەنسە!
ئاھ، بېشىمغا چۈشكەن بارلىق بالايىقازا بۇلار بىلەن بىللە تارازىلانسا![39]
3 شۇنداق قىلىنسا ئۇ ھازىر دېڭىزدىكى قۇمدىن ئېغىر بولۇپ چىقىدۇ؛
شۇنىڭ ئۈچۈن سۆزلىرىم تەلۋىلەرچە بولۇۋاتىدۇ.
4 چۈنكى ھەممىگە قادىرنىڭ ئوقلىرى ماڭا سانجىلىپ ئىچىمدە تۇرۇۋاتىدۇ،
ئۇلارنىڭ زەھىرىنى روھىم ئىچمەكتە[40]،
تەڭرىنىڭ ۋەھىمىلىرى ماڭا قارشى سەپ تۈزۈپ ھۇجۇم قىلىۋاتىدۇ.

---

38 ئىبلىغاز ئايۇپنىڭ ئۇن بالىسىدىن ھەم بارلىق مال-مۈلكىدىن ئايرىلىپ قالغانلىقىنى پۈتۈنلەي ئېسىدىن چىقىرىپ قويغاندەك قىلاتتى.
39 ئايۇپنىڭ بۇ سۆزى: «دەردلىك زارلىرىم» ۋە بېشىمغا چۈشكەن بالا-قازالار تارازادا سېلىشتۇرۇلسا، ئەمەلىيەتتە مېنىڭ زارلىرىمنىڭ ئاز ئىكەنلىكى كۆرۈنىدۇ، دېگەن مەنىنى ئۆز ئىچىگە ئېلىشى مۇمكىن.
40 ياكى، «ئۇلارنىڭ زەھىرى روھىمنى يەپ كېتىدۇ».

5 ياۋا ئېشەك ئوت-چۆپ تاپقاندا ھاڭرامدۇ؟
كالا بولسا يەم-خەشەك ئۈستىدە مۆرەمدۇ؟
6 تۈز بولمىسا تەمسىز نەرسىنى يېگىلى بولامدۇ؟
خام تۇخۇمنىڭ ئېقىنىڭ تەمى بارمۇ؟
7 جېنىم ئۇلارغا تەگسىمۇ سەسكىنىپ كېتىدۇ،
ئۇلار ماڭا يىرگىنچلىك تاماق بولۇپ تۇيۇلىدۇ.
8 ئاھ، مېنىڭ تەشنا بولغىنىم كەلسىدى!
تەڭرى ئىنتىزارىمنى ئىجابەت قىلسىدى!
9 ئاھ، تەڭرى مېنى يانجىپ تاشلىسۇن!
ئۇ قولىنى قويۇۋېتىپ جېنىمنى ئۈزۈپ تاشلاشقا مۇۋاپىق كۆرسىدى!
10 شۇنداق بولسا، ماڭا تەسەللى بولاتتى،
ھەتتا رەھىمسىز ئاغرىقلاردا قىينالسامىمۇ، شادلىناتتىم؛
چۈنكى مۇقەددەس بولغۇچىنىڭ سۆزلىرىدىن تانمىغان بولاتتىم![41]
11 مەندە ئۈلۈمنى كۈتكۈدەك يەنە قانچىلىك ماغدۇر قالدى؟
مېنىڭ سەۋر-تاقەتلىك بولۇپ ھاياتىمنى ئۇزارتىشىمنىڭ نېمە نەتىجىسى بولار؟
12 مېنىڭ كۈچۈم تاشتەك چىڭمۇ؟
مېنىڭ ئەتلىرىم مىستىن ياسالغانمىدى؟
13 ئۆزۈمگە ياردەم بەرگۈدەك ماغدۇرۇم قالمىدى ئەمەسمۇ؟
ھەرقانداق ئەقىل-تەدبىر مەندىن قوغلىۋېتىلگەن ئەمەسمۇ؟

بۇرادەرلىرىنىڭ ئايۇپنى داغدا قويۇشى

14 ئۈمىدسىزلىنىپ كېتىۋاتقان كىشىگە دوستى مېھرىبانلىق كۆرسەتمىكى زۆرۈردۇر؛

41 ئايۇپنىڭ بۇنداق ئويلىشى: «ئەگەر ھازىر خۇدا مېنىڭ جېنىمنى ئالسا، مەن ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈمىگەن مانا مۇشۇ چاغدىلا ئالسا بوپتىكەن؛ بىراق بۇ ئازاب-ئوقۇبەتلەر داۋاملاشتۇرۇلسا، مەندە نېمە ئۆزگىرىشلەر بولار، مەن خۇدادىن تانمەنمۇ قانداق؟ شۇڭا ياخشىسى ئۇ ھازىر مېنى ئەپكەتسە، قاتتىق بىر زەربە بىلەن ئەپكەتسە مەيلى» دېگەندەك مېنىنى بېرىدۇ.

بولمىسا ئۇ ھەممىگە قادىردىن قورقۇشتىن ۋاز كېچىشى مۇمكىن.[42]

15 بىراق بۇرادەرلىرىم ۋاقىتلىق «ئالدامچى ئېرىق»[43] سۈيىدەك،
ماڭا ھىيلىگەرلىك بىلەن مۇئامىلە قىلماقتا؛
ئۇلار سۇلىرى ئېقىپ تۈگىگەن ئېرىققا ئوخشايدۇ.
16 ئېرىگەن مۇز سۇلىرى ئېرىققا كىرگەندە ئۇلار قارىداپ كېتىدۇ،
قارلار ئۇلارنىڭ ئىچىدە يوقىلىپ كېتىدۇ،
17 ئۇلار پەسىلنىڭ ئىللىشى بىلەن قۇرۇپ كېتىدۇ؛
ھاۋا ئىسسىپ كەتكەندە[44]، ئىزىدىن يوقىلىپ كېتىدۇ.
18 سەپەرداشلار ماڭغان يولىدىن چىقىپ، ئېرىققا بۇرۇلىدۇ؛
ئۇلار ئېرىقنى بويلاپ مېڭىپ، چۆلدە ئېزىپ ئۆلىدۇ.
19 تېمالىق كارۋانلىرى ئېرىق ئىزدەپ ماڭدى؛
شېبالىق سودىگەرلەرمۇ ئۇلارغا ئۈمىد بىلەن قارىدى[45]؛
20 بىراق ئۇلار ئىشەنگىنىدىن ئۈمىدسىزلىنىپ نومۇستا قالدى؛
ئۇلار ئاشۇ يەرگە كېلىشى بىلەن پاراكەندىچىلىككە ئۇچرىدى.
21 مانا سىلەر ئۇلارغا ئوخشاش ماڭا تايىنى يوق بولۇپ قالدىڭلار؛
سىلەر قورقۇنچلۇق بىر ۋەھىمىنى كۆرۈپلا قورقۇپ كېتىۋاتىسىلەر.
22 مەن سىلەرگە: «ماڭا بېرىڭلار»،
ياكى: «ماڭا مال-مۈلكىڭلاردىن ھەدىيە قىلىڭلار؟» - دېگەننى قاچان
دەپ باققان؟[46]

---

42 باشقا بىرنەچچە تەرجىمىلىرى بار. بۇلارنىڭ بىرى: «ھەتتا ئۇ ھەممىگە قادىردىن قورقۇشتىن ئايرىلغان بولسىمۇ، ئۈمىدسىزلىنىپ كېتىۋاتقان كىشىگە دوستى مېھرىبانلىق كۆرسىتىمىكى زۆرۈردۇر».

43 «ئالدامچى ئېرىق» — چۆل باياۋاندا تۇيۇقسىز ئېقىشتىن توختايدىغان ئېرىق. يولۇچىلارنىڭ مۇشۇنداق ئېرىققا ئىشىنىشى ئىنتايىن خەتەرلىك، ئەلۋەتتە. 20-21-ئايەتلەرنى كۆرۈڭ.

44 دېمەك، ئەڭ كېرەك بولغان ۋاقىتتا غايىب بولىدۇ.

45 ياكى «ئۇلارغا ئۇچراشنى ئۈمىد قىلاتتى».

46 ئايۇپ ئۇ دوستلىرىغا ھېچقاچان قەرزدار بولۇپ باقمىغان. ئۇ: «سىلەردىن پۇل ياكى مال-مۈلۈك كۈتكىنىم يوق، سىلەردىن كۈتكىنىم پەقەت ئازراق ھېسداشلىق ياكى مېھرىبانلىق، خالاس» دېمەكچى.

23 ياكى: «مېنى ئېزىتقۇچىنىڭ قولىدىن قۇتقۇزۇڭلار!»
ياكى «زوراۋانلارنىڭ قولىدىن گۆرۈگە پۇل بەرسەڭلار!» دەپ باققانمۇ؟
24 ماڭا ئۆگىتىپ قويۇڭلار، سۈكۈت قىلىمەن؛
نەدە يولدىن چىققانلىقىمنى ماڭا كۆرسىتىپ بېرىڭلار.
25 توغرا سۆزلەر نېمىدېگەن ئۆتكۈر-ھە!
بىراق ئەيىبلىرىڭلار[47] زادى نېمىنى ئىسپاتلىيالايدۇ؟!
26 ئۈمىدسىزلەنگەن كىشىنىڭ گەپلىرى ئۆتۈپ كېتىدىغان شامالدەك تۇرسا،
پەقەت سۆزلەرنىلا ئەيىبلىمەكچىمۇسىلەر؟[48]
27 سىلەر يېتىم-يېسىرلارنىڭ ئۈستىدە چەك تاشلىشىسىلەر!
دوست-بۇرادىرىڭلار ئۈستىدە سودىلىشىسىلەر![49]
28 ئەمدى ماڭا يۈز تۇرانە قاراپ بېقىڭلار؛
ئالدىڭلاردىلا يالغان سۆز قىلالامدىم؟
29 ئۆتۈنىمەن، بولدى قىلىڭلار، گۇناھ بولمىسۇن؛
راست، قايتىدىن ئويلاپ بېقىڭلار،
چۈنكى ئۆزۈمنىڭ توغرىلىقىم تارازىدا تۇرىدۇ[50].
30 تىلىمدا خاتالىق بارمۇ؟
تىلىم يامانلىقنى زادى تېتىيالماسمۇ؟

47 شۇ ۋاقىتقىچە ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستى ئارىسىدىن پەقەت بىلداد سۆز قىلغان. ئايۇپ «ئەيىبلىرىڭلار» (كۆپلۈك شەكلى) دېگەن سۆزى بىلەن ئۇلارغا: «سىلەر يېنىمغا كېلىشتىن ئاۋۋال ئەھۋالىم توغرۇلۇق تىل بىرىكتۈرۈۋالغان ئوخشايسىلەر» دەپ پۇرىتىۋاتىدۇ.
48 ئايۇپ بۇ گەپلىرى بىلەن ئۆزۈمنىڭ بەزى سۆزلىرىمنىڭ ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەنلىكىنى بىلىمەن، دەپ ئېتىراپ قىلغان بولسا كېرەك. باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «سىلەر پەقەت سۆزلەرنىلا ئەيىبلىمەكچىمۇسىلەر، ئۈمىدسىزلەنگەن كىشىنىڭ گەپلىرى ناھايىتى ئۆتۈپ كېتىدىغان بىر شامالدەكلا دەپ قارىماقچىسىلەر؟».
49 باشقا بىرخىل مەنىسى: «سىلەر دوست-بۇرادەرلەر ئۈچۈن ئورا كولىشىسىلەر».
50 ياكى: «چۈنكى بۇ ئىشتا ھەق مەن تەرەپتىدۇر».

ئىنسانلارنىڭ تۇرمۇش ئازابلىرى

7
1 ئىنسانغا زېمىندا جەۋرە-جاپا چېكىدىغان تۇرمۇش بېكىتىلگەن ئەمەسمۇ؟
ئۇنىڭ كۈنلىرى بىر مەدىكارنىڭكىگە ئوخشاش ئەمەسمۇ؟
2 قۇل كەچقۇرۇننىڭ سايىسىگە تەشنا بولغاندەك،
مەدىكار ئۆز ئەمگىكىنىڭ ھەققىنى كۈتكەندەك،
3 مانا بىھۇدە ئايلار ماڭا بېكىتىلگەن،(51)
غەشلىككە تولغان كېچىلەر ماڭا نېسىپ قىلىنغان.
4 مەن ياتقىنىمدا: «قاچان قوپارمەن؟» دەپ ئويلايمەن،
بىراق كەچ ئۇزۇندىن ئۇزۇن بولىدۇ،
تاڭ ئاتقۇچە پۈتۈن بىر كېچە مەن تولغىنىپ ياتىمەن.
5 ئەتلىرىم قۇرتلار ھەم تويا-چاڭلار(52) بىلەن قاپلاندى،
تېرىلىرىم يېرىلىپ، يىرىڭلاپ كەتتى.
6 كۈنلىرىم باپكارنىڭ موكىسىدىنمۇ ئىتتىك ئۆتىدۇ(53)،
ئۇلار ئۈمىدسىزلىك(54) بىلەن ئاياغلىشاي دەپ قالدى.
7 ئاھ خۇدا، مېنىڭ جېنىم بىر نەپەسلا خالاس.
كۆزۈم ياخشىلىقنى قايتىدىن كۆرەلمەيدىغانلىقى ئېنىقتۇر بولسۇن؛
8 مېنى كۆرگۈچىنىڭ كۆزى ئىككىنچى قېتىم ماڭا قارىمايدۇ،
سەن نەزىرىڭنى ئۈستۈمگە چۈشۈرگىنىڭدە، مەن يوقالغان بولىمەن.(55)
9 بۇلۇت غايىب بولۇپ، قايتا كۆرۈنمىگەندەك،

---

51 بۇ جۈملە ئايۇپنىڭ ئازابى ئاشۇ كۈنگىچە بەلكىم بىرنەچچە ئاي ئۇزارتىلغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇنىڭ دوستلىرىنىڭ ئايۇپنىڭ قېشىغا كەلگۈچە قىلغان سەپىرى ئۇزۇن بولغان بولسا كېرەك.

52 ياكى، «قاقاچ-چاقالار بىلەن...».

53 باپكارنىڭ موكىسى ئىنتايىن تېز، توختىماي ھەرىكەت قىلىدۇ.

54 ئىبرانىي تىلىدا «ئۈمىدسىزلىك» ۋە «يىپ» ئاھاڭداش سۆز. ئايۇپ مۇشۇ ئايەتتە ئۆز ھاياتىنى تىكىلىدىغان گىلەمگە ئوخشىتىپ، «يىپ توختاپ قالغۇدەك» دېمەكچى.

55 بۇ 7-8-ئايەتتە، 21-ئايەتكە ئوخشاش، ئايۇپ «خۇدا سەن بالدۇر ماڭا رەھىم قىلمىساڭ، كېچىكىپ قالىسەن!» دېگەندەك قىلاتتى.

ئوخشاشلا تەھتىساراغا[56] چۈشكەن ئادەم قايتىدىن چىقمايدۇ.
10 ئۇ يەنە ئۆز ئۆيىگە قايتمايدۇ،
ئۆز يۇرتى ئۇنى قايتا تونۇمايدۇ.
11 شۇڭا مەن ئاغزىمنى يۇمماي،
روھىمنىڭ دەرد-ئەلىمى بىلەن سۆز قىلاي،
جېنىمنىڭ ئازابىدىن زارلايمەن.
12 نېمىشقا سەن ئۈستۈمدىن كۆزەت قىلىسەن؟[57]
مەن خەتەرلىك بىر دېڭىزمۇ-يا؟
ياكى دېڭىزدىكى بىر ئەجدىھامۇمەن؟
13 مەن: «ئاھ، ياتقان ئورنۇم ماڭا راھەت بېرىدۇ،
كۆرپەم نالە-پەريادىمغا دەرمان بولىدۇ» ــ دېسەم،
14 ئەمدى سەن چۈشلەر بىلەن مېنى قورقۇتۇۋاتىسەن،
غايىبانە ئالامەتلەر بىلەن ماڭا ۋەھىمە سالىسەن.
15 شۇنىڭ ئۈچۈن بوغۇلۇشۇمنى، ئۆلۈمنى،
بۇ سۆڭەكلىرىمگە قاراپ ئولتۇرۇشتىن ئارتۇق بىلىمەن.[58]
16 مەن ئۆز جېنىمدىن تويدۇم؛
مېنىڭ مەڭگۈگە ياشىغۇم يوق،
مېنى مەيلىمگە قويۇەتكىن،
مېنىڭ كۈنلىرىم بىھۇدىدۇر[59].
17 ئىنسان بالىسى نېمىدى؟

---

56 مۇشۇ يەردە «تەھتىسارا» (ئىبرانىي تىلىدا «شېئول») دېگەن يەر، «يەر ئاستىدىكى ساراي» (يەنى، «تەكت ساراي»)، ئۆلگەنلەرنىڭ روھلىرى بارغان جايىنى كۆرسىتىدۇ. ئېنىق تۇرۇپتىكى، ئايۇپنىڭ بۇ سۆزلەرنى ئېيتقاندا گۆردىن تىرىلدۈرۈلۈش توغرىسىدا خەۋىرى كۆپ ئەمەس ئىدى.

57 ئايۇپ: «مەن ئالەمنىڭ ئامانلىقىغا بىرخىل خەۋپ يەتكۈزەمدىم-يا؟» دەپ خۇدادىن سورىماقچى ئوخشايدۇ.

58 ئايۇپنىڭ كېسىلى، بەلكىم، بوغنۇقۇش كېسىلى (دەم سىقىلىش كېسىلى) بولۇشى مۇمكىن. بۇ ئايەت يەنە مۇنداقمۇ تەرجىمە قىلىنىدۇ، يەنى: «گېلىمنى سىققۇچى بولسا بويىنۇمنى، ئۆلۈم بولسا سۆڭەكلىرىمنى تاللىدى».

59 ياكى «بىر نەپەس، خالاس!».

سەن نېمىشقا ئۇنى چوڭ بىلىسەن،
نېمە دەپ ئۇنىڭغا كۆڭۈل بۆلىسەن؟
[18] ھەر ئەتىگەندە ئۇنى سوراشتۇرۇپ كېلىسەن،
ھەر نەپەس ئۇنى سىنايسەن!
[19] قاچانغىچە مېنىڭدىن نەزىرىڭنى ئالمايسەن،
ماڭا قاچانغىچە ئاغزىمدىكى سىرىق سۈنى يۇتۇۋالغۇدەك ئارام بەرمەيسەن؟
[20] مەن گۇناھ قىلغان بولساممۇ،
ئى ئىنسانىيەتنى كۆزەتكۈچى، ساڭا نېمە قىلىپتىمەن؟!
مەن ساڭا يۈك بولۇپ قالدىممۇ؟
بۇنىڭ بىلەن مېنى ئۆزۈڭگە زەربە نىشانى قىلغانسەنمۇ؟
[21] سەن نېمىشقا مېنىڭ ئىتائەتسىزلىكىمنى كەچۈرۈم قىلىپ،
گۇناھىمنى ساقىت قىلمايسەن؟
چۈنكى مەن پات ئارىدا تۇپىنىڭ ئىچىدە ئۇخلايمەن؛
سەن مېنى ئىزدەپ كېلىسەن،[(60)] لېكىن مەن مەۋجۇت بولمايمەن».

شۇخالىق بىلداد سۆزلەيدۇ — ئىلگىرىكى دەۋرلەردىكى ئازاب-ئوقۇبەتلەر توغرۇلۇق گۇۋاھلىق

8

[1] ئاندىن شۇخالىق بىلداد جاۋابەن مۇنداق دېدى: —
[2] «سەن قاچانغىچە مۇشۇلارنى سۆزلەيسەن؟
ئاغزىڭدىكى سۆزلەر كۈچلۈك شامالدەك قاچانغىچە چىقىدۇ؟
[3] تەڭرى ئادالەتنى بۇرمىلىغۇچىمۇ؟
ھەممىگە قادىر ئادىللىقنى بۇرمىلامدۇ؟
[4] سېنىڭ باللىرىڭ ئۇنىڭ ئالدىدا گۇناھ قىلغان بولسا،

[60] 7-باب، 7-8-ئايەت ئۈچۈن بېرىلگەن ئىزاھاتنىمۇ كۆرۈڭ. مۇشۇ يەردە، ئايۇپنىڭ ئىچىدىكى ئېتىقاد ھەم گۇماننىڭ بىر-بىرىگە بولغان كۈرىشى كۆرۈنىدۇ. ئايۇپ بىر تەرەپتىن خۇدانى دۈشمىنىمدەك ئىش قىلدى، لېكىن يەنە بىر تەرەپتىن ئۇ كەلگۈسىدە ئۆز دوستىنى ئىزدىگەندەك مېنى ئىزدەپ كېلىدۇ، بىراق تاپالمايدۇ، دەيدۇ.

ئۇ ئۇلارنىمۇ ئىتائەتسىزلىكىنىڭ جازاسىغا تاپشۇرغان، خالاس.(61)
5 بىراق ئەگەر ئۆزۈڭ ھازىر چىن كۆڭلۈڭدىن تەڭرىنى ئىزدىسەڭلا،
ھەممىگە قادىرغا ئىلتىجا قىلساڭلا،
6 ئەگەر سەن ساپ دىل ھەم دۇرۇس بولغان بولساڭ،
شۈبھىسىزكى، ئۇ سەن ئۈچۈن ئويغىنىدۇ،
چوقۇم سېنىڭ ھەققانىيلىقىڭغا تولغان تۇرالغۇڭنى گۈللەندۈرىدۇ.
7 سەن دەسلەپتە ئېتىبارسىز قارالغان بولساڭمۇ،
بىراق سەن ئاخىرىدا چوقۇم تېخىمۇ گۈللىنىسەن.
8 شۇڭا سەندىن ئۆتۈنەيكى، ئۆتكەنكى دەۋرلەردىن سوراپ باققىن،
ئۇلارنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئىزدىنىشلىرىگىمۇ كۆڭۈل قويغىن
9 (چۈنكى بىز بولساق تۈنۈگۈنلا تۇغۇلغانمىز؛
كۈنلىرىمىز پەقەت بىر سايە بولغاچقا، ھېچنېمىنى بىلمەيمىز).(62)
10 ئۇلار ساڭا كۆرسەتمە بېرىپ ئۆگەتمەمدۇ؟
ئۇلار ئۆز كۆڭلىدىكىنى ساڭا سۆزلىمەمدۇ؟
11 لاتقا بولمىسا يېكەنلەر ئۆسەلەمدۇ؟
قومۇشلۇقتىكى ئوت-چۆپلەر سۇسىز ئۆسەلەمدۇ؟
12 ئۇلار يېشىل پېتى بولۇپ، تېخىچە ئورۇلمىغان بولسىمۇ،
ھەرقانداق ئوت-چۆپتىن تېز تورزۇپ كېتىدۇ.
13 تەڭرىنى ئۇنتۇغان كىشىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ ئاقىۋەتلىرى مانا شۇنداقتۇر؛
ئىپلاسلارنىڭ ئۈمىدى مانا شۇنداق يوققا كېتەر.

61 بىلدادنىڭ بۇ بايانى رەھىمسىزلىك بىلەن قىلىنغان سۆزلەردۇر؛ بۇ سۆزلەر ئايۇپنىڭ يارىسىغا تۇز سېپىپ ئۇنى تېخىمۇ ئازابقا سالىدۇ. چۈنكى ئايۇپنىڭ ھەسرىتى دەل مۇشۇ ئىش تۈپەيلىدىن بولۇۋاتاتتى؛ بىراق بىلدادنىڭ ئايۇپنىڭ باللىرىنىڭ ئۆتكۈزگەن بىرەر گۇناھى توغرىسىدا ھېچقانداق ئىسپاتى يوقتۇر. بىز بولساق، ئۇنىڭ باللىرىنىڭ ئەمەلىيەتتە ئۆز گۇناھى سەۋەبىدىن ئۆلمىگەنلىكىنى بىلىمىز.
62 «كۈنلىرىمىز پەقەت بىر سايە» دېگىنى، بىلدادنىڭ ئۇ دەۋرىدىكى ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ (ئۆزىنىڭ زامانى بىلەن سېلىشتۇرغاندا) ئىنتايىن ئۇزۇن ئۆمۈرلۈك بولغانلىقىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن. (تەۋراتتىكى «يارىتىلىش» قىسمىغا ئاساسەن، ئادەمئاتىمىزدىن باشلاپ نۇھ پەيغەمبەرنىڭ دەۋرىگىچە نۇرغۇن ئادەملەر بىرنەچچە يۈز يىل ياشىغانىدى).

14 چۈنكى ئۇنىڭ تايانغىنى چۈرۈك بىر نەرسە، خالاس؛
ئۇنىڭ ئىشەنگىنى بولسا ئۆمۈچۈكنىڭ توردۇر، خالاس.
15 ئۇ ئۆز ئۆيىگە يۆلىنىدۇ، بىراق ئۇ مەزمۇت تۇرمايدۇ؛
ئۇ ئۇنى چىڭ تۇتۇۋالغان بولسىمۇ، بىراق ئۇ بەرداشلىق بېرەلمەيدۇ.
16 ئۇ قۇياش ئاستىدا كۆكلىگەن بولسىمۇ،
ئۇنىڭ پىلەكلىرى ئۆز بېغىنى قاپلىغان بولسىمۇ،
17 ئۇنىڭ يىلتىزلىرى تاش دۆۋىسىگە چىرمىشىپ كەتكەن بولسىمۇ،
ئۇ تاشلار ئارىسىدا ئورۇن ئىزدىگەن بولسىمۇ،
18 لېكىن خۇدا ئۇنى ئورنىدىن يۇلۇۋەتسە،
ئاشۇ يەر ئۇنىڭدىن تېنىپ: «مەن سېنى كۆرمىگەن!» ــ دەيدۇ.[63]
19 مانا ئۇنىڭ يولىنىڭ شادلىقى!
ئۇنىڭدىن كېيىن ئورنىغا باشقىلىرى تۇپراقتىن ئۈنىدۇ.
20 قارا، خۇدا دۇرۇس ئادەمنى تاشلىمايدۇ،
ياكى يامانلىق قىلغۇچىلارنىڭ قولىنى تۇتۇپ ئۇلارنى يۆلىمەيدۇ[64].
21 ئۇ يەنە سېنىڭ ئاغزىڭنى كۈلكە بىلەن،
لەۋلىرىڭنى شادلىق ئاۋازلىرى بىلەن تولدۇرىدۇ،
22 ساڭا نەپرەتلەنگەنلەرگە شەرمەندىلىك چاپلىنىدۇ،
ئەسكىلەرنىڭ چېدىرى يوقىتىلىدۇ».

---

63 مۇشۇ يەرلەردە بىلداد ئايۇپ ئۇچرىغان بالايىئاپەتنى شۇ بىرنەچچە ئىشقا ئوخشاتقان بولۇشى مۇمكىن. ئاۋۋال 15-ئايەتتە، ئۇ «يامانلارنىڭ ئۆيىنىڭ غۇلاپ كېتىشى» توغرۇلۇق سۆزلەيدۇ؛ ئىككىنچى، 16-ئايەتتىكى «پىلەكلەر» دېگەن سۆز، ئىبرانىي تىلدا «پەرزەنتلەر»نىمۇ كۆرسىتىدۇ. ئۈچىنچى، مۇشۇ ئايەتتە بەلكىم «ئاشۇ يەر» دېگەن سۆز ئايۇپنىڭ يۇرتداشلىرىنى كۆرسىتىدۇ؛ ئۇلار ئۇنى چەتكە قېقىپ: «سەندەك خۇدا لەنەت قىلغان ئادەمنى تونۇمايمىز» دېگەن مەنىلەردىمۇ ئېيتىلغان بولۇشى مۇمكىن.
64 ياكى «يامانلىق قىلغۇچىلارنى قولىغا كۈچ بەرمەيدۇ».

ئايۇپ بەرگەن جاۋابى
«ئىنسان بالىسى قانداق قىلىپ خۇدا ئالدىدا ئادىل بولالايدۇ؟»

9
1 ئايۇپ جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
2 ۋاي، سېنىڭلا توغرا، دۇنيانى ھەقىقەتەن سەن دېگەندەك دەپ بىلىمەن!
بىراق ئىنسان بالىسى قانداق قىلىپ تەڭرى ئالدىدا ھەققانىي بولالىسۇن؟
3 ھەتتا ئەگەر بىرسى ئۇنىڭ بىلەن دەۋالىشىشقا پېتىنالىسا،
شۇ كىشى مەسىلىلەرنىڭ مىڭدىن بىرىگىمۇ جاۋاب بېرەلمەيدۇ.[65]
4 ئۇنىڭ قەلبىدە چوڭقۇر دانالىق باردۇر،
ئۇ زور كۈچ-قۇدرەتكە ئىگىدۇر؛
كىممۇ ئۇنىڭغا قارشى چىقىپ، يۈرىكىنى توم قىلىپ،
كېيىن تىنچ-ئامان قالغان؟
5 ئۇ تاغلارنى غەزىپىدە ئۆرۈۋەتكىنىدە،
ئۇلارغا ھېچ بىلدۈرمەيلا ئۇلارنى يۆتكىۋېتىدۇ.
6 ئۇ يەر-زېمىننى تەۋرىتىپ ئۆز ئورنىدىن قوزغىتىدۇ،
شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ تۈۋرۈكلىرى تىترەپ كېتىدۇ.
7 ئۇ قۇياشقا كۆتۈرۈلمە دەپ سۆز قىلسىلا، ئۇ قوپمايدۇ؛
ئۇ خالىسا يۇلتۇزلارنىڭمۇ نۇرىنى پېچەتلەپ قويالايدۇ.
8 ئاسمانلارنى كەڭ يايغۇچى پەقەت ئۇدۇر،
ئۇ دېڭىز دولقۇنلىرى ئۈستىگە دەسسەپ يۈرىدۇ.
9 ئۇ يەتتە قاراقچى يۇلتۇز، ئورىئون يۇلتۇز تۈركۈمى ۋە قەلب يۇلتۇز تۈپىنى،
جەنۇبىي يۇلتۇز تۈركۈملىرىنىمۇ ياراتقان.[66]

---

65 بۇنىڭ يەنە باشقا ئىككى خىل تەرجىمىسى بولۇشى مۇمكىن: (1) «ئەگەر خۇدا بىرسى بىلەن دەۋالىشىشنى لايىق كۆرسە، ئۇ كىشى مىڭدىن بىر مەسىلىگىمۇ جاۋاب بېرەلمەيدۇ»؛ (2) «ئەگەر خۇدا بىرسى بىلەن دەۋالىشىشنى لايىق كۆرسە، خۇدا ئۇ كىشىنىڭ مىڭدىن بىر مەسىلىسىگىمۇ جاۋاب بەرمەيدۇ».

66 ياكى: «جەنۇبىي ئاسماندىكى خەزىنىلەرنى ياراتقان».

10 ئۇ ھېسابلىغۇسىز ئۇلۇغ ئىشلارنى،
ساناپ تۈگەتكىلى بولمايدىغان كارامەت ئىشلارنى قىلىدۇ.
11 قارا، ئۇ يېنىمدىن ئۆتىدۇ[67]، بىراق مەن ئۇنى كۆرمەيمەن؛
ئۇ ئۆتۈپ كېتىدۇ[68]، بىراق ئۇنى بايقىيالمايمەن.
12 مانا، ئۇ ئېلىپ كېتىدۇ[69]، كىم ئۇنى ئۆز يولىدىن ياندۇرالىسۇن؟
كىم ئۇنىڭدىن: «نېمە قىلىۋاتىسەن» دەپ سوراشقا پېتىنالىسۇن؟
13 تەڭرى غەزىپىنى قايتۇرۇۋالمايدۇ؛
راھابنىڭ[70] ياردەمچىلىرى ئۇنىڭ ئايىغىغا باش ئېگىدۇ.
14 شۇنداق تۇرۇقلۇق، مەن قانداقمۇ ئۇنىڭغا جاۋاب بېرەلەيتتىم؟
مەن مۇنازىرە قىلغۇدەك قانداق سۆزلەرنى تاللىيالايتتىم؟
15 مۇبادا مەن ھەققانىي بولساممۇ،
مەن يەنىلا ئۇنىڭغا جاۋاب بېرەلمەيتتىم؛
مەن پەقەت سوتچىمغا ئىلتىجالا قىلالايتتىم.
16 مەن ئۇنىڭغا ئىلتىجا قىلغان ۋە ئۇ ماڭا جاۋاب بەرگەن بولسىمۇ،
مەن تېخى ئۇنىڭ سادايىمنى ئاڭلىغانلىقىغا ئىشەنچ قىلالمىغان بولاتتىم؛
17 ئۇ بوران-چاپقۇنلار بىلەن مېنى ئېزىدۇ،
ئۇ يارىلىرىمنى سەۋەبسىز ئاۋۇتماقتا.
18 ئۇ ماڭا ھەتتا نەپەس ئېلىشقىمۇ رۇخسەت بەرمەيدۇ،
ئەكسىچە ئۇ ماڭا دەرد-ئەلەمنى يۈكلىۋەتتى.

67 ياكى: «ئۆتسە».
68 ياكى: «ئۆتۈپ كەتسە».
69 ياكى: «ئېلىپ كەتسە» ياكى «بۇلاپ كەتسە».
70 «راھاب»نىڭ مۇنداق ئۈچ خىل مەنە مۇمكىنچىلىكى بار: — (1) ھاكاۋۇرلۇق؛ (2) مىسىر ئىمپېرىيەسىنىڭ يەنە بىر ئىسمى (قەدىمكى دۇنيادا ھاكاۋۇرلۇقتا داڭقى چىققان)؛ (3) ئەڭ چوڭ مۇمكىنچىلىكى بار مەنىسى شۇكى، دېڭىزدىكى زور، قورقۇنچلۇق بىر ھايۋاننىڭ ئىسمى. بۇ يوغان ھايۋاننىڭ يەنە بىر ئىسمى »لېۋىئاتان« بولۇشى مۇمكىن (يۇقىرىقى 3-باب، 8-ئايەتتىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ). ئۇ مۇقەددەس كىتابتىكى باشقا بىرنەچچە يەرلەردە شەيتاننىڭ بىر سىمۋولىدۇر. شۇڭا مۇشۇ يەردە «راھابنىڭ ياردەمچىلىرى» بەلكىم شەيتاننىڭ ياردەمچىلىرىنى كۆرسەتكەن بولۇشى مۇمكىن.

19 كۈچ-قۇدرەت توغرىسىدا گەپ قىلساق، مانا، ئۇنىڭدىن كۈچلۈك يەنە
باشقا كىم بار؟
ئادالەتكە كەلسەك، كىم ئۇنى سوتقا چاقىرالىسۇن؟![71]
20 مەن ئۆزۈمنى ئاقلىماقچى بولسام، ئۆز ئاغزىم ئۆزۈمنى گۇناھقا پاتۇرار،
قوسۇرسىز بولغان بولسام، ئۇ يەنىلا مېنى ئەگرى دەپ بېكىتەر.[72]
21 بىراق مەن ئەسلىدە ئەيىبسىز ئىدىم!
مەيلى، ئۆزۈمنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىم بىلەن پەرۋايىم پەلەك!
ئۆز جېنىمدىن تويدۇم!
22 ھەممە ئىش ئوخشاش ئىكەن؛
شۇڭا مەن دەيمەنكى، ئۇ دۇرۇسلارنىمۇ، يامانلارنىمۇ ئوخشاشلا يوقىتىدۇ.[73]
23 تۇيۇقسىز بېشىغا قازا كېلىپ ئۆلسە،
ئۇ بىگۇناھلارغا قىلىنغان بۇ سىناقتا قاراپ كۈلىدۇ.[74]
24 يەر يۈزى يامانلارنىڭ قولىغا تاپشۇرۇلدى؛
بىراق ئۇ سوتچىلارنىڭ كۆزلىرىنى بۇ ئادالەتسىزلىكنى كۆرەلمەيدىغان قىلىپ
قويىدۇ؛
مۇشۇنداق قىلغۇچى ئۇ بولماي، يەنە كىم بولسۇن؟

---

71 ئەسلى تېكستنى چۈشىنىش سەل تەس. باشقا خىل تەرجىمىلىرى بولۇشى مۇمكىن.

72 ئايۇپقا مۇبادا خۇدانىڭ ئالدىدا ئۆزىنى ئاقلاش پۇرستى كەلسىمۇ، ئۇ خۇدانىڭ زور كۈچ-قۇدرىتى بىلەن ئاغزىنىڭ ئېچىلماس قىلىنىشىدىن، ياكى ھەتتا «ماشىنا ئادەمدەك» ئۆز ئاغزى بىلەن ئۆزىنى ئەيىبلەپ كېتىشىدىن قورقىدۇ. «خۇدا ھەممىدىن كۈچلۈك، شۇڭا ئۇ ئادىل» دېگەن كۆزقاراش دۇنيادىكى ھەربىر زالىمنىڭ: «كۈچ-ھوقۇق دېگەن ھەقتۇر» دېگەن كۆزقارىشىغا يېقىن كېلىدۇ. ئايۇپ مۇشۇ يەردە «خۇدا ماڭا ئۇنداق مۇئامىلە قىلسا، ئادىل بولمايدۇ» دېمەكچى بولىدۇ. كىتابنىڭ كېيىنكى قىسىملىرىدا، خۇدانىڭ ھەم ھەممىدىن كۈچلۈك ھەم شۇنىڭ بىلەن بىرگە پۈتۈنلەي ئادىل ئىكەنلىكى ئايدىڭلىشىدۇ.

73 ناھايىتى ئېنىقكى، بۇ بابتىكى 14-ئايەتتىن 34-ئايەتكىچە ئايۇپ خۇدانىڭ نامىنى بىر قېتىممۇ تىلغا ئالماي، پەقەت ئۇنى: «ئۇ... ئۇنىڭ... ئۇنى... سەن....» دەپ ئاتايدۇ. بەلكىم ئۇ خۇدانىڭ زور كۈچ-قۇدرىتىگە ھەم ئۆزىنىڭ ھازىرقى قورقۇنچلۇق ئەھۋالىنى چوڭقۇر ئويلاپ، بەك قورقۇپ كەتكەن بولسا كېرەك.

74 بۇ ئايەت ئايۇپنىڭ جان ئاچچىقىدىن، شۇنداقلا خۇداغا بولغان گۇمانىدىن ئېيتقان بايانلىرىنىڭ ئىچىدە ئەڭ قاتتىقى بولۇشى مۇمكىن.

25 مېنىڭ كۈنلىرىم يەلتاپاننىڭ يۈگۈرۈشىدىنمۇ تېز ئۆتىدۇ؛
ئۇلار مەندىن قېچىپ كېتىدۇ،
ئۇلارنىڭ ھېچقانداق ياخشىلىقى يوقتۇر.
26 ئۇلار قومۇش كېمىلەردەك[75] چاپسان ئۆتۈپ كېتىدۇ؛
ئالغۇر بۈركۈت ئۆۋنى تۇتقىلى شۇڭغۇغاندەك تېز ماڭىدۇ.
27 ئەگەر: «نالە-پەريادتىن توختاپ، چىرايىمنى تۈتۈلدۈرماي خۇش چىراي بولاي» دېسەممۇ،
28 مەن يەنىلا ئازابلىرىمنىڭ ھەممىسىدىن قورقۇپ يۈرىمەن؛
چۈنكى سېنى مېنى بىگۇناھ ھېسابلىمايدۇ دەپ بىلىمەن.[76]
29 مەن ھامان ئەيىبلىك ئادەم بولسام،
مەن بىھۇدە جاپا تارتىپ نېمە قىلاي؟
30 ھەتتا قار سۈيى بىلەن يۇيۇنۇپ،
قوللىرىمنى شۇنچە پاكىزلىغان بولساممۇ،
31 سەن يەنىلا مېنى ئەۋرەزگە چۆمۈلدۈرىسەنكى،
ئۆز كىيىمىممۇ مەندىن نەپرەتلىنىدىغان بولىدۇ!
32 چۈنكى ئۇ مەن ئۇنىڭغا جاۋاب بەرەلىگۈدەك، ماڭا ئوخشاش ئادەم ئەمەس.
مېنىڭ ئۇنىڭ بىلەن سوتتا دەۋالاشقۇچىلىكىم يوقتۇر.[77]
33 ئوتتۇرىمىزدا ھەر ئىككىمىزنى ئۆز قولى بىلەن تەڭ تۇتىدىغان كېلىشتۈرگۈچى بولسىدى![78]

75 «قومۇش كېمىلەر» ــ قەدىمكى مىسىردا كۆپ ئىشلىتىلگەن، نىل دەرياسىدا ناھايىتى تېز ماڭىدىغان بىرخىل كېمە.

76 ئايۇپ يەنىلا خۇدانىڭ ئادالىتىدىن گۇمانلىنىدۇ. 31-ئايەتتە بولسا ئۇنىڭ ئۈمىدى بەلكىم ئەڭ تۆۋەن دەرىجىگە چۈشكەن بولۇشى مۇمكىن.

77 بۇ بايان بەلكىم كىتابتىكى سورالغان ئەڭ چوڭقۇر سوئال بولۇشى مۇنكىن؛ دېمەك، ئادەم خۇدا بىلەن قانداقمۇ كېلىشەلىسۇن؟

78 ئايۇپ: ئادەم بىلەن خۇدانىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇرىدىغان، بىر قولى بىلەن خۇدانى تۇتىدىغان، بىر قولى بىلەن ئىنسانىي تۇتىدىغان كېلىشتۈرگۈچى بولسىدى! دەپ ئېيتقان بۇ كېلىشتۈرگۈچى ئىنجىلدا دەل ئەيسا مەسىھنىڭ ئۆزى ئىكەنلىكى ئايان قىلىنىدۇ («تىموتىيغا (1)» 5:2)

34 ئۇ ئۆزىنىڭ تايىقىنى مەندىن يىراق قىلسۇن،
ئۇنىڭ ۋەھىمىسى مېنى قورقاتمىسۇن؛
35 شۇندىلا مەن ئۇنىڭدىن قورقماي سۆزلىيەلەيتتىم؛
بىراق ئەھۋالىم ئۇنداق ئەمەستۇر!

سىغىز لاي كۇلالچى بىلەن سۆزلىشىدۇ

10 1 مەن ئۆز جېنىمدىن نەپرەتلىنىمەن؛
ئۆز دەردىمنى تۆكۈۋالاي؛
قەلبىمدىكى ئاھ-زارىمنى سۆزلىۋالاي.
2 مەن تەڭرىگە: «مېنىڭ گۇناھىمنى بېكىتمە؛
ماڭا كۆرسەتكىنكى، سەن زادى نېمە ئۈچۈن مەن بىلەن دەۋالىشىسەن؟
3 ئادەمنى ئەزگىنىڭ،
ئۆز قولۇڭ بىلەن ياراتقىنىڭنى چەتكە قاققىنىڭ ساڭا پايدىلىقمۇ؟[79]
يامانلارنىڭ سۈيىقەستىگە نۇر چاچقىنىڭ ياخشىمۇ؟
4 سېنىڭ كۆزۈڭ ئىنسانىنىڭكىدەك ئاجىزمۇ؟[80]
سەن ئادەملەر كۆرگەندەك خىرە كۆرەمسەن؟
5 سېنىڭ كۈنلىرىڭ ئۆلىدىغان ئىنسانىنىڭ كۈنلىرىدەك چەكلىكمۇ؟
سېنىڭ يىللىرىڭ ئىنسانىنىڭ يىللىرىدەك قىسقىمۇ؟[81]
7-6 سەن مېنىڭ رەزىل ئادەم ئەمەسلىكىمنى بىلىپ تۇرۇپ،
سېنىڭ قولۇڭدىن قۇتۇلدۇرغۇدەك ھېچكىمنىڭ يوقلۇقىنى بىلىپ تۇرۇپ،

---

79 ئايۇپ بەلكىم: ــ «سەن ماڭا ھەم پۈتۈن ئىنسانغا شۇنچە ياخشى ئەجرىڭنى سىڭدۈرگىنىكەنسەن، نېمىشقا بۇ ياخشى نەرسەڭگە شۇنداق زىيان يەتكۈزسەن؟» دېمەكچى. ئۇ تۈۋەندىكى 8-12-ئايەتلەردە بۇ سۆزىنىڭ مەنىسىنى كېڭەيتىدۇ.
80 ئىبرانىي تىلىدا: «سېنىڭ كۆزلىرى ئەتلىك كۆزلەرمۇ؟».
81 ئايۇپ بۇ جۈملىلەردە ھەممە ئىمكانىيەتنى ئوتتۇرا قويىدۇ؛ ئاندىن ئۇ ھەممىسىنى دېگۈدەك چەتكە قاقىدۇ ــ خۇدا ئادەمنى ئەزگىنىگە خۇشالمۇ-يا؟ ئۇ ئادەمدەك كالتە پەملىكمۇ-يا، ياكى ئۇنىڭ ئۆمرى قىسقا بولۇپ ئۆزىنى جازالاشقا ئۈلگۈرەلمەمدۇ-يا؟ (ئۇنداق بولمىسا، مەن زادى نېمىشقا شۇنداق ئازابقا قالدۇرۇلىمەن؟) دەپ ئويلايدۇ ئايۇپ.

نېمشقا مېنىڭ خاتالىقىمنى سوراپ يۈرىسەن؟
نېمشقا مېنىڭ گۇناھىمنى سۈرۈشتۈرىسەن؟» ــ دەيمەن.
8 ــ سەن ئۆز قوللىرىڭ بىلەن مېنى شەكىللەندۈرۈپ، بىر گەۋدە قىلىپ ياراتقانسەن؛
بىراق سەن مېنى يوقاتماقچىسەن!
9 سەن لايىنى ياسىغاندەك مېنى ياسىغىنىڭنى ئېسىڭدە تۇتقايسەن، دەپ يېلىنىمەن؛
سەن مېنى يەنە تۇپراققا قايتۇرامسەن؟
10 سەن ئۇستىلىق بىلەن مېنى سۈتتەك قۇيۇپ چايقاپ،
مېنى ئىرىمچىكتەك ئۇيۇتقان ئەمەسمۇ؟[82]
11 سەن تېرە ھەم ئەت بىلەن مېنى كىيىندۈرگەنسەن،
ئۇستىخان ھەم پەي بىلەن بىرلەشتۈرۈپ مېنى توقۇغانسەن.
12 سەن ماڭا ھايات ھەم مېھىر-شەپقەت تەقدىم قىلغانسەن،
سەن سۆيگۈڭ بىلەن[83] روھىمدىن خەۋەر ئالدىڭ.[84]
13 بىراق بۇ ئىشلار سېنىڭ قەلبىڭدە يوشۇرۇقلۇق ئىدى؛
بۇلارنىڭ ئەسلىدە قەلبىڭدە يوشۇرۇقلۇق ئىكەنلىكىنى بىلىمەن.
14 گۇناھ قىلغان بولسام، سەن مېنى كۆزىتىپ يۈرگەن بولاتتىڭ؛
سەن مېنىڭ قەبىھلىكىمنى جازالىماي قويمايتتىڭ.

---

82 ئايۇپنىڭ «مېنى سۈتتۇك قۇيۇپ چايقاپ، ...ئىرىمچىكتەك ئويۇتقان» دېگەن سۆزلىرى خۇدانىڭ ئۆز تېنىنى شۇنچە ئاجايىبلىق بىلەن مۇرەككەپ ياراتقانلىقىنى بىلدۈرىدۇ.

83 ئىبرانىي تىلىدا: «يوقلىشىڭ بىلەن».

84 8-12-ئايەتتە، ئايۇپ خۇدانىڭ ئىنسانىنىڭ تېنىنى شۇنچە كارامەت ئۇستىلىق بىلەن بىرلەشتۈرۈپ ياساپ، شەپقەت-سۆيگۈ كۆرسەتكەندىن كېيىن، خۇدانىڭ ھەربىر ئادەمگە نىسبەتەن ئۇلۇغ، كارامەت بىر پىلانى بولۇشى كېرەك، دەپ قارايدۇ. بىراق ئايۇپ ئۆزىنىڭ ئىشىدا مۇنداق ئاجايىب پىلانىنى كۆرەلمەي، ئەكسىچە خۇدانىڭ ئۇنىڭ بارلىقىنى ئاستىن-ئۈستۈن قىلىۋەتكەنلىكىنى كۆرۈپ قورقۇپ كېتىپ: «بىراق بۇ ئىشلار سېنىڭ قەلبىڭدە يوشۇرۇقلۇق ئىدى» (13-ئايەت) دەپ، خۇدا مېنىڭ دوستۇم ئەمەس، دۈشمىنىم بولۇپ چىققان دەپ گۇمانلىنىدۇ. ئايۇپنىڭ خۇدانىڭ دوستلۇقىدىن مەھرۇم بولغانمەن دېگەن ھېسسىياتى ۋە ئۇنىڭدا خۇدانىڭ ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغانلىق سېزىمىنىڭ يوقلۇقى، شۈبھىسىزكى ئۇنىڭ ئۈچۈن ھەممىدىن ئازابلىق ئىش ئىدى.

15 رەزىل ھېسابلانغان بولسام، ماڭا بالا كېلەتتى!
ھەم ياكى ھەققانىي ھېسابلانساممۇ، قاتتىق نومۇسقا چۆمۈپ، ئازابقا چۆمگىنىمدە،
بېشىمنى يەنىلا كۆتۈرۈشكە جۈرئەت قىلالمايتتىم؛
16 ھەتتا بېشىمنى كۆتۈرۈشكە جۈرئەت قىلساممۇ،
سەن ئەشەددىي شىردەك مېنىڭ پېيىمگە چۈشەتتىڭ؛
سەن ماڭا كارامەت كۈچۈڭنى ئارقا-ئارقىدىن كۆرسىتەتتىڭ.

17 سەن مېنى ئەيىبلەيدىغان گۇۋاھچىلىرىڭنى[85] قايتىدىن ئالدىمغا كەلتۈرىسەن؛
ماڭا قارىتىلغان غەزىپىڭنى زور قىلىسەن؛
كۈچلىرىڭ ماڭا قارشى دولقۇنلاپ كەلمەكتە.
18 سەن ئەسلىدە نېمىشقا مېنى بالىياتقۇدىن چىقارغانسەن؟
كاشكى، مەن چاچراپ كەتكەن بولسام، ھېچ ئادەم مېنى كۆرمەس ئىدى!
19 مەن ھېچقاچان بولمىغان بولاتتىم!
بالىياتقۇدىن بىۋاستە گۆرگە ئاپىرىلغان بولاتتىم!
22-20 مېنىڭ ئازغىنە كۈنلىرىم تۈگەي دېگەن ئەمەسمۇ؟
شۇڭا مەن بارسا كەلمەس يەرگە بارغۇچە،
— قاراڭغۇلۇق، ئۆلۈم سايە بولغان زېمىنغا،
— زۇلمەت بىر زېمىنغا، يەنى قاراڭغۇلۇقنىڭ ئۆزىنىڭ زېمىنىغا،
ئۆلۈم سايىسىنىڭ زېمىنىغا،
تەرتىپسىز، ھەتتا ئۆز نۇرى قاپقاراڭغۇ قىلىنغان شۇ زېمىنغا بارغۇچە،
ماڭا ئازراق جان كىرىش ئۈچۈن،
ئىشىكنى بىر دەقىقە توختات، مەندىن نېرى بول!».

[85] ئايۇپنىڭ «مېنى ئەيىبلەيدىغان گۇۋاھچىلىرىڭ» دېگىنى، بەلكىم، خۇدانىڭ ئۇنى «سەن گۇناھ قىلدىڭ، شۇڭا جازالاندىڭ» دەپ ئەيىبلەيدىغان بىرنەچچە گۇۋاھچىنى ئورۇنلاشتۇرغان، دەپ كۆرسەتمەكچى؛ گۇۋاھچىلار بولسا، ئۇنىڭ ئۈچ دوستىنى، ئۆز بېشىغا چۈشكەن كۈلپەتلەرنى ھەمدە كېسەلنىڭ ئازابلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالسا كېرەك.

زوفارنىڭ بىرىنچى سۆزى ــ «ساختا ئادەملەرنىڭ ئاقىۋىتى»

11

1 ئاندىن نائاماتلىق زوفار[86] جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
2 «گەپ مۇنداق كۆپ تۇرسا، ئۇنى جاۋابسىز قالدۇرغىلى بولماس؟
سۆزمەن كىشى ئۆزىنى ئاقلىسا بولامدۇ؟
3 سېنىڭ سەپسەتەلىرىڭ كۆپچىلىكنىڭ ئاغزىنى تۇۋاقلىسا بولامدۇ؟
سەن مازاق قىلىپ سۆزلىگەندىن كېيىن، ھېچكىم بۇ ئىشنى يۈزۈڭگە سالمىسۇنمۇ؟
4 چۈنكى سەن: «مېنىڭ ئەقىدىلىرىم ساپتۇر[87]،
مەن سەن خۇدانىڭ ئالدىدا پاكمەن» ــ دېدىڭ.
5 ئاھ، تەڭرى گەپ قىلسىدى!
ئاغزىنى ئېچىپ سېنى ئەيىبلىسىدى!
6 شۇنداق قىلىپ ئۇ دانالىقنىڭ سىرلىرىنى ساڭا ئېچىپ بەرسىدى!
چۈنكى دانالىق ئىككى تەرەپلىكتۇر!
تەڭرىنىڭ گۇناھىڭنىڭ خېلى بىر قىسمىنى كۆتۈرۈۋېتىپ، ئۇلاردىن ئۆتىدىغانلىقىنى ئۇبدان بىلىپ قوي![88]
7 سەن تەڭرىنى ئىزدىگەن تەقدىردىمۇ ئۇنى تۇپتىن تونۇيالامسەن؟!
ھەممىگە قادىرنىڭ چەكسىزلىكىنى چۈشىنىپ يېتەلەمسەن؟

---

86 «نائاماتلىق زوفار» ــ ئايۇپقا سۆز قىلىدىغان ئۇنىڭ ئۈچىنچى دوستىدۇر. بىز ئايۇپنىڭ بۇ ئۈچ دوستىنى سېلىشتۇرىدىغان بولساق، ئېلىفاز ئەدەبلىكرەك، باشقىلاردىن سەل مېھرىبانىدەك كۆرۈنىدۇ؛ سۆز قىلىش تەرتىپىدىن قارىغاندا، ئۇنىڭ يېشى بەلكىم ئەڭ چوڭ، ئاخىردا سۆزلەيدىغان زوفار ئەڭ كىچىك بولۇشى مۇمكىن. ئېلىفاز ئۆز تەجرىبىسىنى، يەنى ئۆزىنىڭ كۆرگەن غايىبانە ئالامەتنى بەكرەك تەكىتلەيدۇ؛ بىلداد بولسا ئەنئەنىچى بولۇپ، ئىلگىرىكى دەۋردىكىلەر مەيلى نېمە دېگەن بولمىسۇن، شۇ توغرا دەپ قارايدۇ؛ زوفار بولسا ھېسسىياتچان، قوپال، ئاممىباپ ماقال-تەمسىللەرگە ئامراق، «جامائەتنىڭ پىكرى بەربىر توغرىدۇر» دەپ قارايدۇ (3-ئايەتتىمۇ «كۆپچىلىك» دېگەن سۆز تەكىتلىنىدۇ). بەزىدە ئۇنىڭ گەپ-سۆزلىرىدىن يامانلارنىڭ جازالىنىشىدىن ئۇنىڭ ناھايىتى ھۇزۇر ئالىدىغانلىقى چىقىپ تۇرىدۇ.

87 «ئەقىدىلىرىم ساپتۇر» ــ ئەمەلىيەتتە ئايۇپ بۇنداق سۆز قىلمىدى.

88 زوفارنىڭ بۇ سۆزلىرى ــ «خۇدا گۇناھلىرىڭنىڭ بىرنەچچىسىنى ئېسىدىن چىقىرىپ، پەقەت ئۇلارنىڭ بىر قىسمىنىڭ تېگىشلىك جازاسىنى ساڭا چۈشۈرۈۋاتىدۇ»، دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ.

8 بۇنداق دانالىق ئاسماندىن ئېگىزدۇر، ئۇنىڭغا ئېرىشىشكە نىمە ئامالىڭ بار؟
ئۇ تەھتىسارادىن چوڭقۇردۇر، سەن نىمىنى بىلەلەيسەن؟
9 ئۇنىڭ ئۇزۇنلىقى يەر-زېمىندىن ئۇزۇندۇر،
كەڭلىكى دېڭىز-ئوكيانلاردىن كەڭدۇر.
10 ئۇ ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، ئادەمنى قامىسا، ئۇنى سوراققا چاقىرسا،
كىممۇ ئۇنى توسالىسۇن؟
11 چۈنكى ئۇ ساختا ئادەملەرنى ئوبدان بىلىدۇ،
ئۇ تەكشۈرمەي تۇرۇپلا ئالدامچىلىقنى ئاللىقاچان كۆرۈپ بولغان.[89]
12 «ئىنسان تۇغۇلۇپ بىر ياۋا ئېشەكنىڭ تەخىيگە ئايلانغۇچە،
نادان ئادەم دانا بولۇر!»[90].
13 ئەگەر قەلبىڭنى تەييار قىلساڭ،
قولۇڭنى خۇداغا قاراپ سوزساڭ،
14 قولۇڭدىكى قەبىھلىكنى ئۆزۈڭدىن نېرى قىلساڭ،
چېدىرلىرىڭدا ھېچ يامانلىقنى تۇرغۇزمىساڭلا،
15 سەن ئۇ چاغدا يۈزۈڭنى قۇسۇرسىز كۆتۈرۈپ يۈرىسەن،
تەۋرەنمەس، قورقۇنچىسىز بولىسەن؛
16 جاپايىڭنى ئۇنتۇيسەن،
ھەتتا ئېقىپ ئۆتۈپ كەتكەن سۇنى ئويلىغاندەك ئۇلارنى ئەسلەيسەن؛
17 كۈنلىرىڭ چۈشتىكى نۇردىن يورۇق بولىدۇ،
سېنى ھازىر قاراڭغۇلۇق باسقىنى بىلەن، تاڭدەك پارلاق بولىسەن.
18 ئۈمىدىڭ بار بولغاچقا، سەن ھىمايىگە ئىگە بولىسەن،
سەن ئەتراپىڭغا خاتىرجەم قاراپ ئارام ئېلىپ ئولتۇرىسەن.
19 راست، سەن ياتقىنىڭدا، ھېچكىمنىڭ ۋەسۋەسىسى بولمايدۇ،

89 يەنە بىر خىل تەرجىمىسى: «ۋە ئادەملەر بايقىيالمايدىغان گۇناھىنمۇ كۆرەلەيدۇ».
90 بۇ ئايەتنىڭ يەنە ئىككى خىل تەرجىمىسى: «نادان كىشى دانالىققا ئېرىشمەس، ئىنسان تۇغۇلغاندا ياۋا ئېشەكنىڭ تەخىيگە ئوخشاشتۇر، خالاس» ياكى «ياۋا ئېشەكنىڭ تەخىيى تۇغۇلۇپ ئىنسانغا ئايلانغۇچە، نادان بىر ئادەم دانا بولۇر». بۇ سۆز بەلكىم ئاشۇ دەۋردىكى بىر ماقال بولسا كېرەك.

ئەكسىچە نۇرغۇنلىغان كىشىلەر سىنىڭ ھىممىتىڭنى ئىزدەپ كېلىدۇ.[91]
20 بىراق رەزىللەرنىڭ كۆزلىرى نۇردىن كېتىدۇ،
ئۇلارغا قېچىشقا ھېچ يول قالمايدۇ،
ئۇلارنىڭ ئۈمىدى نەپسى توختاشتىن ئىبارەت بولىدۇ، خالاس»[92].

ئايۇپ يەنە سۆز قىلىدۇ
«خۇدانىڭ كۈچ-قۇدرىتى، ئۇنىڭ ئادىللىقى ۋە كۆرۈنۈشتە بولغان ئادىلسىزلىقى»

12
1 ئايۇپ جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
2 سىلەر بەرھەق ئەل-ئەھلىسىلەر!
ئۆلسەڭلار ھېكمەتمۇ سىلەر بىلەن بىللە كېتىدۇ!
3 مېنىڭمۇ سىلەردەك ئۆز ئەقلىم بار،
ئەقىلدە سىلەردىن قالمايمەن؛
بۇنچىلىك ئىشلارنى كىم بىلمەيدۇ؟!
4 مەن ئۆز دوستلىرىمغا مازاق ئوبيېكتى بولدۇم؛
مەندەك تەڭرىگە ئىلتىجا قىلىپ، دۇئاسى ئىجابەت بولغان كىشى،
ھەققانىي، دۇرۇس بىر ئادەم مازاق قىلىندى!
5 راھەتتە ئولتۇرغان كىشىلەر كۆڭلىدە ھەرقانداق كۈلپەتنى نەزىرىگە ئالمايدۇ؛
ئۇلار: «كۈلپەتلەر پۇتلىرى تېيىلىش ئالدىدا تۇرغان كىشىگىلا تەييار تۇرىدۇ» دەپ ئويلايدۇ.[93]
6 قاراقچىلارنىڭ چېدىرلىرى ئاۋاتلىشىدۇ؛
تەڭرىگە ھاقارەت كەلتۈرىدىغانلار ئامان تۇرىدۇ؛

---

91 مۇشۇ گەپنىڭ ئاجايىب يېرى شۇكى، ئاخىردا زوفارنىڭ ئۆزى ئايۇپنىڭ ھىممىتىگە ھاجەتمەن بولىدۇ (42-باب).

92 زوفارنىڭ بۇ سۆزى ئايۇپقا قارىتىلغان ھېچقانداق ھېسداشلىق بولمىغان بىر ئاگاھلاندۇرۇش بولۇپ: «مۇنداق كېتىۋەرسەڭ، سەندە پەقەت نەپسىڭنى توختىتىشتىن باشقا ئۈمىد قالمايدۇ» دېگەنلىك.

93 ئەسلى تېكىستنى چۈشىنىش سەل تەس. باشقا خىل تەرجىملىرىمۇ ئۇچرىشى مۇمكىن.

ئۇلار ئۆزىنىڭ ئىلاھىنى ئۆز ئالقىنىدا كۆتۈرىدۇ.[94]
7 ئەمدى ھايۋانلاردىنمۇ سوراپ باق،
ئۇلار ساڭا ئۆگىتىدۇ،
ئاسماندىكى ئۇچار-قاناتلارمۇ ساڭا دەيدۇ؛
8 ۋە ياكى يەر-زېمىنغا گەپ قىلساڭچۇ،
ئۇمۇ ساڭا ئۆگىتىدۇ؛
دېڭىزدىكى بېلىقلار ساڭا سۆز قىلىدۇ.
9 بۇلارنىڭ ھەممىسىنى پەرۋەردىگارنىڭ قولى قىلغانلىقىنى كىم بىلمەيدۇ؟
10 بارلىق جان ئىگىلىرى،
بارلىق ئەت ئىگىلىرى، جۇملىدىن بارلىق ئىنسانىنىڭ نەپسى ئۇنىڭ قولىدىدۇر.
11 ئېغىزدا تائامنى تېتىغاندەك،
قۇلاقمۇ سۆزنىڭ توغرىلىقىنى سىناپ باقىدۇ ئەمەسمۇ؟
12 ياشانغانلاردا دانالىق راست تېپىلامدۇ؟
كۈنلىرىنىڭ كۆپ بولۇشى بىلەن يورۇتۇلۇش كېلەمدۇ؟
13 ئۇنىڭدىلا[95] دانالىق ھەم قۇدرەت بار؛
ئۇنىڭدىلا يوليورۇق ھەم يورۇتۇش باردۇر.
14 مانا، ئۇ خاراب قىلسا، ھېچكىم قايتىدىن قۇرۇپ چىقالمايدۇ؛
ئۇ قاماپ قويغان ئادەمنى ھېچكىم قويۇۋېتەلمەيدۇ.
15 مانا، ئۇ سۇلارنى توختىتىۋالسا، سۇلار قۇرۇپ كېتىدۇ،
ئۇ ئۇلارنى قويۇپ بەرسە، ئۇلار يەر-زېمىننى بېسىپ ۋەيران قىلىدۇ.
16 ئۇنىڭدا كۈچ-قۇدرەت، چىن ھېكمەتمۇ بار؛
ئالدىغۇچى، ئالدانغۇچىمۇ ئۇنىڭغا تەۋەدۇر.
17 ئۇ مەسلىھەتچىلەرنى يالىڭاچ قىلدۇرۇپ، يالاپ ئېلىپ كېتىدۇ،
سوراقچىلارنى رەسۋا قىلىدۇ.

---

94 دېمەك، ئۇلار بۇتپەرەسلار. باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: «تەڭرى ھەتتا ئۇلارنىڭ قولىغا مولچىلىق بېرىدۇ».
95 «ئۇنىڭدىلا» ــ خۇدادىلا، دېمەكچى.

18 ئۇ پادىشاھلار ئەل-ئەھلىگە سالغان كىشەنلەرنى يېشىدۇ،
ئاندىن شۇ پادىشاھلارنى يالىڭاچلاپ، چاتراقلىرىنى لاتا بىلەنلا قالدۇرۇپ شەرمەندە قىلىدۇ[96].
19 ئۇ كاھىنلارنى[97] يالىڭاياغ ماڭدۇرۇپ ئېلىپ كېتىدۇ؛
ئۇ كۈچ-ھوقۇقدارلارنى ئاغدۇرىدۇ.
20 ئۇ ئىشەنچلىك قارالغان زاتلارنىڭ ئاغزىنى ئېتىدۇ؛
ئاقساقاللارنىڭ ئەقلىنى ئېلىپ كېتىدۇ.
21 ئۇ ئاقسۆڭەكلەرنىڭ ئۈستىگە ھاقارەت تۆكىدۇ،
ئۇ پالۋانلارنىڭ بەلبېغىنى يېشىپ ئۇلارنى كۈچسىز قىلىدۇ.[98]
22 ئۇ قاراڭغۇلۇقتىكى چوڭقۇر سىرلارنى ئاشكارىلايدۇ؛
ئۇ ئۆلۈمنىڭ سايىسىنى يورۇتىدۇ.
23 ئۇ ئەل-يۇرتلارنى ئۇلۇغلاشتۇرىدۇ ھەم ئاندىن ئۇلارنى گۇمران قىلىدۇ؛
ئەل-يۇرتلارنى كېڭەيتىدۇ، ئۇلارنى تارقىتىدۇ.
24 ئۇ زېمىندىكى ئەل-جامائەتنىڭ كاتتىباشلىرىنىڭ ئەقلىنى ئېلىپ كېتىدۇ؛
ئۇلارنى يولسىز دەشت-باياۋاندا سەرسان قىلىپ ئازدۇرىدۇ.
25 ئۇلار نۇرسىزلاندۇرۇلۇپ قاراڭغۇلۇقتا يولنى سىلاشتۇرىدۇ،
ئۇ ئۇلارنى مەست بولۇپ قالغان كىشىدەك گالدى-گۇلدۇڭ ماڭدۇرىدۇ.

---

96 مۇشۇ پادىشاھلار مۇستەبىت بولۇشى ناتايىن؛ ئۇلار پۇقرىلارغا سالغان كىشەنلەرنى بەلكىم ئادىللىق بىلەن سالغان بولۇشى مۇمكىن.
باشقا بىرنەچچە خىل تەرجىملىرىمۇ ئۇچرىشى مۇمكىن.
97 «كاھىن»لار ــ «خەلققە ۋاكالىتەن قۇربانلىق قىلغۇچىلار».
98 مۇشۇ ئاقسۆڭەك، پالۋانلار ئەسلىدە مەلۇم بىر گۇناھ ياكى زالىملىقنى قىلغانلىقى ناتايىن. ئايۇپ بۇ يەردە: خۇدا تاشقى كۆرۈنۈشتە سەۋەبسىز ھالدا بۇ ئىيسلزادە كىشىلەرگە ھەرخىل كۈلپەت چۈشۈرىدۇ ھەم شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، باشقا نۇرغۇن كىشىلەرنى قىيىنچىلىقتا دۇچار قىلىدۇ، دېمەكچى بولغان بولۇشى مۇمكىن. چۈنكى «ئاقساقاللارنىڭ ئەقلى ئېلىپ كېتىلگەن» دېيىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ مەسلىھەت بېرىدىغان ئادەملىرىنىڭمۇ ئەھۋالىنىڭ خەتەرلىك ئىكەنلىكىدىن بېشارەت بېرىدۇ. بۇ پالاكەتلەر مەلۇم بىر گۇناھدىن چىققان بولۇشىمۇ ياكى ئۇنداق بولماسلىقىمۇ مۇمكىن. ئايۇپنىڭ يۇقىرىقى سۆزلىرىگە قارىغاندا، 23-25-ئايەتلەردە دېيىلگەن ئاۋاتچىلىق ھەم كۈلپەتلەر ئوخشاشلا يۈز بەرگەندەك كۆرۈنىدۇ.

ئايۇپنىڭ دوستلىرىغا سۆزلەشتىن توختاپ، يەنە خۇداغا قاراپ سۆزلىشى

13 [1] مانا، مېنىڭ كۆزۈم بۇلارنىڭ ھەممىسىنى كۆرۈپ چىققان؛
مېنىڭ قۇلىقىم بۇلارنى ئاڭلاپ چۈشەنگەن.
[2] سىلەرنىڭ بىلگەنلىرىڭلارنى مەنمۇ بىلىمەن؛
مېنىڭ سىلەردىن قېلىشقىچىلىكىم يوق.
[3] بىراق مېنىڭ ئارزۇيۇم ھەممىگە قادىر بىلەن سۆزلىشىشتۇر،
مېنىڭ خۇدا بىلەن مۇنازىرە قىلغۇم[(99)] كېلىدۇ.
[4] سىلەر بولساڭلار تۆھمەت چاپلىغۇچىلار،
ھەممىڭلار يارامسىز تېۋىپسىلەر.
[5] سىلەر پەقەتلا سۈكۈتتە تۇرغان بولساڭلارئىدى!
بۇ سىلەر ئۈچۈن دانالىق بولاتتى!
[6] مېنىڭ مۇنازىرەمگە قۇلاق سېلىڭلار،
لەۋلىرىمدىكى مۇھاكىمىلەرنى ئاڭلاپ بېقىڭلار.
[7] سىلەر خۇدانىڭ ۋاكالەتچىسى سۈپىتىدە بولۇۋېلىپ بىئادىل سۆز قىلامسىلەر؟
ئۇنىڭ ئۈچۈن ھىيلە-مىكىرلىك گەپ قىلماقچىمۇسىلەر؟
[8] ئۇنىڭغا يۈز-خاتىرە قىلىپ خۇشامەت قىلماقچىمۇسىلەر؟!
ئۇنىڭغا ۋاكالىتەن دەۋا سورىماقچىمۇسىلەر؟
[9] ئۇ ئىچ-باغرىڭلارنى ئاختۇرۇپ چىقسا، سىلەر ئۈچۈن ياخشى بولاتتىمۇ؟
ئىنسان بالىسىنى ئالدىغاندەك ئۇنى ئالدىماقچىمۇسىلەر؟
[10] سىلەر يۈز-خاتىرە قىلىپ يوشۇرۇنچە خوشامەت قىلساڭلار،

---

[99] ياكى «دەۋالاشقۇم».

ئۇ چوقۇم سىلەرنى ئەيىبلەيدۇ.[100]
11 بۇنىڭدىن كۆرە ئۇنىڭ ھەيۋىسىنىڭ سىلەرنى قورقاتقىنى،
ئۇنىڭ ۋەھىمىسىنىڭ سىلەرگە چۈشكىنى تۈزۈك ئەمەسمۇ؟
12 پەند-نەسىھەتىڭلار پەقەت كۈلگە ئوخشاش سۆزلەر، خالاس؛
سىلەر ئىشەنچ باغلىغان ئىستىھكامىڭلار[101] پەقەت لاي ئىستىھكاملار، خالاس.
13 مېنى ئىختىيارىمغا قويۇۋېتىپ زۇۋان سۈرمەڭلار، مېنى گەپ قىلغىلى قويۇڭلار.
بېشىمغا ھەرنېمە كەلسە كەلسۇن!
14 نېمىشقا جېنىم بىلەن تەۋەككۈل قىلىمەن[102]،
نېمىشقا جېنىمنى ئالقىنىمغا ئېلىپ قويدۇم؟
15 ئۇ جېنىمنى ئالسىمۇ مەن يەنىلا ئۇنى كۈتىمەن، ئۇنىڭغا تايىنىمەن؛[103]
بىراق قانداقلا بولمىسۇن مەن تۇتقان يوللىرىمنى ئۇنىڭ ئالدىدا ئاقلىماقچىمەن؛
16 بۇنداق قىلىشىم ماڭا نىجاتلىق بولىدۇ؛

---

100 ئايۇپنىڭ سۆزلىرى ئىچىدە ئادەمنى ھەيران قالدۇرىدىغان نۇرغۇن مەنىلەر ئىپادىلىنىدۇ. ئايۇپنىڭ بۇ بايانى ئۇلاردىن ئىنتايىن گەۋدىلىك بولغان بىر مىسال ھېسابلىنىدۇ. ئۇ ئۈچ دوستىغا ناھايىتى كەسكىن ھالدا خۇداغا خۇشامەتچىلىك قىلىشقا بولمايدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. 12-بابتا ئۇ خۇدانىڭ ئادالىتىدىن گۇمانلىنىپ تۇرۇپ سۆزلىگەن بولسىمۇ، بىراق ئۇ مۇشۇ يەردە خۇدا ھەققەتنى ئىنتايىن ئەتىۋارلايدۇ. خۇدا دۇرۇس، لىللا گەپنى بەك سۆيىدۇ، كىشىلەرنىڭ خۇداغا ۋاكالەتچى بولۇۋېلىپ، ئۆزىنىڭ ياكى باشقىلارنىڭ چىرايلىق پىكرىنى ئىپادىلىشىگە قەتئىي بولمايدۇ، دېگەن كۆزقاراشنى ئىپادىلەيدۇ. خۇدانىڭ ھۆرمىتىگە لايىق سۆزلەرنى قىلىش ئۈچۈن، ئۇنىڭ ئىنسانغا بەرگەن ۋەھىيسىنى ئاساس قىلىش ھەم شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا رېئاللىقتىن قەتئىي ئايرىلماي تۇرۇپ، بۇ دۇنيادىكى كۆرۈنەرلىك پاكىتلارغا يۈزلىنىش زۆرۈردۇر. مەيلى خۇداغا، مەيلى باشقىلارغا خۇشامەتلىك ياكى يالغان گەپ قىلىشقا قەتئىي بولمايدۇ.
ئۇ ئۈچ دوستىغا ئاگاھلاندۇرىدۇكى، خۇداغا خۇشامەتچىلىك قىلسا، خۇدا ئۇلارنى جازالايدۇ. بۇ گەپ ئايۇپنىڭ خۇدانىڭ ئادالىتىگە قەتئىي ئىشەنگەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ ھەم ئۇنىڭ ھازىرقى ئېتىقادى ھەم گۇمانى ئارىسىدىكى ئىچىدە بولغان كۈرەشنى بىزگە ئايان قىلىدۇ.

101 ياكى، «جاۋابلار».

102 سۆزمۇسۆز بولسا: «نېمىشقا ئەتلىرىمنى چىشىمدا ئېلىپ كۈرەش قىلىمەن؟» — ئۇ ئۆزىنى كەسكىن كۈرەش قىلماقچى بولغان بىر ھايۋانغا ئوخشىتىدۇ.

103 بۇ ئايۇپنىڭ ئېتىقادقا ئەڭ تولغان بايانلىرىدىن بىرى. ئىبرانىي تىلىدا «كۈتۈش» ۋە «تايىنىش» بىر پېئىل بىلەنلا ئىپادىلىنىدۇ.

چۈنكى ئىپلاس بىر ئادەم ئۇنىڭ ئالدىغا بارالمايدۇ.
17 سۆزلىرىمنى دىققەت بىلەن ئاڭلاڭلار،
بايانلىرىمغا ئوبدان قۇلاق سېلىڭلار.
18 مانا، مەن ئۆز دەۋايىمنى تەرتىپ بىلەن بايان ئەيلىدىم؛
مەن ئۆزۈمنىڭ ھەقىقەتەن ئاقلىنىدىغانلىقىمنى بىلىمەن.
19 مەن بىلەن بەس-مۇنازىرە قىلىدىغان قېنى كىم باركىن؟
ھازىر سۈكۈت قىلغان بولسام، تىنىقتىن توختىغان بولاتتىم.[104]
20 ئاھ خۇدا! ماڭا پەقەت ئىككى ئىشنىلا قىلىپ بەرگىن؛
شۇنداق بولغاندىلا، مەن ئۆزۈمنى سەندىن قاچۇرمايمەن:
21 ــ قولۇڭنى مەندىن يىراق قىلغىن؛
ــ ۋەھىمەڭ مېنى قورقاتمىسۇن.[105]
22 ئاندىن مېنى سوت قىلىشقا چاقىر، مەن ساڭا جاۋاب بېرىمەن؛
ياكى مەن ساڭا دەۋايىمدىن سۆز قىلسام، سەنمۇ ماڭا جاۋاب بېرىسەن.

ئايۇپ دەۋاسىنى داۋاملاشتۇرىدۇ

23 مېنىڭ قەبىھلىكلىرىم ھەم گۇناھلىرىم زادى قانچىلىك؟
ئىتائەتسىزلىكىم ھەم گۇناھىمنى ماڭا كۆرسىتىپ بەر!
24 نېمىشقا دىدارىڭنى مەندىن يوشۇرىسەن؟

104 بۇ تېكىستنىڭ تۆت خىل تەرجىمىسى ياكى چۈشەنچىسى بار: ــ (1) ئايۇپ بىرەرسىنىڭ ئۆزى بىلەن بەس-مۇنازىرە قىلالايدىغانلىقىغا ئىشەنمەيدۇ؛ ھەتتا بىرسى بەش-مۇنازىرىگە چىقسىلا: «مەن ئۇنىڭ سوئالىغا پەسەنت قىلماي، بۇ دۇنيادىن كېتىمەن» دېگەندەك؛ (2) ...ئۇنداق ئادەم چىقسا، مەن گەپ قىلماي سۈكۈتتە ئۆلۈپ كېتىشكە رازىمەن!؛ (3) ئۇ كىمنىڭ ئۆزىنى ئەيىبلىشىدىن قەتئىينەزەر، سۈكۈت قىلىشقا قەتئىي ئۇنىمايدۇ؛ (4) بىرسىنىڭ ئۆزى بىلەن يەنە بەس-مۇنازىرە قىلغۇسى بولسا، تېز بولۇشى كېرەك، چۈنكى ئۇ پات ئارىدا دۇنيادىن كېتىدۇ. بىز ئۈچىنچىسىنى ئىشلەتتۇق.

105 بىرىنچى ئىش بولسا، خۇدانىڭ ئۆز قولىنى ئۇنىڭدىن يىراق قىلىشى بىلەن ئۇ ئازراق دەم ئالالايدۇ؛ ئىككىنچى ئىش، خۇدانىڭ ۋەھىمىسى بولمىسا ئۇ جۈرئەتلىك بولۇپ سۆز قىلىدۇ، دېگەنلىك.

نېمىشقا مېنى ئۆز دۈشمىنىڭ دەپ بىلدىڭ؟
25 ئۇياق-بۇياققا ئۇچۇرۇۋېتىلىدىغان ئانچىكى بىر يوپۇرماقنى ۋەھىمىگە سالماقچىمۇسەن؟
قۇرۇپ كەتكەن پاخالنى قوغلىماقچىمۇسەن؟
26 چۈنكى سەن مېنىڭ ئۈستۈمدىن زەھەردەك ئەرزلەرنى يازسەن،
سەن ياشلىقىمدىكى قەبىھلىكلىرىمنى ماڭا قايتۇرۇۋاتىسەن.
28-27 مەن چىرىپ كەتكەن بىر نەرسە،
مەن پەقەت كۈيە يېگەن بىر كىيىملا بولغىنىم بىلەن،
لېكىن سەن مېنىڭ پۇتلىرىمنى كىشەنلەيسەن،
ھەممە يوللىرىمنى كۆزىتىپ يۈرىسەن؛
تاپانلىرىمغا ماڭماسلىق ئۈچۈن چەك سىزىپ قويغانسەن.

ئۆلۈمدىن كېيىن قانداق بولىدۇ؟

14

1 ئانىدىن تۇغۇلغانلارنىڭ كۈنلىرى ئازدۇر،
پالاكەت ئۇنىڭغا ياردۇر.
2 ئۇ گۈلدەك دۇنياغا كېلىپ ئاندىن توزۇيدۇ،
ئۇ قۇياش ئالدىدىن سايىگە ئوخشاش قېچىپ كېتىدۇ.
3 بىراق سەن تېخى شۇنداق بىر ئاجىز بولغۇچىغا كۆزۈڭنى تىكىپ،
مېنى[106] ئۆز ئالدىڭغا سوراققا تارتىۋاتامسەن؟
4 كىم ناپاك نەرسىلەردىن پاك نەرسىنى چىقىرالايدۇ؟ — ھېچكىم![107]
5 ئىنسانىنىڭ كۈنلىرى بېكىتىلگەندىكەن،
ئۇنىڭ ئايلىرىنىڭ سانى سېنىڭ ئىلكىڭدە بولغاندىكەن،
سەن ئۇنىڭ ئۆتسە بولمايدىغان چەكلىرىنى بېكىتكەندىكەن،
6 ئۇنىڭ بىرئاز دەم ئېلىشى ئۈچۈن ئۇنىڭدىن كۆزۈڭنى ئېلىپ قاچقىن،

106 ياكى «ئۇنى».
107 دېمەك، ئىنسان بالىسى خۇدانىڭ ئالدىدا قانداق قىلىپ پاك بولالايدۇ ھەم قوبۇل قىلىنالايدۇ؟ ئايۇپنىڭ ئۆزى 19-بابتا بېشارەت قىلىپ بۇ سوئالغا جاۋاب بېرىدۇ.

شۇنىڭ بىلەن مەدىكاردەك ئۆنىڭغا ئۆز كۈنلىرىدىن سۆيۈنۈش نېسىپ بولسۇن![108]

7 چۈنكى دەرەخ كېسىۋېتىلگەندىن كېيىن، قايتا ئۈسۈشتىن ئۈمىد بار؛
بۇنىڭلىق بىلەن ئۇنىڭ يۇمران بىخلىرى تۆگەپ كەتمەيدۇ؛
8 ئۇنىڭ يىلتىزى يەردە قۇرۇپ كەتكەن بولسىمۇ،
ئۇنىڭ كۆتىكى تۇپىدا ئۆلۈپ كەتكەن بولسىمۇ،
9 بىراق سۇنىڭ پۇرىقى بىلەنلا ئۇ يەنە كۆكىرىدۇ،
يۇمران ئوت-چۆپتەك يېڭى بىخلارنى چىقىرىدۇ.
10 بىراق ئادەم بولسا ئۆلىدۇ، ئىلاجسىز ئوڭدا ياتىدۇ،
بەرھەق، ئىنسان نەپەستىن قالىدۇ، ئاندىن نەدە بولىدۇ؟
11 دېڭىزدىكى سۇلار پارغا ئايلىنىپ تۈگەپ كەتكەندەك،
دەريالار قاغجىراپ قۇرۇپ كەتكەندەك،
12 ئوخشاشلا ئادەم يېتىپ قالسىلا قايتىدىن تۇرمايدۇ؛
ئاسمانلار يوقىمىغۇچە، ئۇلار ئويغانمايدۇ، ئۇيقۇدىن تۇرمايدۇ.
13 ئاھ، تەھتىساراغا[109] مېنى يوشۇرۇپ قويساڭ ئىدى،
غەزىپىڭ ئۆتۈپ كەتكۈچە مېنى مەخپىي ساقلاپ قويساڭ ئىدى،
مېنى ئېسىڭگە ئالىدىغان بىر ۋاقىت-سائەتنى ماڭا بېكىتىپ بەرسەڭ ئىدى!
14 ئادەم ئۆلسە، قايتا ياشامدۇ؟
شۇنداق بولسا ماڭا شۇنداق ئۆزگىرىش ۋاقتى كەلگۈچە،
مۇشۇ جاپاغا تولغان كۈنلىرىم ئۆتكۈچە، سەۋر-تاقەت بىلەن كۈتەتتىم![110]

---

108 ئايۇپنىڭ دېگىنى بويىچە ئىنسانلارغا ئادەتتىكى تۇرمۇشنىڭ (مەدىكارنىڭكىدەك) جاپاسى كۆپايە، شۇڭا ئۇ بۇ جاپالىق ھايات كۈنلىرىدىن ئازراققىنە ھۇزۇر ئالسۇن، «بۇ ئادەتتىكى جاپاغا تېخىمۇ كۆپ جاپا ئارتمىغايسەن» دېگەن مەنىدە.

109 «تەھتىسارا» دېگەن يەر ئۆلگەنلەرنىڭ روھلىرى بارىدىغان جاينى كۆرسىتىدۇ. يەنىلا 7-باب 9-ئايەتتىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

110 ئايۇپنىڭ ئىنساننىڭ ئۆلۈمدىن (يەنى تەھتىسارادىن) تىرىلىشى توغرىسىدا خەۋىرى يوق. بىراق ئۇ بۇنداق ئىش بولسىلا، نەقەدەر ياخشى بولاتتى، ئۇنداق ئۈمىد ۋە سەۋر-تاقەت بىلەن خۇدانىڭ ئۆرۈنلاشتۇرۇشىنى («شۇنداق ئۆزگىرىش»نى) كۈتەتتىم، دەيدۇ. كېيىن ئۇ ئۆزىنىڭ تىرىلىشى توغرۇلۇق بېشارەت بېرىدۇ (19-بابتا).

15 شۇنداق بولسا سەن مېنى چاقىرساڭ، جاۋاب بېرەتتىم؛
سەن ئۆز قولۇڭ بىلەن ياراتقىنىڭغا ئۈمىد-ئارزۇيۇڭ بولاتتى.(111)
16 بىراق سەن ھازىر ھەربىر دەسسىگەن قەدەملىرىمنى ساناپ،
گۇناھىمنى كۆزىتىۋاتىسەنغۇ!
17 ئىتائەتسىزلىكىم خالتىغا سېلىنىپ پېچەتلەندى(112)،
گۇناھلىرىمنى دۆۋە-دۆۋە قىلىپ ساقلاپ قويدۇڭ.
18 دەرۋەقە تاغمۇ يىمىرىلىپ يوقالغاندەك،
تاش ئۆز ئورنىدىن تەۋرىنىپ كەتكەندەك،
19 سۇلار تاش-شېغىللارنى ئۇپرىتىپ يوقاتقاندەك،
توپانلار زېمىندىكى توپىنى سۈپۈرۈپ كەتكەندەك،
سەن ئادەمنىڭ ئۈمىدىنى يوق قىلىسەن.
20 سەن مەڭگۈگە ئۇنىڭ ئۈستىدىن غالىب كېلىسەن،
شۇڭا ئۇ دۇنيادىن كېتىدۇ؛
ئۇنىڭ چىرايىنى تۇتۇلدۇرىسەن، ئۇنى ئۆز يېنىڭدىن يىراق قىلىسەن.
21 ئۇنىڭ ئوغۇللىرى ھۆرمەتكە ئېرىشىدۇ، بىراق ئۇ بۇنى بىلمەيدۇ؛
ئۇلار پەس قىلىنىسىمۇ،
بىراق ئۇنىڭ بۇلاردىنمۇ خەۋىرى بولمايدۇ.
22 ئۇ پەقەت ئۆز تېنىدىكى ئاغرىقىدىنلا ئازابلىنىدۇ،
ئۇ كۆڭلىدە ئۆزى ئۈچۈنلا ھەسرەت-نادامەت چېكىدۇ.(113)

111 ئايۇپ يەنىلا خۇدانىڭ ئۆزى تۆجۈپىلەپ ياراتقان ھەممە ئىنسانغا بولغان ئاجايىب ئۈمىد-ئارزۇسىغا ئېتىقاد قىلغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ.
112 بەزى تەرجىمانلار ئايۇپنىڭ مۇشۇ سۆزلىرىنىڭ مەنىسىنى، خۇدا ئايۇپنىڭ گۇناھلىرىنى ياپقانىكەن، دەپ قارايدۇ. بىز ئەكسىچە، ئايۇپنىڭ مۇشۇ سۆزىنىڭ مەنىسىنى خۇدا ئۇنى تېخىمۇ ئەيىپلەش ئۈچۈن گۇناھلىرىنى دۆۋە-دۆۋە قىلىپ پېچەتلەپ ساقلاپ قويغان، دەپ چۈشىنىمىز.
113 ئايۇپ مۇشۇ يەردە ئىنسان گۆرگە چۈشكەندىن كېيىن ئۆز تېنىنىڭ چىرىپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلىپ قىينىلىدۇ، دەپ ئويلىغان بولۇشى مۇمكىن.

ئېلىفاز يەنە سۆزلەيدۇ ــ يامانلارنىڭ ئاقىۋىتى

15

1 تېمانلىق ئېلىفاز بۇنىڭغا جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
2 دانىشمەن كىشىنىڭ قۇرۇق شامالدەك سەپسەتە بىلەن
جاۋاب بېرىشى توغرىمۇ؟
دانىشمەن قورسىقىنى ئىسسىق مەشرىق شامىلى بىلەن تويغۇزسا بولامدۇ؟
3 پايدىسىز سۆزلەر بىلەن،
تايىنى يوق گەپلەر بىلەن مۇنازىرىلىشىشى مۇۋاپىقمۇ؟
4 بەرھەق، سەن ئىمان-ئىخلاسنى يوق قىلىۋەتمەكچىسەن،
خۇدانىڭ ئالدىدا دۇئا-ئىستىقامەتكە توسالغۇ بولىسەن.
5 چۈنكى قەبىھلىكىڭ ئاغزىڭغا سۆز سالىدۇ،
سەن مەككارلارنىڭ تىلىنى تاللاپ قوللىنىسەن.
6 مەن ئەمەس، بەلكى ئۆز ئاغزىڭ ئۆزۈڭنىڭ گۇناھكىنى بېكىتىدۇ،
ئۆز لەۋلىرىڭ ساڭا قارشى گۇۋاھلىق بېرىدۇ.[114]
7 سەن ئىنسانلار ئىچىدە تۇنجى بولۇپ تۇغۇلغانمۇ؟
سەن تاغ-داۋانلاردىن ئاۋۋال ئاپىرىدە بولغانمۇ؟
8 تەڭرىنىڭ مەخپىي كېڭىشىنى ئاڭلاپ كەلگەنمۇسەن؟
دانالىق سەن بىلەنلا چەكلىنەمدۇ؟
9 سەن بىلگەنلەرنى بىزنىڭ بىلمەيدىغانلىرىمىز بارمۇ؟
سەن چۈشەنگەننى بىزنىڭ چۈشەنمەيدىغىنىمىز بارمۇ؟
10 ئاقساقاللار ھەم قېرىلار بىزنىڭ تەرىپىمىزدە تۇرىدۇ،[115]
ئۇلار سېنىڭ ئاتاڭدىنمۇ ياشتا چوڭدۇر.
11 تەڭرىنىڭ تەسەللىلىرى،

---

114 ئېلىفاز مۇشۇ يەردە ئايۇپنىڭ خۇدا ئالدىدا جازالانغان گۇناھى ھەم ھاكاۋۇرلۇقى ئۇنىڭ ئۆز ئاغزى بىلەن قىلغان ئاچچىق ھەم ئۆتكۈر سۆزلىرىدە كۆرۈنىدۇ، دېمەكچى. بىراق ئېلىفاز بىلەن ئىككى دوستىنىڭ ئايۇپنىڭ ئاغزىدىن چىققان شۇ ئاچچىق ئۆتكۈر سۆزلەرگە مەسئۇلىيىتى بار.

115 ئېلىفاز ئىلگىرىكى دەۋرلەردىكى ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ كۆزقارىشىنى ئۆزىنىڭكىگە ئوخشاش دەپ قاراۋاتىدۇ.

يەنى ساڭا مۇلايىملىق بىلەن ئېيتقان مۇشۇ سۆز سەن ئۈچۈن ئازلىق قىلامدۇ؟
12 نېمىشقا كۆڭلۈڭنىڭ كەينىگە كىرىپ كېتىسەن؟
كۆزۈڭنى نېمىگە پارقىرىتىسەن؟
13 شۇنداق قىلىپ سەن روھىڭنى تەڭرىگە قارشى تۇرغۇزدۇڭ،
ئېغىزىڭدىن شۇنداق سۆزلەرنىڭ چىقىشىغا يول قويۇۋاتىسەن!
14 ئىنسان نېمە ئىدى؟ ئۆز-ئۆزىنى پاكلىيالىغۇدەك؟
ئاندىن تۇغۇلغان ئادەم بالىسى نېمە ئىدى؟ ھەققانىي بولالىغۇدەك؟
15 قارا خۇدا ئۆز مۇقەددەسلىرىگىمۇ[116] ئىشەنمىگەن يەردە،
ئاسمانلارمۇ ئۇنىڭ نەزىرىدە پاك بولمىغان يەردە،
16 يىرگىنچلىك بولغان، سېسىپ كەتكەن،
قەبىھلىكنى سۇ ئىچكەندەك ئىچىدىغان ئىنسان بالىسى زادى قانداق بولار؟[117]
17 مەن ساڭا كۆرسىتەي، ماڭا قۇلاق سال؛
كۆزۈم كۆرگەننى بايان قىلماقچىمەن.
18 دانىشمەنلەر ئاتا-بوۋىلىرىدىن بۇلارنى ئاڭلىغان،
يوشۇرماي بۇلارنى بايان قىلغان: ــ
19 (يەقەت شۇلارغىلا، يەنى ئاتا-بوۋىلىرىغىلا يەر-زېمىن تاپشۇرۇلغانىدى،
ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن يات ئادەم ئۆتۈشكە يېتىنالمايتتى)[118]
20 ــ رەزىل ئادەم بارلىق كۈنلىرىدە ئازابلىنىدۇ،
زالىم كىشىگە يىللار ساناقلىقلا بېكىتىلگەندۇر.[119]

116 مۇشۇ يەردىكى «مۇقەددەسلەر» خۇدانىڭ پەرىشتىلىرىنى كۆرسەتسە كېرەك. ئېلىفاز يامان روھنىڭ ئەسلىدە ئۇنىڭغا دېگەن گەپلىرىگە (4:15-21) ئىشىنىپ، قايتىلايدۇ.

117 «قەبىھلىكنى سۇ ئىچكەندەك ئىچكەن بىر ئادەم» دېگەن گەپ، شۈبھىسىزكى، ئايۇپنىڭ ئۆزىنى كۆرسىتىدۇ.

118 ئېلىفاز بۇ سۆز بىلەن بۇ ئاتا-بوۋىلارنىڭ خۇدا ئالدىدا ھەققانىي بولغانلىقىنى، شۇڭا خۇدا ئۇلارنىڭ يەر-زېمىنىنى يات ئادەملەرنىڭ باستۇرۇپ كىرىشىدىن قوغدىغانلىقىنى كۆرسەتمەكچى؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ مەدەنىيىتى ئۆرۈش-جېدەلنىڭ دەخلىگە ئۇچرىماي، تەدرىجى تەرەققىي قىلىپ، بىلىمى پەللىگە يەتكەنىدى، دېمەكچى بولۇشى مۇمكىن.

119 بۇ سۆز ھەم تۆۋەندىكى 35-ئايەتكىچە بولغان سۆزلەرنىڭ ھەممىسى ئايۇپقا بىۋاستە قارىتىلىپ دېيىلگەن بولۇشى مۇمكىن.

21 ئۇنىڭ قۇلىقىغا ۋەھىمىلەرنىڭ ئاۋازى كىرىدۇ،
باياشاتلىقىدا بۇلاڭچى ئۇنىڭ ئۈستىگە بېسىپ چۈشىدۇ.
22 قاراڭغۇلۇقتىن قۇتۇلۇشقا ئۇنىڭ كۆزى يەتمەيدۇ،
ئۇ قىلىچ بىلەن چېپىلىشقا ساقلانغاندۇر.
23 ئۇ ئاش ئىزدەپ: «زادى نەدىن تېپىلار؟» دەپ يولدا تېنەپ يۈرىدۇ[120]،
ئۇ زۇلمەت كۈنىنىڭ ئۇنىڭغا يېقىنلاشقانلىقىنى بىلىدۇ.
24 دەرد-ئەلەم ھەم ئازاب ئۇنىڭغا ۋەھىمە قىلىدۇ،
ھۇجۇمغا تەييار بولغان پادىشاھتەك ئۇنىڭ ئۈستىدىن غەلىبە قىلىدۇ.
25 چۈنكى ئۇ تەڭرىگە قارشى قولىنى كۆتۈرگەن،
ھەممىگە قادىرغا كۈچ كۆرسەتمەكچى بولغان،
26 شۇڭا ئۇ بويىنىنى قاتتىق قىلىپ،
كۆپ قەۋەتلىك قالقىنىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭغا قاراپ ئېتىلىدۇ.
27 يۈزىنى ياغ باسقان بولسىمۇ،
بېقىنلىرى سەمرىپ كەتكەن بولسىمۇ،
28 ئۇ خارابە شەھەرلەردە،
ئادەم قونغۇسى كەلمەيدىغان،
كېسەك دۆۋىلىرى بولۇشقا بېكىتىلگەن[121] ئۆيلەردە ياشايدۇ؛
29 ئۇ ھېچ بېيىمايدۇ،
ئۇنىڭ مال-مۈلكى بولسا ئۇزۇلۇپ قالىدۇ،
ئۇنىڭ تەئەللۇقاتلىرى زېمىن ئۈستىدە كېڭەيمەيدۇ.
30 ئۇ قاراڭغۇلۇقتىن قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ،
يالقۇن ئۇنىڭ شاخلىرىنى كۆيدۈرۈپ قۇرۇتىدۇ،

120 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇ يولدىن تېنىپ كېتىپ، قۇزغۇنلارغا يەم بولىدۇ».
121 قەدىمدە بەزى شەھەرلەر خۇدانىڭ لەنىتى بىلەن ۋەيران بولغان بولۇپ، خۇدانىڭ لەنىتىگە ئۇچرىغان بۇ جايلاردا ئادەتتىكى كىشىلەر ئۇلارنى قايتىدىن قۇرۇپ ئۇ يەردە ئولتۇراقلىشىشقا پېتىنالمايتتى. بىراق (ئېلىفازنىڭ دېيىشىچە) بۇ رەزىل كىشىلەر (جۈملىدىن ئايۇپنىڭ ئۆزى؟) خۇدادىن قورقماي ئۇنداق يەرلەردە تۇرۇشتىن باش تارتمايتتى.

خۇدانىڭ[122] بىر نەپەسى بىلەن ئۇ دۇنيادىن كېتىدۇ.
31 ئۇ ساختىلىقتا تايانمىسۇن!
ئۇ ئالدىنىپ كەتكەن، شۇڭا ساختىلىقنىڭ ئۆزى ئۇنىڭ ئىنئامى بولىدۇ؛
32 ئۇنىڭ كۈنى تېخى توشماي تۇرۇپلا،
ئۇنىڭ شېخى تېخى كۆكىرىپ بولمايلا، بۇ ئىشلار ئەمەلگە ئاشۇرۇلىدۇ.
33 ئۈزۈم تېلى سىلكىنىپ، توك ئۈزۈملەر چۈشۈرۈۋېتىلگەندەك،[123]
زەيتۇن دەرىخىنىڭ چېچەكى ئېچىلىپلا تۆكۈلۈپ كەتكەندەك بولىدۇ.
34 چۈنكى ئىپلاسلارنىڭ جەمەتى تۇغماس بولىدۇ،
ئوت پارە يېگەنلەرنىڭ چېدىرلىرىنى كۆيدۈرۈۋېتىدۇ.
35 بىراق ئۇلار ھەردائىم يامانلىقنى ئويلاپ، قەبىھلىك تۇغدۇرىدۇ،
كۆڭلىدە ھامان ھىيلە-مىكىر تەييارلايدۇ.

ئايۇپ يەنە جاۋاب بېرىدۇ — ئەرشتە تۇرىدىغان گۇۋاھچى

16

1 ئاندىن ئايۇپ جاۋابەن مۇنداق دېدى: —
2 مەن مۇشۇنداق گەپلەرنى كۆپ ئاڭلىغانمەن؛
سىلەر ھەممىڭلار ئازاب يەتكۈزىدىغان ئاجايىب تەسەللى بەرگۈچى ئىكەنسىلەر-ھە!
3 مۇنداق ۋالىلداپ قىلغان گەپلىرىڭلارنىڭ چېكى بارمۇ؟
سىلەرگە مۇنداق جاۋاب بېرىشكە زادى نېمە قۇتراتقۇلۇق قىلدى؟
4 خالىساملا ئۆزۈم سىلەرگە ئوخشاش سۆز قىلالايتتىم؛
سىلەر مېنىڭ ئورنۇمدا بولىدىغان بولساڭلار،
مەنمۇ سۆزلەرنى باغلاشتۇرۇپ ئېيتىپ، سىلەرگە زەربە قىلالايتىم،
بېشىمنىمۇ سىلەرگە قارىتىپ چايقىيالايتتىم!
5 ھالبۇكى، مەن ئەكسىچە ئاغزىم بىلەن سىلەرنى رىغبەتلەندۈرەتتىم،

---

122 ئىبرانىي تىلىدا «ئۇنىڭ».

123 ئادەتتە ئۈزۈم تېلى پىشمىغان ئۈزۈملىرىنى تاشلىمايدۇ. بىراق ئېلىفاز شۇ ئوخشىتىشى بىلەن، مۇنداق ئادەملەرنىڭ ئىشلىرى تېخى ھېچ پىشمىغان بولۇپ بىكارغا كېتىدۇ، دېمەكچى.

لەۋلىرىمنىڭ تەسەللىسى سىلەرگە دورا-دەرمان بولالمىدى.
6 ليكىن مېنىڭ سۆزلىشىم بىلەن ئازابىم ئازايمايدۇ؛
ياكى گېپىمنى ئىچىمگە يۇتۇۋالسامۇ، ماڭا نىمە ئارامچىلىق بولسۇن؟
7 بىراق ئۇ مېنى ھالسىزلاندۇرۇۋەتتى؛
شۇنداق، سەن پۈتكۈل ئائىلەمنى ۋەيران قىلىۋەتتىڭ![124]
8 سەن مېنى قاماللىدىڭ![125]
شۇنىڭ بىلەن ئەھۋالىم ماڭا گۇۋاھلىق قىلماقتا؛
مېنىڭ ئورۇق-قاقشال بەدىنىم ئورنىدىن تۇرۇپ ئۆزۈمنى ئەيىبلەپ گۇۋاھلىق قىلىدۇ![126]
9 ئۇنىڭ غەزىپى[127] مېنى تىتما قىلىپ،
مېنى ئۆۋ ئۆلجىسى قىلىدۇ؛
ئۇ ماڭا قاراپ چىشىنى غۇچۇرلىتىدۇ؛
مېنىڭ دۈشمىنىمدەك كۆزىنى ئالايتىپ ماڭا تىكىدۇ.
10 ئادەملەر ماڭا قاراپ مازاق قىلىشىپ ئاغزىنى ئاچىدۇ؛
ئۇلار نەپرەت بىلەن مەڭزىمگە كاچاتلايدۇ؛
ماڭا ھۇجۇم قىلاي دەپ سەپ تۈزىدۇ.
11 خۇدا مېنى ئەسكىلەرگە تاپشۇرغان؛
مېنى رەزىللەرنىڭ قولىغا تاشلىۋەتكەنىكەن.
12 ئەسلىدە مەن تىنچ-ئامانلىقتا تۇراتتىم، بىراق ئۇ مېنى پاچاقلىدى؛
ئۇ بوينۇمدىن سىلكىپ بىتچىت قىلىۋەتتى،
مېنى ئۆز نىشانى قىلغانىكەن.
13 ئۇنىڭ ئوقياچىلىرى مېنى قاپسىۋالدى؛

---

124 8- ۋە 9-ئايەتتىكى «ئۇ» ۋە «سەن» خۇدانى كۆرسىتىدۇ.
125 ياكى: «سەن مېنى قۇرۇتۇۋەتتىڭ!».
126 ئايۇپنىڭ شۇ بىچارە ئەھۋالى: «سەن چوقۇم ئېغىر بىر گۇناھ قىلغانسەن، بولمىسا بۇ كۈلپەت بېشىڭغا چۈشمىگەن بولاتتى» دەپ ئۆزىگە گۇۋاھلىق قىلغاندەك قىلىدۇ.
127 ياكى «ئۇ تومشۇقى بىلەن...». مۇشۇ يەردە ئايۇپ خۇدانى ئۆزىگە يىرتقۇچ ھايۋاندەك زەربە قىلىۋاتىدۇ، دەپ ئېيتماقچى.

ھېچ ئايىماي ئۇ ئۇچەي-باغرىمنى يېرتىپ،
ئۆتۈمنى يەرگە تۆكۈۋەتتى.
14 ئۇ ئۇ يەر-بۇ يېرىمگە ئۇستە-ئۇستىلەپ زەخىم قىلىپ بۆسۈپ كىرىدۇ؛
ئۇ پالۋاندەك ماڭا قاراپ ئېتىلىدۇ.
15 تېرەمنىڭ ئۇستىگە بۆز رەخت تىكىپ قويدۇم؛
ئۆز ئىززەت-ھۆرمىتىمنى تۇپا-چاڭغا سېلىپ قويدۇم.[128]
16-17 گەرچە قولۇمدا ھېچقانداق زوراۋانلىق بولمىسىمۇ،
دۇئايىم چىن دىلىمدىن بولغان بولسىمۇ،
يۈزۈم يىغا-زارىدىن قىزىرىپ كەتتى؛
قاپاقلىرىمنى ئۆلۈم سايىسى[129] باستى.
18 ئاھ، يەر-زېمىن، قېنىمنى ياپمىغىن!
نالە-پەريادىم توختايدىغانغا جاي بولمىغاي![130]
19 بىراق مانا، ئاسمانلاردا ھازىرمۇ ماڭا شاھىت بولغۇچى بار!
ئەرشلەردە ماڭا كاپالەت بولغۇچى بار!
20 ئۆز دوستلىرىم مېنى مازاق قىلغىنى بىلەن،[131]
بىراق كۆزۈم تېخىچە تەڭرىگە ياش تۆكمەكتە.
21 ئاھ، ئىنسان بالىسى دوستى ئۈچۈن كېلىشتۈرگۈچى بولغاندەك،
تەڭرى بىلەن ئادەم ئوتتۇرىسىدىمۇ كېلىشتۈرگۈچى بولسىدى!

---

128 بۇ ئايەتتىكى «بۆز كىيىم» قەدىمكى زامانلاردا ئادەمنىڭ قاتتىق ماتەم تۇتۇش، پۇشايمان قىلىش ياكى توۋا قىلىشىنىمۇ ئىپادىلەيتتى. مۇشۇ يەردە، شۈبھىسىزكى، «ماتەم تۇتۇش»نى بىلدۈرمەكچى.
«ئۆز ئىززەت-ھۆرمىتىمنى تۇپا-چاڭغا سېلىپ قويدۇم» دېگىنى ئىبرانىي تىلىدا «مۆڭگۈزۈمنى تۇپا-چاڭغا سېلىپ قويدۇم» دېگەنلىكتۇر. كالىنىڭ ياكى بۇقىنىڭ مۆڭگۈزى ئادەمنىڭ كۈچ-قۇدرىتى ھەم ئابروييىنىڭ سىمۋولى بولىدۇ.
129 ياكى «زۇلمەتلىك قاراڭغۇلۇق».
130 دېمەك، «ئىجابەت بولمىغۇچە پەريادىم ھەردائىم ھەم خۇداغا ھەم ئادەملەرگە ئاۋارىچىلىك بولسۇن».
131 ئايەتنىڭ بىرىنچى قىسمىنىڭ يەنە بىرخىل تەرجىمىسى، «ماڭا ۋاكالەت بولغۇچى مېنىڭ دوستۇم ئىكەن».

22 چۈنكى يەنە بىرنەچچە يىل ئۆتۈشى بىلەنلا،
مەن بارسا قايتماس يولدا مېڭىپ قالىمەن.(132)

17

1 مېنىڭ روھىم سۇنۇق(133)،
كۈنلىرىم تۈگەي دەيدۇ،
گۆرلەر مېنى كۈتمەكتە.
2 ئەتراپىمدا ئالدامچى مازاق قىلغۇچىلار بار ئەمەسمۇ؟
كۆزۈمنىڭ ئۇلارنىڭ ئۆچمەنلىكىنى ھەم كۆرۈشتىن باشقا ئامالى يوقتۇر.
3 ئاھ، جېنىم ئۈچۈن ئۆزۈڭ خالىغان كاپالەتنى ئېلىپ ئۆزۈڭنىڭ ئالدىدا
ماڭا بورۇن بولغايسەن؛(134)
سەندىن باشقا كىم مېنى قوللاپ بورۇن بولسۇن؟

132 ئايۇپ بەزىدە «بۇ دۇنيادىن پات ئارىدا كېتىمەن» دەپ، بەزىدە «بىرنەچچە يىل ئازابلار مېنى كۈتىدۇ» دەپ ئويلايدۇ. ئۇ بىرىنچى ئىمكانىيەتنى نىسبەتەن ياخشى دەپ قارايدۇ، ئەلۋەتتە.
133 ياكى «نەپسىم سىقىلىپ كەتتى».
134 بۇ سۆزلەر خۇداغا ئېيتىلغان، ئەلۋەتتە.
«بورۇن» (كېپىل بولغۇچى) ــ قەدىمكى زامانلاردا، بىرسى مەلۇم بىر ئىشتا ئەيىبلەنگۈچى بولسا، سوتچى ھۆكۈم قىلغۇچە ئەيىبلەنگۈچى ۋاقىتلىق ئەركىن بولالمايدۇ، بەلكى قاماپ قويۇلىدۇ. بىراق ئۇنىڭ مەلۇم بىر دوستى ئۇنىڭغا كاپالەت بېرىشكە رازى بولسا، ئەيىبلەنگۈچى ئەركىن يۈرۈۋەرسە بولىدۇ. كاپالەت بەرگۈچى ئۇنىڭ قېچىپ كەتمەسلىكىگە تولۇق كاپالەت بەرگەن بولۇشى كېرەك ئىدى. ئەگەر قېچىپ كەتسە ئۇنىڭ ئورنىدا ئەركىنلىكتىن مەھرۇم بولىدۇ؛ ئاندىن ھۆكۈم قىلىنغاندىن كېيىن (ئۆز دوستى گۇناھكار دەپ ھېسابلانغان بولسا) دوستىنىڭ ئورنىدا تېگىشلىك جازانى ئۆز ئۈستىگە ئالغان بولىدۇ. كاپالەت بەرگۈچى بولسا ھۆرمەتكە سازاۋەر، جامائەتنىڭ ئىشەنچىسىگە ئىگە بولغان بولۇشى كېرەك، ئەلۋەتتە. شۇڭا ئايۇپ مۇشۇ يەردە ئۆزىنىڭ ھەم دوستلىرى تەرىپىدىن ھەم خۇدا تەرىپىدىن ئەيىبلەنگۈچى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ: «خۇدا، سەن مېنى بۇ ئىشلاردا ئەيىبلىگۈدەك يېرى يوق دەپ بىلسەن، شۇڭا مەن ئۈچۈن كاپالەپ بولالامسەن؟» ــ دېگەندەك جاسارەتلىك دۇئا قىلىدۇ.
(بەزى ئالىملار بۇ سۆزنىڭ باشقا بىر چۈشەنچىسى بار دەپ قارايدۇ. ئۇلارنىڭ پىكرىچە، ئايۇپ 2-ئايەتتە: ــ «ئەتراپىمدىكىلەر ئالدامچى، مازاق قىلغۇچىلار بولمىسا ئايۇپ بولماي كېتەي! كۆزۈمنىڭ... ئامالى يوقتۇر» دېگەن قەسەمنى ئىچىدۇ؛ 3-ئايەتتە ئۇ خۇدادىن بۇ قەسەمنى ئادا قىلىشقا (كىمنىڭ توغرا بولسا ئۇنى ئاقلاش، كىمنىڭ خاتا بولسا ئۇنى جازالاشقا) كاپالەتچى ھەم گۇۋاھچى بولۇشنى ئۆتۈنىدۇ، ئاندىن 4-ئايەتتە (شۇ ئالىملارنىڭ پىكرىچە) ئۇ ئىلتىجاسىنىڭ خۇدا تەرىپىدىن بېجىرىلىشىنى ئۆتۈنىدۇ: «چۈنكى سەن دوستلىرىمنىڭ كۆڭلىنى يورۇقلۇقتىن قالدۇرغانسەن؛ شۇڭا سەن ئۇلارنى غەلىبىدىنمۇ مەھرۇم قىلمىساڭ بولمايدۇ!» ــ دېگەندەك).

4 چۈنكى سەن دوستلىرىمنىڭ كۆڭلىنى يورۇقلۇقتىن قالدۇرغانسەن؛
شۇڭا سەن ئۇلارنى غەلىبىدىنمۇ مەھرۇم قىلىسەن!
5 غەنيمەت ئالاي دەپ دوستلىرىنى ساتقان كىشىنىڭ بولسا،
ھەتتا بالىلىرىنىڭ كۆزلىرىمۇ كور بولىدۇ.
6 ئۇ مېنى ئەل-يۇرتلارنىڭ ئالدىدا سۆز-چۆچەككە قويدى؛
مەن كىشىلەر يۈزۈمگە تۈكۈرىدىغان ئادەم بولۇپ قالدىم.
7 دەرد-ئەلەمدىن كۆزۈم تورلىشىپ كەتتى،
بارلىق ئەزالىرىم كۆلەڭگىدەك بولۇپ قالدى.
8 بۇ ئىشلارنى كۆرۈپ دۇرۇسلار ھەيرانۇھەس بولىدۇ؛
بىگۇناھلار ئىپلاسلارغا قارشى تۇرۇشقا قوزغىلىدۇ.
9 بىراق ھەققانىي ئادەم ئۆز يولىدا چىڭ تۇرىدۇ،
قولى پاك يۈرىدىغان ئادەمنىڭ كۈچى توختاۋسىز ئۇلغىيىدۇ.[135]
10 ئەمدى قېنى، ھەممىڭلار، يەنە كېلىڭلار؛
ئاراڭلاردىن بىرمۇ دانا ئادەم تاپالمايمەن.
11 كۈنلىرىم ئاخىرلىشاي دەپ قاپتۇ،
مۇددىئالىرىم، كۆڭلۈمدىكى ئىنتىزارلار ئۈزۈلدى.
12 بۇ ئادەملەر كېچىنى كۈندۈزگە ئايلاندۇرماقچى؛
ئۇلار قاراڭغۇلۇقتا قاراپ: «نۇر يېقىنلىشىۋاتىدۇ» دېيىشىۋاتىدۇ.[136]
13 ئەگەر كۈتسەم، ئۆيۈم تەھتىسارا[137] بولىدۇ؛
مەن قاراڭغۇلۇقتا ئورنۇمنى راسلايمەن.
14 «چىرىپ كېتىشنى: «سەن مېنىڭ ئاتام[138]!»،
قۇرتلارنى: «ئاپا! ئاچا!» دەپ چاقىرىمەن!

---

135 ئايۇپنىڭ ئېتىقادى يەنىلا ئۇرغۇپ تېشىپ تۇرىدۇ. مۇشۇ يەردە ئۇ خۇدانىڭ ئۆز دۈشمىنى بولۇپ چىققانلىقىنى ھېس قىلغىنى بىلەن، قانداقلا بولمىسۇن ئۆزىنىڭ ھەققانىي يولدا چىڭ تۇرىدىغانلىقىنى ئېيتىپ، خۇدا ئاخىردا ھەممە ئىشلىرىمنى ئوڭشايدۇ، دەپ بېشارەت بېرىدۇ.

136 ئايۇپ دوستلىرىمنى ھەقىقەتنى يورملاپ، ئاقنى قارا، قارىنى ئاق دەۋاتىدۇ، شۇنداقلا ماڭا قۇرۇق ئۈمىدلەرنى («نۇر يېقىنلىشىدۇ!» دەپ) يەتكۈزمەكچى، دەيدۇ.

137 7-باب، 9-ئايەت ۋە شۇ ئايەتتىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

138 بۇ ئىبارىنىڭ قەدىمدە «بېگىم!» «تەقسىر!» دېگەن مەنىسىمۇ بار ئىدى.

15 ئۇنداقتا ئۈمىدىم نەدە؟
شۇنداق، ئۈمىدىمنى كىم كۆرەلىسۇن؟
16 ئۈمىدىم تەھتىسارانىڭ[139] تۆمۈر پەنجىرىلىرى ئىچىگە چۈشۈپ كېتىدۇ!
بىز بىرلىكتە تۇپىغا كىرىپ كېتىمىز![140]

بىلدادمۇ «يامانلارنىڭ يامان ئاقىۋىتى» توغرۇلۇق سۆز قىلىدۇ

18 1 شۇخالىق بىلداد جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
2 سەندەك ئادەملەر قاچانغىچە مۇنداق سۆزلەرنى توختاتمايسىلەر؟
سىلەر ئوبدان ئويلاپ بېقىڭلار، ئاندىن بىز سۆز قىلىمىز.
3 بىز نېمىشقا سىلەرنىڭ[141] ئالدىڭلاردا ھايۋانلار ھېسابلىنىمىز؟
نېمىشقا ئالدىڭلاردا ئەخمەق تونۇلىمىز؟
4 ھەي ئۆزۈڭنىڭ غەزىپىدە ئۆزۈڭنى يىرتقۇچى،
سېنى دەپلا يەر-زېمىن تاشلىۋېتىلەمدۇ؟!
تاغ-تاشلار ئۆز ئورنىدىن كۆتۈرۈلۈپ كېتەمدۇ؟![142]

---

139 7-باب، 9-ئايەت ۋە شۇ ئايەتنىڭ ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

140 بۇ جۈملىنىڭ سوئال جۈملە شەكلىدە قىلىنغان تەرجىمىسىمۇ ئۇچرايدۇ: «ئۈمىدىم تەھتىسارانىڭ تۆمۈر پەنجىرىلىرى ئىچىگە چۈشۈپ قالارمۇ؟ بىز بىرلىكتە تۇپىغا كىرىپ كېتەرمىزمۇ؟».

141 «سىلەر» ــ بۇ يەردە سۆزنىڭ پەقەت ئايۇپقىلا قىلىنغان ئەمەسلىكىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇلارنىڭ يېنىدا گەپ ئاڭلىغۇچىلاردىن بەزىلەر ئايۇپنىڭ جاسارەتلىك سۆزلىرىنى ئاڭلاپ ئۇنىڭغا قول قويىدىمۇ-يا؟

142 ئايۇپ 16-باب، 9-ئايەتتە، «ئۇ (خۇدا)نىڭ غەزىپى مېنى تىتما قىلدى» دېگەن. بىلداد، شۈبھىسىزكى، بۇ گەپنى مازاق قىلىپ: «سېنىڭ يىرتىلىشىڭ خۇدانىڭ غەزىپى بىلەن ئەمەس، بەلكى ئۆز-ئۆزۈڭنىڭ غەزىپى بىلەندۇر» دېمەكچى.
بىلداد يەنە خۇدا ئىنساندىن ئۇلۇغ ھەم ئالىي بولغاچقا، ئايۇپ ئۇنىڭ بىلەن دىدارلىشاي، ھۇزۇرىغا كىرىپ ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشەي دەپ ئۆز ئەقلىدىن ئاداشقان، دەپ مازاق قىلىدۇ ــ دېمەك، بىلداد «ئىنساننىڭ خۇدا بىلەن بىۋاستە سۆزلىشىشى، كۆرۈشۈشى زادى مۇمكىن ئەمەس» دېگەن كۆزقاراشتا بولىدۇ. بىراق ئايۇپ ئاخىرىدا ھەقىقەتەن خۇدا بىلەن كۆرۈشىدۇ؛ ئۇنىڭ ئۈستىگە بىز ئايۇپنى خۇدانى ئۆزىنىڭ ئەڭ يېقىن ھەمراھى دەپ بىلگەن كىشى، دەپ كۆرەلەيمىز (4.29).

5 قانداقلا بولمىسۇن، يامان ئادەمنىڭ چىرىغى ئۆچۈرۈلىدۇ،
ئۇنىڭ ئوت-ئۇچقۇنلىرى يالقۇنلىمايدۇ.
6 چېدىرىدىكى نۇر قاراڭغۇلۇققا ئايلىنىدۇ،
ئۇنىڭ ئۈستىگە ئاسقان چىرىغى ئۆچۈرۈلىدۇ.
7 ئۇنىڭ مەزمۇت قەدەملىرى قىسىلىدۇ،
ئۆزىنىڭ نەسىھەتلىرى ئۆزىنى موللاق ئاتقۇزىدۇ.
8 چۈنكى ئۆز پۇتلىرى ئۆزىنى تورغا ئەۋەتىدۇ،
ئۇ دەل تورنىڭ ئۈستىگە دەسسەيدىغان بولىدۇ.
9 قىلتاق ئۇنى تاپىنىدىن ئىلىۋالىدۇ،
تۇزاق ئۇنى تۇتۇۋالىدۇ.
10 يەردە ئۇنى كۈتىدىغان يوشۇرۇن ئارغامچا بار،
يولدا ئۇنى تۇتماقچى بولغان بىر قاپقان بار.
11 ئۇنى ھەر تەرەپتىن ۋەھىمىلەر بېسىپ قورقىتىۋاتىدۇ،
ھەم ئۇلار ئۇنى ئىز قوغلاپ قوغلاۋاتىدۇ.
12 ماغدۇرىنى ئاچارچىلىق يەپ تۈگەتتى؛[143]
پالاكەت ئۇنىڭ يېنىدا پايلاپ يۈرىدۇ.
13 ئۆلۈمنىڭ چوڭ بالىسى[144] ئۇنىڭ تېرىسىنى يەۋاتىدۇ؛
ئۇنىڭ ئەزالىرىنى شورايدۇ.
14 ئۇ ئۆز چېدىرىدىكى ئامانلىقتىن يۇلۇپ تاشلىنىدۇ،
ئۆلۈمنىڭ تۇنجىسى ئۇنى «ۋەھىمىلەرنىڭ پادىشاھى»نىڭ ئالدىغا يالاپ ئاپىرىدۇ.
15 ئۆيىدىكىلەر ئەمەس، بەلكى باشقىلار ئۇنىڭ چېدىرىدا تۇرىدۇ[145]؛
تۇرالغۇسىنىڭ ئۈستىگە گۈڭگۈرت ياغدۇرۇلىدۇ.
16 ئۇنىڭ يىلتىزى تېگىدىن قۇرۇتۇلىدۇ؛
ئۈستىدىكى شاخلىرى كېسىلىدۇ.

---

143 باشقا بىر خىل تەرجىمىسى «بالايىئاپەت ئۇنى يۇتۇۋېتىشكە ئاچكۆزلۈك بىلەن كۈتىۋاتىدۇ...»
144 «ئۆلۈمنىڭ چوڭ بالىسى» بەلكىم بىرخىل كېسەلنى (ئايۇپنىڭ كېسىلىنى؟) كۆرسىتىدۇ.
145 ياكى « ئوت ئۇنىڭ چېدىرىدا تۇرىدۇ».

17 ئۇنىڭ ئەسلىمىسىمۇ يەر يۈزىدىكىلەرنىڭ ئېسىدىن كۆتۈرۈلۈپ كېتىدۇ،
سىرتلاردا[146] ئۇنىڭ نام-ئابرۇيى قالمايدۇ.
18 ئۇ يورۇقلۇقتىن قاراڭغۇلۇققا قوغلىۋېتىلگەن بولۇپ،
بۇ دۇنيادىن ھەيدىۋېتىلىدۇ.
19 ئەل-يۇرتتا ھېچقانداق پەرزەنتلىرى ياكى ئەۋلادلىرى قالمايدۇ،
ئۇ مۇساپىر بولۇپ تۇرغان يەرلەردىمۇ نەسلى قالمايدۇ.
20 ئۇنىڭدىن كېيىنكىلەر ئۇنىڭ كۈنىگە قاراپ ئالاقزادە بولىدۇ،
خۇددى ئالدىنقىلارمۇ چۆچۈپ كەتكەندەك[147].
21 مانا، قەبىھ ئادەمنىڭ ماكانلىرى شۈبھىسىز شۇنداق،
تەڭرىنى تونۇمايدىغان كىشىنىڭمۇ ئورنى چوقۇم شۇنداقتۇر.[148]

ئايۇپ يەنە سۆز قىلىدۇ: — «مەن خۇدانى كۆرىمەن!»

19
1 ئايۇپ جاۋابەن مۇنداق دېدى: —
2 «سىلەر قاچانغىچە جېنىمنى ئازابلىماقچىسىلەر،
قاچانغىچە مېنى سۆز بىلەن ئەزمەكچىسىلەر؟
3 سىلەر مېنى ئون قېتىم خارلىدىڭلار[149]؛
ماڭا ئۇۋال قىلىشقا نومۇس قىلمايسىلەر.
4 ئەگەر مېنىڭ سەۋەنلىكىم بولسا،
مەن ئەمدى ئۇنىڭ دەردىنى تارتىمەن.

146 ياكى: «يايلاقلاردا» ياكى «دالادا».
147 «ئالدىنقىلار چۆچۈپ كەتكەندەك» — بىلداد ئېيتقان «ئالدىنقىلار»نىڭ ئۆز دەۋرىدىكى رەزىل ئادەملەرنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ چۆچۈپ كەتكەنلىكىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.
باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «مەشرىقتىكىلەر ئۇنىڭ كۈنىگە قاراپ ئالاقزادە بولىدۇ، مەغرىبتىكىلەر ئۇنىڭ كۈنىگە قاراپ ئالاقزادە بولىدۇ، مەشرىقتىكىلەرمۇ چۆچۈپ كېتىدۇ».
148 بىلدادنىڭ بۇ سۆزلىرىدە: «قەبىھ ئادەم»، «تەڭرىنى تونۇمايدىغان كىشى» دېگىنى، «سەن ئايۇپتىن باشقا كىشى ئەمەس» دېمەكچى.
149 مۇشۇ يەردىكى «ئون قېتىم» دېگىنى «نۇرغۇن قېتىم»نىڭ بىرخىل ئىپادىسى.

5 ئەگەر سىلەر مېنىڭدىن ئۈستۈنلۈك تالاشماقچى بولساڭلار،
يۈزۈم ئالدىدا شەرم-ھايانى كۆرسىتىپ مېنى ئەيىبلىمەكچى بولساڭلار،
6 ئەمدى بىلىپ قويۇڭلاركى، ماڭا ئۇۋال قىلغان تەڭرى ئىكەن،
ئۇ تورى بىلەن مېنى چىرماشتۇرۇپ تارتتى؛
7 قارا، مەن نالە-پەرياد كۆتۈرۈپ «زوراۋانلىق!» دەپ ۋارقىرايمەن،
بىراق ھېچكىم ئاڭلىمايدۇ؛
مەن ۋارقىرايمەن، بىراق ماڭا ئادالەت كەلمەيدۇ.
8 ئۇ يولۇمنى مېنى ئۆتۈۋالمىسۇن دەپ چىت بىلەن توسۇپ قويدى،
قەدەملىرىمگە قاراڭغۇلۇق سالدى.
9 ئۇ مەندىن شان-شەرىپىمنى مەھرۇم قىلدى،
بېشىمدىن تاجنى تارتىۋالدى.
10 ئۇ ماڭا ھەر تەرەپتىن بۇزغۇنچىلىق قىلىۋاتىدۇ، مەن تۈگەشتىم؛
ئۈمىدىمنى ئۇ دەرەخنى يۇلغاندەك يۇلۇۋالدى.
11 غەزىپىنى ماڭا قارىتىپ قوزغىدى،
مېنى ئۆز دۈشمەنلىرىدىن ھېسابلىدى.
12 ئۇنىڭ قوشۇنلىرى سەپ تۈزۈپ ئاتلاندى،
پەلەمپەيلىرىنى ياساپ ماڭا ھۇجۇم قىلدى،
ئۇلار چېدىرىمنى قورشاۋغا ئېلىپ بارگاھ تىكىۋالدى.
13 ئۇ قېرىنداشلىرىمنى مەندىن نېرى قىلدى،
تونۇشلىرىمنىڭ مېھرىنى مەندىن ئۈزدى.
14 تۇغقانلىرىم مەندىن ياتلىشىپ كەتتى،
دوست-بۇرادەرلىرىم مېنى ئۇنۇتتى.
15 ئۆيۈمدە تۇرغان مۇساپىرلار[150]،

150 ياكى «ئۆيۈمدىكى مېھمانلار».

هەتتا دېدەكلىرىممۇ مېنى يات ئادەم دەپ ھېسابلايدۇ[151]؛
ئۇلارنىڭ نەزىرىدە مەن مۇساپىر بولۇپ قالدىم.
16 مەن چاكىرىمنى چاقىرسام، ئۇ ماڭا جاۋاب بەرمەيدۇ؛
شۇڭا مەن ئۇنىڭغا ئاغزىم بىلەن[152] يېلىنىشىم كېرەك.
17 تىنىقىمدىن ئايالىمنىڭ قۇسقۇسى كېلىدۇ،
ئاكا-ئۇكىلىرىم سېپسىقلىقىمدىن[153] بىزار.
18 ھەتتا كىچىك باللار مېنى كەمسىتىدۇ؛
ئورنۇمدىن تۇرماقچى بولسام، ئۇلار مېنى ھاقارەتلەيدۇ.
19 مېنىڭ سىرداش دوستلىرىمنىڭ ھەممىسى مەندىن نەپرەتلىنىدۇ،
مەن سۆيگەنلەر مەندىن يۈز ئۆرىدى.
20 ئەت-تېرىلىرىم ئۇستىخانلىرىمغا چاپلىشىپ تۇرىدۇ،
جېنىم قىل ئۈستىدە قالدى.[154]
21 ئاھ، دوستلىرىم، ماڭا ئىچىڭلار ئاغرىسۇن، ئىچىڭلار ئاغرىسۇن!
چۈنكى تەڭرىنىڭ قولى ماڭا كېلىپ تەگدى.
22 سىلەر نېمىشقا تەڭرىدەك ماڭا زىيانكەشلىك قىلىسىلەر؟
سىلەر نېمىشقا ئەتلىرىمگە شۇنچە تويمايسىلەر![155]

قۇتقۇزغۇچى توغرۇلۇق بېشارەت

23 ئاھ، مېنىڭ سۆزلىرىم يېزىلسىدى!
ئۇلار بىر يازمىغا پۈتۈكلۈك بولغان بولاتتى!

151 ئايۇپنىڭ ئۆيىدە تۇرغان مۇساپىرلار (بەلكىم ئەسلىدە ئۇنىڭ ھىمايىسىگە ئېرىشىپ ئۇنىڭ خىزمەتچىلىرى بولغانلار) ھازىر ئۇنى يات ئادەم، مۇساپىر دەپ قارايدۇ.

152 ئايۇپ ئەسلىدە چاكىرىغا بۇيرۇق بېرىش ئۈچۈن سۆز قىلىشى بەلكىم ھاجەتسىز ئىدى، ئۇنىڭ بىر ئىماسى ياكى قاراپ قويۇشى كۇپايە ئىدى.

153 ياكى «يېلىنىشلىرىمدىن».

154 ئىبرانىي تىلىنى سۆزمۇسۆز تەرجىمە قىلساق: «جېنىم چىشلىرىمنىڭ تېرىسىنىڭ ئۈستىدىلا قالدى».

155 ئەرەبلەر (ۋە بەلكىم ئىبرانىيلار) بەزىدە «ئادەمنىڭ ئېتىنى يېيىش» دېگەننى «ئادەمگە تۆھمەت چاپلاش» دېگەن مەنىدە ئىشلىتىدۇ. ئايۇپنىڭ دوستلىرى ئۇنىڭ ئازابلىرىنى ئاز دەپ، ئۇنىڭ ئازابلىرىغا يەنە «خۇدا سېنى تاشلىۋەتتى» دېگەن ۋەھىمىنى ئارتىپ قويغان.

24 ئۇلار تۆمۈر قەلەم بىلەن قوغۇشۇن ئىچىگە يېزىلسىدى!
ئەبەدىلئەبەد تاش ئۈستىگە ئويۇپ پۈتۈلگەن بولاتتى![156]
25 بىراق مەن شۇنى بىلىمەنكى، ئۆزۈمنىڭ ھەمجەمەت-قۇتقۇزغۇچىم[157] ھاياتتۇر،
ئۇ ئاخىرەت كۈنىدە[158] يەر يۈزىدە تۇرۇپ تۇرىدۇ!
26 ھەم مېنىڭ بۇ تېرە-ئەتلىرىم بۇزۇلغاندىن كېيىن،
مەن يەنىلا تېنىمدە تۇرۇپ[159] تەڭرىنى كۆرىمەن!
27 ئۇنى ئۆزۈملا ئەينى ھالدا كۆرىمەن،
باشقا ئادەمنىڭ ئەمەس، بەلكى ئۆزۈمنىڭ كۆزى بىلەن قارايمەن؛
ئاھ، قەلبىم بۇنىڭغا شۇنچە ئىنتىزاردۇر![160]
28 ئەگەر سىلەر: «ئىشنىڭ يىلتىزى ئۇنىڭدىدۇر،

156 ئۇ بۇ ئارزۇسىنى ئەمەلگە ئاشۇردى. بىز ھازىر ئۇنىڭ مۇقەددەس كىتابغا پۈتۈكلۈك سۆزلىرىنى ئوقۇۋاتىمىز (باشقا خىل تەرجىمىسى ئۇچرىشى مۇمكىن).

157 ئايۇپ ئەسلىدە 9-بابتا خۇدا ھەم ئۆزۈمنىڭ ئوتتۇرىسىدا كېلىشتۈرگۈچى بىر «ئەلچى» ياكى «ئارىچى» بولسا ئىدى، دېگەن ئىنتىزارىنى بىلدۈردى. ئۇ ھازىر بۇ يەردە ئۆزىنىڭ مۇنداق بىر «كېلىشتۈرگۈچى»سىنىڭ ھەقىقەتەن بارلىقىنى جاكارلايدۇ؛ ئىبرانيي تىلىدا «گوئېل» («ھەمجەمەت-قۇتقۇزغۇچى») دېگەن بۇ سۆز، ئادەتتە بىرسى مەلۇم ئاۋارىچىلىككە ئۇچرىغاندا، ئۇنىڭغا تۇغقانچىلىق (ھەمجەمەتلىك) قىلىپ ئۇنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن «بەدەل تۆلەيدىغان قۇتقۇزغۇچى تۇغقىنى»نى بىلدۈرىدۇ. بۇ قۇتقۇزغۇچى-نىجاتكارنىڭ بولغانلىقىنىڭ نەتىجىسى بولسا: — ئۇ كەلگۈسىدە ئۆز كۆزى بىلەن خۇداسىنى كۆرەلەيدۇ ھەمدە شۇ چاغدا خۇدا ئۇنىڭ بېشىغا چۈشكەنلىرى توغرىسىدا ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىدىدىغانلىقىدىن ئىبارەتتۇر. بۇ بايان ئىنتايىن ھەيران قالارلىق، ھەم بەزى جەھەتلەردىن ئايۇپنىڭ بايانلىرىنىڭ ئىچىدە ئۇنىڭ ئېتىقادىنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسى سۈپىتىدە جۇلالىنىپ تۇرىدۇ.
«گوئېل» توغرۇلۇق يەنە «رۇت»تىكى «كىرىش سۆز» ۋە «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى كۆرۈڭ.

158 ياكى، «ئۇ ئاخىرقى بولغۇچى بولۇپ يەر يۈزىدە تۇرىدۇ».

159 مۇشۇ يەردە ئەسلى تېكىستنى چۈشىنىش سەل تەس. «مەن تېنىمدىن سىرت (دېمەك، روھ تەندىن كەتكەندىن كېيىن) خۇدانى كۆرىمەن» دېگەن باشقا بىر خىل تەرجىمىسى بار. بۇ خىل تەرجىمە توغرا بولسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ مەنىسى «ھازىرقى تېنىمدىن سىرت...» دېگەنلىك بولسا كېرەك. مەيلى قايسى خىل مەنىدە ئېيتىلغان بولسۇن، ئايۇپنىڭ كۆزى ئۆزىنىڭ خۇداسىنى كۆرۈشكە يەتكەن.

160 مۇشۇ يەردە سۆزمۇسۆز تەرجىمە قىلساق: «مېنىڭ بۆرەكلىرىم (يۈرەكلىرىم، دېمەك) ئىچىمدە تۈگەي دەپ قالدى!». ئىبرانىيلار ئۈچۈن، «بۆرەكلەر» ئادەمنىڭ ھېسسىياتلىرىنىڭ، ۋىجدانىنىڭمۇ چوڭقۇر يىلتىزىدۇر. شۇنىڭ بىلەن بۇ جۈملە، ئايۇپنىڭ خۇدانى كۆرۈشتىن ئىبارەت زور ئىنتىزارىغا ئۆزىنىڭ بەرداشلىق بېرەلمەيۋاتقانلىقىنى بىلدۈرگەن بولۇشى مۇمكىن.

ئۇنى قانداق قىلىپ قىستاپ قوغلىۋېتەلەيمىز؟!» ــ دېسەڭلار،[161]
[29] ئەمدى ئۆزۈڭلار قىلىچتىن قورقىنىڭلار تۇرۇڭ!
چۈنكى خۇدانىڭ غەزىپى قىلىچ جازاسىنى ئېلىپ كېلىدۇ،
شۇنىڭ بىلەن سىلەر خۇدانىڭ سوتىنىڭ قۇرۇق گەپ ئەمەسلىكىنى بىلىسىلەر».

زوفارمۇ يامانلارنىڭ ئاقىۋىتى ئۈستىدە سۆز قىلىدۇ

20
[1] ئاندىن نائاماتلىق زوفار جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
[2] «مېنى بىئارام قىلغان خىياللار جاۋاب بېرىشكە ئۈندەۋاتىدۇ،
چۈنكى قەلبىم بىئاراملىقتا ئۆرتەنمەكتە.[162]
[3] مەن ماڭا ھاقارەت كەلتۈرۈپ، مېنى ئەيىپلەيدىغان سۆزلەرنى ئاڭلىدىم،
شۇڭا مېنىڭ روھ-زېھنىم مېنى جاۋاب بېرىشكە قىستىدى.
[4] سەن شۇنى بىلمەمسەنكى،
يەر يۈزىدە ئادەمئاتىمىز ئاپىرىدە بولغاندىن بېرى،
[5] رەزىللەرنىڭ غالىبە تەنتەنىسى قىسقىدۇر،
ئىپلاسلارنىڭ خۇشاللىقى بىردەملىكتۇر.
[6] ئۇنداق كىشىنىڭ شان-شەرىپى ئاسمانغا يەتكەن بولسىمۇ،
بېشى بۇلۇتلارغا تاقاشسىمۇ،
[7] يەنىلا ئۆزىنىڭ پوقىدەك يوقاپ كېتىدۇ؛
ئۇنى كۆرگەنلەر: «ئۇ نەدىدۇر؟» دەيدۇ.
[8] ئۇ چۈشتەك ئۇچۇپ كېتىدۇ،
قايتا تاپقىلى بولمايدۇ؛
كېچىدىكى غايىبانە ئالامەتتەك ئۇ ھەيدىۋېتىلىدۇ.
[9] ئۇنى كۆرگەن كۆز ئىككىنچى ئۇنى كۆرمەيدۇ،

---

161 ئايۇپ ئۆز دوستلىرىنىڭ «ئايۇپنىڭ يوشۇرۇن گۇناھلىرىنى پاش قىلمىغۇچە ھەرگىز بولدى قىلمايلى» دېگەن پوزىتسىيەدە تۇرۇۋاتقانلىقىنى بىلدۈرمەكچى.
162 زوفارنىڭ بىر ئىشلارغا بەكمۇ جىددىيلىشىپ كېتىدىغان خاراكتېرى بۇ سۆزلىرىدىن چىقىپ تۇرىدۇ.

ئۇنىڭ تۇرغان جايى ئۇنى قايتا ئۇچراتمايدۇ.
10 ئۇنىڭ ئوغۇللىرى مىسكىنلەرگە شەپقەت قىلىشقا مەجبۇرلىنىدۇ؛
شۇنىڭدەك ئۇ ھەتتا ئۆز قولى بىلەن بايلىقلىرىنى قايتۇرۇپ بېرىدۇ.
11 ئۇنىڭ ئۇستىخانلىرى ياشلىق ماغدۇرىغا تولغان بولسىمۇ،
بىراق ئۇنىڭ ماغدۇرى ئۇنىڭ بىلەن بىللە توپا-چاڭدا يېتىپ قالىدۇ.
12 گەرچە رەزىللىك ئۇنىڭ ئاغزىدا تاتلىق تېتىغان بولسىمۇ،
ئۇ ئۇنى تىل ئاستىغا يوشۇرغان بولسىمۇ،
13 ئۇ ئۇنىڭغا ئىنتىزار بولۇپ مېھرىنى ئۈزەلمىسىمۇ،
ئۇ ئۇنى ئاغزىدا قالدۇرسىمۇ،[163]
14 بىراق ئۇنىڭ قارنىدىكى تامىقى ئۆزگىرىپ،
كوبرا يىلاننىڭ زەھرىگە ئايلىنىدۇ.
15 ئۇ بايلىقلارنى يۇتۇۋېتىدۇ، بىراق ئۇلارنى ياندۇرىدۇ؛
خۇدا ئۇلارنى ئاشقازىنىدىن چىقىرىۋېتىدۇ.
16 ئۇ كوبرا يىلاننىڭ زەھرىنى شورايدۇ،
چار يىلاننىڭ نەشتىرى ئۇنى ئۆلتۈرىدۇ.
17 ئۇ قايتىدىن ئېرىق-ئۆستەڭلەرگە ھەۋەس بىلەن قارىيالمايدۇ،
بال ۋە سېرىق ماي بىلەن ئاقىدىغان دەريالاردىن ھۇزۇرلىنالمايدۇ.
18 ئۇ ئېرىشكەننى يۇتالماي قايتۇرىدۇ،
تىجارەت قىلغان پايدىسىدىن ئۇ ھېچ ھۇزۇرلىنالمايدۇ.
19 چۈنكى ئۇ مىسكىنلەرنى ئېزىپ، ئۇلارنى تاشلىۋەتكەن؛
ئۇ ئۆزى سالمىغان ئۆيىنى ئىگىلىۋالغان.
20 ئۇ ئاچكۆزلۈكتىن ئەسلا زېرىكمەيدۇ،[164]

163 زوفارنىڭ بۇ بايانى ئىنتايىن زەھەرخەندىلىككە تولغان بولۇپ، بۇ سۆزلەر شۈبھىسىزكى، ئايۇپنى بىۋاستە ئەيىپلەش ئۈچۈن قارىتىلىدۇ؛ ئۇ: «رەزىللىك ئاغزىدا تاتلىق تېتىغان» ۋە «ئۇنى تىل ئاستىغا يوشۇرغان»، ھەم 20-ئايەتتىكى «مىسكىنلەرنى ئېزىپ، ئۇلارنى تاشلىۋەتكەن»، «ئۆزى سالمىغان بىر ئۆيىنى ئۆزى ئىگىلىۋالغان» دەپ تەسۋىرلىگەن كىشى دەل ئايۇپتىن باشقا كىشى ئەمەس ئىدى.

164 ئىبرانىي تىلىدا: «ئۇنىڭ ئاشقازىنى ھېچ خاتىرجەملىكنى بىلمەيدۇ». ئوقۇرمەنلەر 22-24-ئايەتلەرنىڭ باشقا خىل تەرجىملىرىنى ئۇچرىتىشى مۇمكىن.

ئۇ ئارزۇلغان نەرسىلەردىن ھېچقايسىسىنى ساقلاپ قالالمايدۇ.
21 ئۇنىڭغا يۇتۇۋالغۇدەك ھېچنەرسە قالمايدۇ،
شۇڭا ئۇنىڭ باياشاتلىقى مەڭگۈلۈك بولمايدۇ.
22 ئۇنىڭ توقتۇزى تەل بولغاندا، تۇيۇقسىز قىسىلچىلىققا ئۇچرايدۇ؛
ھەربىر ئېزىلگۈچىنىڭ قولى ئۇنىڭغا قارشى چىقىدۇ.
23 ئۇ قورسىقىنى تويغۇزىۋاتقىنىدا،
خۇدا دەھشەتلىك غەزىپىنى ئۇنىڭغا چۈشۈرىدۇ؛
ئۇ غىزالىنىۋاتقاندا غەزىپىنى ئۇنىڭ ئۈستىگە ياغدۇرىدۇ.
24 ئۇ تۆمۈر قورالدىن قېچىپ قۇتۇلسىمۇ،
بىراق مىس ئوقيا ئۇنى سانجىيدۇ.
25 تەگكەن ئوق كەينىدىن تارتىپ چىقىرىۋالغىنىدا،
يالتىراق ئوق ئۇچى ئۆتتىن چىقىرىۋېلىگىنىدە،
ۋەھىمىلەر ئۇنى باسىدۇ.[165]
26 زۇلمەت قاراڭغۇلۇق ئۇنىڭ بايلىقلىرىنى يۇتۇۋېتىشكە تەييار تۇرىدۇ،
ئىنسان پۈۋلىمىگەن ئوت[166] ئۇنى يۇتۇۋالىدۇ،
ئۇنىڭ چېدىرىدا قېلىپ قالغانلىرىنىمۇ يۇتۇۋېتىدۇ.
27 ئاسمانلار ئۇنىڭ قەبىھلىكىنى ئاشكارىلايدۇ؛
يەر-زېمىنمۇ ئۇنىڭغا قارشى قوزغىلىدۇ.
28 كەلكۈن ئۆيىنى ئېقىتىپ كېتىدۇ،
خۇدانىڭ غەزەپلىك كۈنىدە كەلكۈن ئۇلغىيىپ ئۆي-بىساتىنى غۇلىتىدۇ.
29 خۇدانىڭ رەزىل ئادەمگە بەلگىلىگەن نېسىۋىسى مانا شۇنداقتۇر،
بۇ خۇدا ئۇنىڭغا بېكىتكەن مىراستۇر».

165 زوفار يامان ئادەملەرنىڭ كەلگۈسىدىكى ئازابلىرىدىن بەك ھۇزۇرلىنىدىغاندەك قىلاتتى.
166 «ئىنسان پۈۋلىمىگەن ئوت» ــ خۇدانىڭ ئۆزىنىڭ ئوتىنى كۆرسەتسە كېرەك.

ئايۇپ يەنە سۆز قىلدۇ — خۇدانىڭ جاھاننى ئىدارە قىلىشى

21

1 ئايۇپ جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
2 «گەپلىرىمگە قۇلاق سېلىڭلار،
بۇ سىلەرنىڭ ماڭا بەرگەن «تەسەللىرىڭلار»نىڭ ئورنىدا بولسۇن!
3 سۆز قىلىشىمغا يول قويساڭلار؛
سۆز قىلغىنىمدىن كېيىن، يەنە مازاق قىلىۋېرىڭلار!
4 مېنىڭ شىكايىتىم بولسا، ئىنسانغا قارىتىلغۇاتامدۇ؟
روھىم قانداقمۇ بىتاقەت بولمىسۇن؟
5 ماڭا ئوبدان قاراڭلارچۇ؟ سىلەر چوقۇم ھەيران قالىسىلەر،
قولۇڭلار بىلەن ئاغزىڭلارنى ئېتىۋالىسىلەر.
6 مەن بۇ ئىشلار ئۈستىدە ئويلانسام، ۋەھىمىگە چۈمىمەن،
پۈتۈن ئەتلىرىمنى تىترەك باسىدۇ.[167]
7 نېمىشقا يامانلار ياشاۋېرىدۇ،
ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرىدۇ،
ھەتتا زور كۈچ-ھوقۇقلۇق بولىدۇ؟
8 ئۇلارنىڭ نەسلى ئۆز ئالدىدا،
پەرزەنتلىرى كۆز ئالدىدا مەزمۇت ئۆسىدۇ،[168]
9 ئۇلارنىڭ ئۆيلىرى ۋەھىمىدىن ئامان تۇرىدۇ،

---

167 ئايۇپنىڭ بۇنداق قورقۇپ كېتىشى ئۇنىڭ تۆۋەندىكى سۆزلىرى بىلەن چۈشەندۈرۈلىدۇ. ئايۇپ تاكى ئۆزىنى پالاكەت باسقانغا قەدەر خۇدانى ھەممىگە قادىر، پۈتۈنلەي ئادىل ھەم پۈتۈنلەي مېھرىبان دەپ ئىشىنىپ كەلگەنىدى. بىراق ئۇ ئەمدىلىكتە باشقا بىر قورقۇنچلۇق ئېھتىماللىققا يۈزلىنىشكە مەجبۇر بولۇۋاتاتتى. خۇدا راستتىنلا ئادالەتلىك، راستتىنلا ياخشىمۇ؟ جاھاندىكى بەزى ئەھۋاللار بۇنىڭغا تەتۈر گۇۋاھلىق بېرىۋاتقاندەك قىلاتتى. يامان ئادەملەر بېيىپ كېتىۋاتىدۇ، دۇرۇس ئادەملەر ئېزىلىۋاتىدۇ. خۇدا بۇ ئىشلارغا پىسەنت قىلمامدۇ؟ ئۇ ئەسلىدە تەسەۋۋۇر قىلمىغان بۇ ئېھتىماللىقلار ئۇنى ھازىر ئىنتايىن قورقىتىۋاتاتتى.
168 ئايۇپ زوفارنىڭ بايا قىلغان سۆزلىرىنى خۇلاسە قىلىپ، ئۇلارغا رەددىيە بېرىدۇ؛ يامانلار يوقالمايدۇ، ئۇلارنىڭ پەرزەنتلىرى «ئۆز بايلىقلىرىنى مىسكىنلەرگە قايتۇرىدۇ» ئەمەس، بەلكى ئۇلار ئۆز ئالدىغا راۋاج تاپىدۇ.

تەڭرىنىڭ تايىقى ئۇلارنىڭ ئۈستىگە تەگمەيدۇ.
10 ئۇلارنىڭ كالىلىرى جۈپلەنسە ئۇرۇقلىماي قالمايدۇ،
ئىنەكلىرى موزايلايدۇ، موزىيىنىمۇ تاشلىمايدۇ.
11 رەزىللەر كىچىك بالىلىرىنى قوي پادىسىدەك تالاغا چىقىرىۋېرىدۇ،
ئۇلارنىڭ پەرزەنتلىرى تاقلاپ-سەكرەپ ئۇسسۇل ئويناپ يۈرىدۇ.
12 ئۇلار داپ ھەم چىلتارغا تەڭكەش قىلىدۇ،
ئۇلار نەيىنىڭ ئاۋازىدىن شادلىنىدۇ.
13 ئۇلار كۈنلىرىنى ئاۋاتچىلىق ئىچىدە ئۆتكۈزىدۇ،
ئاندىن كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچىلا تەھتىسارىغا چۈشۈپ كېتىدۇ.[169]
14 ھەم ئۇلار تەڭرىگە: «بىزدىن نېرى بول،
بىزنىڭ يوللىرىڭ بىلەن تونۇشقىمىز يوقتۇر!» ـــ دەيدۇ،
15 ـــ «ھەممىگە قادىرنىڭ خىزمىتىدە بولۇشنىڭ ئەرزىگۈدەك نەرى باردۇ؟
ئۇنىڭغا دۇئا قىلساق بىزگە نىمە پايدا بولسۇن؟!».
16 قاراڭلار، ئۇلارنىڭ بەختى ئۆز قولىدا ئەمەسمۇ؟[170]
بىراق يامانلارنىڭ نەسىھىتى مەندىن نېرى بولسۇن!
17 يامانلارنىڭ چىرىغى قانچە قېتىم ئۆچىدۇ؟
ئۇلارنى ئۆزلىرىگە لايىق كۈلپەت باسامدۇ؟
خۇدا غەزىپىدىن ئۇلارغا دەردلەرنى بۆلۈپ بېرەمدۇ؟
18 ئۇلار شامال ئالدىدىكى ئېگىزغا ئوخشاش،
قارا قۇيۇن ئۇچۇرۇپ كېتىدىغان پاخالغا ئوخشاشلا بولامدۇ؟
19 «تەڭرى ئۇنىڭ قەبىھلىكىنى بالىلىرىغا چۈشۈرۈشكە قالدۇرىدۇ»
دېيىلىدۇ،
ئەمدى خۇدا بۇ جازانى ئۇنىڭ ئۆزىگە بەرسۇن، ئۇنىڭ ئۆزى بۇنى تېتىسۇن!

---

169 ئايۇپ بۇنداق يامانلار ئۇمۇرۋايەت ئازادىلىكتە ياشىغاندىن كېيىن ھېچ ئازابلانماي، ھېچ جازالانماي دۇنيادىن كېتىدۇ، دەۋاتىدۇ. باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇلار خاتىرجەملىكتە تەھتىسارىغا چۈشىدۇ».

170 باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: «قاراڭلار، ئۇلارنىڭ ئاۋاتلىقى ئۆز قولى بىلەن كەلمەس» (ئاۋاتلىقى خۇدادىن كەلگەن، دېمەكچى).

20 ئۆزىنىڭ ھالاكىتىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرسۇن؛
ئۆزى ھەممىگە قادىرنىڭ قەھرىنى تېتىسۇن![171]
21 چۈنكى ئۇنىڭ بېكىتىلگەن يىل-ئايلىرى تۈگىگەندىن كېيىن،
ئۇ قانداقمۇ يەنە ئۆز ئۆيىدىكىلىرىدىن ھۇزۇر-ھالاۋەت ئالالىسۇن؟
22 تەڭرى كاتتىلارنىڭ ئۈستىدىنمۇ[172] ھۆكۈم قىلغاندىن كېيىن،
ئۇنىڭغا بىلىم ئۆگىتەلەيدىغان ئادەم بارمىدۇر؟![173]
23 بىرسى ساق-سالامەت، پۈتۈنلەي غەم-ئەندىشىسىز، ئازادىلىكتە يىللىرى
توشقاندا ئۆلىدۇ؛
24 بېقىنلىرى سۈت بىلەن سېمىز بولىدۇ،
ئۇستىخانلىرىنىڭ يىلىكى خېلى نەم تۇرىدۇ.
25 يەنە بىرسى بولسا ئاچچىق ئارماندا تۈگەپ كېتىدۇ؛
ئۇ ھېچقانداق راھەت-پاراغەت كۆرمىگەن.
26 ئۇلار بىلەن بىللە تۇپا-چاڭدا تەڭ ياتىدۇ،
قۇرۇتلار ئۇلارغا چاپلىشىدۇ.

27 ــ مانا، سىلەرنىڭ نېمىنى ئويلاۋاتقانلىقىڭلارنى،
مېنى قارىلاش نىيەتلىرىڭلارنى بىلىمەن.[174]
28 چۈنكى سىلەر مەندىن: «ئېسىلزادىنىڭ[175] ئۆيى نەگە كەتكەن؟
رەزىللەرنىڭ تۇرغان چېدىرلىرى نەدىدۇر؟»[176] دەپ سوراۋاتىسىلەر.

---

171 ئىبرانىي تىلىدا «ئىچسۇن!».

172 «كاتتىلار» ــ ئىبرانىي تىلىدا «ئالىيلار». بەلكىم مۇشۇ يەردە پەرىشتىلەرنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.

173 ئايۇپ ئۇلارنىڭ «يامانلار تېزلا جازالىنىدۇ» دېگەنلىرىنىڭ ناتوغرىلىقىنى ئىسپاتلىغاندى. بىراق ئۇ ھازىر: «سىلەرنىڭ بۇ سۆزلىرىڭلاردا چىڭ تۇرۇۋېلىشىڭلار «خۇدا بىزنىڭ پىكرىمىزنى ئاڭلاپ ئاندىن بۇ ئىشلارنى شۇنداق ئورۇنلاشتۇرۇشى كېرەك» دېگەنلىككە باراۋەر» دېمەكچى.

174 دوستلىرىنىڭ سۆزلىرىنىڭ كۆپىنچىسى دارىتما گەپ؛ بىراق، خېلى روشەنكى، بۇ يەردە ئايۇپقا قارىتىپ ھۇجۇم قىلىنىدۇ.

175 ئۇلارنىڭ مۇشۇ «ئېسىلزادە» دېگىنى، شۈبھىسىزكى، ئايۇپنى كۆرسىتىدۇ.

176 ئايۇپ مۇشۇ يەردە يەنە: سىلەرنىڭ بۇ سوئاللىرىڭلار مېنى دارىتىپ كۆرسىتىدىغانلىقىنى بىلىمەن، دەۋاتىدۇ.

29 سىلەر يولۇچىلاردىن شۇنى سورىمىدىڭلارمۇ؟[177]
ئۇلارنىڭ شۇ بايانلىرىغا كۆڭۈل قويمىدىڭلارمۇ؟
30 دېمەك، «يامان ئادەم پالاكەت كۈنىدىن ساقلىنىپ قالىدۇ،
ئۇلار غەزەپ كۈنىدىن قۇتۇلۇپ قالىدۇ!» ــ دەيدۇ.
31 كىم رەزىلنىڭ تۇتقان يولىنى يۈز تۇرانە ئەيىبلەيدۇ؟
كىم ئۇنىڭغا ئۆز قىلمىشى ئۈچۈن تېگىشلىك جازاسىنى يېگۈزىدۇ؟
32 ئەكسىچە، ئۇ ھەيۋەت بىلەن يەرلىككە كۆتۈرۈپ مېڭىلىدۇ،
ئۇنىڭ قەبرىسى كۆزەت ئاستىدا تۇرىدۇ.
33 جىلغىنىڭ چالمىلىرى ئۇنىڭغا تاتلىق بىلىنىدۇ؛
ئۇنىڭ ئالدىدىمۇ سانسىز ئادەملەر كەتكەندەك،
ئۇنىڭ كەينىدىنمۇ بارلىق ئادەملەر ئەگىشىپ بارىدۇ.
34 سىلەر نېمىشقا ماڭا قۇرۇق گەپ بىلەن تەسەللىي بەرمەكچى؟
سىلەرنىڭ جاۋابلىرىڭلاردا پەقەت ساختىلىقلا تېپىلىدۇ![178]

ئېلىفاز يەنە سۆز قىلىدۇ: ــ
خاتا پەرەزلەر ــ ئايۇپقا قارىتىلغان ھۇجۇملار

22

1 ئاندىن تېمانلىق ئېلىفاز مۇنداق دېدى: ــ
2 ئادەم خۇداغا قانداقمۇ پايدا كەلتۈرەلىسۇن؟
دانا ئادەملەرمۇ ئۇنىڭغا نېمە پايدا كەلتۈرەلىسۇن؟
3 سەن ھەققانىي بولساڭمۇ، ھەممىگە قادىرغا نېمە بەھرە بېرەلەيتتىڭ؟
يوللىرىڭ ئەيىبسىز بولغان تەقدىردىمۇ، سەن ئۇنىڭغا نېمە غەنىيمەتلەرنى

177 زوفار «ئىپلاسلارنىڭ خۇشاللىقى بىردەملىكتۇر»، شۇنداقلا بۇ ئىش «يەر يۈزىدە ئادەمئاتىمىز ئاپىرىدە بولغاندىن بىرى» ھەممە ئادەمگە ئايان ــ دېگەن. بىراق ئايۇپ يىراق يۇرتلارغا بېرىپ كەلگەنلەرنىڭ بايانلىرى باشقىچە، دەيدۇ.

178 ئوقۇرمەنلەر بايقىسۇنكى، ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستى ئاۋۋال سەل ئېغىر-بېسىقراق سۆز قىلىدۇ، ئاندىن گەپ قىلغانسېرى ئاچچىق ھەم تەلۋىلىك بىلەن سۆزلەيدۇ؛ ئايۇپ بولسا ئاۋۋال ئىنتايىن تەلۋىلەرچە ۋە جىددىيلىقتا سۆز قىلغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ سۆزلىرى بارغانسېرى تەمكىن بولىدۇ.

ئىلىپ كېلەلەيسەن؟[179]
4 ئۇنىڭ سېنى ئەيىبلەيدىغانلىقى،
ۋە ئۇنىڭ ساڭا شىكايەتلەر يەتكۈزىدىغىنى سېنىڭ ئىخلاسمەن بولغىنىڭ ئۈچۈنمۇ-يا؟
5 سېنىڭ رەزىللىكىڭ زور ئەمەسمۇ؟
سېنىڭ گۇناھلىرىڭ ھېسابسىز ئەمەسمۇ؟
6 سەن قېرىنداشلىرىڭدىن سەۋەبسىز كېپىللىك ئالغانسەن؛
سەن ئادەملەرنى كىيىم-كېچەكلىرىدىن مەھرۇم قىلىپ يالىڭاچ قالدۇرغانسەن.
7 ھالسىزلانغانلارغا سۇ بەرمىدىڭ، ئاچ قالغانلارغا ئاشنىمۇ ئاياپ بەرمىدىڭ،
8 گەرچە سەن يەر-زېمىنلىك بولغان قولى ئۇزۇن ئادەم بولساڭمۇ،
يەر-زېمىن تۇتۇپ ھۆرمەتلىنىپ كەلگەن ئادەم بولساڭمۇ،
9 سەن تۇل خوتۇنلارنىمۇ قۇرۇق قول ياندۇرغانسەن،
يېتىم-يېسىرلارنىڭ قولىنىمۇ يانجىتقۇەتكەنسەن.[180]
10 مانا شۇ سەۋەبتىن ئەتراپىڭدا تۇزاقلار ياتىدۇ،
ئۇشتۇمتۇت پەيدا بولغان ۋەھىمىمۇ سېنى باسىدۇ.
11 شۇ سەۋەبتىنمۇ سېنى قاراڭغۇلۇق بېسىپ كۆرەلمەس قىلىدى،
بىر كەلكۈن كېلىپ سېنى غەرق قىلىدى.
12 تەڭرى ئەرشئالانىڭ چوققىسىدا تۇرىدۇ ئەمەسمۇ؟
ئەڭ ئېگىز يۇلتۇزلارنىڭ نەقەدەر ئالىي ئىكەنلىكىگە قاراپ باق!
13 بىراق سەن: «تەڭرى نېمىنى بىلىدۇ؟
ئۇ راست شۇنچە زۇلمەت قاراڭغۇلۇقتا بىرنېمىنى پەرق ئېتەلەمدۇ؟!» دەۋاتىسەن.

179 1-باب، 8-ئايەتتە، خۇدانىڭ ئايۇپتىن ئالغان رازىلىقى، خۇرسەنلىكى ناھايىتى روشەن بايان قىلىنىدۇ. يەنە كېلىپ، تەۋراتنىڭ «يارىتىلىش» دېگەن قىسمىدا بىز خۇدانىڭ ئىنسانلارنىڭ گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن بولغان ئىنتايىن ئازابلىنىدىغانلىقى توغرىسىدا خەۋەردار بولىمىز. شۇڭا ئېلىفازنىڭ 2-ئايەت ۋە 3-ئايەتتىكى بۇ سۆزلىرىنىڭ تولىمۇ خاتا ئىكەنلىكىنى بىلىشىمىز لازىم.
180 شۇنى چوقۇم چۈشىنىشىمىز كېرەككى، ئېلىفازنىڭ بۇ شىكايەتلىرى پۈتۈنلەي ئاساسسىزدۇر.

14 يەنە: «قويۇق بۇلۇتلار ئۇنى تونسۇۋالىدۇ،
شۇڭا ئۇ پەلەك ئۈستىدە ئايلىنىپ ماڭغىنىدا بىزنى كۆرمەيدۇ!» ــ دەيسەن.
15 يامان ئادەملەر ماڭغان كونا يولنى سەنمۇ تۇتۇۋېرەمسەن؟
16 ئۇلار ۋاقتى توشماي تۇرۇپلا ئېلىپ كېتىلگەن،
ئۇلارنىڭ ئۇللىرى كەلكۈن تەرىپىدىن ئېقىتىلىپ كېتىلگەن.(181)
17 ئۇلار تەڭرىگە: «بىزدىن نېرى بول!»
ھەممىگە قادىر بىزنى نېمە قىلالىسۇن؟» ــ دەيتتى.
18 بىراق ئۇلارنىڭ ئۆيلىرىنى ئېسىل نەرسىلەر بىلەن تولدۇرغان دەل ئۇنىڭ ئۆزىدۇر،(182)
مەن بولسام يامانلارنىڭ نەسىھىتىدىن يىراقلاشقانمەن!
19 ھەققانىيلار ئۇلارنىڭ بەربات بولغانلىقىنى كۆرۈپ شادلىنىدۇ؛
بىگۇناھلار ئۇلارنى مازاق قىلىپ: ــ
20 «بىزگە قارشى چىققۇچىلار شۈبھىسىز ۋەيران بولىدۇ،
ئوت ئۇلارنىڭ بايلىقلىرىنى يۇتۇۋەتمەمدۇ؟» ــ دەيدۇ.
21 شۇڭا خۇداغا بويسۇنۇپ ئۇنى تونۇساڭ،
شۇ چاغدىلا سەن ئامان بولىسەن؛
شۇنىڭ بىلەن ساڭا ئامەت كېلىدۇ.
22 ئۇنىڭ ئاغزىدىن كەلگەن نەسىھەتنىمۇ(183) قوبۇل قىل،
ئۇنىڭ سۆزلىرىنى كۆڭلۈڭگە پۈكۈپ قوي.
23 سەن ھەممىگە قادىرنىڭ يېنىغا قايتىپ كەلسەڭ،
مۇقەررەركى، قايتىدىن قۇرۇلۇپ چىقالايسەن؛
ئەگەر سەن قەبىھلىكنى چېدىرلىرىڭدىن يىراقلاشتۇرساڭ،

181 بۇ يەردە نۇھ پەيغەمبەرنىڭ دەۋرىدە توپان ئېقىتىپ كەتكەن رەزىل ئادەملەر كۆرستىلگەن بولۇشى مۇمكىن.
182 ئىبلفاز مۇشۇ يەردە ئايۇپنىڭ «يامانلار بەزىدە بىيىپ ئاۋاتلىشىدۇ» دېگەن پىكرىنىڭ توغرىلىقىنى ئازراق قوبۇل قىلغاندەك قىلغىنى بىلەن يەنىلا: «يامانلار تېز بەربات بولىدۇ» دەيدۇ.
183 ئىبلفاز ئۆزىنىڭ بايا دېگەن گەپلىرىنى «خۇدانىڭ ئاغزىدىن كەلگەن نەسىھەت» دەپ قارىسا كېرەك.

24 ئەگەر سەن ئالتۇنۇڭنى تويا-چاڭ ئۈستىگە تاشلىيالىساڭ،
ئوفىردىكى ئالتۇنۇڭنى شىددەتلىك ئېقىننىڭ تاشلىرىغا قوشۇۋەتسەڭ،[184]
25 ئۇنداقتا ھەممىگە قادىرنىڭ ئۆزى ساڭا ئالتۇن بولىدۇ.
سېنىڭ ئۈچۈن سەرخىل كۈمۈشمۇ بولىدۇ.
26 ئۇ چاغدا سەن ھەممىگە قادىردىن سۆيۈنىسەن،
يۈزۈڭنى تەڭرىگە قاراپ كۆتۈرەلەيسەن.
27 سەن ئۇنىڭغا دۇئا قىلساڭ، ئۇ قۇلاق سالىدۇ،
شۇنداقلا سەنمۇ ئىچكەن قەسەملىرىڭگە ئەمەل قىلىسەن.
28 سەن قارار قىلغان ئىش ئەمەلگە ئاشىدۇ،
يوللىرىڭ ئۈستىگە نۇر چۈشىدۇ.
29 ئادەملەر پەس قىلىنغاندا، سەن ئۇلارغا: «ئورنۇڭلاردىن تۇرۇڭلار!» دەيسەن،
شۇنىڭ بىلەن خۇدا چىرايى سۇنغانلارنى قۇتقۇزىدۇ.
30 ئۇ ھەتتا گۇناھى بار ئادەمنىمۇ قۇتقۇزىدۇ،
ئۇ قولۇڭدىكى ھالاللىقتىن قۇتقۇزۇلىدۇ.[185]

ئايۇپ جاۋاب بېرىدۇ ئىشەنچ-ئېتىقادىنىڭ گۇمان بىلەن بولغان كۈرىشى

23

1 ئايۇپ جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
2 «بۈگۈنمۇ شىكايىتىم ئاچچىقتۇر[186]؛

184 ئىبلىفاز بەلكىم ئايۇپنى ئالتۇنلارغا ئىنتايىن ئاچ كۆز ئادەم دەپ قارايدۇ. ئۇنىڭ بۇ سۆزلىرىنىڭ نۇرغۇن ئادەملەرگە پايدا يەتكۈزەلەيدىغىنى بىلەن، ئايۇپ ئاچ كۆز ئادەم بولمىغاچقا، ئۇنىڭغا ھېچ ياردەم بەرمەيدۇ.
بۇ ئايەتتە دېيىلگەن «ئوفىردىكى ئالتۇن» ناھايىتى ئېسىل بىر خىل ئالتۇننى كۆرسىتىدۇ.
185 قىزىق ئىش شۇكى، ئىبلىفازنىڭ ئۆزى ئاخىردا ئايۇپنىڭ دۇئاسى ئارقىلىق قۇتقۇزۇلىدۇ (42-باب).
186 بۇ ئايەتتىكى «بۈگۈن» دېگەن سۆز ئايۇپنىڭ دوستلىرى بىلەن بولغان مۇنازىرىلىرىنىڭ بىرنەچچە كۈن داۋاملاشقانلىقىغا ئىسپات بولىدۇ.
ئىبلىفاز 22-باب، 29-ئايەتتە «خۇدا چىرايى سۇنغانلارنى قۇتقۇزىدۇ» دېگەنىدى. ئايۇپ يەنە بۇ يەردە ئىبلىفاز ئېيتقان «شىكايەت (ئەرز)» دېگەن سۆزنى قەستەن ئىشلىتىپ ئۆزىنى «چىرايى سۇنغانلاردىن» ئەمەسلىكىنى كۆرسەتمەكچى بولغان بولۇشى مۇمكىن.

ئۇنىڭ مېنى باسقان قولى ئاھ-زارلىرىمدىنمۇ ئېغىردۇر!
3 ئاھ، ئۇنى نەدىن تاپالايدىغانلىقىمنى بىلگەن بولسامئىدىم،
ئۇنداقتا ئۇنىڭ ئولتۇرىدىغان جايىغا بارار ئىدىم!
4 شۇندا مەن ئۇنىڭ ئالدىدا دەۋايىمنى بايان قىلاتتىم،
ئاغزىمنى مۇنازىرىلەر بىلەن تولدۇراتتىم،
5 مەن ئۇنىڭ ماڭا بەرمەكچى بولغان جاۋابىنى بىلەلەيتتىم،
ئۇنىڭ ماڭا نېمىنى دېمەكچى بولغانلىقىنى چۈشىنەلەيتتىم.
6 ئۇ ماڭا قارشى تۇرۇپ زور كۈچى بىلەن مېنىڭ بىلەن تالىشامتى؟
ياق! ئۇ چوقۇم ماڭا قۇلاق سالاتتى.
7 ئۇنىڭ ھۇزۇرىدا ھەققانىي بىر ئادەم ئۇنىڭ بىلەن دەۋالىشالايتتى؛
شۇنداق بولسا، مەن ئۆز سوتچىم ئالدىدا مەڭگۈگىچە ئاقلانغان بولاتتىم.
8 ئەپسۇس، مەن ئالغا قاراپ ماڭساممۇ، لېكىن ئۇ ئۇ يەردە يوق؛
كەينىمگە يانساممۇ، ئۇنىڭ سايىسىنىمۇ كۆرەلمەيمەن.[187]
9 ئۇ سول تەرەپتە ئىش قىلىۋاتقاندا، مەن ئۇنى بايقىيالمايمەن؛
ئۇ ئوڭ تەرەپتە يوشۇرۇنغاندا، مەن ئۇنى كۆرەلمەيمەن؛[188]
10 بىراق ئۇ مېنىڭ ماڭىدىغان يولۇمنى بىلىپ تۇرىدۇ؛
ئۇ مېنى تاۋلىغاندىن كېيىن، ئالتۇندەك ساپ بولىمەن.[189]
11 مېنىڭ پۇتلىرىم ئۇنىڭ قەدەملىرىگە چىڭ ئەگەشكەن؛
ئۇنىڭ يولىنى چىڭ تۇتۇپ، ھېچ چەتنىمىدىم.
12 مەن يەنە ئۇنىڭ لەۋلىرىنىڭ بۇيرۇقىدىن باش تارتمىدىم؛

187 يەنە بىرخىل تەرجىمىسى: «بىراق مەن شەرققە ماڭىمەن، لېكىن ئۇ ئۇ يەردە يوق؛ غەربكە يانساممۇ، ئۇنىڭ سايىسىنىمۇ كۆرەلمەيمەن».

188 ئايۇپ ئۆز ئەھۋالدىن خۇدانىڭ ياخشىلىقلىرىدىن ھېچقانداق ئىسپات كۆرەلمەيدۇ ۋە خۇدانىڭ ھازىر ئۇنىڭغا نىسبەتەن نېمىنى قىلىۋاتقانلىقىنى ھېچ بىلمەيدۇ.

189 بۇ ئايەتنىڭ بىرىنچى قىسمىنىڭ يەنە بىر خىل تەرجىمىسى: «ئۇ (خۇدا) ئۆزىنىڭ ماڭا بولغان يولىنى بىلىدۇ».
شۈبھىسىزكى، ئايۇپنىڭ بۇنداق دېگىنى يەنىلا ئۇنىڭ ئېتىقادىنىڭ ئەڭ پارلاق بايانلىرىدىن بىرى ھېسابلىنىدۇ. بىز يەنىلا ئۇنىڭغا قايىل بولماي تۇرالمايمىز.

مەن ئۇنىڭ ئاغزىدىكى سۆزلەرنى ئۆز كۆڭۈلدىكىلىرىمدىن(190) قىممەتلىك بىلىپ قەدىرلەپ كەلدىم.

13 بىراق ئۇنىڭ بولسا بىرلا مۇددىئاسى باردۇر،
كىممۇ ئۇنى يولىدىن بۇرۇيالىسۇن؟
ئۇ كۆڭلىدە نېمىنى ئارزۇ قىلغان بولسا، شۇنى قىلىدۇ.
14 چۈنكى ئۇ ماڭا نېمىنى ئىرادە قىلغان بولسا، شۇنى بەرھەق ۋۇجۇدقا چىقىرىدۇ؛
مانا مۇشۇ خىلدىكى ئىشلار ئۇنىڭدا يەنە نۇرغۇندۇر.
15 شۇڭا مەن ئۇنىڭ ئالدىدا دەككە-دۈككىگە چۈشىمەن؛
بۇلارنى ئويلىساملا، مەن ئۇنىڭدىن قورقۇپ كېتىمەن.(191)
16 چۈنكى تەڭرى كۆڭلۈمنى ئاجىز قىلغان،
ھەممىگە قادىر مېنى ساراسىمىگە سالىدۇ.
17 ھالبۇكى، مەن قاراڭغۇلۇق ئىچىدە ئۈجۇقتۇرۇلمىدىم،
ۋە ياكى يۈزۈمنى ئورىۋالغان زۇلمەت-قاراڭغۇلۇقمۇ ھېچ سۈكۈت قىلمىدىم.(192)

مىسكىنلىك ۋە جىنايەت

24

1 ــ نېمىشقا ھەممىگە قادىر سوراق كۈنلىرىنى بېكىتمەيدۇ؟
نېمىشقا ئۇنى تونۇغانلار ئۇنىڭ شۇ كۈنلىرىنى بىكاردىن-بىكار كۈتىدۇ؟

190 ياكى «ئۆز نەپسىمدىن».
191 ئايۇپ ئەمدى نېمىشقا خۇدا ئالدىدا بىئارام بولۇپ، ئۆز ئىشلىرىنى ئويلىسا قورقۇپ كېتىدۇ؟ 14-ئايەتتە ئۇ خۇدا ئۇنىڭ ئۈچۈن بېكىتلىگەن ئىشلار (يەنى ئۇنىڭ ھازىر تارتىۋاتقان ئازاب-ئوقۇبەتلەر) توغرىسىدا سۆز قىلغاندىن كېيىن، ئۇ: «ئۇنىڭدا نۇرغۇنلىغان مۇشۇنداق ئىشلار باردۇر» دەيدۇ ــ دېمەك، ئۇ: «مېنىڭ ھازىرغىچە تارتقان ئازابلىرىمدىن يەنە نۇرغۇن «مۇشۇنداق ئىشلار» ئالدىمدا بارمىكىن؟» دەپ ئىنتايىن قىينىلىدۇ.
192 بۇ ئايەتنىڭ ئەسلى تەكستىنى چۈشىنىش سەل تەس. يەنە بىر خىل تەرجىمىسى: «چۈنكى مەن قاراڭغۇلۇق چۈشكەندە جاندىن ئۈزۈلمىگىنىم بىلەن، ئۇ مېنىڭ يۈزۈمنى زۇلمەت-قاراڭغۇلۇقتىن قوغداپ قۇتقۇزمىغان».

2 مانا، ئادەملەر[193] پاسىل قىلىنغان تاشلارنى يۆتكىۋېتىدۇ[194]؛
ئۇلار زوراۋانلىق بىلەن باشقىلارنىڭ پادىلىرىنى بۇلاپ-تالاپ ئۆزلىرى ئوچۇق-ئاشكارا باقىدۇ؛
3 ئۇلار يېتىم-يېسىرلارنىڭ ئېشىكىنى بۇلاپ ھەيدەپ كېتىدۇ؛
ئۇلار تۇل خوتۇننىڭ كالىسىنى[195] كېپىللىك ئۈچۈن ئېلىۋالىدۇ.
4 ئۇلار مىسكىنلەرنى يولدىن نېرى ئىتتىرىۋېتىدۇ؛
شۇنىڭ بىلەن زېمىندىكى ئېزىلگەنلەرنىڭ ھەممىسى مۆكۈشۈۋالىدۇ.
5 مانا، ئۇلار دەشت-باياۋانلاردىكى ياۋايى ئېشەكلەردەك،[196]
تاڭ سەھەردە ئولجا ئىزدەش «خىزمىتى»گە چىقىدۇ؛
جاڭگال ئۇلار ۋە ئۇلارنىڭ بالىلىرى ئۈچۈن يېمەكلىك تەمىنلەيدۇ.
6 ئۇلار يامانىنىڭ كالىلىرى ئۈچۈن دالادا ئوت-چۆپ ئورىدۇ،
ئۇنىڭ ئۈچۈن ئاشقان-تاشقان ئۈزۈملىرىنى تېرىيدۇ؛[197]
7 ئۇلار كېچىنى كىيىمسىز يالاڭ ئۆتكۈزىدۇ،
سوغۇقتا بولسا يېپىنغۇدەك كىيىمى يوقتۇر.
8 ئۇلار تاغقا ياغقان يامغۇرلار بىلەن سۈزمە بولۇپ كېتىدۇ،
پاناھسىزلىقدىن تاشنى قۇچاقلىشىدۇ.
9 ئادەملەر ئاتىسىز بالىلارنى ئەمچەكتىن بۇلاپ كېتىدۇ،
ئۇلار مىسكىنلەردىن بوۋاقلارنى كېپىللىككە ئالىدۇ[198].
10 مىسكىنلەر بولسا كىيىمسىز، يېلىڭ ئۆتىدۇ،
باشقىلار ئۈچۈن بۇغداي باغلىرىنى كۆتۈرسىمۇ، يەنىلا ئاچ قالىدۇ؛

---

193 مۇشۇ باب 1-12-ئايەتتىكى ئادەملەر بەلكىم چۆل-باياۋاندا تۇرۇۋاتقان مىسكىن جىنايەتچىلەرنى كۆرسىتىدۇ (بولۇپمۇ 5-12-ئايەتلەرنى كۆرۈڭ).
194 ياكى «يۆتكەپ كېتىدۇ».
195 كالىسى بەلكىم ھەم سۈت ئۈچۈن ھەم يەر ھەيدەش ئۈچۈنمۇ ئىشلىتىلىدۇ.
196 بۇ يامان ئادەملەر شەھەر-يېزىلاردىن ھەيدىۋېتىلگەن بولۇپ، دەشت-باياۋاندا جان بېقىشتىن باشقا ئامالى يوق ئىدى.
197 روشەنكى، يەر ئىگىسى بولغان مۇشۇ رەزىل ئادەم بۇ «چۈپرەندىلەر»گە ئۆز ئاشلىق ھوسۇلىنى ئېلىشتا ياكى ئۈزۈم ھوسۇلىنى ئۈزۈشتە ھېچ ئىشەنمەيدۇ.
198 ياكى «ئۇلار مىسكىنلەردىن كېپىللىك ئالىدۇ».

11 ئۇلار باشقىلارنىڭ ئۆيىدە زەيتۇنلارنى چەيلەپ ياغ چىقارغان بولسىمۇ،
ھويلىلىرىدا شاراب كۆلچىكىنى چەيلىگەن بولسىمۇ،
يەنىلا ئۇسسۇزلۇقتا قالىدۇ.
12 شەھەردىن ئادەملەرنىڭ ئاھ-زارلىرى چىقىپ تۇرىدۇ،
قىلىچ يېگەنلەرنىڭ جانلىرى نالە-پەرياد كۆتۈرىدۇ؛
بىراق تەڭرى ھېچكىمنىڭ گۇناھىنى ئەيىبلىمەيدۇ.[199]
13 — نۇرغا قارشى ئىسيان كۆتۈرىدىغانلارمۇ بار؛
ئۇلار نۇرنىڭ يوللىرىنى بىلمەيدۇ،
ئۇنىڭ تەرىقلىرىدە تۇرمايدۇ.
14 قاتىل تاڭ نۇرى كېلىشى بىلەن ئورنىدىن تۇرۇپ،
كەمبەغەللەر ۋە مىسكىنلەرنى ئۆلتۈرىدۇ[200]؛
كېچىدە ئۇ ئوغرىدەك يۈرىدۇ.
15 زىناخورمۇ «مېنى ھېچ كۆز كۆرمەيدۇ» دەپ زاۋال ۋاقتىنى كۈتىدۇ،
باشقىلار مېنى تونۇمىسۇن دەپ ئايالىنىڭ چۈمبىلىنى يۈزىگە تارتىۋالىدۇ.
16 قاراڭغۇلۇقتا ئوغرىلار ئۆيىنىڭ تاملىرىنى كولاپ تېشىدۇ؛
كۈندۈزدە ئۇلار ئۆزلىرىنى ئۆز ئۆيىگە قاماپ قويىدۇ؛
ئۇلار نۇرنى تونۇمايدۇ.
17 ئۇلار ئۈچۈن تاڭ سەھەر ئۆلۈم سايىسىدەك تۇيۇلىدۇ؛[201]
ئۇلار قاپ-قاراڭغۇلۇقنىڭ ۋەھىمىلىرىنى دوست تۇتىدۇ.

199 كېيىن ئايۇپ بۇ سۆزىدىن ھەم مۇشۇنىڭغا ئوخشاش باشقا سۆزلىرىدىن تووۋا قىلىپ: «نەسىھەتنى تۇتۇرۇقسىز سۆزلەر بىلەن خىرەلەشتۈرگەن كىم؟» دەپ سۆزىدىن ياندۇ (42-باب). بىراق بۇ بابتىكى 1-12-ئايەتلەردىن روشەن چۈشىنىمىزكى، ئۇ مۇنداق كىشىلەرنىڭ، ھەتتا ئۇنىڭدىن يىراق تۇرغان ئېزىلگۈچىلەرنىڭ ئەھۋالىغا ئىچىنى ئاغرىتىپ كۆڭۈل بۆلەتتى.
200 بەلكىم تاڭ سەھەردىكى غوۋالىقتىن ھەم كىشىنىڭ بىخەستەلىكىدىن پايدىلىنىپ يوشۇرۇن زەربە قىلىپ بۇلاپ-تالايدۇ.
201 ياكى «تاڭ سەھەر ئۇلار ئۈچۈن قاپ-قاراڭغۇلۇق بولىدۇ».

18 ئۇلار سۇلارنىڭ يۈزىدىكى كۆپۈكلەردەك يوقاپ كەتسۇن![202]
ئۇلارنىڭ يەر-زېمىندىكى نېسىۋىسى لەنەت قىلىنغانكى،
شۇڭا ئۇلاردىن ھېچكىم ئۈزۈمزارلىقتا يەنە ماڭمىسۇن!
19 قۇرغاقچىلىق ھەم تومۇز ئىسسىق قار سۇلىرىنىمۇ يەپ تۈگىتىدۇ؛
تەھتىسارامۇ ئوخشاشلا گۇناھ قىلغانلارنى يەپ تۈگەتسۇن!
20 ئۇنى، تۇغقان ئانىسىمۇ ئۇنتۇسۇن!
قۇرت شۆلگەيلىرىنى ئېقىتىپ ئۇنى يېسۇن![203]؛
ئەسكە ھېچ ئېلىنمىسۇن!
شۇنىڭ بىلەن ھەققانىيسىزلىق دەرەختەك كېسىلسۇن!
21 ئۇ بالىسى يوق تۇغماسلاردىن ئولجا ئالىدۇ،
ئۇ تۇل خوتۇنلارغىمۇ ھېچ شەپقەت كۆرسەتمەيدۇ.
22 بىراق خۇدا ئۆز قۇدرىتى بىلەن مۇنداق كۈچ-ھوقۇقى بارلارنىڭ كۈنىنى ئۇزارتىدۇ؛
ئۇلار ھەتتا ھاياتىدىن ئۈمىدسىزلەنسىمۇ قايتىدىن ئورنىدىن تۇرىدۇ.[204]
23 خۇدا يەنىلا ئۇلارنى ئامانلىقتا مۇقىملاشتۇرىدۇ،
شۇڭا ئۇلار خاتىرجەم بولىدۇ؛
ئۇ ئۇلارنىڭ يوللىرىنى كۆزدە تۇتقان ئەمەسمۇ؟[205]
24 ئۇلارنىڭ مەرتىۋىسى بىردەملىك ئۆستۈرۈلىدۇ،
ئاندىن ئۇلار يوق بولىدۇ؛

---

202 18-20-ئايەتلەردىكى پېئىللارنى بۇيرۇق شەكلىدە ياكى كەلگۈسى زامان شەكلىدە تەرجىمە قىلىشقا بولىدۇ. شۇڭا 18-20-ئايەتلەرنىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇلار سۇلارنىڭ يۈزىدىكى كۆپۈكلەردەك يوقاپ كېتىدۇ؛ ئۇلارنىڭ يەر-زېمىندىكى نېسىۋىسى لەنەت قىلىنغان، شۇنىڭ بىلەن ئۇلاردىن ھېچكىم ئۈزۈمزارلىقتا يەنە ماڭمايدۇ... قاتارلىق» بولىدۇ. بىراق بىز تەرجىمىمىزنى ئالدى-كەينىدىكى ئايەتلەرگە ماسلاشتۇرۇپ ئالدۇق.

203 ياكى: «قۇرت ئۇنىڭ جۆرىسى بولسۇن!».

204 ئەسلى تېكستنى چۈشىنىش سەل تەس. باشقا خىل تەرجىملىرى ئۇچرىشى مۇمكىن.

205 ئايۇپ مۇشۇ يەردە خۇدانىڭ يامانلارنىڭ يوللىرىنى كۆزدە تۇتقىنى بىلەن ئۇلارنى ئالاھىدە جازالىمايدىغانلىقىنى، بەلكى ئۇلارنى ئادەتتىكىدەك ئۆلۈم كۈنىگە ساقلايدىغانلىقىنى كۆرسەتمەكچى بولۇشى مۇمكىن.

ئۇلار ئۇڭدا قالدۇرۇلىدۇ، ئاندىن باشقا ئادەملەرگە ئوخشاشلا يىغىپ ئېلىپ كېتىلىدۇ؛
ئۇلار پەقەتلا پىشقان سەرخىل بۇغداي باشاقلىرىدەك كېسىلىپ كېتىدۇ.[206]
25 بۇ ئىشلار مۇنداق بولمىسا، قېنى كىم مېنى يالغانچى دەپ ئىسپاتلىيالايدۇ؟
مېنىڭ گەپلىرىمنى كىم قۇرۇق گەپ دېيەلەيدۇ؟».

بىلداد يەنە سۆزلەيدۇ — خۇدانىڭ ئۇلۇغلۇقى

25 1 شۇخالىق بىلداد جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
2 «ئۇنىڭدا ھۆكۈمرانلىق ھەم ھەيۋەت باردۇر؛
ئۇ ئاسمانلارنىڭ قەرىدىكى ئىشلارنىمۇ تەرتىپكە سالىدۇ.[207]
3 ئۇنىڭ قوشۇنلىرىنى ساناپ تۈگەتكىلى بولامدۇ؟
ئۇنىڭ نۇرى كىمنىڭ ئۈستىگە چۈشمەي قالار؟
4 ئەمدى ئىنسان بالىسى قانداقمۇ تەڭرىنىڭ ئالدىدا ھەققانىي بولالىسۇن؟
ئايال زاتىدىن تۇغۇلغانلار قانداقمۇ پاك بولالىسۇن؟
5 مانا، ئۇنىڭ نەزىرىدە ھەتتا ئايمۇ يورۇق بولمىغان يەردە،
يۇلتۇزلارمۇ پاك بولمىغان يەردە،
6 قۇرت بولغان ئىنسان،
سازاڭ بولغان ئادەم بالىسى ئۇنىڭ ئالدىدا قانداق بولار؟[208]».

206 ئايۇپ يەنىلا، يامانلارنىڭ ھېچ جازالانماي ھاياتىنىڭ پەيزىنى سۈرۈپ ئاندىن پىشقان سەرخىل بۇغدايدەك ھېچ ئازابلانماي بۇ دۇنيادىن كېتىدىغانلىقىنى كۆرسەتسە كېرەك.
207 بىلدادنىڭ بۇ سۆزلىرى بەلكىم شەيتاننىڭ ئەسلىدە خۇداغا قارشىلىق قىلىپ ئەرشتە ئىسيان كۆتۈرگەنلىكىنى، ئاندىن خۇدانىڭ شەيتاننى ئەرشتىن ھەيدىۋېتىپ، ئەرشتىكى ئىشلارنى قايتىدىن تەرتىپكە كەلتۈرگەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.
208 دوستلىرىنىڭ ئايۇپقا ئەڭ ئاخىرى بەرگەن جاۋابى بىلدادنىڭ بۇ سۆزلىرىدۇر. ئۇنىڭ بايانى بەك قىسقا بولۇپ، «يامانلارنىڭ ئاقىۋىتى» توغرىسىدا گەپ قىلمايدۇ، پەقەتلا خۇدانىڭ ئۇلۇغلۇقىنى سۆزلەيدۇ. قارىغاندا ئۇلار يەنىلا ئايۇپنىڭ رېئاللىققا يۈزلىنىدىغان سۆزلىرىگە جاۋاب تاپالمايدۇ.

ئايۇپنىڭ ئاخىرقى سۆزلىرى ــ بىلدادنى ئەيىبلەش

26 [1] ئايۇپ بىلدادقا جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ
[2] «ماغدۇرسىز كىشىگە قالتىس ياردەملەرنى بېرىپتىمەن!
بىلەكلىرى كۈچسىز ئادەمنى كارامەت قۇتقۇزۇۋېتىپسەن!
[3] ئەقلى يوق كىشىگە قالتىس نەسىھەتلەرنى قىلىۋېتىپسەن!
ۋە ئۇنىڭغا ئالامەت بىلىملەرنى نامايان قىلىۋېتىپسەن!
[4] سەن زادى كىمنىڭ مەددىتى بىلەن بۇ سۆزلەرنى قىلدىڭ؟
سەندىن چىقىۋاتقىنى كىمنىڭ روھى؟

خۇدانىڭ ئۇلۇغلۇقى - ئايۇپنىڭ بايانى

[5] ــ «ئەرۋاھلار، يەنى سۇ ئاستىدىكىلەر،
شۇنداقلا ئۇ يەردە بارلىق تۇرۇۋاتقانلار تولغىنىپ كېتىدۇ؛
[6] بەرھەق، خۇدانىڭ ئالدىدا تەھتىسارامۇ يېپىنچىسىز كۆرۈنىدۇ،
ھالاكەتنىڭمۇ ياپقۇچى يوقتۇر.
[7] ئۇ يەرنىڭ شىمالىي قۇتۇپىنى[209] ئالەم بوشلۇقىغا سوزغان،
ئۇ يەر شارىنى[210] بوشلۇق ئىچىدە مۇئەللەق قىلغان؛
[8] ئۇ سۇلارنى قويۇق بۇلۇتلىرى ئىچىگە يىغىدۇ،
بۇلۇت ئۇلارنىڭ ئېغىرلىقى بىلەنمۇ يىرتىلىپ كەتمەيدۇ.
[9] ئۇ ئاينىڭ يۈزىنى ياپىدۇ[211]،
ئۇ بۇلۇتلىرى بىلەن ئۇنى توسىدۇ.
[10] ئۇ سۇلارنىڭ ئۈستىگە چەمبەر سىزىپ قويغان،

---

[209] ئىبرانىي تىلىدا: ــ «شىمالىي تەرەپلەر ئالەم بوشلۇقىدا...». بۇ ئىبارىنىڭ يەرنىڭ شىمالىنى ئەمەس، بەلكى ئاسماننىڭ شىمالدىكى تەرەپلەرنى كۆرسىتىشى مۇمكىنچىلىكىمۇ بار.

[210] «شارى» دېگەن سۆز ئەينى تېكىستتە يوق. بىراق خېلى روشەنكى، ئايۇپ يەر-زېمىننىڭ مۇتلەق ئايرىم تۇرىدىغان بىر جىسىم ئىكەنلىكىدىن تولۇق خەۋەردار ئىدى.

[211] ياكى «تەختى بولغان ئەرشىنىڭ يۈزىنى ياپىدۇ».

بۇنىڭ بىلەن ئۇ يورۇقلۇق ھەم قاراڭغۇلۇقنىڭ چېگراسىنى بېكىتكەن.[212]

11 ئاسمانلارنىڭ تۈۋرۈكلىرى تەۋرەپ كېتىدۇ،
ئۇنىڭ ئەيىبىنى ئاڭلاپلا ئالاقزادە بولۇپ كېتىدۇ.
12 ئۇ دېڭىزنى قۇدرىتى بىلەن تىنچلاندۇرىدۇ[213]؛
ئۆز ھېكمىتى بىلەن راھابنى[214] پارە-پارە قىلىپ يانجىۋېتىدۇ.
13 ئۇنىڭ روھى بىلەن ئاسمانلار بېزەلگەن،
ئۇنىڭ قولى تېز قاچقان ئەجدىھانى[215] سانجىيدۇ[216].
14 مانا، بۇ ئىشلار پەقەت ئۇنىڭ قىلغانلىرىنىڭ كىچىككىنە بىر قىسمىدۇر[217]، خالاس؛
ئۇنىڭ سۆز-كالامىدىن ئاڭلاۋاتقىنىمىز ناھايىتى پەس بىر شىۋىرلاش، خالاس!
ئۇنىڭ پۈتكۈل زور قۇدرىتىنىڭ گۈلدۈرمامىسىنى بولسا كىممۇ چۈشىنەلىسۇن؟![218]».

212 ئىلىم-پەن جەھەتتىنمۇ، بۇ سۆزلەرنىڭ توپ-توغرا ئىكەنلىكى ئىسپاتلانغان.

213 «تىنچلاندۇرىدۇ» دېگەننىڭ ئىككى خىل تەرجىمىسى بار: — «تىنچلاندۇرىدۇ» ياكى «دولقۇنلىتىدۇ». بىراق «دولقۇنلىتىدۇ» بولسا كېيىنكى ئايەت بىلەن ماسلاشمايدۇ.

214 «راھاب»نىڭ ئۈچ خىل مەنىسى بار. 9-باب، 13-ئايەتتىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ. مۇشۇ يەردە، شۈبھىسىزكى، دېڭىزدىكى ئاشۇ زور، قورقۇنچلۇق ھايۋاننى كۆرسىتىدۇ، ھەم شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئۇ شەيتاننىڭ بىر كۆرۈنۈشىدۇر. بۇ ئايەت بەلكىم شەيتاننىڭ دەسلەپتە خۇداغا قارشىلىق قىلىپ ئىسيان كۆتۈرگەنلىكىنى، ئاندىن خۇدانىڭ ئۇنى ئەرشتىن ھەيدەپ دېڭىزغا تاشلىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ، شۇنداقلا ئەڭ ئاخىرىدا ئۇنى بىتچىت قىلىۋېتىدىغانلىقىدىن بېشارەت قىلىدۇ. 13-ئايەتنى ھەم ئىزاھاتىنىمۇ كۆرۈڭ.

215 «تېز قاچقان ئەجدىھا» — ياكى «يورغىلىما ئەجدىھا».

216 «تېز قاچقان ئەجدىھا» بەلكىم يۇقىرىقى «لېۋىئاتان»نى (9-ئىزاھاتنى كۆرۈڭ) ياكى شەيتاننىڭ ئۆزىنى كۆرسىتىدۇ. ئەگەر ئىككىنچى مەنىسى توغرا بولسا، بۇ تەۋراتتىكى «يارىتىلىش»3-بابتىكى بېشارەت بىلەن ئوخشايدۇ. دېمەك، ئاخىردا خۇدا ئۆز مەسىھى ئارقىلىق شەيتاننى پۈتۈنلەي مەغلۇب قىلىدۇ.
بەزى ئالىملار: «ئۇ ئۆز قولى بىلەن «ئەجدىھا يۇلتۇز تۈركۈمى»نى ياسىغان»» دەپمۇ تەرجىمە قىلىدۇ.

217 ئىبرانيي تىلىدا «ئۇنىڭ يوللىرىنىڭ ئەڭ چېتىدىكى بۇرجىكى، خالاس».

218 ئايۇپنىڭ بۇ ئۈچ دوستى خۇدا ھەممىدىن ئۇلۇغ ۋە ئالىي بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭغا يېقىنلىشىش مۇمكىن ئەمەس، دەپ قارايدۇ. بىراق ئايۇپ ئۈچۈن (گۇمانلىق نۇقتىئىنەزەردىن ئەمەس، ئېتىقادنىڭ نۇقتىئىنەزىرىدىن سۆزلىگەن ۋاقىتلاردا) خۇدانىڭ ئۇلۇغلۇقى ئۇنىڭ ئىنساننى پاكلاپ ئۆزىگە يېقىنلاشتۇرۇش ئىمكانىيىتىنى يارىتىپ بېرىدۇ. شۇڭا ئۇ خۇدانىڭ ئۇلۇغلۇقىدىن شادلىنىدۇ.

ئايۇپنىڭ قايتىدىن ئۆز ھەق-سەممىيلىكىنى بايان قىلىشى

27

1 ئايۇپ بايانىنى داۋاملاشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: ــ
2 «مېنىڭ ھەققىمنى تارتىۋالغان تەڭرىنىڭ ھاياتى بىلەن[219]،
جېنىمنى ئاغرىتقان ھەممىگە قادىرنىڭ ھەققى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى،
3 تېنىمدە نەپەس بولسىلا،
تەڭرىنىڭ بەرگەن روھى دىمىغىمدا تۇرسىلا،
4 لەۋلىرىمدىن ھەققانىيسىز سۆزلەر چىقمايدۇ،
تىلىم ئالدامچىلىق بىلەن ھېچ شۇغۇللانمايدۇ![220]
5 سىلەرنىڭكىنى توغرا دېيىش مەندىن يىراق تۇرسۇن!
جېنىم چىققانغا قەدەر دۇرۇسلۇقۇمنى ئۆزۈمدىن ئايرىمايمەن!
6 ئادىللىقىمنى چىڭ تۇتۇۋېرىمەن، ئۇنى قويۇپ بەرمەيمەن،
ۋىجدانىم ياشىغان ھېچبىر كۈنۈمدە مېنى ئەيىبلىمەسۇن![221]
7 مېنىڭ دۈشمىنىم رەزىللەرگە ئوخشاش بولسۇن،
ماڭا قارشى چىققانلار ھەققانىيسىز دەپ قارالسۇن.[222]

---

219 ئايۇپنىڭ مۇشۇ يەردە «(خۇدا) مېنىڭ ھەققىمنى تارتىۋالغان» دېگىنى بەلكىم خۇدانىڭ ھېچ سەۋەبنى كۆرسەتمەي ئۇنى جازالاپ، ئۇنىڭدىن «ئادالەتكە بولغان ھەققى»نى ياكى ئۇنىڭ بۇ ئىشلار توغرۇلۇق «دەۋالىشىش» پۇرسىتىنى «تارتىۋالغان»لىقىنى كۆرسىتىدۇ.

220 بۇ بەلكىم پۈتكۈل مۇقەددەس كىتاب ئىچىدە ئەڭ ئاجايىب، ئەڭ غەلىتە قەسەم ھېسابلىنىشى مۇمكىن. ئۇ خۇدا ھەققىمنى تارتىۋالغان ھەم جېنىمنى ئاغرىتقان دېگىنى بىلەن، يەنىلا خۇدانىڭ ھەققىدە قەسەم ئىچىدۇ. كۆرۈنۈشتە چوڭ زىددىيەت باردەك قىلىسمۇ، بىراق ئۇنىڭ ھەربىر سۆزىنىڭ تېگىدە ئۇنىڭ چوڭقۇر ئېتىقادى ئىپادىلىنىپ تۇرىدۇ.

221 5- ھەم 6-ئايەتتىكى بايانلارنىڭ ئىككى مەنىسى بار: ــ بىرىنچىدىن، مەيلى يامانلارنىڭ يوللىرى ئاۋاتلاشقان بولسىمۇ، ئايۇپ دۇرۇس، دىيانەتلىك بولۇشقا ئىنتىلىشىنى ھەرگىز تاشلىمايدۇ؛ ئىككىنچىدىن، ئۇنىڭ قارىشىچە «ھەممە گۇناھىنى خۇداغا ئېتىراپ قىلىپ تۇۋا قىلىش بىلەن ئۆز ۋىجدانىمغا خىلاپلىق ھېچ ئىش قالمىدى؛ ئەگەر شۇنداق قىلمىغان بولسام، يالغان ئېيتاتتىم» دېگەن ئىدىيىسىنى ئىپادىلەيدۇ.

222 ئايۇپ «مېنى ھەققانىيسىز دېگۈچىلەر (خۇدا ئادىل بولسا) ئۆزلىرى ھەققانىيسىز دەپ قارىلىشى كېرەك» دەپ تىلەيدۇ. كونا قانۇنلارغا ئاساسەن، بىرسى باشقا بىراۋغا يالغاندىن جىنايەت چاپلىسا، يالغانلىقى ئىسپاتلىنىشى بىلەن ئۇ دەل شۇ جىنايەتكە تېگىشلىك جازا بىلەن جازالىنىشى

8 چۈنكى تەگرى ئىپلاس ئادەمنى ئۈزۈپ تاشلىغاندا،
ئۇنىڭ جېنىنى ئالغاندا،
ئۇنىڭ يەنە نېمە ئۈمىدى قالار؟
9 بالايىئاپەت ئۇنى بېسىپ چۈشكەندە،
تەگرى ئۇنىڭ نالە-پەريادىنى ئاڭلامدۇ؟
10 ئۇ ھەممىگە قادىردىن سۆيۈنەمدۇ؟
ئۇ ھەردائىم تەگرىگە ئىلتىجا قىلالامدۇ؟[223]
11 مەن تەگرىنىڭ قولىنىڭ قىلغانلىرى توغرىسىدا سىلەرگە مەلۇمات بېرەي؛
ھەممىگە قادىردا نېمە بارلىقىنى يوشۇرۇپ يۈرمەيمەن.
12 مانا سىلەر ئاللىبۇرۇن بۇلارنى كۆرۈپ چىقتىڭلار؛
سىلەر نېمىشقا ئاشۇنداق پۇتۇنلەي قۇرۇق خىياللىق بولۇپ قالدىڭلار؟
13 رەزىل ئادەملەرنىڭ تەگرى بېكىتكەن ئاقىۋىتى شۇنداقكى،
زوراۋانلارنىڭ ھەممىگە قادىردىن ئالىدىغان نېسىۋىسى شۇنداقكى: —
14 ئۇنىڭ بالىلىرى كۆپەيسە، قىلىچلىنىش ئۈچۈنلا كۆپىيىدۇ؛
ئۇنىڭ پەرزەنتلىرىنىڭ نېنى يېتىشمەيدۇ.[224]

كېرەك ئىدى. خۇدا ئايۇپنى ھەققانىي دەپ ئىسپاتلىسا، ئۈچ دوستىنىڭ گۇناھى بار دېگەنلىك. شۇنىڭ ئۈچۈن بۇ سۆز ھەم ئۇنىڭ بىر تىلىكى ھەم دوستلىرىغا بولغان سەممىي ئاگاھلاندۇرۇشى بولۇپ قالىدۇ.

223 ئايۇپقا نىسبەتەن خۇدانىڭ ئۇنىڭ قېشىدا ھازىر بولغانلىقى، ئۇنىڭ خۇدا بىلەن ئالاقىدە بولۇشى ئۇنىڭ ھاياتىدىكى ئەڭ بەختلىك ئىشتۇر. بۇ بايانىدا ئۇ يامانلاردا ئۇنداق خۇشاللىقنىڭ يوقلۇقىنى، مۇنداقلارنىڭ خۇداغا ئىلتىجا قىلالمايدىغانلىقىنى بايقىغانلىقىنى ئايان قىلىدۇ. دىققەت قىلىشىمىزغا ئەرزىيدۇكى، ئايۇپ نۇرغۇن قېتىم خۇداغا ئىلتىجا قىلىپ سۆزلەيدۇ، باشقىلارغا سۆز قىلىشتىن توختاپ تۇرۇپ خۇداغا بىۋاستە گەپ قىلىدۇ. بىراق ئۇنىڭ ئۈچ دوستى (ھەم ئاخىرىدا سۆزلىگەن ئېلىخۇ) بىر قېتىممۇ خۇداغا بىۋاستە سۆزلىمەيدۇ.

224 ئايۇپنىڭ يامانلارنىڭ ئاقىۋىتىنى تەسۋىرلىگەن ھەم شۇنداقلا دوستلىرىنىڭ سۆزىگە سەل قوشۇلغاندەك پوزىتسىيىسىنى بىلدۈرگەن بۇ بايانى ئۇنىڭ بايانلىرى ئىچىدە چۈشىنىشكە ئەڭ تەس بولغان بايانلاردۇر. چۈنكى بۇ سۆزلەرنىڭ مەنىسى ئېنىق بولغىنى بىلەن، ئۇنىڭ ئىلگىرىكى دېگەنلىرىگە قارىمۇقارشى بولۇپ چىقىدۇ. ئىلگىرى ئۇ: «يامانلار جازالانماسلىقىنىڭ سەۋەبى نېمە؟ نېمىشقا شۇنچە كۆپ رەزىللەر ھېچ جازالانماي مىسكىنلەرنى خالىغانچە ئېزىدۇ؟ بەزىدە يامانلار پىشكەللىككە ئۇچرايدۇ، بىراق گۇناھسىزلارمۇ ئوخشاشلا ئۇچرايدۇ؛ ھېچقانداق تەرتىپنى

15 ئۇنىڭ ئۆزىدىن كېيىن قالغان ئادەملىرى ئۆلۈم[225] بىلەن بىۋاستە دەپنە قىلىنىدۇ،
بۇنىڭ بىلەن قالغان تۇل خوتۇنلىرى ماتەم تۇتمايدۇ.[226]
16 ئۇ كۈمۈشلەرنى توپا-چاڭدەك يىغىپ دۆۋىلىسىمۇ،
كىيىم-كېچەكلەرنى لايدەك كۆپ يىغسىمۇ،
17 بۇلارنىڭ ھەممىسىنى تەييارلىسىمۇ،
بىراق كىيىملەرنى ھەققانىيلار كىيىدۇ؛
بىگۇناھلارمۇ كۈمۈشلەرنى بۆلۈشىدۇ.
18 ئۇنىڭ ياسىغان ئۆيى پەرۋانىنىڭ غوزىسىدەك،
ئۈزۈمزارنىڭ كۆزەتچىسى ئۆزىگە سالغان كەپىدەك بوش بولىدۇ.
19 ئۇ باي بولۇپ يېتىپ دەم ئالغىنى بىلەن،
بىراق ئەڭ ئاخىرقى قېتىم كىلىدۇكى،
كۆزىنى ئاچقاندا، ئەمدى تۈگەشتىم دەيدۇ.
20 ۋەھىمىلەر كەلكۈندەك بېشىغا كېلىدۇ؛
كەچتە قارا قۇيۇن[227] ئۇنى چاڭگىلىغا ئالىدۇ.

بايقىغىلى بولمايدۇ» ــــ دېگەندەك سۆزلەرنى قىلغانىدى. مانا بۇ بايانلاردا «ئۇنىڭ بالىلىرى كۆپەيسە، قىلىچلىنىش ئۈچۈنلا كۆپىيىدۇ؛ ئۇنىڭ پەرزەنتلىرىنىڭ نېنى يېتىشمەيدۇ...» دېگەن سۆزلەر ئېيتىلىدۇ. بۇ زادى قانداق گەپ؟ بىز بۇ مەسىلىگە نىسبەتەن شۇنداق قارايمىزكى، ئايۇپنىڭ رېئاللىقتا يۈزلىنىشتىكى جۇرئىتى مۇشۇ يەردە ئۆز-ئۆزىگە تەسەللى بېرىش ئۈچۈن سەل ئاجىزلىق قىلغان بولۇشى مۇمكىن. بىز «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە بۇ ئىش توغرۇلۇق يەنە ئازراق توختىلىمىز.

225 «ئۆلۈم» بەلكىم بىرخىل ۋابا ياكى بىرخىل ئېغىر كېسەلنى كۆرسىتىدۇ.

226 «بىۋاستە دەپنە قىلىنىدۇ» ــــ دېمەك، ھېچقانداق داغدۇغىسىز تېزدىن دەپنە قىلىنىدۇ. بەلكىم يۇقۇملۇق كېسەل ياكى ۋابا بىلەن ئۆلگەن بولسا كېرەك.
«...قالغان تۇل خوتۇنلىرى ماتەم تۇتمايدۇ». بەلكىم بالايىئاپەت ئۇلارغا يېقىنلىشىشى بىلەن ياكى ئوخشاش سەۋەب بىلەن رەسمىي ماتەم تۇتۇشقا ئۈلگۈرەلمەيدۇ.
بۇنىڭدىن كۆرۈۋېلىشقا بولىدۇكى، ئايۇپنىڭ پەقەت بىر ئايالى بار ئىدى ھەم «بىر ئەر، بىر خوتۇنلۇق» بولۇشنى قۇۋۋەتلىگەن (29-بابنىمۇ كۆرۈڭ). ئۇنىڭ دېيىشىچە، يامانلار كۆپ خوتۇنلۇق بولۇشى مۇمكىن.

227 ئايۇپنىڭ «قارا قۇيۇن»نى تىلغا ئېلىشى شۇنداق بىر قارا قۇيۇننىڭ يىراقتىن كېلىراتقانلىقىنى پۇرىتىدۇ. 38-بابتا بۇ قارا قۇيۇن ئۇلارنىڭ ئۈستىگە چۈشىدۇ.

21 شەرق شاملى(228) ئۇنى ئۇچۇرۇپ كېتىدۇ؛
شىددەت بىلەن ئۇنى ئورنىدىن ئېلىپ يىراققا ئېتىپ تاشلايدۇ.
22 بوران ئۇنى ھېچ ئايىماي، بېشىغا ئۇرۇلىدۇ؛
ئۇ ئۇنىڭ چاڭگىلىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ھە دەپ ئۇرۇنىدۇ؛
23 بىراق شامال ئۇنىڭغا قاراپ چاۋاك چالىدۇ،
ئۇنى ئورنىدىن «ئۇش-ئۇش» قىلىپ(229) قوغلىۋېتىدۇ».

دانالىقنى ئىزدەش

28

1 ــ «شۈبھىسىزكى، كۈمۈش تېپىلىدىغان كانلار بار،
ئالتۇننىڭ تاۋلىنىدىغان(230) ئۆز ئورنى باردۇر؛(231)
2 تۆمۈر بولسا يەر ئاستىدىن قېزىۋېلىنىدۇ،
مىس بولسا تاشتىن ئېرىتىلىپ ئېلىنىدۇ.
3 ئىنسانلار يەر ئاستىدىكى قاراڭغۇلۇققا چەك قويىدۇ(232)؛

228 «شەرق شاملى» پەلەستىندە ئەۋجگە چىققان ۋاقتىدا ئىنتايىن قورقۇنچلۇق، ئەشەددىي بولۇپ پۈتۈن دەرەخلەرنىمۇ يۇلۇپ يىراقلارغا تاشلىۋېتەلەيدۇ.

229 «ئۇش-ئۇش قىلىش» مەسخىرە قىلىشنى بىلدۈرىدۇ.

230 ياكى «چايقىلىدىغان»

231 دانالىق تەۋسىيە قىلىنغان 28-بابتىكى بۇ گۈزەل شېئىرنى بەزى ئالىملار ئايۇپنىڭ ئۆز سۆزى ئەمەس، بەلكى كىتابنىڭ يازغۇچىسى تېكىستكە قىستۇرۇپ قوشقان بىر شېئىر، دەپ قارايدۇ. بۇنىڭ مەقسىتى، ئوقۇرمەنلەرنىڭ ھەقىقىي دانالىقنى تەھلىل قىلىشىغا ياردەم بولسۇن دېگەن سۈپەتتە شېئىرنى ئوتتۇرىغا قويغان. بىز بۇ پىكىرگە قايىل بولدۇق. بۇنىڭغا بىر ئىسپات، 29-باب: «ئايۇپ بايانىنى داۋاملاشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: ــ» دېگەن سۆزلەر بىلەن باشلىنىدۇ، قارىغاندا 23:27-ئايەت بىلەن باغلىق.
باشقا ئالىملار بۇ بايانلار ئايۇپنىڭ ئۆز ئاغزىدىن چىققان بايانلاردۇر، «1-ئايەتتىكى «شۈبھىسىزكى» ياكى «چۈنكى») دېگەن باغلىغۇچى بىلەن باشلىنىشى بۇنىڭغا ئىسپات بولىدۇ» دەپ قارايدۇ.
قايسى پىكىر توغرا بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، بۇ باپتىكى ھەقىقەتلەر شۈبھىسىزكى ئايۇپنىڭ ئېتىقادىنىڭ ھەم مۆيەسسەر بولغان ۋەھىلەرنىڭ تېگى ھەم ئۇلى بولغانىدى.
كېيىن بىز مەزكۇر كىتابنى چازغۇچىنىڭ كىم ئىكەنلىكى توغرۇلۇق چۈشەنچە بېرىمىز.

232 «ئىنسانلار يەر ئاستىدىكى قاراڭغۇلۇققا چەك قويىدۇ» ــ دېمەك، ئىنسانلار ياقۇتلارنى ئىزدەشتە يەر ئاستىدىكى قاراڭغۇلۇقنى چىراغلار بىلەن يورۇتىدۇ؛ 4-5-ئايەتلەردە ئۇلارنىڭ ئارغامچىلارغا ئېسىلىپ يەر ئاستىغا چۈشۈپ خەتەرگە تەۋەككۇل قىلغانلىقى تەسۋىرلىنىدۇ.

ئۇ يەر قەرىگىچە چارلاپ يۈرۈپ،
قاراڭغۇلۇقتا تەۋە، ئۆلۈمنىڭ سايىسىدە تۇرغان تاشلارنى ئىزدەيدۇ.
4 ئۇ يەر يۈزىدىكىلەردىن يىراق جايدا تىك بولغان قۇدۇقنى كولايدۇ؛
مانا شۇنداق ئادەم ئاياغ باسمايدىغان، ئۇنتۇلغان يەرلەردە ئۇلار ئارغامچىنى
تۇتۇپ بوشلۇقتا پۇلاڭلاپ يۈرىدۇ،
كىشىلەردىن يىراقتا ئېسىلىپ تۇرىدۇ.
5 ئاشلىق چىقىدىغان يەر،
تەكتى كولانغاندا بولسا يالقۇندەك كۆرۈنىدۇ؛
6 يەردىكى تاشلار ئارىسىدىن كۆك ياقۇتلار چىقىدۇ،
ئۇنىڭدا ئالتۇن رۇدىسىمۇ باردۇر.
7 ئۇ يولنى ھېچقانداق ئالغۇر قۇش بىلمەيدۇ،
ھەتتا سارىنىڭ كۆزىمۇ ئۇنىڭغا يەتمىگەن.
8 ھاكاۋۇر يىرتقۇچلارمۇ ئۇ يەرنى ھېچ دەسسەپ باقمىغان،
ئەشەددىي شىرمۇ ئۇ جايدىن ھېچقاچان ئۆتۈپ باقمىغان.
9 ئىنسان بالىسى قولىنى چاقماق تېشىنىڭ ئۈستىگە تەگكۈزىدۇ،
ئۇ تاغلارنى يىلتىزىدىن قومۇرۇۋېتىدۇ.
10 تاشلار ئارىسىدىن ئۇ قاناللارنى[233] چاپىدۇ؛
شۇنداق قىلىپ ئۇنىڭ كۆزى ھەرخىل قىممەتلىك نەرسىلەرنى كۆرىدۇ؛
11 يەر ئاستىدىكى ئېقىنلارنى تېشىپ كەتمىسۇن دەپ ئۇلارنى
توسۇۋالىدۇ[234]؛
يوشۇرۇن نەرسىلەرنى ئۇ ئاشكارىلايدۇ.
12 بىراق دانالىق نەدىن تېپىلار؟
يورۇتۇلۇشنىڭ ماكانى نەدىدۇ؟
13 ئىنسان باللىرى ئۇنىڭ قىممەتلىكلىكىنى ھېچ بىلمەس،
ئۇ تىرىكلەرنىڭ زېمىنىدىن تېپىلماس.
14 يەر تېگى: «مەندە ئەمەس» دەيدۇ،

233 بۇ قانااللار بەلكىم يەر ئاستىدىكى سۇنى تونىللاردىن چىقىرىش ئۈچۈن كولانغان.
234 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇ ئېقىنلارنىڭ مەنبەلىرىنى ئىزدەپ تاپىدۇ».

دېڭىز بولسا: «مەن بىلەنمۇ بىللە ئەمەستۇر» دەيدۇ.
15 دانالىقنى ساپ ئالتۇن بىلەن سېتىۋالغىلى بولمايدۇ،
كۈمۈشنىمۇ ئۇنىڭ بىلەن بىر تارازىدا تارتقىلى بولماس.
16 ھەتتا ئوفىردا[235] چىقىدىغان ئالتۇن، ئاق ھېقىق ياكى كۆك ياقۇت بىلەنمۇ بىر تارازىدا تارتقىلى بولمايدۇ.
17 ئالتۇن ۋە خرۇستالنىمۇ ئۇنىڭ بىلەن سېلىشتۇرغىلى بولمايدۇ،
ئېسىل ئالتۇن قاچا-قۇچىلار ئۇنىڭ بىلەن ھېچ ئالماشتۇرۇلماس.
18 ئۇ ئۈنچە-مارجان، خرۇستالنى ئادەمنىڭ ئېسىدىن چىقىرىدۇ؛
دانالىقنى ئېلىش قىزىل ياقۇتلارنى ئېلىشتىن ئەۋزەلدۇر.
19 ئېفىئوپىيەدىكى سېرىق ياقۇت ئۇنىڭغا يەتمەس،
سېرىق ئالتۇنمۇ ئۇنىڭ بىلەن بەسلىشەلمەيدۇ.
20 ئۇنداقتا، دانالىق نەدىن تېپىلىدۇ؟
يورۇتۇلۇشنىڭ ماكانى نەدىدۇ؟
21 چۈنكى ئۇ بارلىق ھايات ئىگىلىرىنىڭ كۆزىدىن يوشۇرۇلغان،
ئاسماندىكى ئۇچار-قاناتلاردىنمۇ يوشۇرۇن تۇرىدۇ.
22 ھالاكەت ۋە ئۆلۈم پەقەتلا: «ئۇنىڭ شۆھرىتىدىن خەۋەر ئالدۇق» دەيدۇ.
23 ئۇنىڭ ماڭغان يولىنى چۈشىنىدىغان،
تۇرىدىغان يېرىنى بىلىدىغان پەقەتلا بىر خۇدادۇر.
24 چۈنكى ئۇنىڭ كۆزى يەرنىڭ قەرىگىچە يېتىدۇ،
ئۇ ئاسماننىڭ ئاستىدىكى بارلىق نەرسىلەرنى كۆرىدۇ.
25 ئۇ شاماللارنىڭ كۈچىنى تارازىغا سالغاندا،
دۇنيانىڭ سۇلىرىنى ئۆلچىگەندە،
26 يامغۇرلارغا قانۇنىيەت چۈشۈرگىنىدە،
گۈلدۈرمامىنىڭ چاقمىقىغا يولىنى بېكىتكىنىدە،
27 ئۇ چاغدا ئۇ دانالىققا قاراپ ئۇنى بايان قىلغان[236]؛
ئۇنى نەمۇنە قىلىپ بەلگىلىگەن؛

---

235 ئوفىر دېگەن يەردىكى ئالتۇن ناھايىتى ساپ ئىدى.
236 «دانالىقنى بايان قىلىش» ــ خۇدا بەلكىم دۇنيانىڭ يارىتىلىشى ئارقىلىق دانالىقنى بايان قىلغان.

شۇنداق، ئۇ ئۇنىڭ باش-ئايىغىغا قاراپ چىقىپ،
28 ئىنسانغا: «مانا، رەبدىن قورقۇش دانالىقتۇر؛
يامانلىقتىن يىراقلىشىش يورۇتۇلۇشتۇر» ــ دېگەن».[(237)]

ئىلگىركى بەختلىك كۈنلەرنى ئەسلەش

29

1 ئايۇپ بايانىنى داۋاملاشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: ــ
2 «ئاھ، ئەھۋالىم ئىلگىركى ئايلاردىكىدەك[(238)] بولسىدى،
تەڭرى مەندىن خەۋەر ئالغان كۈنلەردىكىدەك بولسىدى!
3 ئۇ چاغدا ئۇنىڭ چىرىغى بېشىمغا نۇر چاچقان،
ئۇنىڭ يورۇقلۇقى بىلەن قاراڭغۇلۇقتىن ئۆتۈپ كەتكەن بولاتتىم!
4 بۇ ئىشلار مەن قىران ۋاقتىمدا،
يەنى تەڭرى چېدىرىمدا ماڭا سىرداش دوست بولغان ۋاقتتا بولغانىدى![(239)]
5 ھەممىگە قادىر مەن بىلەن بىللە بولغان،
مېنىڭ ياش باللىرىم ئەتراپىمدا بولغان؛
6 مېنىڭ باسقان قەدەملىرىم سېرىق مايغا چۆمۈلگەن؛
يېنىمدىكى تاش مەن ئۈچۈن زەيتۇن ماي دەرياسى بولۇپ ئاققان[(240)]؛
7 شەھەر دەرۋازىسىغا چىققان ۋاقتىمدا،
كەڭ مەيداندا[(241)] ئورنۇم تەييارلانغاندا،

---

237 بۇ بابتىكى سۆزلەر ئىنسان باللىرىنىڭ يەر ئاستىدا ئېسىل تاشلارنى ئىزدىشىنى تەنقىد قىلغان ئەمەس، بەلكى ئۇلارنىڭ ئۇ ئىشتا ئىشلەتكەن پاراستىگە ھەم جۈرئىتىگە قايىل بولغان. بىراق مەيلى ئادەمنىڭ قانچە پاراستى، قانچە جۈرئىتى بولسۇن، ئۆزىنىڭ بۇ خۇسۇسىيەتلىرىگىلا تايانسا دانالىققا ئېرىشەلمەيدۇ؛ پەقەتلا رەب پەرۋەردىگاردىن ئەيمىنىشكە باشلىسىلا، دانالىققا ئېرىشىشكىمۇ باشلايدۇ؛ يامانلىقتىن توۋا قىلىپ يىراقلاشسىلا، يورۇتۇلۇشقا باشلايدۇ. بۇ شۈبھىسىزكى، ئايۇپنىڭ ئېتىقادىنىڭ ھەم ئۇ مۇيەسسەر بولغان ۋەھىيلىرىنىڭ تېگى ھەم ئۇلى بولغانىدى.

238 بۇ بايانغا قارىغاندا، ئايۇپنى بالايىئاپەت باسقانلىقىغا بىرنەچچە ئاي بولغانىدى.

239 ئېنىق تۇرۇپتۇكى، ئايۇپ ئەسلى خۇدا بىلەن يېقىن دوستلۇقتا ئۆتكەنىدى. ھېچقانداق گۇمانىمىز يوقكى، بۇ دوستلۇقنىڭ سېزىمىدىن مەھرۇم بولۇش ئۇنىڭغا نىسبەتەن ئەڭ ئازابلىق ئىش بولدى.

240 بۇ ئايەتتە كۆرسىتىلگىنى ئايۇپنىڭ ئىلگىرى ئىنتايىن باي ھالىنى تەسۋىرلەيدۇ.

241 شەھەرنىڭ (چوڭ) دەرۋازىسى ياكى ئۇنىڭ ئالدىدىكى مەيدان بولسا شەھەرنىڭ ئاقساقاللىرى

8 ياشلار مېنى كۆرۈپلا ئېيمىنىپ ئۆزلىرىنى چەتكە ئالاتتى،
قېرىلار بولسا ئورنىدىن تۇراتتى،
9 شاھزادىلەرمۇ گەپتىن توختاپ،
قولى بىلەن ئاغزىنى ئېتىۋالاتتى.
10 ئاقسۆڭەكلەرمۇ تىنچلىنىپ،
تىلىنى تاڭلىيىغا چاپلىۋالاتتى.
11 قۇلاق سۆزۈمنى ئاڭلىسىلا، ماڭا بەخت تىلەيتتى،
كۆز مېنى كۆرسىلا ماڭا ياخشى گۇۋاھلىق بېرەتتى.
12 چۈنكى مەن ماڭا ھىمايە بول دەپ يېلىنغان ئېزىلگۈچىلەرنى،
پاناھسىز قالغان يېتىم-يېسىرلارنىمۇ قۇتقۇزۇپ تۇراتتىم.
13 ھالاك بولاي دېگەن كىشى ماڭا بەخت تىلەيتتى؛
مەن تۇل خوتۇننىڭ كۆڭلىنى شادلاندۇرۇپ ناخشا ياڭراتقۇزاتتىم.
14 مەن ھەققانىيلىقنى تون قىلىپ كىيىۋالدىم،
ئۇ مېنى ئۆز گەۋدىسى قىلدى.
ئادالەتلىكىم ماڭا يېپىنچا ھەم سەللە بولغان.
15 مەن كورغا كۆز بولاتتىم،
توكۇرغا پۇت بولاتتىم.
16 يوقسۇللارغا ئاتا بولاتتىم،
ماڭا ناتونۇش كىشىنىڭ دەۋاسىنىمۇ تەكشۈرۈپ چىقاتتىم.[242]
17 مەن ئادالەتسىزنىڭ ھىڭگايغان چىشلىرىنى چېقىپ تاشلايتتىم،
ئولجىسىنى چىشلىرىدىن ئېلىپ كېتەتتىم.[243]
18 ھەم: «مېنىڭ كۈنلىرىم قۇمدەك كۆپ بولۇپ،
ئۆز ئۇۋامدا راھەت ئىچىدە ئۆلىمەن» دەيتتىم؛

ھەم قازلىرى يىغلىدىغان، دەۋالىرنى ئاڭلايدىغان جاي ئىدى.

242 «ماڭا ناتونۇش كىشىنىڭ دەۋاسىنىمۇ تەكشۈرۈش» ــ بۇ ناھايىتى ئاز ئۇچرايدىغان پەزىلەت بولۇپ، ئايۇپنىڭ ئىنتايىن ئالىيجاناب ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ. ئۇنىڭ مانا مۇشۇنداق ئىشلىرى تۈپەيلىدىنمۇ نۇرغۇن دۈشمەنلىرى پەيدا بولغان بولۇشى مۇمكىن.

243 ئايۇپنىڭ پەزىلىتى ھەرگىز خىيالپەرەسلەرنىڭ چىرايلىق نەزەرىيىلىرى ئەمەس.

19 ھەم: «يىلتىزىم سۇلارغىچە تارتىلىپ باردۇ،
شەبنەم پۈتۈن كېچىچە شېخىمغا چاپلىشىپ ياتىدۇ؛
20 شۆھرىتىم ھەردائىم مەندە يېڭىلىنىپ تۇرىدۇ،
قولۇمدىكى ئوقيايىم[244] ھەردائىم يېڭى بولۇپ تۇرىدۇ» دەيتتىم.
21 ئادەملەر ماڭا قۇلاق سالاتتى، كۈتۈپ تۇراتتى؛
نەسىھەتلىرىنى ئاڭلاي دەپ سۈكۈت ئىچىدە تۇراتتى.
22 مەن گەپ قىلغاندىن كېيىن ئۇلار قايتا گەپ قىلمايتتى،
سۆزلىرىم ئۇلارنىڭ ئۈستىگە شەبنەم بولۇپ چۈشەتتى.
23 ئۇلار يامغۇرلارنى كۈتكەندەك مېنى كۈتەتتى،
كىشىلەر ۋاقتىدا ياققان «كېيىنكى يامغۇر»نى[245] قارشى ئالغاندەك
سۆزلىرىمنى ئاغزىنى ئېچىپ ئىچەتتى!
24 ئۈمىدسىزلەنگىنىدە مەن ئۇلارغا قاراپ كۈلۈمسىرەيتتىم،
يۈزۈمدىكى نۇرنى ئۇلار يەرگە چۈشۈرمەيتتى.[246]
25 مەن ئۇلارغا يولىنى تاللاپ كۆرسىتىپ بېرەتتىم،[247]
ئۇلارنىڭ ئارىسىدا كاتتىباش بولۇپ ئولتۇراتتىم،
قوشۇنلىرى ئارىسىدا تۇرغان پادىشاھدەك ياشايتتىم،
بىراق بۇنىڭ بىلەن ماتەم تۇتىدىغانلارغا تەسەللى يەتكۈزگۈچىمۇ
بولاتتىم».[248]

---

244 «ئوقيا» مۇشۇ يەردە بەلكىم ئادىللىق ئۈچۈن كۈرەش قىلىدىغان ئۆز باتۇرلىقىنىڭ، جۈرئىتىنىڭ سىمۋولى بولۇشى مۇمكىن.

245 «كېيىنكى يامغۇر» پەلەستىندە 3-ئايدا ياغىدۇ. ئۇ ئەتىيازلىق زىرائەتلەرنى پىشۇرۇش رولىنى ئوينايدۇ. شۇڭا ھەربىر دېھقان «كېيىنكى يامغۇر»غا تەشنادۇر، ئۇلار ئۇنى بەك قەدىرلەيدۇ.

246 ئەسلى تېكىستنى چۈشىنىش سەل تەس. بەلكىم ئۇنىڭ مەنىسى: «مېنىڭ ئۇلارغا ئۈمىد يەتكۈزىدىغان يۈزۈمنىڭ نۇرى مەغلۇپ بولغان ئەمەس» ــ دېمەك، مەن ئۇلارغا بەرگەن ئۈمىد يوققا چىققان ئەمەس، دېمەكچى. باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: «مېنىڭ يۈز نۇرۇم ئۇلارغا چېچىلىشى بىلەنلا ئۇلار قايتا ئۈمىدسىزلەنمىدى». ئىككى خىل تەرجىمىنىڭ مەنىسى بىر-بىرىگە يېقىن. باشقا خىل تەرجىمىلىرىمۇ ئۇچرىشى مۇمكىن.

247 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «مەن ئۇلارغا ھاكىم بولۇشقا تاللانغاندىم؛ ...».

248 گەرچە ئۇنىڭ مەرتىۋىسى بەك يۇقىرى بولسىمۇ، ئۇ ھېچقاچان ھاكاۋۇرلۇق قىلمىغانىدى، ئەكسىچە پىشكەللىككە ئۇچرىغۇچىلارغا تەسەللى ھەم ياردەملەرنى بېرىپ تۇراتتى.

ھازىرقى بەختسىز كۈنلەر

30
1 — «ئىراق ھازىر بولسا، ياشلار مېنى مازاق قىلىدۇ،
ئۇلارنىڭ دادىلىرىنى ھەتتا پادامنى باقىدىغان ئىتلار بىلەن بىللە
ئىشلەشكە يول قويۇشنىمۇ يامان كۆرەتتىم.
2 ئۇلارنىڭ ماغدۇرى كەتكەندىن كېيىن،
قولىدىكى كۈچ ماڭا نېمە پايدا يەتكۈزەلىسۇن؟
3 يوقسۇزلۇق ھەم ئاچلىقتىن يىگلەپ كەتكەن،
ئۇلار ئۇززۇندىن بۇيان چۆلدەرەپ كەتكەن دەشت-باياۋاندا قۇرۇق يەرنى غاجايدۇ.
4 ئۇلار ئەمەن-شىۋاقنى چاتقاللار ئارىسىدىن يۇلىدۇ،
شۇمبۇيىنىڭ يىلتىزلىرىنىمۇ تېرىپ ئۆزلىرىگە نان قىلىدۇ.
5 ئۇلار ئەل-يۇرتلاردىن ھەيدىۋېتىلگەن بولىدۇ،
كىشىلەر ئۇلارنى كۆرۈپلا ئوغرىنى كۆرگەندەك ۋارقىراپ تىللايدۇ.
6 شۇڭلاشقا بىلەن ئۇلار سۇرلۇك جىلغىلاردا قونۇپ،
تاشلار ئارىسىدا، غارلار ئىچىدە ياشاشقا مەجبۇر بولىدۇ.
7 چاتقاللىق ئارىسىدا ئۇلار ھاڭراپ كېتىدۇ،
تىكەنلەر ئاستىدا ئۇلار دۈگدىيىپ ئولتۇرىشىدۇ؛
8 نادانلارنىڭ، نام-ئابرۇيىسىزلارنىڭ بالىلىرى،
ئۇلار زېمىندىن سۈرتوقاي ھەيدىۋېتىلگەن.
9 مەن ھازىر بولسام بۇلارنىڭ ھەجۋىي ناخشىسى،
ھەتتا سۆز-چۆچەكنىڭ دەستىكى بولۇپ قالدىم!
10 ئۇلار مەندىن نەپرەتلىنىپ،
مەندىن يىراق تۇرۇپ،
يۈزۈمگە تۈكۈرۈشتىنمۇ يانمايدۇ.
11 چۈنكى خۇدا مېنىڭ ھايات رىشتىمنى ئۈزۈپ، مېنى جاپاغا چۆمدۈرگەن،
شۇڭلاشقا بىلەن شۇ ئادەملەر ئالدىمدا تىزگىنلىرىنى ئېلىۋەتكەن.

12 ئوڭ يېنىمدا بىر توپ چۇپرەندە ياشلار[249] ئورنىدىن تۇرۇپ،
ئۇلار پۇتۇمنى تۇرغان يېرىدىن ئىتتىرىۋەتمەكچى،
ئۇلار سېپىلىمغا ھۇجۇم پەلەمپەيلىرىنى كۆتۈرۈپ تۇردۇ؛
13 ئۇلار يولۇمنى بۇزۇۋېتىدۇ،
ئۇلارنىڭ ھېچ ياردەمچىسى بولمىسىمۇ،
ھالاكىتىمنى ئىلگىرى سۈرمەكتە.
14 ئۇلار سېپىلىمنىڭ كەڭ بۆسۈك جايىدىن بۆسۈپ كىرگەندەك كىرىشىدۇ؛
ۋەيرانىلىكىمدىن پايدىلىنىپ چوڭ تاشلاردەك دومىلاپ كىرىشىدۇ.[250]
15 ۋەھىمىلەر بۇرۇلۇپ مېنى ئۆز نىشانى قىلغان؛
شۆنىڭ بىلەن ھۆرمىتىم شامال ئۆتۈپ يوق بولغاندەك ھەيدىۋېتىلدى،
ئاۋاتچىلىقىممۇ بۇلۇت ئۆتۈپ كەتكەندەك ئۆتۈپ كەتتى.
16 ھازىر بولسا جېنىم قاچىدىن تۆكۈلۈپ كەتكەندەك؛
ئازابلىق كۈنلەر مېنى تۇتۇۋالدى.
17 كېچىلەر بولسا، ماڭا سۆڭەكلىرىمگىچە سانجىماقتا؛
ئاغرىقلىرىم مېنى چىشلەپ دەم ئالمايدۇ.
18 ئاغرىقلار زور كۈچى بىلەن ماڭا كىيىم-كېچەكىمدەك بولدى؛
ئۇلار كۆڭلىكىمنىڭ ياقىسىدەك ماڭا چاپلىشىۋالدى.[251]
19 خۇدا مېنى سازلىققا تاشلىۋەتكەن،
مەن توپا-چاڭغا ۋە كۈلگە ئوخشاش بولۇپ قالدىم.
20 مەن ساڭا نالە-پەرياد كۆتۈرمەكتىمەن،

249 بۇ ياشلار بەلكىم يۇقىرىدا دېيىلگەن مىسكىنلەردىن باشقا بىر توپ كىشىلەر بولۇشى مۇمكىن.

250 ئەگەر (بىز 2-بابتا ئىزاھات قىلغىنىمىزدەك) ئايۇپ شەھەر سىرتىدىكى چوڭ كۈل دۆۋىسىدە ئولتۇرغان بولسا، ئۇ مۇنداق ياشلارنىڭ مازاق قىلىشىدىن ھېچ قوغدىنىۋچىسىز قالىدۇ. بۇنىڭدىن باشقا ياشلار بەلكىم ئۇنىڭ ھازىرقى ئاجىزلىقىدىن پايدىلىنىپ، ئۇ ئەسلىدە بىر تەرەپ قىلغان ئىشلارنى ھازىر ئۆز مەنپەئىتىگە بۇرايدۇ.

251 باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: — «زور كۈچ بىلەن كىيىم-كېچەكىم ماكچىيىپ كەتتى؛ ماڭا كۆڭلەكىنىڭ ياقىسى چاپلىشىپ كەتتى»، ئەسلى تېكىستنى چۈشىنىش سەل تەس. يەنە باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇ (خۇدا) زور كۈچ بىلەن كىيىم-كېچەكىمنى تۇتۇۋالدى؛ ئۇ ماڭا كۆڭلىكىمنىڭ ياقىسى چاپلاشقاندەك مېنى باغلاپ قويدى».

بىراق سەن ماڭا جاۋاب بەرمەيسەن؛
مەن ئورنۇمدىن تۇرسام، سەن پەقەتلا ماڭا قاراپلا قويىسەن.
21 سەن ئۆزگىرىپ ماڭا بىر زالىم بولدۇڭ؛
قولۇڭنىڭ كۈچى بىلەن ماڭا زەربە قىلىۋاتىسەن؛
22 سەن مېنى كۆتۈرۈپ شامالغا مىندۈرگەنسەن؛
بوران-چاپقۇندا[252] تەئەللۇقاتىمنى يوق قىلىۋەتكەنسەن.
23 چۈنكى سەن مېنى ئاخىردا ئۆلۈمگە،
يەنى بارلىق ھايات ئىگىلىرىنىڭ «يىغىلىش ئۆيى»گە كەلتۈرۈۋاتىسەن.
24 ئۇ ھالاك قىلغان ۋاقتىدا كىشىلەر نالە-پەرياد كۆتۈرسىمۇ،
ئۇ قولىنى ئۇزاتقاندا، دۇئانىڭ دەرۋەقە ھېچقانداق نەتىجىسى يوق؛[253]
25 مەن كۈنلىرى تەس كىشى ئۈچۈن يىغلاپ دۇئا قىلغان ئەمەسمۇ؟
نامراتلار ئۈچۈن جېنىم ئازابلانمىدىمۇ؟[254]
26 مەن ئۆزۈم ياخشىلىق كۈتۈپ يۈرگىنىم بىلەن، يامانلىق كېلىپ قالدى؛
نۇر كۈتكىنىم بىلەن، قاراڭغۇلۇق كەلدى.
27 ئىچىم قازاندەك قايناپ، ئاراملىق تاپمايۋاتىدۇ؛
ئازابلىق كۈنلەر ماڭا يۈزلەندى.[255]
28 مەن قۇياش نۇرىنى كۆرمەيمۇ قارىداپ يۈرمەكتىمەن[256]؛
خالايىق ئارىسىدا مەن ئورنۇمدىن تۇرۇپ، نالە-پەرياد كۆتۈرىمەن.
29 مەن چىلبۆرىلەرگە قېرىنداش بولۇپ قالدىم،

252 ئويلايمىزكى، قارا قۇيۇن ئاستا-ئاستا ئۇلارغا يېقىنلىشىۋاتىدۇ.

253 بۇ جۈملىنى ئۈچ خىل تەرجىمە قىلىشقا بولىدۇ. بىرىنچىسى، يۇقىرىقى تەرجىمە. ئىككىنچىسى بولسا، «شۈبھىسىزكى ئادەم دەرد-ئەلەمدىن نالە-پەرياد كۆتۈرگىنىدە، ۋەيران قىلىنغان كىشىگە كىم قول تەگكۈزۈپ زىيانكەشلىك قىلىدۇ؟». ئۈچىنچى خىل تەرجىمىسى «ئادەم يىقىلىپ كېتىۋاتقىنىدا قولىنى مىدىرلىتىپ قويامدۇ؟ ئۇ ھالاك بولاي دېگىنىدە نالە-پەرياد كۆتۈرۈشكە بولمامدۇ؟». ئەسلى ئىبرانىيچە تېكىستنى چۈشىنىش سەل تەس.

254 ئەمدى كىم ئايۇپ ئۈچۈن يىغلايدۇ؟ نېمە تېرىساڭ شۇنى ئورىسەن، دېگەن گەپ توغرىمۇ؟

255 ئۇنىڭ ئالدىدا ھېچ ئۈمىد قالمىغاندەك قىلاتتى.

256 بۇنىڭ ئىككى مەنىسى بار: (1) ئايۇپنىڭ تېنى كېسەلدىن قارىداپ كەتتى؛ (2) ئۇ ئۆزى ئائىلىسىدىكىلەر ئۈچۈن ماتەم تۇتۇپ قارا كىيىم كىيگەن.

هۇۋقۇشلارنىڭ[257] ھەمراھى بولدۇم.[258]
30 تېرەم قارىيىپ مەندىن ئاجراپ كېتىۋاتىدۇ،
سۆڭەكلىرىم قىزىقتىن كۆيۈپ كېتىۋاتىدۇ.
31 چىلتارىمدىن ماتەم مەرسىيەسى چىقىدۇ،
نەيىمنىڭ[259] ئاۋازى ھازا تۇتقۇچىلارنىڭ يىغىسىغا ئايلىنىپ قالدى».

ئۆزىنى ئاقلاش ئۈچۈن قەسەم ئىچىش

31
1 «مەن كۆزۈم بىلەن ئەھدىلەشكەن؛
شۇنىڭ ئۈچۈن مەن قانداقمۇ قىزلارغا ھەۋەس قىلىپ كۆز تاشلاپ يۈرەي؟[260]
2 ئۈنداق قىلسام ئۈستۈمدىكى تەڭرىدىن ئالىدىغان نېسىۋەم نېمە بولار؟
ھەممىگە قادىردىن ئالىدىغان مىراسىم نېمە بولار؟
3 بۇ گۇناھنىڭ نەتىجىسى ھەققانىيسىزلارغا بالا-قازا ئەمەسمۇ؟
قەبىھلىك قىلغانلارغا كۈلپەت ئەمەسمۇ؟
4 ئۇ مېنىڭ يوللىرىمنى كۆرۈپ تۇرىدۇ ئەمەسمۇ؟
ھەربىر قەدەملىرىمنى ساناپ تۇرىدۇ ئەمەسمۇ؟
5 ئەگەر ساختىلىقتا ھەمراھ بولۇپ ماڭغان بولسامئىدىم!
ئەگەر پۈتۈم ئالدامچىلىق بىلەن بىللە بولۇشقا ئالدىرىغان بولسا،
6 (مەن ئادىللىق مىزانىغا قويۇلغان بولسامىدىم!
ئۈنداقتا تەڭرى ئەيىبسىزلىكىمدىن خەۋەر ئالالايتتى!)

257 ياكى «تۆگىقۇشلارنىڭ...».
258 چىلبۆرىلەر ھەم ھۇۋقۇشلار چۆل-باياۋانلاردا ئايۇپتەك يىگانە ياشايدۇ؛ ئىككىلىسى ئايۇپتەك ناھايىتى مۇڭلۇق نالە-پەرياد كۆتۈرىدۇ.
259 «نەي».
260 مانا بىز بۇ يەردىن ئايۇپنىڭ ئۆزىنىڭ بىردىن بىر ھەمرىيى بولغان ئايالىغا سادىق بولۇپ ئۆتكەنلىكىنى كۆرۈۋالالايمىز. ئۇ ئۆز ئايالىغا پەقەت سىرتتىن قارىغاندىلا ئەمەس، بەلكى چىن يۈرىكىدىن ساداقەتمەن ئىدى. ئۇ بۇ بابتا نىشان قىلغان پەزىلەت، مەسىھ ئەيسا ئىنجىلدا تەلەپ قىلغان پەزىلەتكە ناھايىتى يېقىن كېلىدۇ (يەنى، ئادەمنىڭ قەلب-ئويلىرىنى باشقۇرىدىغان ھەققانىيلىق ھەم مېھىر-مۇھەببەت). ئىنجىل، «ماتتا» 5-7-بابنى كۆرۈڭ.

7 ئەگەر قەدىمىم يولدىن چىققان بولسا،
كۆڭلۈم كۆزۈمگە ئەگىشىپ ماڭغان بولسا،
ئەگەر قولۇمغا ھەرقانداق داغ چاپلاشقان بولسا،
8 ئۇنداقتا مەن تېرىغاننى باشقا بىرسى يېسۇن!
بىخلىرىم[261] يۇلۇنۇپ تاشلىۋېتىلسۇن!
9 ئەگەر قەلبىم مەلۇم بىر ئايالدىن ئازدۇرۇلغان بولسا،
شۇ نىيەتتە قوشنامنىڭ ئىشىك ئالدىدا پايلاپ تۇرغان بولسام،
10 ئۆز ئايالىم باشقىلارنىڭ تۈگمىنىنى تارتىدىغان كۈڭگە قالسۇن،[262]
باشقىلار ئۇنى ئاياق ئاستى قىلسۇن.
11 چۈنكى بۇ ئەشەددىي نومۇسلۇق گۇناھتۇر؛
ئۇ سوراقچىلار تەرىپىدىن جازالىنىشى كېرەكتۇر.
12 بۇ گۇناھ بولسا ئادەمنى ھالاك قىلغۇچى ئوتتۇر؛
ئۇ مېنىڭ بارلىق تاپقانلىرىمنى يۇلۇپ ئالغان بولاتتى.
13 ئەگەر قۇلۇمنىڭ ياكى دېدىكىمنىڭ ماڭا قارىتا ئەرزى بولغان بولسا،
ئۇلارنىڭ دەۋاسىنى كۆزۈمگە ئىلمىغان بولسام،
14 ئۇنداقتا تەڭرى مېنى سوراققا تارتىشقا ئورنىدىن تۇرغاندا قانداق قىلىمەن؟
ئەگەر ئۇ مەندىن سوئال-سوراق ئالىمەن دەپ كەلسە،
مەن ئۇنىڭغا قانداق جاۋاب بېرىمەن؟
15 مېنى بالىياتقۇدا ئاپىرىدە قىلغۇچى ئۇلارنىمۇ ئاپىرىدە قىلغان ئەمەسمۇ؟
مەن بىلەن ئۇ ئىككىمىزنى ئانىلىرىمىزنىڭ بالىياتقۇسىدا تۆرەلدۈرگۈچى بىر ئەمەسمۇ؟
16 ئەگەر مىسكىنلەرنى ئۆز ئارزۇ-ئۈمىدلىرىدىن توسقان بولسام،
ئەگەر تۇل خوتۇننىڭ كۆز نۇرىنى قاراڭغۇلاشتۇرغان بولسام،
17 ياكى ئۆزۈمنىڭ بىر چىشلەم نېنىمنى يالغۇز يېگەن بولسام،
ئۇنى يېتىم-يېسىر بىلەن بىللە يېمىگەن بولسام
18 (ئەمەلىيەتتە ياش ۋاقتىمدىن تارتىپ ئوغلى ئاتا بىلەن بىللە بولغاندەك

261 «بىخلىرىم» دېگەن سۆزنىڭ «بالىلىرىم» دېگەن كۆچمە مەنىسىمۇ بار.
262 باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: «ئايالىم باشقا بىرسى بىلەن بىللە بولسۇن».

ئۇمۇ مەن بىلەن بىللە تۇرغانىدى،
ئاپامنىڭ قورسىقىدىن چىققاندىن تارتىپلا تۇل خوتۇننىڭ يۆلەنچۈكى بولۇپ
كەلدىم)،
19 ئەگەر كىيىم-كېچەك كەملىكىدىن ھالاك بولاي دېگەن بىرىگە،
ياكى چاپانسىز بىر يوقسۇلغا قاراپ ئولتۇرغان بولسام،
20 ئەگەر ئۇنىڭ بەللىرى كىيىمسىز قېلىپ ماڭا بەخت تىلىمىگەن بولسا،
ئەگەر ئۇ قوزىلىرىمنىڭ يۇڭىدا ئىسسىنمىغان بولسا،
21 ئەگەر شەھەر دەرۋازىسى ئالدىدا «ھۆكۈم چىقارغانلار ئارىسىدا مېنىڭ
يۆلەنچۈكۈم بار» دەپ،
يېتىم-يېسىرلارغا زىيانكەشلىك قىلىشقا قول كۆتۈرگەن بولسام،
22 ئۇنداقتا مۈرەم تاغىقىدىن ئاجرىلىپ چۈشسۇن!
بىلىكىم ئۇگىسىدىن سۇنۇپ كەتسۇن!
23 چۈنكى تەڭرى چۈشۈرگەن بالايىئاپەت مېنى قورقۇنچقا سالماقتا ئىدى،
ئۇنىڭ ھەيۋىتىدىن ئۇنداق ئىشلارنى قەتئىي قىلالمايتتىم.
24 ئەگەر ئالتۇنغا ئىشىنىپ ئۇنى ئۆز تايانچىم قىلغان بولسام،
ياكى ساپ ئالتۇنغا: «يۆلەنچۈكۈمسەن!» دېگەن بولسام،
25 ئەگەر بايلىقلىرىم زور بولغانلىقىدىن،
ياكى قولۇم ئالغان غەنىيمەتتىن شادلىنىپ كەتكەن بولسام،
26 ئەگەر مەن قۇياشنىڭ جۇلاسىنى چاچقانلىقىنى كۆرۈپ،
ياكى ئاينىڭ ئايدىڭدا ماڭغانلىقىنى كۆرۈپ،
27 كۆڭلۈم ئاستىرتىن ئازدۇرۇلغان بولسا،
شۇنداقلا بۇلارغا چوقۇنۇپ ئاغزىم قولۇمنى سۆيگەن بولسا،
28 بۇمۇ سوراقچى ئالدىدا گۇناھ دەپ ھېسابلىناتتى،
چۈنكى شۇنداق قىلغان بولسام مەن يۇقىرىدا تۇرغۇچى تەڭرىگە ۋاپاسىزلىق
قىلغان بولاتتىم.
29 ئەگەر ماڭا نەپرەتلەنگەن كىشىنىڭ ھالاكىتىگە قارىغىنىمدا شادلىنىپ
كەتكەن بولسام،
بېشىغا كۈلپەت چۈشكەنلىكىدىن خۇشال بولغان بولسام ـ

30 (ئەمەلىيەتتە ئۇ تۇگەشىشۇن دەپ قارغاپ، ئۇنىڭ ئۆلۈمىنى تىلەپ
ئاغزىمنى گۇناھ ئۆتكۈزۈشكە يول قويمىغانمەن)
31 ئەگەر چېدىرىمدىكىلەر مەن توغرۇلۇق: «خوجايىنىمىزنىڭ
داستىخىنىدىن يەپ تويۇنمىغان قېنى كىم بار؟» دېمىگەن بولسا،[263]
32 (مۇساپىرلاردىن كوچىدا قالغىنى ئەزەلدىن يوقتۇر؛
چۈنكى ئىشىكىمنى ھەردائىم يولۇچىلارغا ئېچىپ كەلگەنمەن)
33 ئەگەر ئادەمئاتىمىزدەك ئىتائەتسىزلىكلىرىمنى ياپقان،
قەبىھلىكىمنى كۆڭلۈمگە يوشۇرغان بولسام،
34 ھەمدە شۇنىڭ ئۈچۈن پۈتكۈل خالايىق ئالدىدا ئۇنىڭ ئاشكارىلىنىشىدىن
قورقۇپ يۈرگەن بولسام،
جەمئىيەتنىڭ كەمسىتىشلىرى ماڭا ۋەھىمە قىلغان بولسا،
شۇنىڭ بىلەن مەن تالاغا چىقماي يۈرگەن بولسام،...[264]
35 ــ ئاھ، ماڭا قۇلاق سالغۇچى بىرسى بولسىدى!
مانا، ئىمزايىمنى قويۇپ بېرەي؛
ھەممىگە قادىر ماڭا جاۋاب بەرسۇن!
رەقىبىم مېنىڭ ئۈستۈمدىن ئەرز يازسۇن![265]
36 شۇ ئەرزنى زىممەمگە ئارتاتتىم ئەمەسمۇ؟
چوقۇم تاجلاردەك بېشىمغا كىيىۋالاتتىم.

263 دەرۋەقە، ئايۇپنىڭ بۇ گېپى ھەم شۇنىڭغا ئوخشاش نۇرغۇن سۆزلىرى ھەقىقەت بولمىغان بولسا، ئەمدى ئۆز يۇرتىدىكىلەر، چېدىردىكىلەر ئۇنى ئاڭلاپلا گۇۋاھلىق قىلىپ دەرھال ئىنكار قىلاتتى.

264 ئەسلىدە ئادەمئاتىمىز گۇناھىنى خۇدادىن يوشۇرماقچى بولۇپ دەرەخلەر ئىچىگە مۆكۈۋالغانىدى. ئەمەلىيەتتە ئادەم ئۆز گۇناھلىرىنى خۇدانىڭ ئالدىدا ئوچۇق-ئاشكارا ئېتىراپ قىلسىلا دەرھال ئۇنىڭ ياردىمىگە ئېرىشەلەيدۇ. شۇنداق قارايمىزكى، ئايۇپ مۇشۇ يەردە «ئەگەر گۇناھ قىلغان بولسام، خۇدانىڭ ئالدىدا ئېتىراپ قىلاتتىم؛ ئۇنداقتا خالايىقتىن ھېچ قورقمايتتىم» دېمەكچى.
بەزى ئادەملەرنىڭ گۇناھ قىلماسلىقىنىڭ بىردىنبىر سەۋەبى باشقىلارنىڭ كۆرۈپ قالماسلىقى ئۈچۈن بولىدۇ ــ يەنى خالايىقنىڭ پىكرىدىن بولغان قورقۇنچىسىدىنلا، خالاس. ئايۇپ ھەرگىز بۇنداق خىلدىكى ئادەملەردىن ئەمەس، ھەردائىم خۇدانى ئۆز ئالدىدا ئەڭ ئالىي ئورۇنغا قويىدۇ.

265 «مېنىڭ رەقىبىم» ــ بىز بۇ سۆزنى يەنىلا خۇدانى كۆرسىتىدۇ، دەپ تەھلىل قىلىمىز. يەنە بەزى شەرھچىلەر ئۇنى ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستلىنى كۆرسىتىدۇ، دەپ قارايدۇ.

37 مەن ئۈنڭغا[266] قەدەملىرىمنىڭ پۈتۈن سانىنى ھېسابلاپ بېرەتتىم؛
شاھزادىدەك مەن ئۇنىڭ ئالدىغا باراتتىم.
38 ئەگەر ئۆز ئېتىزلىرىم ماڭا قارشى گۇۋاھ بولۇپ چۇقان كۆتۈرسە،
ئۇنىڭ چۆنەكلىرى بىلەن بىرگە يىغلاشسا،
39 چۈنكى چىقارغان مېۋىسىنى ھەق تۆلىمەي يېگەن بولسام،
ھۆددىگەرلەرنى ھالسىزلاندۇرۇپ نەپسىنى توختاتقان بولسام،
40 ئۇنداقتا بۇغدايىنىڭ ئورنىدا شۇمبۇيا ئۆسسۇن!
ئارپىنىڭ ئورنىدا مەستەك[267] ئۆسسۇن!

مانا شۇنىڭ بىلەن مەن ئايۇپنىڭ سۆزلىرى تامام ۋەسسالام!»

ياش يىگىت ئېلىخۇ سۆز قىلىدۇ
ئۇ خۇدانىڭ روھىدىن كەلگەن تەلىم توغرىسىدا سۆزلەيدۇ
(ھەممىگە قادىرنىڭ روھى ئادەمگە تەلىم بېرىدۇ)

32 1 شۇنىڭ بىلەن بۇ ئۈچ كىشى ئايۇپقا جاۋاب بېرىشتىن توختىدى؛ چۈنكى ئۇلار ئايۇپنىڭ قارىشىدا ئۆزىنى ھەققانىي دەپ تونۇيدىغانلىقىنى بىلدى.
2 ئاندىن بۇزىلىق[268] رامنىڭ ئائىلىسىدىن بولغان باراخەلنىڭ ئوغلى ئېلىخۇ ئىسىملىك يىگىتنىڭ غەزىپى قوزغالدى؛ ئۇنىڭ غەزىپى ئايۇپقا قارىتا قوزغالدى، چۈنكى ئۇ خۇدانى ئەمەس، بەلكى ئۆزىنى توغرا ھېسابلىغانىدى؛
3 ئۇنىڭ غەزىپى ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستلىرىغىمۇ قارىتىلدى، چۈنكى ئۇلار

266 «ئۈنىڭغا» ــ يەنى خۇداغا.
267 «مەستەك» ــ بۇغدايغا زىيان يەتكۈزىدىغان بىرخىل ئۆسۈملۈك؛ يەنە «كۈرمەك» دەپمۇ ئاتىلىدۇ.
268 «بۇزىلىق...ئېلىخۇ» توغرۇلۇق: «بۇز» دەپ ئاتىلىدىغان بۇ جەمەتنىڭ ئېدوم مىللىتى بىلەن، يەنى «ئۆلۈك دېڭىز»نىڭ شەرق تەرىپىدە تۇرىدىغان بىر مىللەت بىلەن مۇناسىۋىتى بار ئىدى. ئېلىخۇ بەلكىم بۇ جەمەتتىكىلەردىن بولغان بولۇشى مۇمكىن. بۇ ئادەم دەسلەپتە بىزگە تونۇشتۇرۇلمىغان؛ بىراق ئۇ چوقۇم بۇ تۆتەيلەننىڭ يېنىدا ئۇلارنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلاپ ئولتۇرغانلاردىن بىرى ئىدى.

ئايۇپقا رەددىيە بەرگۈدەك سۆز تاپالماي تۇرۇپ، يەنىلا ئۇنى گۇناھكار دەپ بېكىتكەنىدى. 4 بىراق ئېلىخۇ بولسا ئايۇپقا جاۋاب بېرىشنى كۈتكەنىدى، چۈنكى بۇ تۆتەيلەننىڭ كۆرگەن كۈنلىرى ئۆزىدىن كۆپ ئىدى. 5 ئېلىخۇ بۇ ئۈچ دوستىنىڭ ئاغزىدا ھېچقانداق جاۋابى يوقلۇقىنى كۆرگەندىن كېيىن، ئۇنىڭ غەزىپى قوزغالدى.
6 شۇنىڭ بىلەن بۇزىلىق باراخەلنىڭ ئوغلى ئېلىخۇ ئېغىز ئېچىپ جاۋابەن مۇنداق دېدى: —

«مەن بولسام ياش، سىلەر بولساڭلار ياشانغانسىلەر؛
شۇنداق بولغاچقا مەن تارتىنىپ، بىلگەنلىرىمنى سىلەرگە ئايان قىلىشتىن قورقۇپ كەلدىم.
7 مەن: «يېشى چوڭ بولغانلار[269] ئاۋۋال سۆزلىشى كېرەك؛
يىللار كۆپەيسە، ئادەمگە دانالىقنى ئۆگىتىدۇ[270]»، دەپ قارايتتىم؛
8 بىراق ھەربىر ئىنساندا روھ بار؛
ھەممىگە قادىرنىڭ نەپىسى ئۇنى ئەقىل-ئىدراكلىق قىلىپ يورۇتىدۇ.[271]
9 لېكىن چوڭلارنىڭ دانا بولۇشى ناتايىن؛
قېرىلارنىڭ توغرا ھۆكۈم چىقارالىشىمۇ ناتايىن.
10 شۇڭا مەن: «ماڭا قۇلاق سېلىڭلار» دەيمەن،
مەنمۇ ئۆز بىلگىنىمنى بايان ئەيلەي.
11 مانا، سىلەر توغرا سۆزلەرنى ئىزدەپ يۈرگىنىڭلاردا،
مەن سۆزلىرىڭلارنى كۈتكەنمەن؛
سىلەرنىڭ مۇنازىرەڭلارغا قۇلاق سالاتتىم؛
12 شۇنداق، سىلەرگە چىن كۆڭلۈمدىن قۇلاق سالدىم؛

269 ئىبرانىي تىلىدا «كۈنلىرى كۆپ بولغانلار».
270 ياكى «ياشانغان ئادەم كىشىلەرگە دانالىقنى ئۆگىتىدۇ».
271 شۈبھىسىزكى، ئېلىخۇنىڭ بۇ سۆزى ئۇ چۈشىنىپ يەتكەن چوڭ ھەقىقەتلەرنىڭ بىرىدۇر. تۆتەيلەن جۈملىدىن ئايۇپنىڭ ئۆزىمۇ بۇنى تىلغا كۆپ ئالمىغان. ئېلىخۇ خۇدانىڭ روھى (مۇقەددەس روھ) ھەربىر ئىنسانغا ئۆزىنىڭ روھى ھەم ۋىجدانى ئارقىلىق ۋەھيي بېرىپ، سۆز قىلىپ ساۋاق ئۆگىتىدۇ دېگەن تەلىمنى بېرىدۇ. ئىنساننىڭ خۇدانىڭ روھىنىڭ تەلىمنى ئاڭلىمايدىغانلىقىنىڭ سەۋەبلىرى توغرىسىدا ئۇ كېيىن ئازراق سۆزلەيدۇ.

بىراق سىلەردىن ھېچقايسىڭلار ئايۇپقا رەددىيە بەرمىدىڭلار،
ھېچقايسىڭلار ئۇنىڭ سۆزلىرىگە جاۋاب بېرەلمىدىڭلاركى،
13 سىلەر: «ھەقىقەتەن دانالىق تاپتۇق!» دېيەلمەيسىلەر؛

ئىنسان ئەمەس، بەلكى تەڭرى ئۇنىڭغا رەددىيە قىلىدۇ.[272]
14 ئۇنىڭ جەڭگە تىزىلغان ھۇجۇم سۆزلىرى ماڭا قارىتىلغان ئەمەس؛
ھەم مەن بولسام سىلەرنىڭ گەپلىرىڭلار بويىچە ئۇنىڭغا جاۋاب بەرمەيمەن
15 (بۇ ئۈچەيلەن ھەيرانۇھەس بولۇپ، قايتا جاۋاب بېرىشمىدى؛
ھەممە سۆز ئۇلاردىن ئۇچۇپ كەتتى.
16 مەن كۈتۈپ تۇراتتىم، چۈنكى ئۇلار گەپ قىلمىدى، بەلكى جىمجىت
ئۆرە تۇرۇپ قايتا جاۋاب بەرمىدى)؛[273]
17 ئەمدى ئۆزۈمنىڭ نۆۋىتىدە مەن جاۋاب بېرەي،
مەنمۇ بىلگىنىمنى كۆرسىتىپ بېرەي.
18 چۈنكى دەيدىغان سۆزلىرىم لىق تولدى؛
ئىچىمدىكى روھ ماڭا تۈرتكە بولدى؛[274]
19 مانا، قورسىقىم ئېچىلمىغان شاراب تۇلۇمغا ئوخشايدۇ؛
يېڭى شاراب تۇلۇملىرى پارتلاپ كېتىدىغاندەك پارتلايدىغان بولدى.
20 شۇڭا مەن سۆز قىلىپ ئىچىمنى بوشىتاي؛

---

[272] ئېلىخۇ: ئۈچ دوستىنىڭ ئايۇپنىڭ سۆزىگە رەددىيە بەرگۈدەك جاۋابنى تاپالمىغانلىقىنىڭ بىر سەۋەبى ئۇلارنىڭ ئۆز پىكرى-تەجرىبىسىگە تايانغانلىقى، خۇدانىڭ ئۆزىدىنلا بىۋاستە دانالىق ئىزدىمىگەنلىكىدىن بولدى، دەپ قارايدۇ. ئۇنىڭ كۆزقارىشى بۇ جەھەتتىن توغرا بولۇشى مۇمكىن.

[273] بۇ سۆزلەر بىزگە كىتابنىڭ يازغۇچىسىنىڭ، يەنى بۇ ئىشلارنى خاتىرىلىگۈچىنىڭ كىم ئىكەنلىكىگە نىسبەتەن يىپ ئۇچى تەمىنلەيدۇ. كىتابتىكى نەسرىي (شېئىرىيەت شەكلىدە بولمىغان) قىسىملاردا پەقەت بۇ يەردىلا «مەن» دېگەن ئالماشنى ئۇچرىتىمىز. شۇڭا بىز شۇنداق قارايمىزكى، مەزكۇر كىتابنى يازغۇچى ئېلىخۇ بولۇشى كېرەك. بىز ئۇنىڭ ئەرشتە بولغان كېڭەشلەردىن قانداق خەۋەردار بولغانلىقىنى بىلمەيمىز. شۇنىسى ئېنىقكى، ئۇ ئۆزى بايان قىلغاندەك «ھەربىر ئادەمگە تەلىم بەرگۈچى بولغان خۇدانىڭ روھى»نىڭ ۋەھيىسى ئارقىلىق شۇ ئىشلارنى بىلگەن؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇ بۇ ئىشلارنى خاتىرە قالدۇرغان بولسا كېرەك.

[274] ئېلىخۇ ئىككىنچى قېتىم مۇقەددەس روھنىڭ تەسىرىنى تىلغا ئالىدۇ. ئۇ ئايۇپقا بەرمەكچى بولغان تەلىمنى دەل مۇشۇ روھتىن كەلگەن، دېمەكچى.

مەن لەۋلىرىمنى ئېچىپ جاۋاب بېرەي.
21 مەن ھېچكىمگە يۈز-خاتىرە قىلمايمەن؛
ۋە ياكى ھېچ ئادەمگە خۇشامەت قىلمايمەن.
22 مەن خۇشامەت قىلىشنى ئۆگەنمىگەنمەن؛
ئۇنداق بولىدىغان بولسا، ياراتقۇچىم چوقۇم تېزلا مېنى ئېلىپ كېتىدۇ».[275]

ئېلىخۇنىڭ بىرىنچى بايانى — خۇدا ئادەملەرگە بەرگەن تەربىيىلەر

33 1 «ئەمدىلىكتە، ئى ئايۇپ، بايانلىرىمغا قۇلاق سالغايسەن،
سۆزلىرىمنىڭ ھەممىسىنى ئاڭلاپ چىققايسەن.
2 مانا ھازىر لەۋلىرىمنى ئاچتىم، ئاغزىمدا تىلىم گەپ قىلىدۇ.
3 سۆزلىرىم كۆڭلۈمدەك دۇرۇس بولىدۇ،
لەۋلىرىم ساپ بولغان تەلىمنى بايان قىلىدۇ.[276]

---

275 شۇبھىسىزكى، ھېچكىمگە يۈز-خاتىرە قىلماسلىق توغرىدۇر؛ بۇ لېكىن گەپ قىلىشتىكى ئالدىنقى بىر شەرت. بىراق ئېلىخۇ ئايۇپنىڭ «خۇداغا خۇشامەت قىلىش» گۇناھتۇر، دېگەن سۆزىنى (7:11-13نى كۆرۈڭ) چۈشەنمىگەندەك قىلاتتى؛ شۇڭا ئېلىخۇ پەقەتلا «ئادەمگە خۇشامەت قىلىش» توغرىسىدا سۆزلەيدۇ.
276 بىز ئېلىخۇنىڭ سۆزلىرىنىڭ بەزىلىرىنى ناھايىتى دۇرۇس، شۇنداقلا خۇدانىڭ روھىنىڭ تەلىمى بىلەن كەلگەن، دەپ قارىساقمۇ، بەزى جايلاردا ئۇ يەنىلا ئۆز ناتىقلىقى بىلەن سۆز قىلىدۇ. ئەگەر بىزنىڭ ئېلىخۇ مەزكۇر كىتابنىڭ يازغۇچىسى دېگەن پىكرىمىز توغرا بولىدىغان بولسا، ئۇ جەزمەن بۇ جەھەتتە ئۆز كەمچىلىكىنى سەزمەي قالمايدۇ. شۇنداقتىمۇ ئۇ بىز ئۈچۈن بۇ ئەمەلىي سۆھبەتنى تەسۋىرلەپ قالدۇرغان؛ ئۆزىنىڭ نېمە دېگەنلىكىنىمۇ (سۆزمەن بولسىمۇ)بىز ئۈچۈن سەممىيلىك بىلەن خاتىرىلەيدۇ. بەزىدە بىز ھەتتا ئۇنىڭ سۆزلىرىدىن ئۇنى بىر ھاكاۋۇر ئادەم ئوخشايدۇ دەپ پەرەز قىلىپ قالىمىز. ھالبۇكى، بىزمۇ بىلىپ يېتىشىمىز كېرەككى، مەلۇم كىشىنىڭ سۆزمەن بولۇپ كەتكەنلىكى بىلەن گەپلىرىنىڭ ھەممىسى قۇرۇق بولۇشى ناتايىن. بىز ھەممە ئادەمنىڭ سۆزىنى سەۋر-تاقەت ھەم دىققەت بىلەن ئاڭلىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ.
بۇنىڭدىن سىرت، ئېلىخۇنىڭ شېئىر شەكلىدە بولغان بايانلىرى باشقا سۆزلىگۈچىلەرنىڭ شېئىرىي سەۋىيىسىگە يەتمەيدۇ. بۇ يەنە ئۇنىڭ بىزگە بۇ ئەمەلىي ئىشلارنى، ئەمەلىي بايانلارنى ئەينى-ئەينى ھەقىيقەت قىلغانلىقىنى ئىسپاتلايدۇ.

4 تەڭرىنىڭ روھى مېنى ياراتقان؛
ھەممىگە قادىرنىڭ نەپسى ماڭا جان بەرگەن.(277)
5 جاۋابىڭ بولسا، ماڭا رەددىيە بەرگىن؛
سۆزلىرىڭنى ئالدىمغا سەپكە قويۇپ جەڭگە تەييار تۇرغىن!
6 مانا، تەڭرى ئالدىدا مەن ساڭا ئوخشاش بەندىمەن؛
مەنمۇ لايدىن شەكىللەندۈرۈلۈپ ياسالغانمەن.
7 بەرھەق، مەن ساڭا ھېچ ۋەھىمە سالماقچى ئەمەسمەن،(278)
ۋە ياكى مەن سالغان يۈك ساڭا بېسىم بولمايدۇ.
8 سەن دەرۋەقە قۇلىقىمغا گەپ قىلدىڭكى،
ئۆز ئاۋازىڭ بىلەن: ــ
9 «مەن ھېچ ئىتائەتسىز بولماي پاك بولىمەن؛
مەن ساپ، مەندە ھېچ گۇناھ يوق...
10 مانا، خۇدا مەندىن سەۋەب تېپىپ ھۇجۇم قىلىدۇ،
ئۇ مېنى ئۆز دۈشمىنى دەپ قارايدۇ؛
11 ئۇ پۇتلىرىمنى كىشەنلەرگە سالىدۇ،
ھەممە يوللىرىمنى كۆزىتىپ يۈرىدۇ» ــ دېگەنلىكىڭنى ئاڭلىدىم.(279)

---

277 ئىبلىخۇ ئايۇپقا: «قورقما، مەن ئۆزۈممۇ سەندەك ئاددىي ئادەم، ساڭا ئوخشاش خۇدا ياراتقان ھەم كېيىن ئۆلىدىغان كىشىمەن» دېمەكچى.

278 ئىبلىخۇ مۇشۇ يەردە ئايۇپقا باشقىلارنىڭ سۆزلىرىنىڭ ئېغىر كەلگەنلىكىنى، شۇنداقلا ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ بەزى خىياللىرىدىن قورقۇپ كەتكەنلىكىنى ئازراق سېزىپ، ئۇنى خاتىرجەم قىلماقچى بولغان بولۇشى مۇمكىن.

279 (9-11-ئايەتلەر) ئىبلىخۇ ئايۇپقا: «قۇلىقىمغا مۇنداق گەپ قىلدىڭ» دەپ ئۇنىڭ قىلغان ئۈچ گېپىنى ئەيىبلەيدۇ. بىرىنچىسى سۆز: «مەن ھېچ ئىتائەتسىز بولماي پاك بولىمەن؛ مەن ساپ، مەندە ھېچ گۇناھ يوق...». ئەمەلىيەتتە، ئايۇپ بۇ سۆزلەرنى قىلمىغان؛ ئۇ پەقەت خۇداغا: «ھەربىر گۇناھىمنى ئېتىراپ قىلىپ كەچۈرۈم قىلىندىم، ھازىر ۋىجدانىمغا خىلاپ ھېچ گۇناھىمنىڭ بارلىقىنى بىلمەيمەن» دېگەندەك سۆزلەرنى قىلغان. بۇ سۆز ئۆزىنى پۈتۈنلەي ساپ، پۈتۈنلەي بىگۇناھ، دېگەنلىك ئەمەس، ئەلۋەتتە. ئىبلىخۇ مۇشۇ يەردە خاتالىق ئۆتكۈزىدۇ. ئىككىنچىسى سۆز: «مانا، خۇدا سەۋەب تېپىپ ماڭا ھۇجۇم قىلىدۇ، ئۇ مېنى ئۆز دۈشمىنى دەپ قارايدۇ» ــ بۇ سۆز راستلا 13:24دە ۋە يەنە 7:14دە تېپىلىدۇ. ئۈچىنچىسى سۆز: «ئۇ مېنىڭ پۇتلىرىمنى كىشەنلەرگە سالىدۇ، ھەممە يوللىرىمنى كۆزىتىپ يۈرىدۇ» ــ بۇ سۆز 27:13دە تېپىلىدۇ.

12 مانا، مەن ساڭا جاۋاب بېرەيكى،
بۇ ئىشتا گېپىڭ توغرا ئەمەس؛
چۈنكى تەڭرى ئىنساندىن ئۇلۇغدۇر.
13 سەن نېمىشقا ئۇنىڭ بىلەن دەۋالىشىپ: ــ
«ئۇ ئۆزى قىلغان ئىشلىرى توغرۇلۇق ھېچ چۈشەنچە بەرمەيدۇ» دەپ يۇرسەن؟[280]
14 چۈنكى تەڭرى ھەقىقەتەن گەپ قىلىدۇ؛
بىر قېتىم، ئىككى قېتىم[281]،
لېكىن ئىنسان بۇنى سەزمەيدۇ؛
15 چۈش كۆرگەندە، كېچىدىكى غايىبانە ئالامەتتە،
ــ (قاتتىق ئۇيقۇ ئىنسانلارنى باسقاندا،
ياكى ئورۇن-كۆرپىلىرىدە ئۇگدەك باسقاندا) ــ
16 ــ شۇ چاغلاردا ئۇ ئىنسانلارنىڭ قۇلىقىنى ئاچىدۇ،
ئۇ ئۇلارغا بەرگەن نەسىھەتنى ئۇلارنىڭ يۈرىكىگە مۆھۈرلەيدۇ.[282]
17 ئۇنىڭ مەقسىتى ئادەملەرنى يامان يولىدىن ياندۇرۇشتۇر،

280 ئايۇپ ئەسلىدە «ئۇ ئۆزى قىلغان ئىشلىرى توغرۇلۇق ھېچ چۈشەنچە بەرمەيدۇ» دېمىگەن؛ بەلكى ئۇ خۇدانىڭ بەزى قىلغان ئىشلىرىنى، بولۇپمۇ ئۆز بېشىغا چۈشۈرگەنلىرىنى چۈشەندۇرمەيدىغانلىقىنى ئېيتقاندى. ئېلىخۇنىڭمۇ مۇشۇ يېرىدە خاتالىقى بار.
باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: «سەن نېمىشقا ئۇنىڭ بىلەن دەۋالىشىپ: ــ «ئۇ ئىنساننىڭ ھەممە سۆزلىرىگە ھېچ جاۋاب بەرمەيدۇ» دەپ يۇرسەن؟».
281 «بىر قېتىم، ئىككى قېتىم» بەلكىم «بىرنەچچە قېتىم» ۋە شۇنىڭدەك «ھەرخىل يول بىلەن» دېگەننى كۆرسىتىدىغان بىر ئىبارە بولۇشى مۇمكىن.
282 بىر ئېلىخۇنىڭ بۇ سۆزنى ناھايىتى ئەھمىيىتى بار دەپ قارايمىز. ئۇ خۇدا ئۆز روھى ئارقىلىق ئىنسانغا سۆزلىرىنى يەتكۈزۈپ نەسىھەت قىلىدۇ، دەيدۇ؛ ئەگەر ئىنسان بۇ سۆزلەرگە قۇلاق سالمىسا، خۇدا يەنىلا شەپقىتى بىلەن چۈشلەر ئارقىلىق ئىنسان قۇلىقىنى ئېچىپ بۇ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىنى ھەم نەسىھەتنى بېكىتىپ مۆھۈرلەيدۇ.
ئىككىنچى قۇرنىڭ باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: «ئۇ ئۇلارنى ئاگاھلار بىلەن قورقىتىدۇ».

ئىنسانىنى تەكەببۇرلۇقتىن ساقلاشتۇر؛[283]

18 بۇنىڭ بىلەن خۇدا ئادەمنىڭ جېنىنى كۆز يەتمەس ھاڭدىن ياندۇرۇپ، ساقلايدۇ،

ئۇنىڭ ھاياتىنى قىلىچلىنىشتىن قوغدايدۇ.

19 ياكى بولمىسا، ئۇ ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قالغىنىدا ئاغرىق بىلەن،

سۆڭەكلىرىنى ئۆز-ئارا سوقۇشتۇرۇپ بىئارام قىلىش بىلەن،

تەربىيە قىلىنىدۇ.

20 شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدى تائامدىن نەپرەتلىنىدۇ،

ئۇنىڭ جېنى ھەرخىل نازۇ-نېمەتلەردىن قاچىدۇ.

21 ئۇنىڭ ئېتى كۆزدىن يوقىلىپ كېتىدۇ،

ئەسلىدە كۆرۈنمەيدىغان سۆڭەكلىرى بۆرتۈپ چىقىدۇ.

22 بۇنىڭ بىلەن جېنى كۆز يەتمەس ھاڭغا يېقىن كېلىدۇ،

ھاياتى ھالاك قىلغۇچى پەرىشتىلەرگە يېقىنلىشىدۇ؛

23 بىراق، ئەگەر ئۇنىڭ بىلەن بىر تەرەپتە تۇرىدىغان كېلىشتۈرگۈچى بىر پەرىشتە[284] بولسا،

---

[283] ئېلىخۇنىڭ چۈشەندۈرۈشى بويىچە ئېيتقاندا، ئىنسانىنىڭ ئەڭ چوڭ مەسىلىسى تەكەببۇرلۇقتىن ئىبارەت. خۇدا ئۆز ئىلتىپاتى ئارقىلىق ئاۋۋال ئىنسانغا روھى ئارقىلىق نەسىھەت قىلىدۇ؛ ئاڭلىمىسا ئۇ چۈشلەر ئارقىلىق نەسىھەتنى بېكىتىدۇ؛ يەنە ئاڭلىمىسا كېسەللىك ياكى باشقا مۈشكۈللۈكلەر بىلەن ئادەمنى ئاگاھلاندۇرۇپ، ئۇنى ھالاكەتتىن ياندۇرىدۇ (18-22-ئايەتلەر). بۇ جازالاش ئەمەس، بەلكى خۇدانىڭ مۇھەببىتىدىن چىققان تەربىيىدۇر؛ ئۇ مانا مۇشۇلار ئارقىلىق ئىنسانىنى ئۆز تەكەببۇرلۇقىنىڭ ئاقىۋىتىدىن قوغداپ قالىدۇ. ئېلىخۇنىڭ بۇ تەلىمى ئىنسان ئۈچۈن زور ئەھمىيەتكە ئىگە؛ ئېلىخونىڭ تەلىمى ئايۇپنىڭ ئەھۋالى توغرىسىدا چۈشەنچە بەرمىگەن بىلەن، ئۇنىڭ سۆزلىرىنىڭ ئايۇپقا ئازراق پايدىسى تەگكەن بولسا كېرەك؛ ئازاب-ئوقۇبەتلەر بولسا، دەرۋەقە قەلبىدىكى تەكەببۇرلۇقنى ئاشكارىلايدۇ. ئايۇپنىڭ ئاخىرىدا قىلغان تۆۋىلىرى ئاساسەن ئۆز تەكەببۇرلۇقىغا نىسبەتەن بولغان (42-باب).

[284] «پەرىشتە» دېگەن سۆز ئەمەلىيەتتە «خەۋەر يەتكۈزگۈچى» دېگەن مەنىدە. تەۋرات بىرىنچى قىسىم («يارىتىلىش») «پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى»نى بىزگە تونۇشتۇرىدۇ؛ بۇ پەرىشتە بىردىنبىر، ناھايىتى سىرلىق زات. ئۇنى كۆرگەنلەرمۇ: «بىز خۇدانىڭ ئۆزىنى كۆرگەن» دېيىشىدۇ. بۇ پەرىشتە «ئۆز يېرى»دە تۇرغان ئىسمائىل ھەم ئانىسى ھەجەرگە كۆرۈنۈپ ئۇلارنى ئۇسسۇزلۇقتىن قۇتقۇزغان. ھېچ بولمىغاندا، ئېلىخۇ مۇشۇ يەردە ئادەمنى گۇناھتىن قۇتقۇزۇش خىزمىتى پەقەت

يەنى مىڭنىڭ ئىچىدە بىرسى بولسا،
– ئىنسان بالىسىغا توغرا يولنى[285] كۆرسىتىپ بېرىدىغان كېلىشتۈرگۈچى بولسا،
24 ئۇنداقتا خۇدا ئۇنىڭغا شەپقەت كۆرسىتىپ: «ئۇنى ھاڭدىن چۈشۈپ كېتىشتىن قۇتقۇزۇپ قويغىن،
چۈنكى مەن نىجات-قۇتۇلۇشقا كاپالەت ئالدىم[286]» ــ دەيدۇ.
25 بۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ ئەتلىرى باللىق ۋاقتىدىكىدىن يۇمران بولىدۇ؛
ئۇ ياشلىقىغا قايتىدۇ.
26 ئۇ تەڭرىگە دۇئا قىلىدۇ، ئۇ شەپقەت قىلىپ ئۇنى قوبۇل قىلىدۇ،
ئۇ خۇشال-خۇرام تەنتەنە قىلىپ ئۇنىڭ دىدارىنى كۆرىدۇ،
ھەمدە خۇدا ئۇنىڭ ھەققانىيلىقىنى ئۆزىگە قايتۇرىدۇ.
27 ئۇ ئادەملەر ئالدىدا كۈي ئېيتىپ[287]: ــ
«مەن گۇناھ قىلدىم،
توغرا يولنى بۇرمىلىغانمەن،
بىراق تېگىشلىك جازا ماڭا بېرىلمىدى!
28 ئۇ روھىمنى ھاڭغا چۈشۈشتىن قۇتقۇزدى،
جېنىم نۇرنى ھۇزۇرلىنىپ كۆرىدۇ» ــ دەيدۇ.
29 مانا، بۇ ئەمەللەرنىڭ ھەممىسىنى تەڭرى ئادەمنى دەپ، ئىككى ھەتتا ئۈچ مەرتە[288] ئايان قىلىدۇ،

ئىنسان ھەم خۇدا ئوتتۇرىسىدا تۇرىدىغان، شۇنداقلا ئىنساندىن ئۈستۈن تۇرىدىغان مۇنداق بىر زات تەرىپىدىن بولىدۇ، دەيدۇ. بۇ «خۇدانىڭ پەرىشتىسى» ئېلىخۇ «مىڭدىن بىر» دېگەن بۇ پەرىشتە ئايۇپ ئىلگىرى بېشارەت قىلغان «كېلىشتۈرگۈچى» ھەم «قۇتقۇزغۇچۇم» دېگەن زاتتىن باشقا بىرسى ئەمەس. ئېلىخۇ بۇ يەردە بىزگە يەنىلا ناھايىتى ئەھمىيەتلىك تەلىم ھەم كارامەت بىر بېشارەتنى بېرىۋاتىدۇ.

285 ياكى «ئۇنىڭ (دېمەك، خۇدانىڭ) ھەققانىيلىقى».

286 ئىبرانىي تىلىدا «تاپتىم».

287 ياكى «ئۇ ئادەملەرگە قاراپ:...» ياكى «ئۇ ئادەملەر ئالدىدا ئېتىراپ قىلىپ:...».

288 «ئىككى، ئۈچ مەرتە» دېگىنى، ئادەتتە «بىرنەچچە مەرتە»نى كۆرسىتىدۇ. دېمەك، ئۈچ قېتىم بىلەن توختىمايدۇ؛ بۇ بايان خۇدانىڭ بىزگە بولغان چوڭقۇر مېھرى-شەپقىتىنى ئايان قىلىدۇ؛ بىراق ھېچكىم بۇ پاكىتتىن پايدىلىناي دەپ خۇدانىڭ سەۋر-تاقىتىنى سىنىمىسۇن، بۇ ئىنتايىن خەتەرلىك ئىش، ئەلۋەتتە!

30 مەقستى ئۇنىڭ جىنىنى ھاڭدىن ياندۇرۇپ قۇتقۇزۇشتۇر،
ئۇنى ھاياتلىق نۇرى بىلەن يورۇتۇش ئۈچۈندۇر.
31 ئى ئايۇپ، ماڭا قۇلاق سالغايسەن؛
ئۈنۈڭنى چىقارما، مەن يەنە سۆز قىلاي.
32 ئەگەر سۆزلىرىڭ بولسا، ماڭا جاۋاب قىلغۇەرگىن؛
سۆزلىگىن! چۈنكى ئىمكانىيەت بولسىلا مېنىڭ سېنى ئاقلىغۇم بار.
33 بولمىسا، مېنىڭكىنى ئاڭلاپ ئولتۇر؛
سۈكۈت قىلغىن، مەن ساڭا دانالىقنى ئۆگىتىپ قوياي».

ئېلىخۇنىڭ ئىككىنچى بايانى — ئايۇپنى يەنە ئەيىبلەش، ياراتقۇچىنىڭ خاراكتېرىنى تەسۋىرلەش

34

1 ئېلىخۇ يەنە جاۋابەن مۇنداق دېدى: —
2 «ئى دانىشمەنلەر، سۆزلىرىمنى ئاڭلاڭلار،
ئى تەجرىبە-ساۋاقلىق ئادەملەر، ماڭا قۇلاق سېلىڭلار.
3 ئېغىز تائامنى تېتىپ باققاندەك،
قۇلاق سۆزنىڭ تەمىنى سىناپ باقىدۇ.
4 ئۆزىمىز ئۈچۈن نېمىنىڭ توغرا بولىدىغانلىقىنى بايقاپ تاللايلى؛
ئارىمىزدا نېمىنىڭ ياخشى بولىدىغانلىقىنى بىلەيلى!
5 چۈنكى ئايۇپ: «مەن ھەققانىيدۇرمەن»،
ۋە: «تەڭرى مېنىڭ ھەققىمنى بۇلاپ كەتكەن» — دەيدۇ.[289]
6 يەنە ئۇ: «ھەققىمگە زىيان يەتكۈزىدىغان، يالغان گەپنى قىلىشىم توغرىمۇ؟
ھېچ ئاسىيلىقىم بولمىغىنى بىلەن، ماڭا سانجىلغان ئوق زەخمىگە داۋا

[289] ئايۇپ «مەن ھەققانىي» دېگەن سۆزنى بىۋاستە ئېيتمىغان بولسىمۇ، دەرۋەقە ئۇنىڭ گەپ-سۆزلىرىدىن شۇ مەنە چىقىپ تۇرىدۇ. «خۇدا مېنىڭ ھەققىمنى تارتىۋالغان» دېگەن سۆزنى ئۇ 2:27دە ئېيتقان. «مېنىڭ ھەققىم» دېگەن سۆز توغرۇلۇق شۇ ئايەتتىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

يوق»[290] ــ دەيدۇ،
7 قېنى، ئايۇپقا ئوخشايدىغان كىم بار؟!
ئۇنىڭغا نىسبەتەن باشقىلارنى ھاقارەتلەش سۇ ئىچكەندەك ئاددىي
ئىشتۇر.[291]
8 ئۇ قەبىھلىك قىلغۇچىلارغا ھەمراھ بولۇپ يۈرىدۇ،
ئۇ رەزىللەر بىلەن بىللە ماڭىدۇ.[292]
9 چۈنكى ئۇ: «ئادەم خۇدادىن سۆيۈنسە،
بۇ ئۇنىڭغا ھېچقانداق پايدىسى يوق»[293] دېدى.
10 شۇڭا، ئى دانىشمەنلەر، ماڭا قۇلاق سېلىڭلار؛
رەزىللىك تەڭرىدىن يىراقتا تۇرسۇن! يامانلىق ھەممىگە قادىردىن نېرى
بولسۇن!
11 چۈنكى ئۇ ئادەمنىڭ قىلغانلىرىنى ئۆزىگە قايتۇرىدۇ،
ھەر بىر ئادەمگە ئۆز يولى بويىچە تېگىشلىك نېسىۋە تاپقۇزىدۇ.
12 دەرھەقىقەت، تەڭرى ھېچ ئەسكىلىك قىلمايدۇ،
ھەممىگە قادىر ھۆكۈمنى ھەرگىز بۇرمىلىمايدۇ.
13 كىم ئۇنىڭغا يەر-زېمىننى ئامانەت قىلغان؟

290 دەرۋەقە، ئايۇپ 4:6دە خۇدا مېنى ئوق ئېتىپ يارىلاندۇردى، دېگەن. بىراق بىزنىڭچە ئۇ ئېلىخۇنىڭ ئۆزىنى مۇشۇ يەردە ئەيىبلىگىنى بويىچە: «خۇدا مېنى يالغان گەپ قىلىشقا مەجبۇرلايدۇ» دەپ ئېيتقان ئەمەس. ئوقۇرمەنلەر ئۆزى بۇ سۆزنىڭ توغرا ياكى ناتوغرا ئىكەنلىكىنى ئويلىيالايدۇ.

291 ئايۇپنىڭ (قاتتىق ئازابتىن دېگەن) بەزى سۆزلىرى ئېنتايىن ئاچچىقلانغانلىقىدىن ئېيتىلغىنى بىلەن، بىزنىڭچە «باشقىلارنى ھاقارەتلەش ئۇنىڭغا نىسبەتەن سۇ ئىچكەندەك ئاددىي ئىشتۇر» دېگەن بۇ سۆز ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەن.

292 ئېلىخۇنىڭ بۇ گېپىگە ئىسپات بارمۇ؟ بىزنىڭچە يوق. بىراق بۇ سۆز كۆچمە مەنىدە ئېيتىلغان بولسا «ئايۇپ ئېغىزدا يامانلارنىڭ يولىدا ماڭىدۇ» دېگەن مەنىدىمۇ بولۇشى مۇمكىن.

293 بىزنىڭچە، ئايۇپ بۇ سۆزنى دېمىگەن؛ ئۇ ئۆزىنىڭ رەزىللەر ھېچ جازالانماي، يامانلىقىنى قىلىۋېرىدىغانلىقىنى كۆرگەنلىكىنى ئېيتقان؛ بىراق ئۇ يەنە ئۆزىنىڭ ئۇلارنىڭ يامان يولىدا ھەرگىز ماڭمايدىغانلىقىنى ئېنىق ئېيتقان؛ شۇڭا ئېلىخۇنىڭ بۇ گېپى سەل ئادىل بولمىدى، دەپ قارايمىز.

كىم ئۇنى پۈتكۈل جاھاننى باشقۇرۇشقا تەيىنلىدى؟[294]
14 ئۇ پەقەت كۆڭلىدە شۇ نىيەتنى قىلسىلا،
ئۆزىنىڭ روھىنى ھەم نەپەسىنى ئۆزىگە قايتۇرۇۋالسىلا[295]،
15 شۇئان بارلىق ئەت ئىگىلىرى بىرگە نەپەستىن قالىدۇ،
ئادەملەر توپا-چاڭغا قايتىدۇ.[296]
16 سەن دانىشمەن بولساڭ، بۇنى ئاڭلا!
سۆزلىرىمنىڭ ساداسىغا قۇلاق سال!
17 ئادالەتكە ئۆچ بولغۇچى ھۆكۈم سۈرەلەمدۇ؟
سەن «ھەممىدىن ئادىل بولغۇچى»نى گۇناھكار بىكىتەمسەن؟![297]
18 ئۇ بولسا پادىشاھنى: «يارىماس!»،
مۆتىۋەرلەرنى: «رەزىللەر» دېگۈچىدۇر.[298]
19 ئۇ نە ئەمىرلەرگە ھېچ يۈز-خاتىرە قىلمايدۇ،
نە بايلارنى كەمبەغەللەردىن يۇقىرى كۆرمەيدۇ؛

294 ئېلىخۇنىڭ بۇ مۇنازىرىسى، بەلكىم، خۇدا شۇنچە يۇقىرى ئورۇندا تۇرغاندىن كېيىن، ئۇنىڭغا ھېچ ئادەم پارە يېگۈزەلمەيدۇ، ئۇنىڭ ھۆكۈمىگە ھېچقانداق تەسىر يەتكۈزەلمەيدۇ، دېگەنلىك. بىراق ئۇ ئەگەر: «خۇدا بىزدىن ئىنتايىن يۇقىرى تۇرغاچقا، ئۇنىڭ ئادىللىقى بىز تونۇغان ھەم چۈشىنىدىغان ئادىللىقتىن پۈتۈنلەي باشقىچە، پۈتۈنلەي باشقا خاراكتېردا» دېمەكچى بولسا، بىز ئۇنىڭ بۇ پىكرىگە قوشۇلمايمىز.
295 ياكى «ئۇ (خۇدا) ئۇنىڭ (ئىنساننىڭ) روھى ھەم نەپەسىنى ئۆزىگە قايتۇرۇۋالسا،..»
296 دېمەك، خۇدا ئىنساننى ياراتقاندىن كېيىن، ھەممە ئىش «ئاپتوماتىك ھالدا» داۋاملاشمايدۇ. خۇدا ھەردائىم، ھەر نەپەستە ئىنساندىن خەۋەر ئالىدۇ ــ بولمىسا ئۇ ھايات قالمايدۇ.
297 «ئادالەتكە ئۆچ بولغۇچى ھۆكۈم سۈرەلەمدۇ؟» دېگەن بۇ مەسىلە «ئايۇپ» دېگەن بۇ كىتابنىڭ توپ مەسىلىسى ھېسابلىنىدۇ. بۇ يەردە ئېلىخۇ بۇ رىتورىك سوئالغا ھېچقانداق جاۋاب ياكى ئىسپات بەرمەيدۇ. كۈچ-ھوقۇقلۇق بولۇشنىڭ، ئادالەتلىك بولۇشقا باراۋەر بولۇشى ناتايىن. خۇدا ئۆزىنىڭ ياخشىلىقىنى، مېھىر-مۇھەببىتىنى، ھەممە سۆزىگە بولغان ۋاپادارلىقىنى، تولۇق ئادالىتىنى بولسا قىلغان ئىشلىرى ئارقىلىق ئىسپاتلايدۇ. بولۇپمۇ زەبۇر ھەم ئىنجىلغا ئاساسەن، خۇدا ئاخىردا ئۆزى بارلىق قىلغان ھۆكۈملىرىنى ھەربىر ئىنسانغا ئېنىق نامايان قىلىدۇ؛ شۇ كۈنى خۇدانىڭ ئادىل ھۆكۈملىرىگە ھېچكىم رەددىيە بېرەلمەيدۇ؛ ئۇ چاغدا ئۇنىڭ مۇتلەق ئادىللىقى ھەممە ئىنسانغا ئىسپاتلىنىپ تولۇق ئايان بولىدۇ.
298 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «پادىشاھلارغا: «يارىماس!»، مۆتىۋەرلەرگە: «رەزىللەر!» دېيىلگىلى بولامدۇ؟»

چۈنكى ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئۇ ئۆز قولى بىلەن ياراتقاندۇر.(299)
20 كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە ئۇلار ئۆتۈپ كېتىدۇ،
تۈن يېرىمىدا خەلقلەرمۇ تەۋرىنىپ دۇنيادىن كېتىدۇ؛
ئادەمنىڭ قولىسىز ئۇلۇغلار ئېلىپ كېتىلىدۇ.
21 چۈنكى ئۇنىڭ نەزەرى ئادەمنىڭ يوللىرىنىڭ ئۈستىدە تۇرىدۇ؛
ئۇ ئىنسانىنىڭ بار قەدەملىرىنى كۆرۈپ يۈرىدۇ.
22 شۇڭا قەبىھلىك قىلغۇچىلارغا يوشۇرۇنغۇدەك ھېچ قاراڭغۇلۇق يوقتۇر،
ھەتتا ئۆلۈمنىڭ سايىسىدىمۇ ئۇلار يوشۇرۇنالمايدۇ.(300)
23 چۈنكى تەڭرى ئادەملەرنى ئالدىغا ھۆكۈم قىلىشقا كەلتۈرۈش ئۈچۈن،
ئۇلارنى ئۇزۇنغىچە كۆزىتىپ يۈرۈشىنىڭ ھاجىتى يوقتۇر(301).
24 ئۇ كۈچلۈكلەرنى تەكشۈرۈپ ئولتۇرمايلا پارە-پارە قىلىۋېتىدۇ،
ھەم باشقىلارنى ئۇلارنىڭ ئورنىغا قويىدۇ؛
25 چۈنكى ئۇلارنىڭ قىلغانلىرى ئۇنىڭغا ئېنىق تۇرىدۇ؛
ئۇ ئۇلارنى كېچىدە ئۆرۈۋېتىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار يانجىلىدۇ.
26 ئۇ يامانلارنى خالايىق ئالدىدا كاچاتلىغاندەك ئۇلارنى ئۇرىدۇ،
27 چۈنكى ئۇلار ئۇنىڭغا ئەگىشىشتىن باش تارتقان،
ئۇنىڭ يوللىرىدىن ھېچبىرىنى ھېچ ئەتىۋارلىمىغان.
28 ئۇلار شۇنداق قىلىپ مىسكىنلەرنىڭ نالە-پەريادىنى ئۇنىڭ ئالدىغا كىرگۈزىدۇ،
شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئېزىلگۈچىلەرنىڭ يالۋۇرۇشىنى ئاڭلايدۇ.(302)
29 ئۇ سۈكۈتتە تۇرسا، كىم ئاغرىنىپ قاقشىسۇن؟
مەيلى ئەلدىن، مەيلى شەخستىن بولسۇن،

299 ئايۇپ بۇ گەپنى ئاڭلىغاندا گەپ قىلغان بولسا: «مەن خۇدانىڭ مېنىڭ ئىشلىرىمنى دەل ئاشۇنداق بىتەرەپلىك بىر تەرەپ قىلىشىنى كۈتمەكتىمەن!» دېيىشى مۇمكىن ئىدى. ئېلىخۇنىڭ بۇ گېپى ئۇنىڭغا ئانچە تەسەللى بېرەلمەيدۇ.
300 دېمەك، خۇدا بارلىق ئىشلارنى بىراقلا كۆرەلىگەچكە، ئۇنىڭ سوتچى بولۇشقا تولۇق سالاھىيىتى بار.
301 باشقا خىل تەرجىملىرى ئۇچرىشى مۇمكىن.
302 ئېلىخۇ بەلكىم بۇ سۆزلىرىنى ئايۇپقا دارىتىپ ئېيتىدۇ ـــ «سەن مۇنداق ئىشلارنى قىلغانمۇ؟».

ئەگەر ئۇ شەپقىتىنى كۆرسەتمەي يۈزىنى يوشۇرۇۋالسا، كىم ئۇنى كۆرەلىسۇن؟[303]

30 ئۇنىڭ مەقستى ئىپلاسلار ھۆكۈمرانلىق قىلمىسۇن،
ئۇلار ئەل-ئەھلىنى دامىغا چۈشۈرمىسۇن دېگەنلىكتۇر.

31 چۈنكى بۇنىڭ بىلەن ئۇلاردىن بىرسى تەڭرىگە: «مەن تەكەببۇرلۇق قىلغانمەن؛
مەن توغرىنى يەنە بۇرمىلىمايمەن؛

32 ئۆزۈم بىلمىگىنىمنى ماڭا ئۆگىتىپ قويغايسەن؛
مەن يامانلىق قىلغان بولسام، مەن قايتا قىلمايمەن»[304] ــ دېسە،

33 سەن ئۇنىڭ بېكىتكىنىنى رەت قىلغانلىقىڭ ئۈچۈن،
ئۇ پەقەت سېنىڭ پىكرىڭ بويىچىلا ئىنسانىنىڭ قىلغانلىرىنى ئۆزىگە قايتۇرۇشى كېرەكمۇ؟
مەن ئەمەس، سەن قارار قىلىشىڭ كېرەكتۇر؛
ئەمدى بىلگەنلىرىڭنى بايان قىلساڭچۇ!

34 ئەقلى بار ئادەملەر بولسا،
گېپىمنى ئاڭلىغان دانا كىشى بولسا: ــ

35 «ئايۇپ ساۋاتسىزدەك گەپ قىلدى؛
ئۇنىڭ سۆزلىرىدە ئەقىل-پاراسەتتىن ئەسەر يوق» ــ دەيدۇ.

36 ئايۇپ رەزىل ئادەملەردەك جاۋاب بەرگەنلىكىدىن،
ئاخىرغىچە سىنالسۇن![305]

303 ئايەتنىڭ بىرىنچى قىسمىنىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى «ئۇ ئىشلارنى تىنچلاندۇرسا، كىم ئاغرىنىپ قاقشىسۇن؟».
ئايەتنىڭ ئىككىنچى قىسمىدا، «خۇدانىڭ ئۆز يۈزىنى يوشۇرغانلىقى»، شۈبھىسىزكى، ئۇنىڭ كىشىلەرگە مەلۇم بىرخىل جازا-ساۋاق بېرىشىنى بىلدۈرىدۇ.

304 ئېلىخۇ شۈبھىسىزكى، ئايۇپنى شۇنداق بىر ئىقرارنى قىلىشقا دەۋەت قىلىۋاتىدۇ. بىراق ئايۇپتا تەكەببۇرلۇق بولغىنى بىلەن، ئۇ ھەرگىزمۇ «ئىپلاس» ياكى «مۇناپىق»لاردىن ئەمەس.

305 «ئايۇپ رەزىل ئادملەردەك جاۋاب بەرگەن» دېگەن سۆز بولسا ناھايىتى ئېغىر شىكايەت ھېسابلىنىدۇ. تۆۋەندە ئېلىخۇ ئايۇپنى «ئاسىيلىق قىلغان» دەپمۇ ئەيىبلەيدۇ. بىراق دەرد-ئەلەمدىن، ئۈمىدسىزلىكتىن، قاتتىق ئاغرىقلاردىن چىققان ئاچچىق ھەم گۇمانلىق گەپنى

37 چۈنكى ئۇ ئۆز گۇناھىنىڭ ئۈستىگە يەنە ئاسىيلىقنى قوشىدۇ؛
ئۇ ئارىمىزدا ئاھانەت بىلەن چاۋاك چېلىپ، تەڭرىگە قارشى سۆزلەرنى كۆپەيتمەكتە».

ئېلىخۇنىڭ ئۈچىنچى بايانى — «خۇدا كېچىدە ئات قىلغان ناخشىلار»

35

1 ئېلىخۇ يەنىلا جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېدى: —
2 «سەن مۇشۇ گېپىڭنى، يەنى «ھەققانىيلىقىم تەڭرىنىڭكىدىن ئۈستۈندۇر» دېگىنىڭنى توغرا دەپ قارامسەن؟[306]
3 شۇنداق بولغانلىقى ئۈچۈن سەن: «ھەققانىيلىقىنىڭ ماڭا نېمە پايدىسى بولسۇن؟
گۇناھ قىلمىغىنىمنىڭ گۇناھ قىلغىنىمغا قارىغاندا ئارتۇقچىلىقى نەدە؟»
دەپ سورىدىڭ.[307]
4 ئۆزۈم سۆزلەر بىلەن ساڭا جاۋاب بېرەي،
ساڭا ھەم سەن بىلەن بىللە بولغان ئۆلپەتلىرىڭگە[308] جاۋاب بېرەي؛
5 ئاسمانلارغا قاراپ باقىن؛
پەلەكتىكى بۇلۇتلارغا سەپسالغىن؛
ئۇلار سەندىن يۇقىرىدۇر.

«ئاسىيلىق» دېگلى ھەرگىز بولمايدۇ. بۇ جەھەتتە ئېلىخۇ سەل ھەددىدىن ئېشىپراق سۆزلىگەن. «ئۇ ئاخىرغىچە سىنالسۇن!» دېيىشمۇ «بىر ياندا ئازادە ئولتۇرغان» كىشىلەر ئۈچۈن دېمەككە ئاسان گەپتۇر!

306 بۇ سۆزمۇ بەك قاتتىق ئېيتىلغان. ئايۇپ ئەسلىدە «مەن ھەققانىي» دېگىنى ھەم خۇدانىڭ ئادالىتىدىن بەزى گۇمانلىق گەپلەرنى قىلغىنى بىلەن، ئەمەلىيەتتە قاپ يۈرەكلىك قىلىپ «ھەققانىيلىقىم تەڭرىنىڭكىدىن ئۈستۈن» دېگەن گەپنى قىلىپ باقمىغان. ئوقۇرمەنلەر ئۆزلىرى بىرنېمە دېسۇن.

307 ئېلىخۇ يۇقىرىدا ئايۇپنى ئەيىبلەپ: «سەن «ئادەم خۇدادىن سۆيۈنسە، بۇنىڭ ئۇنىڭغا ھېچقانداق پايدىسى بولمايدۇ» دېگەنسەن» (34:9) دېگىنىنى ھازىر تەكرارلايدۇ.

308 «ئۆلپەتلىرىڭ» بەلكىم ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستىنى ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ بىلەن ئوخشاش كۆزقاراشتا بولغانلارنى (ھازىرمۇ ئايۇپنىڭ يېنىدا ئولتۇرغانلارنى؟) كۆرسىتىشى مۇمكىن.

6 ئەگەر گۇناھ قىلغان بولساك، ئۇنداقتا تەڭرىگە قايسى زىيانكەشلىكنى قىلالايتتىڭ؟
جىنايەتلىرىڭ كۆپەيسىمۇ، ئۇنداقتا ئۇنىڭغا قانداق زىيانلارنى سالالار ئىدىڭ؟
7 سەن ھەققانىي بولغان تەقدىردىمۇ، ئۇنىڭغا نېمە بېرەلەيتتىڭ؟
ئۇ سېنىڭ قولۇڭدىن نېمىمۇ ئالار-ھە؟[309]
8 سېنىڭ ئەسكىلىكلىرىڭ پەقەت سەندەك بىر ئىنسانغىلا،
ھەققانىيلىقىڭ بولسا پەقەت ئىنسان بالىلىرىغىلا تەسىر قىلىدۇ، خالاس.
9 ئادەملەر زۇلۇم كۆپىيىپ كەتكەنلىكىدىن يالۋۇرىدۇ؛
كۈچلۈكلەرنىڭ بىسىمى[310] تۈپەيلىدىن ئۇلار نالە-پەرياد كۆتۈرىدۇ.
10 بىراق ھېچكىم: «كېچىلەردە ئىنسانلارغا ناخشا ئاتا قىلغۇچى ياراتقۇچىم تەڭرىنى نەدىن ئىزدىشىم كېرەك؟» دېمەيدۇ.
11 ئۇنىڭ بىزگە ئۆگەتكەنلىرى يەر-زېمىندىكى ھايۋانلارغا ئۆگەتكەنلىرىدىن كۆپ،
ھەم ئاسماندىكى ئۇچار-قاناتلارغا ئۆگەتكەنلىرىدىن ئارتۇق ئەمەسمۇ؟
12 ئۇلار نالە-پەرياد كۆتۈرىدۇ، بىراق رەزىل ئادەملەرنىڭ ھاكاۋۇرلۇقىنىڭ تەسىرى تۈپەيلىدىن،
ئۇنى خۇدا ئىجابەت قىلمايدۇ.[311]

309 ئېلىخۇنىڭ بۇ كۆزقارىشى ئېلىفازنىڭكىگە (22:3-ئايەتتىكى) ئوخشايدۇ. بىز يەنىلا ئاۋۋالقى ئايەتتىكى ئىزاھاتنى تەكرارلايمىز: ــ «8:1-ئايەتتە، خۇدانىڭ ئۆزىدە ئايۇپتىن ئالغان رازىلىقى، خۇرسەنلىكى ناھايىتى گەۋدىلىنىپ تۇرىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا بىز تەۋراتتىكى «يارىتىلىش» دېگەن قىسىمدا خۇدانىڭ ئىنساننىڭ تۈپەيلىدىن بولغان ئازابلىرىدىن خەۋەردار بولىمىز. خۇدا گەرچە ئۇلۇغلۇق ئىگىسى بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا بىزدىن خۇرسەنلىك ئىزدەيدۇ ياكى بىزدىن رەنجىيدۇ ھەم ئازابلىنىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئېلىخۇنىڭ 5-8-ئايەتتىكى بۇ سۆزلىرى ئىنتايىن خاتا ئېيتىلغان سۆزلەردۇر».
310 ئىبرانىي تىلىدا «بىلىكى».
311 بەلكىم ئېلىخۇ جەمئىيەت ئارىسىدىكى يامانلارنىڭ ھاكاۋۇرلۇقى مەلۇم بىر دەرىجىدىن ئېشىپ كەتكەن بولسا، جەمئىيەتنىڭ ئۇلارنى چەكلىمىگەن سەۋەنلىكىمۇ بار بولۇشى مۇمكىن، دېمەكچى. ئۇنداقتا پۈتكۈل جەمئىيەت، جۈملىدىن بەزى بىگۇناھ كىشىلەرمۇ ئۇلارنىڭ ۋەجىدىن خۇدانىڭ تەربىيە-جازالىشىغا ئۇچرىماي قالمايدۇ، دېمەكچى. ئۇنىڭ گېپىنىڭ ئورۇنلۇق يېرى بولۇشى مۇمكىن. بىراق ئايۇپ (مەيلى ئۇنىڭ ھاكاۋۇر يېرى بولسۇن) بۇ «رەزىللەر»نىڭ قاتارىغا كىرمەيدۇ.

13 بەرھەق، تەڭرى قۇرۇق دۇئاغا قۇلاق سالمىغان يەردە،
ھەممىگە قادىر مۇشۇلارغا ئەھمىيەت بەرمىگەن يەردە،
14 سەن: «مەن ئۇنى كۆرەلمەيمەن» دېسەڭ، ئۇ قانداق قۇلاق سالسۇن؟
دەۋايىڭ تېخى ئۇنىڭ ئالدىدا تۇرىدۇ،
شۇڭا ئۇنى كۈتۈپ تۇرغىن.[312]
15 بىراق ئۇ ھازىر تېخى غەزىپىنى تۆكمىگەن ئەھۋالدا، ئۇ قىلىش پۈرسىتى بېرىپ، ئۆز غەزىپىنى تېخى
تۆكمىگەن ئەھۋالدا،
ئايۇپ ئۆزىنىڭ تەكەببۇرلۇقىنى بىلمەمدىغاندۇ؟[313]
16 چۈنكى ئايۇپ قۇرۇق گەپ ئۇچۇن ئاغزىنى ئاچقان،
ئۇ تۇتۇرۇقسىز سۆزلەرنى كۆپەيتكەن».

ئېلىخۇنىڭ تۆتىنچى بايانى: — ئازابلاردىن ئالغان تەربىيە

36

1 ئېلىخۇ سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: —
2 «مېنى بىردەم سۆزلىگىلى قويساڭ،
مەن يەنە تەڭرىگە ۋاكالىتەن قىلىدىغان سۆزۈمنىڭ بارلىقىنى ساڭا ئايان
قىلىمەن.

312 8:23-10نى كۆرۈڭ. ئېلىخۇ ئالدىدا ئېيتقان سۆزلىرى بىلەن ئايۇپنى ئاساسسىز ئەيىبلىگەن بولسىمۇ، «دەۋايىڭ تېخى ئۇنىڭ ئالدىدا تۇرىدۇ، شۇڭا ئۇنى كۈتۈپ تۇرغىن» دېگەن بۇ سۆز، شۈبھىسىزكى، ئايۇپقا دەل جايىدا قىلىنغان سۆزدۇر. ئېلىخۇ ھېچ بولمىغاندا، ئايۇپنىڭ ھەقىقەتەن بىر «دەۋاسى» بارلىقىنى ئېتىراپ قىلىدۇ.
باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ھەممىگە قادىر... بەرمىگەن يەردە، سېنىڭ: «مەن ئۇنى كۆرەلمەيمەن؛ دەۋايىم ئۇنىڭ ئالدىدا تۇرىدۇ، مەن ئۇنى كۈتۈۋاتىمەن» دېگىنىڭدىن كېيىن قانداق بولار؟».

313 بۇ سۆزمۇ بەك قاتتىق ئېيتىلغان سۆز بولۇپ، ئايۇپنى ئىنتايىن تەكەببۇر ئادەم دەپ جەزىملەشتۈرىدۇ. بىراق ئايۇپ گەرچە خۇداغا قارىتا بەزى ئاچچىق، ئازابلىق گەپلەرنى قىلغان بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا خۇدادىن ئەيمىنىدىغان كىشى ئىدى.
باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «يەنە كېلىپ، سەن تېخى: «ئۇنىڭ غەزىپى ھېچ جازا بەرمەيدۇ، ئۇ ئاسىيلىقنى ھېچ نەزەرىگە ئالمايدۇ» دەيسەن!»

3 بىلىمنى يىراقلاردىن[314] ئېلىپ كەلتۈرىمەن،
ئادەملەرنى ياراتقۇچىمنى ھەققانىي دەپ ھېسابلايدىغان قىلىمەن.
4 مېنىڭ گېپىم ھەقىقەتەن يالغان ئەمەستۇر؛
بىلىمى مۇكەممەل[315] بىرسى سەن بىلەن بىللە بولىدۇ.
5 مانا، تەڭرى دېگەن ئۇلۇغدۇر،
بىراق ئۇ ھېچكىمنى كەمستمەيدۇ؛[316]
ئۇنىڭ چۈشىنىشى چوڭقۇردۇر، مەقسىتىدە چىڭ تۇرىدۇ.
6 ئۇ يامانلارنى ھايات ساقلىمايدۇ؛
بىراق ئېزىلگەنلەر ئۇچۇن ئادالەت يۈرگۈزىدۇ.[317]
7 ئۇ ھەققانىيلاردىن كۆزىنى ئېلىپ كەتمەيدۇ،
بەلكى ئۇلارنى مەڭگۈگە پادىشاھلار بىلەن تەختتە ئولتۇرغۇزىدۇ،
شۇنداق قىلىپ ئۇلارنىڭ مەرتىۋىسى ئۈستۈن بولىدۇ.
8 ۋە ئەگەر ئۇلار كىشەنلەنگەن بولسا،
جاپانىڭ ئاسارىتىگە تۇتۇلغان بولسا،
9 ئۇنداقتا ئۇ ئۇلارغا قىلغانلىرىنى،
ئۇلارنىڭ ئىتائەتسىزلىكلىرىنى،
يەنى ئۇلارنىڭ كۆرەڭلەپ كەتكەنلىكىنى ئۆزلىرىگە كۆرسەتكەن بولىدۇ.
10 شۇنىڭ بىلەن ئۇ قۇلاقلىرىنى تەربىيىگە ئېچىپ قويىدۇ،
ئۇلارنى يامانلىقتىن قايتىشقا بۇيرۇيدۇ.
11 ئۇلار قۇلاق سېلىپ ئۇنىڭغا بويسۇنسىلا
ئۇلار قالغان كۈنلىرىنى ئاۋاتچىلىقتا،
يىللىرىنى خۇشلۇقتا ئۆتكۈزىدۇ.

314 «يىراقلاردىن» ــ ئۇ بېرىدىغان مىساللارنى ئۇزۇن تارىخ ھەم تەبىئەتتىن ئالماقچى.

315 «بىلىمى مۇكەممەل بىرسى» — ئېلىخۇ ئۆزىنى بەك يۇقىرى چاغلىسا كېرەك؛ چۈنكى ئۇ 37-بابتا دەل بۇ سۆزلەر بىلەن خۇدانىڭ ئۆزىنى تەسۋىرلەيدۇ.

316 ئېلىخۇنىڭ بۇ بىرىنچى جۈملىسىنى ئالاھىدە ئەھمىيەتلىك دەپ قارىغىنىمىز بىلەن ئۇ يەنىلا ئۇنىڭ 35-باب 7-ئايەتتىكى بايانىغا سەل زىت كېلىدۇ.

317 ئېلىخۇ ئەسلىدە «مەن سىلەرنىڭ (ئۈچ دوستىنىڭ) گەپلىرىڭلار بويىچە ئۇنىڭغا جاۋاب بەرمەيمەن» دېگىنى بىلەن، ئۇ يەنىلا بۇ ئايەتتە ئۇلارنىڭ ئاددىي خۇلاسىلىرىگە قايتىپ كەلدى.

12 بىراق ئۇلار قۇلاق سالمىسا، قىلىچلىنىپ دۇنيادىن كېتىدۇ،
بىلىمسىز هالدا نەپەستىن توختاپ قالىدۇ.
13 بىراق كۆڭلىگە ئىپلاسلىقنى پۈككەنلەر يەنىلا ئاداۋەت ساقلايدۇ؛
ئۇ ئۇلارغا ئاسارەت چۈشۈرگەندىمۇ ئۇلار يەنىلا تىلاۋەت قىلمايدۇ.
14 ئۇلار ياش تۇرۇپلا جان ئۈزىدۇ،
ئۇلارنىڭ هاياتى بەچچىۋازلار[318] ئارىسىدا تۈگەيدۇ.
15 بىراق ئۇ ئازاب تارتقۇچىلارنى ئازابلاردىن بولغان تەربىيە ئارقىلىق قۇتقۇزىدۇ،
ئۇ ئۇلار خار بولغان ۋاقتىدا ئۇلارنىڭ قۇلىقىنى ئاچىدۇ.
16 ئۇ شۇنداق قىلىپ سېنىمۇ ئازارنىڭ ئاغزىدىن قىستاڭچىلىقى يوق كەڭ
بىر يەرگە جەلىپ قىلغان بولاتتى؛
ئۇنداقتا داستىخىنىڭ مايغا تولدۇرۇلغان بولاتتى.[319]
17 بىراق سەن هازىر يامانلارغا قارىتىلغان تېگىشلىك جازالارغا
تولدۇرۇلغانسەن؛
شۇڭا خۇدانىڭ هۆكۈمى هەم ئادالىتى سېنى تۇتۇۋالدى[320].
18 غەزىپىڭنىڭ قايناپ كېتىشىنىڭ سېنى مازاققا باشلاپ قويۇشىدىن
هوشيار بول؛
ئۇنداقتا هەتتا زور كاپالەتمۇ سېنى قۇتقۇزالمايدۇ.
19 ياكى بايلىقلىرىڭ،
ياكى كۈچۈڭنىڭ زور تىرىشىشلىرى،
ئۆزۈڭنى ئازاب-ئوقۇبەتتىن نېرى قىلالامدۇ؟

---

318 «بەچچىۋازلار» ــ ئىبرانىي تىلىدا بۇ سۆز «هەزىلەك ئەر پاهىشە»نى كۆرسىتىدۇ.

319 ئېلىخۇنىڭ 8-15-ئايەتتىكى بەرگەن تەلىمى شۇكى، نۇرغۇن ئازاب-ئوقۇبەتلەر ئەملىيەتتە جازالاش ئەمەس، بەلكى خۇدانىڭ تەربىيىسى بولىدۇ. شۈبهىسىزكى، بۇ تەلىمنىڭ ئەهمىيىتى بار. بىراق ئۇ يەنىلا ئايۇپنىڭ ئاساسىي ئەهۋالىنى چۈشەنمەيدۇ. ئۇ تۆۋەندە (17-ئايەتتە) يەنىلا ئايۇپنى خاتا ئەيىبلەيدۇ.

320 17-21-ئايەتلەرنىڭ باشقا خىل تەرجىمىلىرى ئۇچرىشى مۇمكىن. ئەسلى تېكىستنى چۈشىنىش سەل تەس.

20 كېچىگە ئۈمىد باغلىما،[321]
چۈنكى ئۇ چاغدا خەلق ئۆز ئورنىدىن يوقىلىپ كېتىدۇ.
21 ھۇشيار بول، ئەسكىلىككە بۇرۇلۇپ كەتمە؛
چۈنكى سەن قەبىھلىكنى دەردكە سەۋر بولۇشنىڭ ئورنىدا تاللىغانسەن.
22 مانا، تەڭرى كۈچ-قۇدرىتى تۈپەيلىدىن ئۈستۈندۇر؛
ئۇنىڭدەك ئۆگەتكۈچى بارمۇ؟[322]
23 كىم ئۇنىڭغا ماڭىدىغان يولنى بېكىتىپ بەرگەندى؟
ۋە ياكى ئۇنىڭغا: «يامان قىلدىڭ؟» دېيىشكە پېتىنالايدۇ؟
24 ئىنسانلار تەبرىكلەيدىغان خۇدانىڭ ئەمەللىرىنى ئۇلۇغلاشنى ئۇنتۇما!
25 ھەممە ئادەم ئۇلارنى كۆرگەندۇر؛
ئىنسان بالىلىرى يىراقتىن ئۇلارغا قاراپ تۇرىدۇ».

خۇدانىڭ كارامەت ئەمەللىرى — ئۇنىڭ زور ھەيۋىسى دەھشەتلىك قارا قۇيۇندا ئايان بولىدۇ

26 « ــ بەرھەق، تەڭرى ئۇلۇغدۇر، بىز ئۇنى چۈشىنەلمەيمىز،
ئۇنىڭ يىللىرىنىڭ سانىنى تەكشۈرۈپ ئېنىقلىغىلى بولمايدۇ.
27 چۈنكى ئۇ سۇنى تامچىلاردىن شۈمۈرۈپ چىقىرىدۇ؛
ئۇلار پارغا ئايلىنىپ ئاندىن يامغۇر بولۇپ ياغىدۇ.
28 شۇنداق قىلىپ ئاسمانلار يامغۇرلارنى قۇيۇپ بېرىپ،
ئىنسان بالىلىرى ئۈستىگە مولچىلىق ياغدۇرىدۇ.
29 بىراق كىم بۇلۇتلارنىڭ توقۇلۇشىنى،
ئۇنىڭ ساماۋى چېدىرىنىڭ گۈمبۈر-گۈمبۈر قىلىدىغانلىقىنى چۈشىنەلىسۇن؟

---

321 «كېچىگە ئۈمىد باغلىما» — بۇ تولىمۇ سەلبىي مەنىدە ئىشلىتىلگەن. بەلكىم ئېلىخۇ: ئايۇپ باشقىلار ئۆزىنى كۆرمەيدىغان، ئۆزى يامان ئىشلارنى قىلالايدىغان ۋاقىتنى ئۈمىد بىلەن كۈتمەكتە، دېمەكچى بولۇشى مۇمكىن.

322 ئېلىخۇنىڭ تەلىمدىكى ئىنتايىن ياخشى نۇقتا شۇكى، خۇدانىڭ «ئۆگەتكۈچى»دۇر، ئۇ دەل ئۆزىنىڭ روھى ئارقىلىق ئىنسانغا يوليورۇق بېرىدۇ.

30 مانا، ئۇ چاقمىقى بىلەن ئەتراپىنى يورۇق قىلىدۇ،
ھەتتا دېڭىز تەكتىنىمۇ يورۇق قىلىدۇ.[323]
31 ئۇ بۇلار ئارقىلىق خەلقلەر ئۈستىدىن ھۆكۈم چىقىرىدۇ؛
ھەم ئۇلار ئارقىلىقمۇ مول ئاشلىق بېرىدۇ.
32 ئۇ قوللىرىنى چاقماق بىلەن تولدۇرىدۇ،
ئۇنىڭغا ئۇرىدىغان نىشاننى بۇيرۇيدۇ.
33 خۇدانىڭ گۈلدۈرمامىسى ئۇنىڭ كېلىدىغانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ؛
ھەتتا كاللىلارمۇ سېزىپ، ئۇنى ئېلان قىلىدۇ.[324]

ئېلىخۇنىڭ تۆتىنچى بايانىنىڭ داۋامى — خۇدانىڭ كارامەت ئەمەللىرىنى كۆرسەتكەنلىرىنى ئايان قىلىش قارا قۇيۇننىڭ يېقىنلىشىشى

37 1 شۇنداق، يۈرىكىممۇ بۇنى ئاڭلاپ تەۋرىنىپ كېتىۋاتىدۇ،
يۈرىكىم قېپىدىن چىقىپ كېتەي، دېدى.
2 مانا ئاڭلىغىنا! ئۇنىڭ ھۆركىرىگەن ئاۋازىنى،
ئۇنىڭ ئاغزىدىن چىقىۋاتقان گۈلدۈرماما ئاۋازىنى[325] ئاڭلا!
3 ئۇ ئاۋازىنى ئاسمان ئاستىدىكى پۈتكۈل يەرگە،
چاقمىقىنى يەرنىڭ قەرىگىچە يەتكۈزىدۇ.
4 چاقماقتىن كېيىن بىر ئاۋاز ھۆركىرەيدۇ؛
ئۆز ھەيۋىتىنىڭ ئاۋازى بىلەن ئۇ گۈلدۈرلەيدۇ،
ئاۋازى ئاڭلىنىشى بىلەنلا ھېچ ئايانماي چاقماقلىرىنىمۇ قويۇۋېتىدۇ.

---

323 چاقماق دېڭىزنىڭ چوڭقۇر يەرلىرىگە تېشىپ يېتىدۇ.

324 ئايۇپ 28-بابتا بوران-چاپقۇن دېگەن سۆزنى تىلغا ئالغان. بۇنىڭ بىر سەۋەبى بىر بوران-چاپقۇننىڭ ھەقىقەتەن ئۇلارغا يېقىنلىشىۋاتقانلىقىنى ئاڭلىغىنى بولۇشى مۇمكىن. ئەمدى ئېلىخۇنىڭ بوران-چاپقۇننى تەپسىلىي تەسۋىرلىشىنىڭ سەۋەبى ھازىرىنىڭ ئۆزىدە بوران (ئەمەلىيەتتە قارا قۇيۇن)نىڭ ئۇلارنىڭ بېشىغا چۈشۈۋاتقىنىنى كۆرسەتكەن بولۇشى مۇمكىن. 38:1نى كۆرۈڭ.

325 ئىبرانىي تىلىدا «چىقىۋاتقان غۇرقىراشلىرى» ياكى «چىقىۋاتقان گۇرگىرەشلىرى».

5 تەڭرى ئاۋازى بىلەن كارامەت گۈلدۈرلەيدۇ،
بىز چۈشىنەلمەيدىغان نۇرغۇن قالتىس ئىشلارنى قىلىدۇ.
6 چۈنكى ئۇ قارغا: «يەرگە ياغ!»،
ھەم ھۆل-يېغىنغا: «كۈچلۈك يامغۇر بول!» دەيدۇ.
7 ئۇ بارلىق ئىنساننى ئۆزىنىڭ ياراتقانلىقىنى بىلسۇن دەپ،
ھەممە ئادەمنىڭ قولىنى بۇلار بىلەن توسۇپ قويىدۇ؛[326]
8 ياۋايى ھايۋانلار ئۆز ئۇۋىسىغا كىرىپ كېتىدۇ،
ئۆز قونالغۇسىدا تۇرغۇزۇلىدۇ.
9 بوران-چاپقۇن كۆيىقاپتىن كېلىدۇ،
ھەم سوغۇق-زىمىستان تاراتقۇچى شاماللاردىن كېلىدۇ.[327]
10 تەڭرىنىڭ نەپىسى بىلەن مۇز ھاسىل بولىدۇ؛
بىپايان سۇلار قېتىپ قالىدۇ.
11 ئۇ يەنە قويۇق بۇلۇتلارغا مول نەملىك يۈكلەيدۇ،
ئۇ چاقماق كۆتۈرىدىغان بۇلۇتنى كەڭ يېيىپ قويىدۇ.
12 ئۇلار پۈتكۈل يەر-زېمىن يۈزىدە ئۇ بۇيرۇغان ئىشنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن،
ئۇنىڭ يوليورۇقلىرى بىلەن ھەرياققا بۇرۇلىدۇ.
13 ياكى تەربىيە تايىقى بولۇشى ئۈچۈن، ياكى ئۆز دۇنياسى ئۈچۈن[328]،

---

326 «ئۇ ھەممە ئادەمنىڭ قولىنى بۇلار بىلەن توسۇپ قويىدۇ» ــ قار ياكى قاتتىق يامغۇر ياغسا، ئادەملەر خىزمەت قىلىشقا سىرتقا چىقالمايدۇ، ياۋايى ھايۋانلارمۇ چىقالمايدۇ. بىز بۇ ئادەتتىن ساۋاق ئېلىشىمىز كېرەك. بىز «ھەممىگە قادىر» ئەمەسمىز، قولىمىز ھەم بىلىمىمىز چەكلىك، خۇدانىڭ زور كۈچ-قۇدرىتى ئالدىدا كەمتەرلەشكىنىمىز تۈزۈك.

327 «تاراتقۇچى شامالار» دېگەن سۆز بەلكىم مەلۇم بىر شامالنىڭ مەخسۇس ئاتالغۇسى بولۇشى كېرەك. باشقا بىر خىل تەرجىمىسى «سوغۇق-زىمىستان شىمالدىن كېلىدۇ».

328 ئېلىخۇنىڭ بۇ ئىبارىسى سەل سىرلىق. ياغدىغان يامغۇرنىڭ «تەربىيە تايىقى بولۇشى ئۈچۈن» ياكى «ئۆز رەھىمدىللىقىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن» دېگەنىنىڭ مەنىلىرى ئېنىق، بىراق «ئۆز دۇنياسى ئۈچۈن» نېمىنى كۆرسىتىدۇ؟ خۇدانىڭ مەقسەتلىرى ئاۋۋالقى بىرىنچىسى ھەم ئىككىنچىسىدە ئىنسانلارغا مەركەزلەشكەن بولۇپ، خۇدانىڭ «ئۆز دۇنياسى ئۈچۈن» دېگەن مەقسىتىنى ئۇنىڭ ئۆز دۇنياسىدىن ھۇزۇر ئېلىشى ئۈچۈن دېسەك بولامدۇ-بولمامدۇ؟ خۇدانىڭ ھەربىر قىلىدىغان ئىشى ئىنسانلار ئۈچۈنلا بولۇشى كېرەكمۇ؟ ــ كېيىنكى بابلاردا خۇدانىڭ ئىنسانلار بىلەن بىۋاسىتە مۇناسىۋىتى يوق بىرقانچە ئىشلىرى تىلغا ئېلىنىدۇ. مۇنداق ئىشلارنىڭ ئالاھىدىلىكى توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە ئازراق سۆزلەيمىز.

ياكى ئۆز رەھمەدىللىكىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن ئۇ بۇلۇتلىرىنى كەلتۈرىدۇ.

14 ئى ئايۇپ، بۇنى ئاڭلاپ قوي،
تەڭرىنىڭ كارامەت ئەمەللىرىنى تونۇپ يېتىپ شۈك تۇر.[329]

15 تەڭرىنىڭ بۇلۇتلارنى قانداق سەپتە تۇرغۇزغانلىقىنى بىلەمسەن؟
ئۇنىڭ بۇلۇتىنىڭ چاقمىقىنى قانداق چاقتۇرىدىغانلىقىنىمۇ بىلەمسەن؟

16 بۇلۇتلارنىڭ قانداق قىلىپ بوشلۇقتا مۇئەللەق تۇرىدىغانلىقىنى،
بىلىمى مۇكەممەل بولغۇچىنىڭ كارامەتلىرىنى بىلەمسەن؟

17 ھەي، ئۇنىڭ قانداق قىلىپ يەر-زېمىننى جەنۇبىدىكى شامال بىلەن تىنچلاندۇرۇپ،
سېنىڭ كىيىم-كېچەكلىرىڭنىڭ ئۇتتەك ئىسسىتقىنىنى بىلەمسەن؟[330]

18 سەن ئۇنىڭغا ھەمراھ بولۇپ ئاسماننى خۇددى قۇيۇپ چىقارغان ئەينەكتەك،
مۇستەھكەم قىلىپ يايغانمىدىڭ؟!

19 ئۇنىڭغا نېمىنى دېيىشىمىز كېرەكلىكىنى بىزگە ئۆگىتىپ قويغىن!
قاراڭغۇلۇقىمىز تۈپەيلىدىن بىز دەۋايىمىزنى جايىدا سەپكە قويالمايمىز.

20 ئۇنىڭغا «مېنىڭ ساڭا گېپىم بار» دېيىش ياخشىمۇ؟
ئۇنداق دېگۈچى ئادەم يۇتۇلماي قالمايدۇ!

23-21 ئەمدى شاماللار كېلىپ بۇلۇتلارنى تارقىتىۋېتىدۇ،
بىراق بۇلۇتلار ئارىسىدىكى قۇياش نۇرىغا ئادەملەر بىۋاستە قاراپ تۇرالمايدۇ.[331]
قۇياشنىڭ ئالتۇن رەڭگى شىمال تەرەپتىنمۇ پەيدا بولىدۇ؛

---

329 بەلكىم ئۇ ئايۇپنى ئۇلارنىڭ ئۈستىدىكى بوران-چاپقۇننىڭ كارامەتلىرىنى بايقاشقا ئۈندەيدۇ.

330 ئېلىخۇ بەلكىم يەنىلا ئادەملەرنىڭ دۇنيادىكى نۇرغۇن ئىشلارنى، جۈملىدىن ھاۋانى باشقۇرالمايدىغانلىقىنى، خۇدانىڭ ئادەملەرنىڭ ھەرىكەتلىرىنى ھاۋا ئارقىلىق (بۇ قېتىم ئىسسىق شامال بىلەن) چەكلىگەنلىكىنى تەكىتلىمەكچى.

331 ئېلىخۇنىڭ بۇ سۆزىمۇ سىرلىق. تەرجىمە قىلىش تەس بولغىنى بىلەن، شەرھىمىزچە ئۇ ئايۇپنىڭ ئەھۋالىنى ھازىرقى بۇ بۇلۇتلۇق، تۇتۇق (بوران-چاپقۇنلۇق) كۈنگە ئوخشاتماقچى بولسا كېرەك. خۇدا بۇلۇتلارنى تارقىتىپ تۇيۇقسىز كۆرۈنسە، ئايۇپ قۇياشقا بىۋاستە قارىيالمىغانغا ئوخشاش ئۇنىڭغىمۇ قارىيالمايتتى، دېمەكچى. بىراق خۇدانىڭ ھەيۋىتى، كۆركەملىكى ھەممە تەرەپتىن، ھەتتا شىمال تەرىپىدىن پەيدا بولىدۇ، دەيدۇ. ئېلىخۇنىڭ بايانىنىڭ باشقا خىل مەنىلىرىمۇ بار بولۇشى مۇمكىن.

تەڭرىنىڭ ھۇزۇرىدا دەھشەتلىك ھەيۋەت باردۇر.
ھەممىگە قادىرنى بولسا، بىز ئۇنى مۆلچەرلىيەلمەيمىز؛
قۇدرىتى قالتىستۇر، ئۇنىڭ ئادالىتى ئۇلۇغ، ھەققانىيلىقى چوڭقۇر،
شۇڭا ئۇ ئادەملەرگە زۇلۇم قىلمايدۇ.
24 شۇڭا ئادەملەر ئۇنىڭدىن قورقىدۇ؛
كۆڭلىدە ئۆزىنى دانا چاغلايدىغانلارغا ئۇ ھېچ ئېتىبار قىلمايدۇ».(332)

پەرۋەردىگارنىڭ ئۆزى ئايۇپقا جاۋاب بېرىدۇ — ئايۇپنىڭ سوئاللىرىنىڭ يەشمىسى

38

1 ئاندىن پەرۋەردىگار قارا قۇيۇن ئىچىدىن ئايۇپقا جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېدى: —
2 «نەسىھەتنى تۇتۇرۇقسىز سۆزلەر بىلەن خىرەلەشتۈرگەن زادى كىم؟(333)
3 ئەركەكتەك بېلىڭنى چىڭ باغلا؛(334)
شۇندا مەن سەندىن سوراي،
ئاندىن سەن مېنى خەۋەردار قىل!

332 باشقا ئىككى خىل تەرجىمىسمۇ بار: — «شۇڭا ئادەملەر ئۇنىڭدىن قورقىدۇ؛ ئۇ كۆڭلىدە دانالىق بارلارغا ئېتىۋار قىلامدۇ؟» ۋە ياكى «ئادەملەر، ئۇنىڭدىن قورقۇڭلار! شۈبھىسىزكى كۆڭلىدە دانالىق بارلار ئۇنىڭدىن ئەيمىنىدۇ!».

333 پەرۋەردىگارنىڭ بۇ سوئالى كىمنى كۆرسىتىدۇ؟ كېيىنكى 42-بابتا ئايۇپمۇ سوئالغا جاۋابەن: «نەسىھەتنى تۇتۇرۇقسىز سۆزلەر بىلەن خىرەلەشتۈرگەن كىم؟ شۇنىڭ بىلەن مەن چۈشەنمىگەنلىرىمنى دەپ سالدىم، ئادەمنىڭ ئەقلى يەتمەيدىغان تىلسىمات ئىشلارنى ئېيتىپ تاشلىدىم» دەپ جاۋابكارلىقنى ئۆزىگە ئالىدۇ. ئايۇپ ئۆزى شۇنداق دېگىنى بىلەن، خۇدا بۇ سۆزنى قىلغاندا ئاخىرقى قېتىمقى سۆزلىگۈچى ئېلىخۇ ئىدى. كۆرگىنىمىزدەك ئۇنىڭ بەزى گەپلىرى دەل جايىدا ئېيتىلغان، ھەتتا بىشارەت بولغىنى بىلەن، ئۇنىڭمۇ سۆزىدە خاتالىق ئاز ئەمەس. دوستلارنىڭ سۆزلىرىدىمۇ خاتالىق كۆپ ئىدى. شۇڭا بىز خۇدانىڭ بۇ سۆزى ئايۇپ، ئېلىخۇ ۋە ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستىدىن ئىبارەت بەشەيلەننى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، دەپ قارايمىز.

334 «ھەققىي ئەركەك» ياكى «ھەققىي ئوغۇل بالا» دېگەننىڭ نېمە ئىكەنلىكى خۇدا ئالدىدا تۇرغاندىلا ئاندىن بىلىنىدۇ. خۇدانىڭ ئالدىدا تۇرۇپ ئۇنىڭغا جاۋاب بېرەلمەيدىغان، ئۆزىنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ئۆز زىممىسىگە ئېلىشتىن باش تارتقان كىشى ئەركەك ئەمەستۇر.

4 مەن يەر-زېمىننى ئاپىرىدە قىلغىنىمدا، سەن زادى نەدە ئىدىڭ؟
بۇلارنى چۈشەنگەن بولساڭ، بايان قىلغىن.
5 كىم يەر-زېمىننىڭ ئۆلچىمىنى بېكىتكەن؟
— سەن بۇنى بىلمەمسەن؟
كىم ئۇنىڭ ئۈستىگە تانا تارتىپ ئۆلچىگەن؟
7-6 تاڭ سەھەردىكى يۇلتۇزلار بىللە كۈي ئېيتىشقان ۋاقىتتا،
خۇدانىڭ ئوغۇللىرى خۇشاللىقتىن تەنتەنە قىلىشقان ۋاقىتتا،(335)
يەر-زېمىننىڭ ئۇللىرى نەگە پاتۇرۇلغان؟
كىم ئۇنىڭ بۇرجەك تېشىنى سالغان؟
8 بالىياتقۇدىن چىققاندەك، دېڭىز سۈيى بۆسۈپ چىققاندا،
كىم ئۇنى دەرۋازىلار ئىچىگە بەند قىلغان؟
9 مەن بۇلۇتنى دېڭىزنىڭ كىيىمى قىلغاندا،
ۋە قاپ-قاراڭغۇنى ئۇنىڭ زاكىسى قىلغاندا،
10 مەن ئۇنىڭ ئۈچۈن پاسىل كەسكەن ۋاقىتتا،
ئۇنى چەكلەپ بالداقلارنى ھەم دەرۋازىلارنى سالغاندا،
11 يەنى ئۇنىڭغا: «مۇشۇ يەرگىچە بارىسەن، پاسىلدىن ئۆتمە،
سېنىڭ تەكەببۇر دولقۇنلىرىڭ مۇشۇ يەردە توختىسۇن»(336) دېگەندە، سەن نەدە ئىدىڭ؟
12 سەن تۇغۇلغاندىن بېرى سەھەرنى «چىق» دەپ بۇيرۇپ باققانمۇسەن؟

335 «خۇدانىڭ ئوغۇللىرى» 1-بابتىكى ئىزاھاتىمىزدەك، بەلكىم مۇقەددەس پەرىشتىلەرنى كۆرسىتىدۇ. «تاڭ سەھەردىكى يۇلتۇزلار» بولسا بىزنىڭچە ئوخشاشلا پەرىشتىلەرنى كۆرسىتىدۇ. پەرىشتىلەرنىڭ يۇلتۇزلار بىلەن زىچ مۇناسىۋىتى باردۇر.

336 «سېنىڭ تەكەببۇر دولقۇنلىرىڭ مۇشۇ يەردە توختىسۇن». دېڭىز-ئوكيانلار ھەم يەر-زېمىننىڭ ئارىلىقىدىكى تەڭپۇڭلۇق ئەمەلىيەتتە ناھايىتى نازۇك بىر ئىش. يەر يۈزىنىڭ ئۈچتىن ئىككىسى دېڭىز. گېئولوگىيە ئىلمى دۇنيايمىزنىڭ ئىلگىرى پۈتۈنلەي دېڭىز ئاستىدا ياتقانلىقىنى ئىسپاتلايدۇ. تەۋراتتىكى «يارىتىلىش» دېگەن قىسمىدا خۇدانىڭ يەر-زېمىننى دېڭىزدىن ئېگىزلىتىشى ھەم دېڭىزدىن ئايرىۋېتىشى خاتىرىلەنگەن. نۇھ پەيغەمبەر دەۋرىدىكى كەلكۈندىن كېيىن خۇدا دۇنيانى ئاخىرەتكىچە ئىككىنچى قېتىم ئاشۇنداق دۇنياۋى كەلكۈن بىلەن چۆمۈلدۈرمەيمەن، دەپ ئىنسانىيەتكە ۋەدە بەرگەن.

سەن تاڭ سەھەرگە ئۆزى چىقىدىغان جايىنى كۆرسەتكەنمۇسەن؟
13 سەن شۇنداق قىلىپ سەھەرگە يەر يۈزىنىڭ قەرىنىمۇ يورۇتقۇزۇپ ھۆكۈم سۈرگۈزۈپ[337]،
شۇنداقلا رەزىللەرنى تىترىتىپ يەر-زېمىندىن قوغلاتقۇزغانمۇسەن؟[338]
14 شۇنىڭ بىلەن يەر-زېمىن سىغىز لايغا بېسىلغان مۆھۈر ئىزلىرىدەك ئۆزگەرتىلىدۇ؛
كىيگەن كىيىمدەك ھەممە ئېنىق بولىدۇ؛[339]
15 ھەم شۇنىڭ بىلەن رەزىللەرنىڭ «نۇر»ى ئۇلاردىن ئېلىپ كېتىلىدۇ؛
كۆتۈرۈلگەن بىلەكلەر سۇندۇرۇلىدۇ[340].
16 دېڭىزدىكى بۇلاقلارغا سەپەر قىلىپ يەتكەنمۇسەن؟
ئوكيانلارنىڭ قەرىدە مېڭىپ باققانمۇسەن؟
17 ئۆلۈمنىڭ دەرۋازىلىرى ساڭا ئاشكارىلانغانمۇ؟
ئۆلۈم سايىسىنىڭ دەرۋازىلىرىنى كۆرگەنمۇسەن؟
18 ئەقلىڭ يەر-زېمىنىنىڭ چوڭلۇقىغا يەتكەنمۇ؟
ھەممىسىنى بىلگەن بولساڭ ئېنىق بايان قىل!
19 نۇر تۇرۇشلۇق جايغا بارىدىغان يول نەدە؟
قاراڭغۇلۇقنىڭ بولسا، ئەسلىي ئورنى نەدە؟

---

337 ئىبرانىي تىلىدا «تۇتقۇزۇپ».

338 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «... سەن شۇنداق قىلىپ، سەھەر نۇرىغا يەر يۈزىنىڭ بۇرجەكلىرىنى تۇتقۇزۇپ، رەزىللەرنى زېمىندىن سىلكىپ تاشلاتقۇزىۋەتكەنمۇسەن؟» (بۇ خىل تەرجىمە توغرا بولسا، يەر-زېمىن يوتقانغا ئوخشىتىلىدۇ؛ نۇرنىڭ كېلىشى خۇددى يوتقاننى سىلكىگەندەك، رەزىللەرنى قوغدايدىغان قاراڭغۇلۇقنى يوقىتىدۇ).

339 «شۇنىڭ بىلەن يەر-زېمىن سىغىز لايغا بېسىلغان مۆھۈر ئىزلىرىدەك ئۆزگەرتىلىدۇ» ــ كېچىدە ھەربىر نەرسىنىڭ شەكلى ئېنىق كۆرۈنمەيدۇ، ئەلۋەتتە. قۇياش نۇرى ئاستىدا ھەر يەرنىڭ شەكلى ئوچۇق كۆرۈنىدۇ.

340 دېمەك، رەزىللەر ئۈچۈن قاراڭغۇلۇق ئۇلارنىڭ «نۇر»ى، «كۈندۈز»ى، يەنى «خىزمەت قىلىش» ۋاقتى بولىدۇ. تاڭ سەھەر كېلىشى بىلەن ئۇلارنىڭ «نۇرى» ئېلىپ كېتىلىدۇ، شۇڭلاشقا ئۇلار يامان ئىشلارنى قىلالمايدۇ، بەلكى جازالاشقا ئۇچرايدۇ. بۇ سۆز يەنە قىيامەت كۈنىنىڭ نۇرىنىڭ كېلىشى بىلەن، ھازىرقى گۇناھلىق دۇنيانىڭ قاراڭغۇلۇقىنى بۇزۇپ تاشلايدىغانلىقىنىمۇ كۆرسەتكەن بىر بېشارەت بولسا كېرەك.

20 سەن بۇنى بىلىپ ئۇلارنى ئۆز چېگراسىغا ئاپىرالامسەن؟
ئۇلارنىڭ ئۆيىگە ماڭىدىغان يوللارنى بىلىپ يېتەلەمسەن؟
21 ھەئە، راست، سەن بىلىسەن، چۈنكى سەن ئۇلارنىڭ چاغلىرىدىن
ئىلگىرى تۇغۇلغانسەن،
كۈنلىرىڭنىڭ سانى دەرھەقىقەت كۆپتىن كۆپتۇر!
22 قار قاچىلانغان خەزىنىلەرگە كىرىپ كۆردۈڭمۇ؟
مۆلدۈر ئامبارلىرىنىمۇ كۆرۈپ باقتىڭمۇ؟
23 بۇلارنى ئازاب-ئوقۇبەتلىك زامانغا قالدۇردۇم،
جەڭ ۋە ئۇرۇش كۈنى ئۈچۈن تەييارلاپ قويدۇم.[341]
24 چاقماق دېگەن قانداق يول بىلەن يېرىلىدۇ؟
شەرق شامىلى يەر يۈزىدە قانداق يول بىلەن تارقىتىلىدۇ؟
25 يامغۇر كەلكۈنىنىڭ چۈشىدىغان قانىلىنى چېپىپ تەييارلىغان كىمدۇ؟[342]
گۈلدۈرماممىنىڭ چاقمىقى ئۈچۈن يول تەييارلىغان كىمدۇ؟
26 شۇنداق قىلىپ يامغۇر ھېچ ئادەم يوق بولغان يەر يۈزىگە،
ھېچ ئادەمزاتسىز دەشت-باياۋانغا ياغدۇرۇلامدۇ؟
27 شۇنىڭ بىلەن چۆللەشكەن، قۇرغاق تۇپراقلار قاندۇرۇلىدۇ،
ئوت-چۆپ بىخ ئۈرۈپ كۆكلەپ چىقامدۇ؟[343]

341 22- ھەم 23-ئايەتتە خۇدانىڭ قار ۋە مۆلدۈرنى ئادەملەرنىڭ رەزىللىكىنى چەكلەشكە ۋە ياكى ئىنسانغا تەربىيە بېرىشكە قورال سۈپىتىدە ئىشلىتىدىغانلىقى كۆرستىلىدۇ.

342 «يامغۇر كەلكۈنىنىڭ چۈشىدىغان قانىلى» ــ يامغۇرنىڭ يەر يۈزىنىڭ مەلۇم بىر يېرىگە چۈشىدىغانلىقىنى، باشقا بىر يېرىگە چۈشمەيدىغانلىقىنى خۇدا ئاۋۋال ئالاھىدە بېكىتكەنلىكىنى كۆرستىدۇ.

343 «يامغۇر ...ھەتتا ئادەمزاتسىز دەشت-باياۋانغا ياغدۇرۇلىدۇ». خۇدانىڭ قىلىدىغان نۇرغۇن ئىشلىرىنىڭ كۆرۈنۈشتە ئادەملەر بىلەن مۇناسىۋىتى يوقتەك قىلىدۇ ھەم ئادەمنىڭ كۆزىگە كۆرۈنمەيدۇ. ھازىرقىتەبىئىي پەنلەرگە ئاساسەن بىلىمىزكى، ئەسلىدە كېرەكسىز دەپ قارالغان ھايۋانلار ھەم ئۆسۈملۈكلەر تەبىئەتنىڭ تەڭپۇڭلۇقىنى ئاسراشقا تولىمۇ كېرەك. دۇنيادىكى بەزى كىچىككىنە ئىشلارتەبىئىي مۇھىت تەڭپۇڭلۇقىغا چوڭ تەسىر يەتكۈزىدۇ. بۇنىڭدىن سىرت، خۇدا ئايۇپقا: «مەن ئادەمزاتسىز دەشت-باياۋاندا ئۆسكەن گۈل-گىياھلارنىڭ گۈزەللىكىدىن (مەيلى ساڭا ھېچ ئەھمىيەتسىز بولسىمۇ) ھوزۇر ئالغۇم بولسا، سېنىڭ نېمە كارىڭ؟ ۋە مەن ئەگەر سەن كۆرەلمەيدىغان ھەم مەقسىتىمنى چۈشەنمەيدىغان شۇنچە كۆپ ئىشلارنى قىلسام،

28 يامغۇرنىڭ ئاتىسى بارمۇ؟
شەبنەمنى كىم تۇغقاندۇ؟
29 مۇز بولسا كىمنىڭ بالىياتقۇسىدىن چىقىدۇ؟
ئاسماندىكى ئاق قىراۋنى بولسا كىم دۇنياغا كەلتۈرىدۇ؟
30 شۇ چاغدا سۇ قېتىپ تاشتەك بولىدۇ،
چوڭقۇر دېڭىزلارنىڭ يۈزى قېتىپ تۇتاشتۇرۇلىدۇ.
31 «قەلب يۇلتۇزلار تopى»نىڭ باغلىمىنى[344] باغلىيالامسەن؟
ئورىئوننىڭ رىشتىلىرىنى بوشىتالامسەن؟
32 «ئون ئىككى زودىئاك يۇلتۇز تۈركۈملىرى»نى ئۆز پەسلىدە ئېلىپ چىقىرالامسەن؟
«چوڭ ئېيىق تۈركۈمى»نى[345] كۈچۈكلىرى بىلەن يېتەكلىيەلەمسەن؟

33 ئاسماننىڭ قانۇنىيەتلىرىنى بىلىپ يەتكەنمۇسەن؟
ئاسماننىڭ يەر ئۈستىگە سۈرىدىغان ھۆكۈملىرىنى سەن بەلگىلەپ قويغانمۇ؟
34 سەن ئاۋازىڭنى كۆتۈرۈپ بۇلۇتلارغىچە يەتكۈزۈپ،
يامغۇر ياغدۇرۇپ ئۆزۈڭنى قىيان-تاشقىنلارغا باستۇرالامسەن؟
35 سەن چاقماقلارنى بۇيرۇپ ئۆز يولىغا ماڭدۇرالامسەن؟
شۇنىڭ بىلەن ئۇلار: «مانا بىز!» دەپ ساڭا جاۋاب بېرەمدۇ؟
36 ئادەمنىڭ ئىچ-باغرىغا دانالىق بېغىشلاپ كىرگۈزگەن كىمدۇ؟
ئەقىلگە چۈشىنىش قابىلىيىتىنى بەرگەن كىمدۇ؟
37 بۇلۇتلارنى دانالىق بىلەن سانىغان كىم؟

ئۆزۈڭنىڭ ئىشلىرىدا قىلغانلىرىمنى چۈشەنمىگەن بولساڭمۇ، سېنىڭ باشقا ئىشلىرىڭدا كۆرسەتكەن مۇھەببىتىمگە قاراپ ماڭا تايىنىپ ئىشەنسەڭ بولمامدۇ؟ ئەگەر بۇ ئىشلار پەقەت ئۆزۈمنىڭلا رازىلىقىم ئۈچۈن بولسا سەنمۇ رازى بولامسەن؟» — دېگەندەك بولسا كېرەك.
بىز ئاخىردا بۇ تېمىدا يەنە توختىلىپ ئۆتىمىز.

344 «قەلب يۇلتۇزلار توپى» دېگەن تۈركۈمنىڭ يۇلتۇزلىرىنىڭ دەرۋەقە بىر-بىرىگە باغلىنىپ تۇرۇشىدا سىرلىق بىر كۈچ بار. ئورىئون يۇلتۇز تۈركۈمىدىكى بەزى يۇلتۇزلارنىڭ بىر-بىرىگە باغلىنىدىغان سىرلىق كۈچىمۇ بار.

345 «چوڭ ئېيىق» يۇلتۇز تۈركۈمى «يەتتە قاراقچى» ياكى «يەتتە قوزۇق» دەپمۇ ئاتىلىدۇ.

ئاسمانلاردىكى سۇ تۇلۇملىرىنى تۆكىدىغان كىم؟
38 بۇنىڭ بىلەن توپا-چاڭلارنى قاتۇرۇپ ئۇيۇل قىلدۇرغان،
چالمىلارنى بىر-بىرىگە چاپلاشتۇرغۇزغان زادى كىم؟

هايۋاناتلارنىڭ هاياتلىق سىرلىرى

39 «چىشى شىر ئۈچۈن ئوۋ ئوۋلاپ يۈرەمسەن،
شىر كۈچۈكلىرىنىڭ ئىشتىهاسىنى قاندۇرامسەن؟
40 ئۇلار ئۇۋىلىرىدا زوڭزىيىپ يۈرگەن ۋاقتىدا،
چاتقاللىق ئىچىدە تۇرۇپ تورزاق قويۇپ، سەن ئۇلارغا ئولجا بېرەلەمسەن؟
41 يېمى كەمچىل بولۇپ، ئېزىپ كېتىپ يىراقتا كېتىپ قالغاندا،
باللىرى تەڭرىگە ئىلتىجا قىلىپ نالە-پەرياد كۆتۈرگەندە،
تاغ قاغىلىرى ھەم باللىرى ئۈچۈن يەمنى تەمىنلىگەن كىمدۇ؟

هايۋاناتلارنىڭ هاياتلىق سىرلىرى — داۋامى

39

1 سەن تاغدىكى ياۋا ئۆچكىلەرنىڭ قاچان تۇغىدىغانلىقىنى بىلەمسەن؟
جەرەنلەرنىڭ باللىغانلىقىنى كۆزىتىپ باققانمۇسەن؟
2 ئۇلارنىڭ بوغاز بولغىلى نەچچە ئاي بولغانلىقىنى سانىيالامسەن؟
ئۇلارنىڭ باللايدىغان ۋاقتىدىن خەۋىرىڭ بارمۇ؟
3 ئۇلار قەددىنى پۈكۈپ، يېتىپ باللىرىنى تۇغىدۇ،
ئۇلار ئۆزىدىكى تولغاقنى چىقىرىپ تاشلايدۇ؛
4 ئۇلارنىڭ باللىرى كۈچلىنىپ يېتىلىدۇ،
ئۇلار دالادا ئۆسۈپ، ئانىسىنىڭ يېنىدىن چىقىپ قايتىپ كەلمەيدۇ.[346]
5 ياۋا ئېشەكنى دالاغا قويۇۋېتىپ ئەركىنلىككە چىقارغان كىم؟

---

346 كېيىنكى سۆھبىتىمىزنى كۆرۈڭ.

شاش ئېشەكنىڭ[347] نوختىلىرىنى[348] يېشىۋەتكەن كىم؟
6 چۆل-باياۋاننى ئۇنىڭ ئۆيى قىلغانمەن،
شورلۇقنىمۇ ئۇنىڭ تۇرالغۇسى قىلغانمەن.
7 ئۇ شەھەرنىڭ قىيقاس-سۈرەنلىرىدىن يىراق تۇرۇپ ئۇنى مازاق قىلىدۇ؛
ئۇ ئېشەكچىنىڭ ۋارقىرىشىنىمۇ ئاڭلىمايدۇ.
8 ئۇ تاغلارنى ئۆز يايلىقىم دەپ كېزىدۇ،
شۇ يەردىكى ھەممە گۈل-گىياھنى ئىزدەپ يۈرىدۇ.
9 ياۋا كالا[349] بولسا خىزمىتىڭگە كىرىشكە رازى بولامدۇ؟
سېنىڭ ئوقۇرۇڭنىڭ يېنىدا تۇرۇشقا ئۇنامدۇ؟
10 ياۋا كالىنى تانا بىلەن باغلاپ، تاپقا چۈشۈرەلەمسەن؟!
ئۇ ساڭا ئەگىشىپ جىلغىلاردا مېڭىپ تىرنا تارتامدۇ؟
11 ئۇنىڭ كۈچى زور بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭغا تايىنامسەن؟
ئەمگىكىڭنى ئۇنىڭغا ئامانەت قىلامسەن؟
12 دانلىرىڭنى ئۆيگە كۆتۈرۈپ ئەكىلىشنى ئۇنىڭغا تاپشۇرامسەن؟
«دانلىرىمنى خامىنىمغا يىغىشتۇرىدۇ» دەپ ئۇنىڭغا ئىشىنەمسەن؟

347 «شاش ئېشەك» بەلكىم «ياۋا ئېشەك»نىڭ يەنە بىرخىل ئاتىلىشى بولۇشى مۇمكىن. ئەرەبلەر ئۇنى ياۋايى ھايۋانلار ئارىسىدا قوغلاپ تۇتۇش ئەڭ قىيىن دەپ قارايدۇ.
348 ياكى «ئاسارەتلىرىنى».
349 «ياۋا كالا» ياكى «ئاۋراق». ئەپسۇس، بىز ھازىر بۇ ھايۋانلارنى. 1627-يىلى ئۇلارنىڭ نەسلى قۇرىغان. بۇ ھايۋان ناھايىتى يوغان بولۇپ، كۈچلۈك ئىدى. ئۇنىڭدىن بولغان ھايۋانلاردىن پەقەت پىل ۋە سۇ ئېتىلا بار ئىدى. ئۇنى بويۇنتۇرۇققا چېتىپ ئىشقا سېلىش ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس، ئەلۋەتتە!

تۆگىقۇش

13 تۆگىقۇش قاناتلىرىنى شادلىق بىلەن قاقىدۇ،
بىراق بۇلار لەيلەكنىڭ قانات ئۇچلىرى ھەم پەيلىرىگە يېتەمدۇ؟[350]
14 ئۇ تۇخۇملىرىنى يەرگە تاشلاپ قويىدۇ،
تۇخۇملىرىم تۇپىدا ئىسسىتىلسۇن، دەيدۇ.
15 ئۇلارنىڭ تاسادىپىي دەسسىلىپ يانجىلىدىغانلىقىنى،
دالىدىكى بىرەر ھايۋاننىڭ ئاسانلا ئۇلارنى دەسسەپ-چەيلەيدىغانلىقىنى ئۇنتۇيدۇ.
16 بالىلىرىنى ئۆزىنىڭ ئەمەستەك باغرىنى قاتتىق قىلىدۇ؛
ئۇنىڭ تۇغۇتىنىڭ ئەجرى بىكارغا كېتىدۇ،
بىراق ئۇ پىسەنت قىلمىغاندەك تۇرىدۇ.[351]
17 چۈنكى تەڭرى ئۇنى كەم ئەقىل قىلغان،
ئۇنىڭغا دانالىقنى بەرمىگەن.
18 ھالبۇكى، ئۇ يۈگۈرۈش ئالدىدا مەيدىسىنى يۇقىرىغا كۆتۈرگىنىدە،
ئات ھەم ئاتلىقلارنى كەمسىتىپ مازاق قىلىدۇ.[352]

---

[350] بىزنىڭ تەرجىمىمىز توغرا بولسا ئۇ «تۆگىقۇشنىڭ چىرايلىق قاناتلىرى بولغىنى بىلەن، ئۇ ھېچ ئۇچالمايدۇ، لەيلەك چىرايلىق ئۇچىدۇ» دېگەن مەنىدە (لەيلەك بولسا چوڭ، ئالىچىپار، كۆچلۈك بىر قۇش).
يەنە بىر خىل تەرجىمىسى: «قانات ئۇچلىرى ھەم پەيلىرى مېھرىبانلىقنى بىلدۈرەمدۇ؟»، يەنى «تۆگىقۇشنىڭ قاناتلىرى مېھرىبانلىقنى كۆرسەتمەيدۇ، چۈنكى ئۇ ئۆز تۇخۇملىرىنى يەرگە سالغاندىن كېيىن ئۇلار بىلەن بەزىدە كارى بولمايدۇ» دېگەن مەنىدە بولىدۇ.
تۆگىقۇش توغرۇلۇق كېيىنكى سۆھبىتىمىزنى كۆرۈڭ.

[351] ئەگەر باشقا ھايۋانلار تۆگىقۇشنىڭ ئۇۋىسىنى بايقاپ قالغان بولسا، تۆگىقۇش ئۇلار تۇخۇملىرىمنى يېمىسۇن دەپ، بەزىدە ئۆزى تۇخۇملىرىنى دەسسەپ چېقىۋېتىدۇ.
كېيىنكى سۆھبىتىمىزنىمۇ كۆرۈڭ.

[352] تۆگىقۇش ئىنتايىن تېز يۈگۈرەلەيدۇ، چۆلدە ياكى قۇملۇقتا بولسا ئاتتىن ئىتتىك ماڭالايدۇ. ئۇنى ئوۋلاش ئىنتايىن تەس.

ئات

19 سەن ئاتقا كۈچ بېغىشلىغانمىدىڭ؟
سەن ئۇنىڭ بوينىغا يەلپۈنۈپ تۇرىدىغان يايلىنى كىيگۈزگەنمىدىڭ؟
20 سەن ئۇنى ھەيۋەتلىك پۇرقۇشلىرى بىلەن ئادەمنى قورقۇتىدىغان،
چېكەتكىدەك سەكرەيدىغان قىلالامسەن؟
21 ئۇ ئەشەددىيلىك بىلەن يەر تاتىلاپ-زوخچۇپ،
ئۆز كۈچىدىن شادلىنىپ كېتىدۇ،
قورallıق قوشۇن بىلەن جەڭ قىلىشقا ئاتلىنىدۇ.
22 ئۇ قورقۇنچقا نىسبەتەن كۈلۈپلا قويىدۇ،
ھېچنېمىدىن قورقمايدۇ؛
قىلىچنىڭ بىسىدىن ئۇ يانمايدۇ.
23 ئوقدان، جۇلالىق نەيزە،
گۈرزىمۇ ئۇنىڭ يېنىدا شاراقشىيدۇ،
24 ئۇ يەرنى ئاچچىق ھەم غەزەپ بىلەن يۇتۇۋېتىدۇ،
جەڭ كاناينى بىر ئاڭلاپلا ھاياجانلىنىپ قىن-قىنىغا پاتماي كېتىدۇ.
25 كانايلارنىڭ ئاۋازى بىلەنلا ئۇ: «ئايھاي!» دەيدۇ،
ئۇ جەڭنى يىراقتىن پۇراپ بولىدۇ.
ئۇ سەركەردىلەرنىڭ توۋلاشلىرىنى، جەڭچىلەرنىڭ ۋارقىراشلىرىنى خۇشاللىق بىلەن ئاڭلايدۇ.

سار ۋە بۈركۈت

26 سار سېنىڭ ئەقلىڭ بىلەن ئۇچامدۇ،
قاناتلىرىنى جەنۇبقا قاراپ كېرەمدۇ؟[353]
27 بۈركۈت بۇيرۇقۇڭ بىلەن يۇقىرىغا پەرۋاز قىلىپ كۆتۈرۈلەمدۇ،

353 بۇ ئايەت، بەلكىم، سارنىڭ پەسىللىك كۆچۈشىنى كۆرسىتىدۇ.

ئۆزىسىنى يۇقىرىغا سالامدۇ؟
28 ئۇ قورام تاشنىڭ ئۈستىدە ماكانلىشىدۇ،
ئۇ تاغنىڭ چوققىسىغا قونىدۇ،
تىك قيانىمۇ تۇرالغۇسى قىلىدۇ.
29 شۇ يەردىن ئۇ ئوۋنى پايلاپ بايقىۋالىدۇ،
كۆزلىرى يىراق-يىراقلارنى كۆزىتىدۇ.
30 ئۇنىڭ بالىلىرى قان شورايدۇ؛
ئۆلتۈرۈلگەنلەر نەدە بولسا، ئۇ شۇ يەردە بولىدۇ». [354]

پەرۋەردىگار ئايۇپقا يەنە سۆز قىلىدۇ

40
1 پەرۋەردىگار ئايۇپقا يەنە جاۋابەن: ــ
2 «ھەممىگە قادىر بىلەن دەۋالاشىدىغان كىشى ئۇنىڭغا تەربىيە قىلماقچىمۇ؟
تەڭرىنى ئەيىبلىگۈچى كىشى جاۋاب بەرسۇن! [355]» ــ دېدى.
3 ئايۇپ بولسا پەرۋەردىگارغا جاۋابەن: ــ
4 «مانا، مەن ھېچنېمىگە يارىمايمەن؛
ساڭا قانداق جاۋاب بېرەلەيمەن؟
قولۇم بىلەن ئاغزىمنى ئېتىپ گەپتىن قالاي؛
5 بىر قېتىم دېدىم، مەن يەنە جاۋاب بەرمەيمەن؛
شۇنداق، ئىككى قېتىم دېسەم مەن قايتا سۆزلىمەيمەن [356]» ــ دېدى.

354 بۇركۈت ھەم سار توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى كۆرۈڭ. «ماتتا» 28:24نىمۇ كۆرۈڭ.
355 ئايۇپ خۇدانى ھەقىقەتەن (ئۇنىڭ مۇھەببىتىدىن گۇمانلىنىپ) ئەيىبلىگەن. بىراق خۇدا ئۇنىڭ سەممىيلىكىنى ئۈچ دوستىنىڭ چىرايلىق گېپىدىن ياخشى كۆرىدىغاندەك قىلاتتى.
356 «بىر قېتىم... ئىككى قېتىم...» مۇشۇ يەردە بەلكىم «مېنىڭ سۆزلىرىم كۆپلىكىدىن ئاللىبۇرۇن چەكتىن ئېشىپ كەتتى» دېگەنلىك بولۇشى مۇمكىن.

پەرۋەردىگار كىنايىلىك سۆز قىلىدۇ

6 ئاندىن پەرۋەردىگار قارا قۇيۇن ئىچىدىن ئايۇپقا جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېدى: ــ

7 «ئەركەكتەك بېلىڭنى چىڭ باغلا،
ئاندىن مەن سەندىن سوراي؛
سەن مېنى خەۋەردار قىلغىن.
8 سەن دەرۋەقە مېنىڭ ھۆكۈمىمنى پۈتۈنلەي بىكارغا كەتكۈزمەكچىمۇسەن؟
سەن ئۆزۈڭنى ھەققانىي قىلىمەن دەپ، مېنى ناتوغرا دەپ ئەيىبلىمەكچىمۇسەن؟
9 سېنىڭ تەڭرىنىڭ بىلىكىدەك كۈچلۈك بىر بىلىكىڭ بارمۇ؟
سەن ئۇنىڭدەك ئاۋاز بىلەن گۈلدۈرلىيەلەمسەن؟
10 قېنى، ھازىر ئۆزۈڭنى شان-شەرەپ ھەم سالاپەت بىلەن بېزىۋال!
ھەيۋەت ھەم كۆركەملىك بىلەن ئۆزۈڭنى كىيىندۈرۈپ،
11 غەزىپىڭنىڭ قەھرىنى چېچىپ تاشلىغىن،
شۇنىڭ بىلەن ھەربىر تەكەببۇرنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ قاراپ،
ئاندىن ئۇنى پەسلەشتۈرگىن[357].
12 راست، ھەربىر تەكەببۇرنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ قاراپ،
ئاندىن ئۇنى بويسۇندۇرغىن،
رەزىللەرنى ئۆز ئورنىدا دەسسەپ يەر بىلەن يەكسان قىل[358]!

---

357 خۇدانىڭ كۈچ-قۇدرىتى ھەم غەزىپى پەقەتلا ھەققانىي مەقسەتتە بولىدۇ، ھەرگىز خالىغانچە پەقەت ئىنسانلارنىڭ مەجبۇرىي «ئىبادەت»نى ئېرىشىش ئۈچۈن ئەمەس. مەسىلەن، مۇشۇ يەردە تەكەببۇرلارنى دەرھال ھالاك قىلىش ئەمەس، ئۇلارغا سەۋر-تاقىتىنى كۆرسىتىپ، رەھىم-شەپقەتكە ئېرىشىش پۇرسىتىنى يارىتىپ ئاۋۋال: «تەكەببۇرلارنى پەسلەشتۈرۈش»تە ئىشلىتىلىدۇ.
358 خۇدا ئايۇپنى ئۆز ئالەمنىڭ تەختىگە ئولتۇرۇشقا تەكلىپ قىلىدۇ. ئايۇپ بۇ ئورۇندا ئولتۇرغىنىدا توغرا ھۆكۈم چىقىرالامدۇ، چىقىرالامدۇ؟ بۇ ئىش پەقەتلا كۈچ-قۇدرەت مەسىلىسى ئەمەس. ئادەمدە «تەكەببۇرلار»نى پەسلەشتۈرۈپ، «رەزىللەرنى ئۆز ئورنىدا دەسسەپ يەر بىلەن يەكسان قىلىپ» جازالىغۇدەك دانالىقمۇ بولمىسا، ھەممە ئىشنى بىلگەن بولمىسا ۋە پۈتۈنلەي ئادىل بولمىسا بولمايدۇ. خۇدانىڭ رەزىللەرنىڭ يەر يۈزىگە ھۆكۈم سۈرۈۋېلىشىدە ئۆز مەقسىتى ھەم پىلانى

13 ئۇلارنى بىرگە تۇپىغا كۆمۈپ قوي،
يوشۇرۇن جايدا ئۇلارنىڭ يۈزلىرىنى كېپەن بىلەن ئېتىپ قويغىن؛
14 شۇنداق قىلالىساڭ، مەن سېنى ئېتىراپ قىلىپ ماختايمەنكى،
«ئۆڭ قولۇڭ ئۆزۈڭنى قۇتقۇزىدۇ!».

بېگېموتتىن ئالغان ساۋاق

15 مەن سېنىڭ بىلەن تەڭ ياراتقان بېگېموتنى[359] كۆرۈپ قوي؛
ئۇ كالىدەك ئوت-چۆپ يەيدۇ.
16 مانا، ئۇنىڭ بېلىدىكى كۈچىنى،
قورساق مۇسكۇللىرىدىكى قۇدرىتىنى هازىر كۆرۈپ قوي!
17 ئۇ قۇيرۇقىنى كېدىر دەرىخىدەك ئېگىدۇ،
ئۇنىڭ يوتىلىرىدىكى سىڭىرلىرى بىر-بىرىگە چىڭ توقۇپ قويۇلغان.

بار. ئەمدى ئۇنىڭ بۇ پىلانىنى چۈشەنمىسە، ھەربىر ئادەمنىڭ ئەھۋالىنى ئەتراپلىق بىلمىسە، خاتا ھۆكۈم چىقارماي قالمايدۇ. خۇدا توغرۇلۇق ئىنجىلدا دېيىلگەندەك: «رەببىمىز ئۆز ۋەدىسىنى (يەنى رەزىللىكنى جازالاش، ئۆزىنىڭ ھەققانىي قىلغان كىشىلىرىنى ئۆز يېنىغا ئېلىشقا بولغان ۋەدىسىنى) ئورۇنداشنى (بەزىلەرنىڭ «كېچىكتۈردى» دەپ ئويلىغىنىدەك) كېچىكتۈرگىنى يوق، بەلكى ھېچكىمنىڭ ھالاك بولۇشىنى خالىماي، ھەممە ئىنسانىنىڭ توۋا قىلىشىغا كىرىشىنى ئارزۇلاپ، سىلەرگە كەڭچىلىك قىلىپ ۋاقتىنى سوزماقتا» («پېترۇس (2)» 9:3). يامانلارنىڭ كېيىنرەك توۋا قىلىشىنى كىم بىلەلەيدۇ؟ بۇنى بىلىدىغان پەقەت خۇدادۇر. ئايۇپنىڭ قىيامەت كۈنىدىن ئاساسەن خەۋىرى يوق، ھەم خۇدا مۇشۇ يەردە ئۇنىڭغا ئۇ توغرىسىدا ھېچنەرسە دېمىگەن.

[359] «بېگېموت» ــ ئىبرانىي تىلىدىكى بىر سۆز. ئۇيغۇر تىلىغا بۇ سۆز ئەرەبچىدىن قوبۇل قىلىنغان بولۇپ، «سۇ ئېتى» دېگەن ھايۋاننى كۆرسىتىدۇ. بىراق مۇشۇ ئايەتلەر تەسۋىر قىلغان ھايۋان «سۇ ئېتى» ئەمەس. مەسىلەن، 16-ئايەتتە ئۇنىڭ قۇيرۇقىنىڭ كېدىر دەرىخىدەك چوڭ ھەم ئۇزۇن بولىدىغانلىقى كۆرسىتىلىدۇ. 19-ئايەتتە ئۇنىڭ ھايۋانلار ئىچىدە ئەڭ چوڭى ئىكەنلىكى كۆرسىتىلىدۇ ــ دېمەك، ئۇ بىرخىل ئىنتايىن چوڭ ئوتخور ھايۋان. ئۇنىڭ توغرىسىدىكى ئايەتلەرنى يىغىپ، يەكۈن چىقارساق، ھازىر نەسلى قۇرىغان «برونتوساۋر»نى (دىنوزاۋرنىڭ بىر تۈرى) كۆرسىتىشى مۇمكىن. بۇ زور چوڭ ھايۋاننىڭ ئۇزۇنلۇقى 20 مېتىر، ئېغىرلىقى 100 تونىنا چىقاتتى. ھازىرقى زاماندىكى ئالىملارنىڭ بولسا بەلكىم بۇ خۇلاسىگە قارشى چىقىش مۇمكىنچىلىكى بولغىنى بىلەن، بۇ تەسۋىر ئۆزى ئايۇپنىڭ دەۋرىدە بۇ ئاتالمىش «تارىخنىڭ ئىلگىرى»دىكى ھايۋاننىڭ ئۇنىڭ بىلەن زاماندىش بولغانلىقىغا قالتىس ئىسپات كۆرسىتىدۇ.

18 ئۇنىڭ سۆڭەكلىرى مىس تۇرۇبىدەكتۇر،
پۇت-قوللىرى تۆمۈر چوقماقلارغا ئوخشايدۇ.
19 ئۇ تەڭرى ياراتقان جانۋارلارنىڭ بېشىدۇر،
پەقەت ئۇنىڭ ياراتقۇچىسىلا ئۇنىڭغا ئۆز قىلىچىنى يېقىنلاشتۇرالايدۇ.[360]
20 تاغلار ئۇنىڭغا يېمەكلىك تەمىنلەيدۇ؛
ئۇ يەردە ئۇنىڭ يېنىدا دالادىكى ھەربىر ھايۋانلار ئوينايدۇ.
21 ئۇ سەدەپگۈل دەرەخلىكىنىڭ ئاستىدا ياتىدۇ،
قومۇشلۇق ھەم سازلىقنىڭ سالقىنىدا ياتىدۇ.
22 سەدەپگۈللۈكلەر ئۆز سايىسى بىلەن ئۇنى ياپىدۇ؛
ئۆستەڭدىكى تاللار ئۇنى ئوراپ تۇرىدۇ.
23 قارا، دەريا تېشىپ كېتىدۇ، بىراق ئۇ ھېچ ھودۇقمايدۇ؛
ھەتتا ئىئوردانىدەك بىر دەريامۇ ئۇنىڭ ئاغزىغا ئۆركەشلەپ ئۇرۇلسىمۇ، يەنىلا خاتىرجەم تۇرۇۋېرىدۇ.
24 ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ ئۇنى تۇتقىلى بولامدۇ؟
ئۇنى تۇتۇپ، ئاندىن بۇرنىنى تېشىپ چۇلۇك ئۆتكۈزگىلى بولامدۇ؟[361]

لېۋىئاتاندىن[362] ئالغان ساۋاق

41

1 لېۋىئاتاننى قارماق بىلەن تارتالامسەن؟
ئۇنىڭ تىلىنى ئارغامچا بىلەن باغلاپ باسالامسەن؟
2 ئۇنىڭ بۇرنىغا قومۇش چۇلۇكنى كىرگۈزەلەمسەن؟
ئۇنىڭ ئېڭىكىنى تۆمۈر نەيزە بىلەن تېشەلەمسەن؟
3 ئۇ ساڭا ئارقا-ئارقىدىن ئىلتىجا قىلامدۇ؟
ياكى ساڭا ياۋاشلىق بىلەن سۆز قىلامدۇ؟

360 بۇ ئايەتنىڭ ئىككىنچى قىسمىنى چۈشىنىش تەس. باشقا خىل تەرجىمىسىمۇ ئۇچرىشى مۇمكىن.
361 بېگېموتنىڭ ئەھمىيىتى توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى كۆرۈڭ.
362 لېۋىئاتان ــ يۇقىرىقى 3-باب، 8-ئايەتتىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

4 ئۇ سەن بىلەن ئەھدە تۈزۈپ،
شۇنىڭ بىلەن سەن ئۇنى مەڭگۈ مالاي سۈپىتىدە قوبۇل قىلالامسەن؟
5 سەن ئۇنى قۇشقاچنى ئويناتقاندەك ئوينىتالامسەن؟
دېدەكلىرىڭنىڭ ھوزۇرى ئۈچۈن ئۇنى باغلاپ قويامسەن؟
6 تىجارەتچىلەر ئۇنىڭ ئۈستىدە سودىلىشامدۇ؟
ئۇنى سودىگەرلەرگە بۆلۈشتۈرۈپ بېرەمدۇ؟
7 سەن ئۇنىڭ پۈتكۈل تېرىسىگە ئاتارنەيزىنى سانجىيالامسەن؟
ئۇنىڭ بېشىغا چاڭگاك بىلەن سانجىيالامسەن؟!
8 قولۇڭنى ئۇنىڭغا بىرلا تەگكۈزگەندىن كېيىن،
بۇ جەڭنى ئەسلەپ ئىككىنچى ئۇنداق قىلغۇچى بولمايسەن!
9 مانا، «ئۇنى بويسۇندۇرىمەن» دېگەن ھەرقانداق ئۈمىد بىھۇدىلىكتۇر؛
ھەتتا ئۇنى بىر كۆرۈپلا، ئۈمىدسىزلىنىپ يەرگە قاراپ قالىدۇ ئەمەسمۇ؟
10 ئۇنىڭ جىنىغا تېگىشكە پېتىنالايدىغان ھېچكىم يوقتۇر؛
ئۇنداقتا مېنىڭ ئالدىمدا تۇرماقچى بولغان كىمدۇر؟[363]
11 ئاسمان ئاستىدىكى ھەممە نەرسە مېنىڭ تۇرسا،
مېنىڭ ئالدىمغا كىم كېلىپ «ماڭا تېگىشلىكنى بەرگىنە» دەپ باققان ئىكەن[364]،
مەن ئۇنىڭغا قايتۇرۇشقا تېگىشلىكمۇ؟
12 لېۋىئاتاننىڭ ئەزالىرى،
ئۇنىڭ زور كۈچى،
ئۇنىڭ تۈزۈلۈشىنىڭ گۈزەللىكى توغرۇلۇق،
مەن سۈكۈت قىلىپ تۇرالمايمەن.
13 كىم ئۇنىڭ ساۋۇتلۇق تونىنى سالدۇرۇۋېتەلىسۇن؟

363 لېۋىئاتان ئىنسانغا ئۆگىتىدىغان ئەڭ ئۇلۇغ ئىش خۇدانىڭ ئۆز ھەيۋىسىنى گەۋدىلەندۈرۈشتۇر؛ ئىنسانلار لېۋىئاتاننىڭ ئۇلۇغلۇقىنى ھەم تىلسىم كۆركەملىكىگە قاراپ خۇدادىن ئەيمىنىشى كېرەكتۇر. ئوقۇرمەنلەرنىڭ «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى كۆرۈشىنى ئۈمىد قىلىمىز.
364 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ماڭا كىم ئاۋۋال بىر نەرسە بەرگەنىكەن، ...».

كىم ئۇنىڭ قوش ئېڭىكى ئىچىگە كىرىۋالالىسۇن؟[365]
14 كىم ئۇنىڭ يۈز دەرۋازىلىرىنى ئاچالالىسۇن؟
ئۇنىڭ چىشلىرى ئەتراپىدا ۋەھىمە ياتىدۇ.
15 قاسىراقلىرىنىڭ سەپلىرى ئۇنىڭ پەخرىدۇر،
ئۇلار بىر-بىرىگە چىڭ چاپلاشتۇرۇلغانكى[366]،
16 بىر-بىرىگە شامال كىرمەس يېقىن تۇرىدۇ.
17 ئۇلارنىڭ ھەربىرى ئۆز ھەمراھلىرىغا چاپلاشقاندۇر؛
بىر-بىرىگە زىچ يېپىشتۇرۇلغان، ھېچ ئايرىلماستۇر.
18 ئۇنىڭ چۈشكۈرۈشلىرىدىن نۇر چاقنايدۇ،
ئۇنىڭ كۆزلىرى سەھەردىكى قاپاقتەكتۇر.
19 ئۇنىڭ ئاغزىدىن ئوتلار چىقىپ تۇرىدۇ؛
ئوت ئۇچقۇنلىرى سەكرەپ چىقىدۇ.
20 قومۇش گۈلخانغا قويغان قايناۋاتقان قازاندىن چىققان ھوردەك،
ئۇنىڭ بۇرۇن تۆشۈكىدىن تۈتۈن چىقىپ تۇرىدۇ؛
21 ئۇنىڭ نەپىسى كۆمۈرلەرنى تۇتاشتۇرىدۇ،
ئۇنىڭ ئاغزىدىن بىر يالقۇن چىقىدۇ.
22 بويىنىدا زور كۈچ ياتىدۇ،
ۋەھىمە ئۇنىڭ ئالدىدا سەكرىشىپ ئوينايدۇ.
23 ئۇنىڭ ئەتلىرى قات-قات بىرلەشتۈرۈلۈپ چىڭ تۇرىدۇ؛
ئۇستىدىكى قاسىراقلىرى يېپىشتۇرۇلۇپ، مىدىرلىماي تۇرىدۇ.
24 ئۇنىڭ يۈرىكى بەئەينى تاشتەك مۇستەھكەم تۇرىدۇ،
ھەتتا تۈگمەننىڭ ئاستى تېشىدەك مەزمۇت تۇرىدۇ.
25 ئۇ ئورنىدىن قوزغالسا، پالۋانلارمۇ قورقۇپ قالىدۇ؛
ئۇنىڭ تولغىنىپ شاۋقۇنلىشىدىن ئالاقزادە بولۇپ كېتىدۇ[367].

365 باشقا نەچچە خىل تەرجىمىلىرى بار، مەسىلەن: — «كىم ئۇنىڭ ئىككى قۇر چىشلىرى ئىچىگە كىرىۋالالىسۇن؟» ياكى «كىم ئۇنىڭغا يۈگەننى يېقىنلاشتۇرالىسۇن؟»».
366 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇنىڭ پۈتۈن دۈمبىسى قاسىراقلاردۇر، ئۇلار بىر-بىرىگە...»
367 باشقا بىرنەچچە خىل تەرجىمىلىرى ئۇچرىشى مۇمكىن.

26 بىرسى قىلىچنى ئۇنىڭغا تەگكۈزسىمۇ، ھېچ ئۈنۈمى يوق؛
نەيزە، ئاتارنەيزە ۋە ياكى چاڭگاق بولسىمۇ بەرىبىر ئۈنۈمسىزدۇر.
27 ئۇ تۆمۈرنى ساماندەك،
مىسنى پور ياغاچتەك چاغلايدۇ.
28 ئوقيا بولسا ئۇنى قورقىتىپ قاچقۇزالمايدۇ؛
سالغا تاشلىرى ئۇنىڭ ئالدىدا پاخالغا ئايلىنىدۇ.
29 توقماقلارمۇ پاخالدەك ھېچنېمە ھېسابلانمايدۇ؛
ئۇ نەيزە-شەشبەرنىڭ[368] تەگلىنىشىگە قاراپ كۈلۈپ قويىدۇ.
30 ئۇنىڭ ئاستى قىسمى بولسا ئۆتكۈر ساپال پارچىلىرىدۇر[369]؛
ئۇ لاي ئۈستىگە چوڭ تىرنا بىلەن تاتىلىغاندەك ئىز قالدۇرىدۇ.
31 ئۇ دېڭىز-ئوكيانلارنى قازاندەك قاينىتىۋېتىدۇ؛
ئۇ دېڭىزنى قازاندىكى مەلھەمدەك ۋاراقشىتىدۇ؛
32 ئۇ ماڭسا ماڭغان يولى پارقىرايدۇ؛
ئادەم بۇژغۇنلارنى كۆرۈپ چوڭقۇر دېڭىزنى ئاپئاق چاچلىق بوۋاي دەپ ئويلاپ قالىدۇ.
33 يەر يۈزىدە ئۇنىڭ تەڭدىشى يوقتۇر،
ئۇ ھېچ قورقماس يارىتىلغان.
34 ئۇ بۈيۈكلەرنىڭ ھەرقانداقىغا جۈرئەت بىلەن نەزەر سېلىپ، قورقمايدۇ؛
ئۇ بارلىق مەغرۇر ھايۋانلارنىڭ پادىشاھىدۇر».[370]

---

368 «شەشبەر» ــ بېشى تىكەندەك بولغان ئۇزۇن بىرخىل نەيزە.

369 ياكى «ئۇنىڭ ئاستى قىسمى بولسا، بەئەينى قىيىق تاشلاردۇر»

370 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇ بارلىق مەغرۇر بولغۇچىلارنىڭ پادىشاھىدۇر».
ئوقۇرمەنلەرنىڭ لېۋىئاتاندىن ئالغان ساۋاقلار توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»دىكى سۆھبىتىمىزنى كۆرۈشنى ئۈمىد قىلىمىز.

پەرۋەردىگارغا سىرداش دوست بولۇش

42
1 ئايۇپ پەرۋەردىگارغا جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېدى: ــ
2 «ھەممە ئىشنى قىلالايدىغىنىڭنى،
ھەرقانداق مۇددىئايىڭنى توسقۇالغىلى بولمايدىغىنىنى بىلدىم!
3 «نەسىھەتنى تۇتۇرۇقسىز سۆزلەر بىلەن خىرەلەشتۈرگەن كىم؟»[371]
بەرھەق، مەن ئۆزۈم چۈشەنمىگەن ئىشلارنى دېدىم،
مەن ئەقلىم يەتمەيدىغان تىلسىمات ئىشلارنى ئېيتتىم.
4 ئاڭلاپ باققايسەن، سۆزلەپ بېرەي؛
مەن سەندىن سوراي، سەن مېنى خەۋەردار قىلغايسەن.[372]
5 مەن قۇلىقىم ئارقىلىق خەۋىرىڭنى ئاڭلىغانمەن،
بىراق ھازىر كۆزۈم سېنى كۆرۈۋاتىدۇ.
6 شۇنىڭ ئۈچۈن مەن ئۆز-ئۆزۈمدىن نەپرەتلىنىمەن،
شۇنىڭ بىلەن توپا-چاڭلار ۋە كۈللەر[373] ئارىسىدا توۋا قىلدىم».

ئەسلىگە كەلتۈرۈلۈش

7 پەرۋەردىگار ئايۇپقا بۇ سۆزلەرنى قىلغاندىن كېيىن شۇنداق بولدىكى،
پەرۋەردىگار تېمانلىق ئېلىفازغا مۇنداق دېدى: ــ
«مېنىڭ غەزىپىم ساڭا ھەم ئىككى دوستۇڭغا قاراپ قوزغالدى؛ چۈنكى

371 ئايۇپ خۇدانىڭ (2:38) سورىغان سوئالىغا جاۋاب بەرگىنىدە، خۇدانىڭ ئۆزىگە ئەسلى تەنبىھ بەرگەن سۆزلىرىنى قوبۇل قىلىپ خاتالىقىنى ئىقرات قىلىپ، جاۋاب بېرىپ: ــ «مەن!» دېگەنىدەك، ئۆزىگە بۇ جاۋابكارلىقنى ئالىدۇ. بىراق يۇقىرىدا دېگىنىمىزدەك، ئۇنىڭ ئۈچ دوستى ھەم ئېلىخۇمۇ ئوخشاشلا «نەسىھەتنى تۇتۇرۇقسىز سۆزلەر بىلەن خىرەلەشتۈرگەن» ئىدى، دەپ قارايمىز.

372 بەزى شەرھچىلەر بۇ سۆزلەرنى خۇدانىڭكى (3:38، 7:40)، ئايۇپ پەقەت ئۇلارنى نەقىل كەلتۈرۈپ ئەسلىتىدۇ، دەپ قارايدۇ. لېكىن بىزنىڭچە ئايۇپ ئۇلارنى ئۆزىنىڭ چىن كۆڭلىدىكى گېپى قىلىپ ئىشلىتىدۇ.

373 قەدىمدە قاتتىق توۋا قىلىش، پۇشايمان قىلىش، ماتەم تۇتۇشلار «توپا-چاڭلار ۋە كۈللەر ئارىسىدا» ئولتۇرۇش ئارقىلىق بىلدۈرۈلەتتى.

سىلەر مېنىڭ توغرامدا ئۆز قۇلۇم ئايۇپ توغرا سۆزلىگەندەك سۆزلىمىدىڭلار.[374]
8 بىراق ھازىر ئۆزۈڭلار ئۈچۈن يەتتە تورپاق ھەم يەتتە قوچقارنى ئېلىپ، قۇلۇم ئايۇپنىڭ يېنىغا بېرىپ، ئۆز-ئۆزۈڭلار ئۈچۈن كۆيدۈرمە قۇربانلىق سۇنۇڭلار؛ قۇلۇم ئايۇپ سىلەر ئۈچۈن دۇئا قىلىدۇ؛[375] چۈنكى مەن ئۇنى قوبۇل قىلىمەن؛ بولمىسا، مەن ئۆز نادانلىقلىرىڭلارنى ئۆزۈڭلارغا قايتۇرۇپ بېرەي؛ چۈنكى سىلەر مېنىڭ توغرامدا قۇلۇم ئايۇپ توغرا سۆزلىگەندەك توغرا سۆزلىمىدىڭلار».
9 شۇنىڭ بىلەن تېمانلىق ئېلىفاز، شۇخالىق بىلداد ۋە نائاماتلىق زوفار ئۈچەيلەن بېرىپ پەرۋەردىگار ئۇلارغا دېگىنىدەك قىلدى؛ ھەمدە پەرۋەردىگار ئايۇپنىڭ دۇئاسىنى قوبۇل قىلدى.
10 شۇنىڭ بىلەن ئايۇپ دوستلىرى ئۈچۈن دۇئا قىلىشۇدى، پەرۋەردىگار ئۇنى ئازاب-قىيىنچىلىقلىرىدىن قايتۇرۇپ، ئەسلىگە كەلتۈردى[376]؛ پەرۋەردىگار ئايۇپقا بۇرۇنقىدىن ئىككى ھەسسە كۆپ بەردى. 11 شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ بارلىق ئاكا-ئۇكا، ئاچا-سىڭىل ۋە ئۇنىڭغا ئىلگىرى دوست-ئاغىنە بولغانلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ يېنىغا كەلدى. ئۇلار ئۇنىڭ ئۆيىدە ئولتۇرۇپ ئۇنىڭ بىلەن بىللە تاماقلاندى؛ ئۇنىڭغا ھېسداشلىق قىلىشىپ، پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا كەلتۈرگەن بارلىق ئازاب-ئوقۇبەتلەر توغرىسىدا تەسەللى بېرىشتى؛ ھەمدە ھەربىر ئادەم ئۇنىڭغا بىر تەڭگىدىن[377] كۈمۈش، بىردىن ئالتۇن ھالقا بېرىشتى.
12 پەرۋەردىگار ئايۇپقا كېيىنكى كۈنلىرىدە بۇرۇنقىدىن كۆپرەك بەخت-بەرىكەت ئاتا قىلدى؛ ئۇنىڭ ئون تۆت مىڭ قويى، ئالتە مىڭ تۆگىسى، بىر مىڭ قوشلۇق كالىسى، بىر مىڭ مادە ئېشەكى بار بولدى. 13 ئۇنىڭدىن يەنە يەتتە ئوغۇل،

374 خۇدانىڭ بۇ سۆزى، بولۇپمۇ «قۇلۇم ئايۇپ مېنىڭ توغرامدا توغرا سۆزلىگەن» دېگىنى، بىزگە ئاچقۇچ بولۇپ، ئۈچ دوستىنىڭ ۋە ئايۇپنىڭ بايانلىرىدىن توغرا ۋە ناتوغرا يەرلىرىنى پەرق ئېتىش ئۈچۈن ھالقىلىق رول ئوينىغۇسى.

375 روشەنكى، خۇدا ئايۇپقا ئىشىنىدۇ، كۆزى ئايۇپنىڭ دوستى ئۈچۈن دۇئا قىلىشقا رازى بولىدىغانلىقىغا يېتىدۇ.

376 ئىبرانىي تىلىدا: «پەرۋەردىگار ئايۇپنى ئەسىرلىكىدىن ئەسلىگە كەلتۈردى».

377 ئاشۇ ۋاقىتتا بەلكىم تەڭگە-تىللادەك پۇل يوق، پەقەت ئالتۇن-كۈمۈش پارچىلىرى بولۇشى مۇمكىن.

ئۈچ قىز تۇغۇلدى.[378] 14 ئۇ قىزلىرىنىڭ بىرىنچىسىنىڭ ئىسمىنى «يېمىماھ»،
ئىككىنچىسىنىڭ ئىسمىنى «كەزىيە»، ئۈچىنچىسىنىڭ ئىسمىنى «كەرەن-
خاپۇق»[379] دەپ قويدى. 15 پۈتكۈل زېمىندا ئايۇپنىڭ قىزلىرىدەك شۇنچە
گۈزەل قىزلارنى تاپقىلى بولمايتتى؛ ئاتىسى ئۇلارنى ئاكا-ئۇكىلىرى بىلەن
ئوخشاش مىراسخور قىلدى.[380]
16 بۇ ئىشلاردىن كېيىن ئايۇپ بىر يۈز قىرىق يىل ياشاپ، ئۆز ئوغۇللىرىنى،
ئوغۇللىرىنىڭ ئوغۇللىرىنى، ھەتتا تۆتىنچى ئەۋلادقىچە، يەنى ئەۋرىلىرىنىمۇ
كۆرگەن. 17 شۇنىڭ بىلەن ئايۇپ ياشىنىپ، كۈنلىرىدىن قانائەت تېپىپ
ئالەمدىن ئۆتتى.

378 پەرۋەردىگار ئايۇپقا «تىرىلىش» توغرۇلۇق بىۋاستە ھېچقانداق گەپ قىلمىدى. بىراق تېكىستتە (10-ئايەت) مۇنداق دېيىلىدۇ: ــ «پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا بۇرۇنقىدىن ئىككى ھەسسە كۆپ بەردى». ھايۋانلارنىڭ سانى بولسا ئىككى ھەسسە دەرىجىدە كۆپەيتىلدى. مەسىلەن، ئەسلىدە ئۇنىڭ يەتتە مىڭ قويى بار ئىدى؛ ھازىر ئۇنىڭ ئون تۆت مىڭ قويى بار بولدى، قاتارلىقلار. بىراق ئەسلىدە ئۇنىڭ «ئون بالىسى، يەنى يەتتە ئوغلى، ئۈچ قىزى» بار ئىدى؛ ھازىر بولسا ئۇنىڭ ئون تۆت ئوغلى، ئالتە قىزى بار بولۇش كېرەكقۇ؟ ئەمەلىيەتتە ئۇ قىيامەت كۈنىدە قايتىدىن ئەسلىدىكى يەتتە ئوغلى، ئۈچ قىزى بىلەن جەم بولىدۇ. شۇ چاغدا ئۇ ھەقىقەتەن ئون بالىلىقلا ئەمەس، بەلكى يىگىرمە بالىلىق بولىدۇ. ئايۇپ يېڭى بالىلىرىنىڭ ئۇنىنچىسى بىلەن توختاپ قېلىشى بىلەن، بەلكىم بۇ «ئىككى ھەسسە» دېگەن ئىش كەلگۈسىدە چوقۇم بىر تىرىلىشنى كۆرسىتىدۇ، مەن ئەسلىدىكى ئون سۆيۈملۈك بالامدىن پەقەت ۋاقىتلىق ئايرىلدىم، دەپ ئويلاشقا باشلىغان بولسا كېرەك. شۇڭا بىزنىڭچە تىرىلىش توغرۇلۇق بۇ ئىشلاردىن بېشارەت ئالدى.
دېمەك، «پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا بۇرۇنقىدىن ئىككى ھەسسە كۆپ بەردى» — قىيامەت كۈنى ئايۇپ ئۇلارنىڭ تىرىلدۈرۈلۈشى بىلەنلا يەنىلا خۇشاللىق بىلەن ئۇلار بىلەن جەم بولۇپ، ئون تۆت ئوغلى، ئالتە قىزى بىلەن دىدارلىشىپ، «يېڭى ئاسمان، يېڭى زېمىن»دا بىللە ئولتۇرۇپ غىزالىنىدۇ.

379 «يېمىماھ» — «پاختەك» دېگەن مەنىدە.
«كەزىيە» — «دارچىن» (خۇشپۇراقلىق بىر خىل ئەتىر) دېگەن مەنىدە.
«كەرەن-خاپۇق» ــ «سۈرمە مۈڭگۈز» (سۈرمىگە تولغان بىر مۈڭگۈز) دېگەن مەنىدە.

380 «ئاتىسى ئۇلارنى ئاكا-ئۇكىلىرى بىلەن ئوخشاش مىراسخور قىلدى» ــ بەلكىم يېڭى ئائىلىسى ئۈچۈن مىننەتدارلىقنى بىلدۈرۈش، ياكى ئۇنىڭ ھازىرقى بايلىقلىرىنىڭ موللۇقىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن شۇنداق قىلغان

قوشۇمچە سۆز

«ئايۇپ» دېگەن كىتابتىن ئالغان بەزى ئوي-پىكىرلەر ۋە ساۋاقلار

دىققەت: تۆۋەندىكى شەرھلىرىمىز مۇقەددەس كىتابتىكى ئەسلى نۇسخا تېكىستلەر ئەمەس، بەلكى بىز ئەينى تېكىستلەرگە قوشقان ئىزاھاتلاردەك ئوقۇرمەنلەرنىڭ تېخىمۇ ياخشىراق چۈشىنىشىگە ياردىمى بولسۇن ئۈچۈن يازغان تەھلىللىرىمىزدۇر.

خۇدا نېمە ئۈچۈن شەيتاننىڭ ئۆزىنىڭ ھۇزۇرىغا كىرىپ، ئۇنى خالىغانچە ھاقارەتلىشىگە يول قويىدۇ؟ (1- ۋە 2-بابلار)

«ئايۇپ»تىكى تېكىستلەر بىزنى بۇ سوئالغا بىۋاستە جاۋاب بىلەن تەمىنلىمەيدۇ. شۇنداقتىمۇ بىز «ئايۇپ»نىڭ 1- ۋە 2-بابلىرى، شۇنىڭدەك مۇقەددەس كىتابنىڭ باشقا بابلىرىدىن شەيتان توغرىسىدىكى بەزى مەلۇماتلارنى يىغىنچاقلىيالايمىز: —

(ئا) خۇدا «بىرلا ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە ھەممە يەردە بولىدۇ»، لېكىن شەيتان ئۇنداق قىلالمايدۇ. ئۇ خۇداغا: «مەن يەر يۈزىنى كېزىپ پايلاپ، ئۇياق-بۇياقلارنى ئايلىنىپ چۆرگىلەپ كەلدىم» («ئايۇپ» 1-2-بابلار) دەيدۇ. دېمەك، شەيتاننىڭ خۇدانىڭ ئالدىغا كىرىپ ئەرز قىلىش پۇرسەتلىرىمۇ چەكلىك بولىدۇ («پېترۇس» (1)» 5:7-9دىمۇ مۇشۇنىڭغا دائىر مەلۇماتلار بار).

(ئە) شەيتان يالغانچى، ئۇنىڭ ئاساسىي قورالى يالغان سۆزلەش ۋە ئەرز-شىكايەتلەردۇر («يۇھاننا» 44:8، 10:10).

(ب) «ۋەھىي» دېگەن كىتابتا شەيتاننىڭ كېچە-كۈندۈز خۇدا ئالدىدا ئېتىقادچىلار ئۈستىدىن ئەرز قىلىدىغانلىقى بايان قىلىنىدۇ («ۋەھىي» 10:12، «زەك.» 1:3-4نىمۇ كۆرۈڭ). «ئايۇپ» دېگەن كىتابتا شەيتان خۇدا ئۈستىدىنمۇ شىكايەت

قىلدۇ. شەيتان خۇداغا: سېنىڭ ئىنسانلارنى كەچۈرۈم قىلىشىڭ، ئۇلارغا شەپقەت كۆرسىتىشىڭ ئىنساندا ھېچقانداق ھەقىقىي ئۆزگىرىش پەيدا قىلمىدى»، «بۇ تەرەپتىن ئالغاندا سەن خۇدا مەغلۇپ بولدۇڭ؛ ھېچكىم سېنى ھەقىقىي سۆيمەيدۇ» دەپ پۈرىتىدۇ. شەيتاننىڭ دېگىنى بويىچە بولغاندا، ئايۇپ پەقەت خۇدانى ئۆز مەنپەئەتى ئۈچۈنلا «سۆيىدۇ» («ئايۇپ» 1:9-11، 2:4-5).

(پ) قارىشىمىزچە، شەيتاننىڭ خۇداغا قارىتا تۈپ شىكايىتى شۇكى: «خۇدا ئىنسانلارنى ھە دېسىلا كەچۈرۈم قىلىۋېتىدۇ. ئەمما مەن شەيتان خۇداغا قارشى چىققان شۇ دەقىقىدىلا، جازالىنىپ خۇدانىڭ ھۇزۇرىدىن ھەيدىۋېتىلگەنمەن» (بۇ توغرۇلۇق «ئەز.» 28:1-19، «ۋەھ.» 4:11لەرنى كۆرۈڭ). دەرھەقىقەت، خۇدا ئۆزىگە نىدا قىلغان گۇناھ سادىر قىلغان ئىنسانلارنى ئۆزلۈكسىز شەرتسىز كەچۈرۈم قىلىپ كەلدى. ئۇ نېمە سەۋەبتىن شۇنداق قىلىدۇ؟ خۇدانىڭ ئادالىتى گۇناھنى قاتتىق جازالاشنى تەلەپ قىلىدۇ ئەمەسمۇ؟

شەيتاننىڭ شىكايىتى يەنە يەشۇئانىڭ داۋاملىق باش كاھىن بولۇشىغا قارشى چىققانلىقىدا كۆرۈنىدۇ. «زەك.» 3:1-4تە خاتىرىلەنگەن غايىبانە كۆرۈنۈش بويىچە، يەشۇئا پاسكىنا، يىرگىنچلىك كىيىملەر بىلەن كىيىنگەن، كاھىن بولۇشقا پۈتۈنلەي لاياقەتسىزدەك كۆرۈنىدۇ!

مەسىھنىڭ كرېستتىكى ئۆلۈمى شەيتاننىڭ بۇ شىكايىتىنى ئۈزۈل-كېسىل تۈگىتىۋېتىدۇ. رەب ئەيسا مەسىھ كرېستلىنىپ، بارلىق گۇناھكارلارنىڭ ئورنىدا بىزگە تېگىشلىك بولغان جازايىمىزنى كۆتۈرۈپ، كەچۈرۈم قىلىشتىكى تولۇق بەدەلنى تۆلىگەن. ئۇنىڭغا ئېتىقاد باغلىغانلار خالىس بېرىلگەن سوغۇات سۈپىتىدە شۇ كەچۈرۈمنى قوبۇل قىلىدۇ.

گەرچە مەسىھنىڭ كرېستتىكى ئۆلۈمىنىڭ خۇدانىڭ نىجات يولىنى ئاچىدىغانلىقى پەيغەمبەرلەر تەرىپىدىن بېشارەت قىلىنغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ ئۆلۈمى تاكى ئەمەلگە ئاشۇرۇلغۇچە، بۇ سىر شەيتاننىڭ قوشۇنلىرىدىن يوشۇرۇن تۇتۇپ كېلىنگەنىدى («1كور.» 2:8)؛ شۇڭا خۇدا شەيتاننىڭ «ئايۇپ» 1-2-بابلاردىكى ئۆزىگە قىلغان شىكايەتلىرىگە قارىتا ھېچنېمە دېمەيدۇ؛ «زەكەرىيا» 3-بابتا پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى پەقەت شەيتاننىڭ شىكايىتىگە جاۋابەن: «پەرۋەردىگار سېنى ئەيىبلىسۇن!» دەيدۇ.

شەيتان مەسىھنىڭ كرېستتىكى ئۆلۈمى بىلەن مەغلۇپ بولدى. بۇ ھەقىقەتنى روسۇل پاۋلۇس «كول.» 2:13-15دە بايان قىلىدۇ «ئۇ (مەسىھ) ھۆكۈمدارلاردىن ۋە ھوقۇقدارلاردىن ئولجا ئېلىپ، كرېستتە ئۇلارنى رەسۋا قىلىپ ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن تەنتەنە بىلەن غەلىبە قىلدى». مەسىھ بۇ «ھۆكۈمدارلار»دىن ئالغان «ئولجا» بولسا دەل ئۇنىڭ جامائىتى، يەنى بارلىق ئېتىقادچىلاردۇر.

مەسىھنىڭ ئۆلۈمىدىن كېيىن، شەيتان خۇدانىڭ ھۇزۇرىغا كىرىپ، خۇدانى يۈز تۇرانە ئەيىبلەپ ئەرز قىلالماس بولۇپ قالغان، دەپ قارايمىز. ئەرشلەر مەسىھنىڭ قۇربانلىق قېنى ئارقىلىق ئاشۇ يالغان شىكايەتلەر ۋە ھاقارەتلەردىن پاكلاندۇرۇلدى («ئىبر.» 9:23-24).

(ت) شەيتاننىڭ جىنلىرى يەر يۈزىدە ئىنسان تەنلىرىنى ئۆز ماكانى قىلىشقا ئۇرۇنىدۇ («مات.» 12:44-45)؛ يەنە بىر تەرەپتىن ئۇلار ئەرشلەرنىڭ چەكلىك بىر قىسمىنى ئۆزلىرىنىڭ ھۆكۈمرانلىقىنىڭ بازىسى سۈپىتىدە ئىلكىدە تۇتۇپ، ئۇنى ئىدارە قىلىدۇ؛ خۇدا ئۇلارنىڭ شۇنداق قىلىشىغا رۇخسەت قىلغان بولۇشى كېرەك، ئەلۋەتتە («ئەف.» 3:20، 6:10-12). ھالبۇكى، بۇ يەرلەر خۇدانىڭ ھۇزۇرى، يەنى «ئۈچىنچى قات ئاسمان» («2كور.» 12:2) ئەمەس. ئېتىقادچىلارنىڭ قىلغان «روھىي ئۇرۇش»لىرى دەل شۇ «ھۆكۈمرانلار، ھوقۇقدارلار، بۇ دۇنيادىكى قاراڭغۇلۇقنى باشقۇرغۇچى دۇنياۋى ئەمىرلەر، يەنى ئەرشلەردە تۇرۇۋاتقان رەزىل روھىي كۈچلەر» بىلەن بولىدۇ.

(چ) ئاخىرقى زاماندا شەيتان يەر يۈزىگە تاشلىنىدۇ («ۋەھ.» 12:7-13). ئاندىن مەسىھنىڭ «مىڭ يىللىق سەلتەنەت»ىنىڭ بېشىدا ئۇ زەنجىرلەپ قويۇلىدۇ («ۋەھ.» 20:1-3)؛ مەسىھنىڭ مىڭ يىللىق سەلتەنىتىنىڭ ئاخىرىدا ئىنسانلارنىڭ سىنىلىشى ئۈچۈن ئۇ يەنە قىسقا ۋاقىتلىق قويۇپ بېرىلىدۇ؛ ئاندىن ئاخىرىدا ئۇ «ئوت ۋە گۈنگۈرت كۆلى»گە تاشلىنىدۇ («ۋەھ.» 20:10).

يۇقىرىقى: «خۇدا نېمە ئۈچۈن شەيتاننىڭ ئۆزىنىڭ ھۇزۇرىغا كىرىپ، ئۇنى خالىغانچە ھاقارەتلىشىگە يول قويىدۇ؟» دېگەن سوئالغا جاۋاب بېرىشتە، بىز مۇتلەق جايىدا جاۋاب بېرەلىدۇق دەپ ئېيتالمايمىز. ئەمما خۇدانىڭ خاراكتېرىغا ئاساسلانغاندا، ئۇ يەر يۈزىدىكىلەرنىڭ قەلبىنى سىنىغانغا ئوخشاش (مەسىلەن «1تار» 29:17، «زەب.»

9:7، 5:11، «پەند.» 3:17، «يەر.» 20:11، 12:20، «1كور.» 4:4-5، «1تېس.» 4:2، «ۋەھ.» 10:2، 23:2نى كۆرۈڭ)، ئۇ بەزىدە ئۇنىڭ ئەرشتىكى خىزمەتكارلىرى بولغان پەرىشتىلەرنىڭ ئېتىقادى ۋە مۇھەببىتىنىمۇ سىنايدۇ، دەپ قارايمىز. بىزنىڭ خۇداغا بولغان مۇھەببىتىمىز يەر يۈزىدە بولغىنىمىزدا سىنىلىدۇ؛ مۇھەببىتىمىز بارمۇ، يوقمۇ، بىزنىڭ قارارىمىز ۋە تاللىغىنىمىزدا ئايان قىلىنىدۇ. ئېتىقاد ۋە مۇھەببەت سىنالمىسا، ئۇنداقتا مۇھەببەت ۋە ئېتىقاد قانداق ئايان بولىدۇ؟

شۇ سەۋەبتىن «ئېرەم باغ»دا «ياخشى بىلەن ياماننى بىلگۈزگۈچى دەرەخ» قويۇلغانىدى؛ شۇ دەرەخ ئادەمئاتا بىلەن ھاۋائانىنى دەرەخنىڭ مېۋىسىدىن يېمەسلىك ئارقىلىق خۇداغا بولغان مۇھەببىتى ۋە ئىشەنچىنى بىلدۈرۈش پۇرسىتى بىلەن تەمىنلىگەن. مۇھەببەت ۋە ئېتىقادنىڭ سىنىلىشى زۆرۈردۇر.

ئەرشلەردىكى ئەھۋالمۇ شۇنداق. «ئايۇپ» 1-2-بابلاردا خاتىرىلەنگەندەك، خۇدا شەيتاننىڭ ئۆز ھۇزۇرىغا كىرىپ، ئەرز قىلىشىغا يول قويۇش ئارقىلىق، پەرىشتىلەرگە ئۆزىگە بولغان ئىمان-ئىشەنچىنى داۋاملىق بىلدۈرۈش پۇرسىتىنى بەردى (خۇدانىڭ پەرىشتىلىرى ئۇنىڭغا ئىشىنەمدۇ، شەيتانغىمۇ؟ ئەسلىدە پەرىشتىلەرنىڭ ئۈچتىن بىرى شەيتانغا ئەگىشىپ ئەرشتىن ھەيدىۋېتىلگەنىدى («ۋەھيي» 4:12نى كۆرۈڭ).

يۇقىرىقى جاۋابىمىزدىن باشقا، شەيتاننىڭ خۇدانىڭ ئالدىغا خالىغانچە كىرىشىگە يول قويۇلۇشىنىڭ باشقا سەۋەبلىرىمۇ بولۇشى مۇمكىن.

«تەبىرلەر»دىكى شەيتان توغرۇلۇق ئىزاھاتلىرىمىزنىمۇ كۆرۈڭ.

ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستى بىلەن ئۆتكۈزگەن سۆھبەتلىرى

يۇقىرىدا سۆزلەپ ئۆتكىنىمىزدەك، مەزكۇر سۆھبەتلەردە، جۈملىدىن دوستلارنىڭ ئايۇپقا شىكايەت قىلغان سۆزلىرىدە ئاز بولمىغان خاتالىقلار مەۋجۇت دەپ قارايمىز. ئايۇپنىڭ سۆزلىرىمۇ بەزىدە قاتتىق ئازاب-ئوقۇبەتتىن ھەم دەرد-ئەلەمدىن چىققانلىقتىن، ئاچچىق ئىچىدە تەلۋىلەرچە ئېيتىلغان بولۇپ، خاتالىقلارمۇ كۆرۈلىدۇ. مەسىلەن، ئۇ بەزىدە خۇدا مېنىڭ دۈشمىنىم دەيدۇ؛ بەزىدە ئۇ خۇدا بۇ دۇنيادىكى

يامانلارنىڭ ھەرىكەتلىرىگە، بىگۇناھلارنىڭ ئادالەتسىزلىككە ئۇچرىشىغا پىسەنت قىلمايدۇ، دەيدۇ. ھالبۇكى، ئاخىردا قارايدىغان بولساق خۇدانىڭ: «مېنىڭ توغرامدا خاتا سۆزلىدىڭلار» دەپ ئەيىبلىگىنى ئايۇپ ئەمەس، بەلكى ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستى بولۇپ چىقىدۇ. نېمە ئۈچۈن شۇنداق بولىدۇ؟ بۇ مەسىلىگە قارىتا ئايۇپ ئۆزى بىزگە جاۋاب بېرىدۇ: — «ئۇمىدسىزلەنگەن كىشىنىڭ گەپلىرى ئۆتۈپ كېتىدىغان شامالدەك بولىدۇ» (6-باب، 26-ئايەت). ئۇمىدسىزلەنگەن كىشىلەر بەزىدە ئۆز دەرد-ئەلەمىنى تۆككىنىدە، ئۆزىنى باسالماي دېگەن سۆزلىرىدە دېمەكچى بولغىنىنى ئېنىق ئىپادىلىيەلمەي قالىدۇ. بۇ نۇقتا ھەممىمىزگە ئايان بولۇشى كېرەك.

مەيلى ئەرلەر بولسۇن ياكى خانىم-قىزلار بولسۇن سۆزلىگىنىدە، خۇدا پەقەت ئۇلارنىڭ سۆزلىرىنىڭ يۈزەكى مەنىسىگە ئەمەس، بەلكى سۆزنىڭ ماھىيىتىگە قارايدۇ، دەپ ئىشىنىمىز؛ شۇنىڭ ئۈچۈن خۇدا ئايۇپنىڭ كۆڭلىنىڭ ئۆزىنى ھەرنەپەس ئىزدەيدىغانلىقىنى كۆرۈپ يەتكەن. بىز ئۆزئارا پاراكلاشقاندىمۇ خۇدانىڭ ئۇشبۇ خاراكتېرىدە تۇرۇشنى ئۆگىنىۋېلىشىمىز لازىمدۇر؛ بىز چوقۇم ئەھۋالنىڭ قانداق بولۇشىغا ۋە سۆزنىڭ قانداق چىقىشىغا ئەمەس، بەلكى سۆز قىلغۇچىنىڭ ئىچكى دۇنياسىغا قارىشىمىز كېرەك. مانا بۇ چىن دوستلۇقنىڭ يارقىن نامايانىسىدۇر.

شۇنىمۇ چوڭقۇر بىلىشىمىز كېرەككى، ئايۇپنىڭ دوستلىرىدەك كىشىلەر تايىنىپ كەلگەن، ئىنسانلارنىڭ كۆزقاراشلىرىدىن ۋۇجۇدقا چىققان پەلسەپەلەر، ئۆرپ-ئادەتلەر، ئەنئەنىلەر (8:8-10 بىلداد ئېيىقىنىدەك)، شەخسىي ھېسسىياتلار (2:20-3 زوفار ئېيىقىنىدەك) ۋە ياكى ھەتتا «شەخسىي كەچۈرمىشلەر» قاتارلىقلار بولسۇن (4-باب، ئېلىفازنىڭكىدەك)، مەيلى ئىخلاسمەنلىك بىلەن ئېيتىلغان سۆزلەر ياكى دىنىي ئەقىدىلەر بىلەن دېيىلگەن سۆزلەر بولسۇن، ئازاب تارتىۋاتقان كىشىلەرگە ھېچقانداق ياردەم بېرەلمەيدۇ. پەقەت خۇدانىڭ دوستلۇقىدا بولغان كىشىلەرلا باشقىلارغا ئۇلارنىڭ بېشىغا چۈشكەن ئىشلارنى چۈشىنىشكە ياردەم بەرگۈدەك مۇۋاپىق سۆزلەرنى قىلالايدۇ (خۇددى ئېلىخۇنىڭ سۆزلىرىنىڭ مەلۇم دەرىجىدە ئايۇپقا ياردىمى بولغاندەك). ئۇنداق بولمىغاندا، قولىمىزدىن كېلىدىغىنى پەقەت ھېسداشلىق بىلدۈرۈش بىلەن كۇپايىلىنىشتىن باشقىسى بولمايدۇ.

شۇڭا شۇنىڭغا ئىشىنىمىزكى، ئايۇپ بىلەن ئۇنىڭ ئۈچ دوستى ئارىلىقىدىكى سۆھبەتلەر بىزگە ھەرخىل ساۋاق بولسۇن ئۈچۈن، خۇدانىڭ بۇيرۇقى بىلەن مەزكۇر كىتابتا خاتىرىلەنگەن؛ بىراق بۇنداق ساۋاقلار، تەلىملەر ھەرگىز «بوۋاقتا يىگۈزۈش ئۈچۈن تۈتۈپ تۇرۇلغان قوشۇقتىكى يۇمشاق ئاش» ئەمەس، بەلكى ئۆزىمىز ئوبدان چاينايدىغان، چوڭقۇر ئويلىنىش بىلەن ھەزىم قىلىنىدىغان تاماقتۇر.

27-باب، 13-23-ئايەت؛ ئايۇپنىڭ «يامانلارنىڭ ئاقىۋىتى» توغرۇلۇق سۆزلىرىگە - ئىزاھات

تۆۋەندە بىز ئۇشبۇ ئايەتلەر ئۈستىدە توختىلىمىز. بۇ ئايەتلەردىن بىز شۇنى بىلەلەيمىزكى، ئايۇپ «يامانلارنىڭ ئاقىۋىتى» توغرىسىدا ئۆزىنىڭ ئىلگىرىكى مەيدانىدىن ئۆزگەرگەن ئىدى. ئۇنىڭ دوستلىرىنىڭ سۆزىگە سەل قوشۇلغاندەك قىلىدىغان بۇ بايانى ئۇنىڭ بارلىق بايانلىرى ئىچىدىكى چۈشىنىشكە ئەڭ تەس بولغان بايانى بولۇشى مۇمكىن. بۇ بايانلارغا قارايدىغان بولساق، ئۇلارنىڭ مەنىسى ناھايىتى ئېنىق ئىپادىلەنگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ ئىلگىرى ئېيتقانلىرىغا قارىمۇ-قارشى ھالەتتە سۆزلەنگەندەك كۆرۈنىدۇ. ئىلگىرى ئۇ: «يامانلارنىڭ جازالانماسلىقىنىڭ سەۋەبى نېمە؟ نېمىشقا شۇنچە كۆپ رەزىللەر ھېچ جازالانماي مىسكىنلەرنى خالىغانچە ئېزىدۇ؟ بەزىدە يامانلار پىشكەللىكتە ئۆچرايدۇ، راست؛ بىراق گۇناھسىزلارمۇ ئوخشاشلا ئۇچرايدۇ؛ بۇ ئىشلاردا ھېچقانداق تەرتىپنى بايقىغىلى بولمايدۇ» – دېگەنىدى. بىراق ھازىر «ئۇنىڭ باللىرى كۆپەيسە، ئۇلار قىلىچلىنىش ئۈچۈنلا كۆپىيىدۇ؛ ئۇنىڭ پەرزەنتلىرىنىڭ نېنى يېتىشمەيدۇ...» دەپ بايان قىلىدۇ. بۇ زادى قانداق گەپ؟

بۇ ئىككى خىل بايانىنى ئىنچىكە سېلىشتۇرۇپ كۆرسەك، ئەمەلىيەتتە ئالدىدا تەسۋىرلىگەن يامانلارنىڭ ئەھۋالىنىڭ تەپسىلاتلىرى كېيىن تەسۋىرلىگەن ئەھۋاللارنىڭ تەپسىلاتى بىلەن پەرقلىنىدۇ. ئەمما ئومۇمەن ئېيتقاندا، زىددىيەت بارلىقىنى ئېتىراپ قىلماسلىققا بولمايدۇ.

ئايۇپ مۇشۇ ۋاقىتقىچە يامانلارنىڭ بۇ دۇنيادا ئادالەت بىلەن جازالانمايدىغانلىقىغا، بىگۇناھلارنىڭ ئېزىلگەنلىكىدە چىڭ تۇرۇپ كەلگەنىدى. ئۇنىڭ دوستلىرى بۇ

پاكىتلارغا ئادەمنى رازى قىلغۇدەك چۈشەندۈرۈش بېرەلمەيتتى. بىراق پەرىزىمىزچە، شۇنداق ئىمكانىيەت باركى، ئايۇپنىڭ ئېتىقادى بۇ ئەشەددىي پاكىتلارنى ئويلاشقا بىردەملىك بەرداشلىق بېرەلمەي، ئۆز-ئۆزىگە تەسەللى بېرىش ئۈچۈن، ئۆزىنىڭ پەرەزلىرىگە تايىنىپ، تەسەۋۋۇرىنى ئىشلىتىپ «يامانلار ئەمەلىيەتتە مەن دىگەن يول بىلەن جازالىنىدۇ، ھەققانىيلار قىلغانلىرىنى قايتۇرۇۋالىدۇ، شۇڭا خۇدا راست ئادىل بولىدۇ» دەپ ئۆزىگە ھەم باشقىلارغا چۈشەندۈرۈشكە ئىنتىلىدۇ.

روشەنكى، ئۇنىڭ ئىلگىرى دىگەن گەپلىرى ھازىرقى دىگەن گەپلىرىگە قەتئىي رەددىيە بېرىدۇ (ئۆزىمىزنىڭ تەجرىبىمىزمۇ رەددىيە بېرەمدۇ-يوق؟). ئۇنىڭ ئېتىقادىنىڭ بۇنداق بىردەملىكلا ئاجىزلىقىنى ھەممىمىز چۈشىنەلەيمىز دەپ ئويلايمىز.

بىز ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئۆز چۈشەنچىسىگە كېلىشىنى ئۈمىد قىلىمىز. مەزكۇر سۆھبەتلەردە مەلۇم بىر زاتنىڭ گېپىنىڭ توغرىلىقىنى ياكى ناتوغرىلىقىنى پەرق ئېتىش ئۈچۈن، پەرۋەردىگارنىڭ ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستىغا كېيىن ئېيتقان: «سىلەر مېنىڭ توغرامدا ئۆز قۇلۇم ئايۇپ توغرا سۆزلىگەندەك سۆزلىمىدىڭلار» دىگەن سۆزىنىڭ نۇرى ئاستىدا ھەممە سۆزلەرنى دەڭسەپ بېقىش كېرەك دەپ ئويلايمىز.

ئېلىخۇنىڭ سۆزلىرى

ئايۇپ، ئېلىفاز، بىلداد، زوفار ۋە ئېلىخۇلارنىڭ ھەممىسى پەرۋەردىگار تەرىپىدىن: «نەسىھەتنى تۇتۇرۇقسىز سۆزلەر بىلەن خىرەلەشتۈرگەن زادى كىم» (2:38) دەپ ئەيىبلەندى. ئەمما خۇدا ئايۇپنىڭ ئۈچ دوستىنى «سىلەر مېنىڭ توغرامدا ئۆز قۇلۇم ئايۇپ توغرا سۆزلىگەندەك سۆزلىمىدىڭلار» (7:42) دەپ ئەيىبلىگەن بولسىمۇ، ئېلىخۇ مۇشۇنداق ئەيىبلەنگەن ئەمەس. ئەيىبلەنمەسلىكى مەلۇم جەھەتتىن ئېلىخۇنىڭ ئۇلاردىن كۆپ ياش بولغانلىقىدىن ۋە ياكى سەۋر-تاقەت بىلەن سۆزلەش پۇرسىتىنى كۈتكەنلىكىدىن بولۇشى مۇمكىن؛ بىراق ئويلىنىشىمىزچە، بۇنداق بولۇشتىكى مۇھىم سەۋەب شۇكى، ئۇنىڭ ئېيتقان سۆزلىرىنىڭ بىرنەچچە خاتالىق يەرلىرى بولغىنى بىلەن ئۇ يەنىلا ئايۇپقا نىسبەتەن، ھەقىقەتەن ھەقىقەتنى سۆزلىگەن خۇدانىڭ گۇۋاھچىسى ئىكەنلىكىدىن بولغان. ئۇنىڭ ئايۇپقا (ھەم بىزگە

ئېيتقان مۇھىم مەزمۇنلۇق سۆزلىرى ئىچىدە، تۆۋەندىكىلەرنى گەۋدىلىك دەپ قارايمىز: —

(I) خۇدا ئۇلۇغ بىر ئوقۇتقۇچىدۇر. ئۇ مۇقەددەس روھى ئارقىلىق ئىنساننىڭ روھىدا ھەم ۋىجدانىدا نەسىھەت ھەم ئاگاھلارنى سۆزلەيدۇ.
(II) ئىنسان مۇقەددەس روھنىڭ ئاۋازىغا قۇلاق سالمىسا، ئۇ چۈشلەر ھەم غايىبانە ئالامەتلەر ئارقىلىق ئادەملەرنى ئويغىتىپ، ئۇلارنىڭ ئۆتكۈزۈش ئالدىدىكى گۇناھلىرى توغرۇلۇق ھەم ئۆز تەكەببۇرلۇقى توغرۇلۇق سەگىتىدۇ.
(III) ئەگەر يەنىلا ئويغىنالمىغان بولسا، خۇدا ئادەملەرنى كېسەللىككە ياكى ھەرخىل مۇشكۇللۇككە ئۇچرىتىش ئارقىلىق ئۇلارنى سەگىتىپ قويۇشى مۇمكىن. ئۇنىڭ مەقسىتى ئۇلارنى جازالاش ئەمەس، بەلكى مېھىر-مۇھەببىتىدىن ئۇلارغا گۇناھلىرىدىن، تەكەببۇرلۇقىدىن توۋا قىلىش پۇرسىتىنى بېرىشتۇر.
(IV) خۇدا بىلەن ئىنسان ئارىسىدا تۇرغان بىر كېلىشتۈرگۈچى بار. بۇ كېلىشتۈرگۈچىنىڭ ئىلتىجا دۇئاسى ئارقىلىق ئادەم قۇتقۇزۇلىدۇ، چۈنكى كېلىشتۈرگۈچى ئادەمنىڭ گۇناھلىرى ئۈچۈن بەدەل تۆلەيدۇ.

شۇڭا، بۇ زاتنىڭ دۇنياغا كېلىشى توغرۇلۇق ھەم ئېلىخۇ ھەم ئايۇپمۇ بېشارەت بەرگەن، دەپ ئىشىنىمىز.
(V) خۇدانىڭ مېھىر-شەپقىتىدىن ئۇ بەلكىم ئادەملەرگە بىر قېتىملا ئەمەس، بىرنەچچە قېتىم توۋا قىلىش پۇرسىتىنى بېرىشى مۇمكىن (بىراق پۇرسەتنىڭ زادى قانچىلىكلىكىگە ھېچكىم كاپالەت بېرەلمەيدۇ!).
(VI) ئېلىخۇ خۇدانىڭ ئۇلۇغلۇقى ھەم ئۇنىڭ ئۆزىنى ياراتقانلىقىدىن، جۈملىدىن ئىنسانلاردىن خەۋەر ئالىدىغانلىقى توغرۇلۇق كۆپ سۆزلەيدۇ.

مۇسا پەيغەمبەرگە بېرىلگەن قانۇنلارغا ئاساسەن ھەربىر دەۋانى ھەل قىلىش ئۈچۈن ئىككى ياكى ئۈچ گۇۋاھچى بولۇشى كېرەك ئىدى. ئايۇپ بۇ «دەۋا»سىدا ئۇ ئىككى گۇۋاھچىدىن خۇدانىڭ سۆز-كالامىنى ئاڭلىغانىدى — بىرىنچى گۇۋاھچى ئېلىخۇ، ئىككىنچى گۇۋاھچى بولسا خۇدانىڭ ئۆزى ئىدى. شۇڭا ئىشىنىمىزكى،

ئېلىخۇ خۇدانىڭ ئايۇپقا ئەۋەتكەن ئەلچىسىدۇر. ئايۇپنىڭ ئېتىقادى بىر تەرەپتىن سىنىلىۋاتقان بولسىمۇ، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇ ئازاب-ئوقۇبەتلىرى ئارقىلىق ئادىمىيلىك جەھەتتىن، تەكەببۇرلۇقتىن ھەم ئۆز-ئۆزىگە تايانغانلىقىدىن ئىبارەت بۇ رەزىل ئىللەتلەردىن تاۋلىنىدۇ. مانا بۇ تاۋلىنىش ئۇنى تېخىمۇ ساپ ئېتىقادقا ئېرىشتۈرىدۇ. شۇڭا، ئېلىخۇنىڭ ئۇنى تەكەببۇرلۇق توغرۇلۇق ئاگاھلاندۇرۇشلىرى ئۇنىڭ ۋىجدانىغا تەگكەن دەپ قارايمىز. بىز بۇنى ئۇنىڭ ئېلىخۇنىڭ سۆزلىرىگە ھېچقانداق جاۋاب بەرمىگەنلىكىنىڭ بىر سەۋەبى دەپ قارايمىز.

شۇنداقتىمۇ، ئېلىخۇ يەنىلا ئايۇپقا ئۇۋال قىلىدۇ. ئۇ ئايۇپنى: ــ «باشقىلارنى مازاق قىلىشتىن ھۇزۇر ئالىسەن»، «يامان ئادەملەرگە ھەمراھ بولۇپ ماڭىسەن»، «خۇداغا بويسۇنۇپ خىزمەت قىلىشنىڭ پايدىسى يوق دەيسەن» (34:7-9) ھەم «ئاسىيلىق قىلغانسەن» (34:37) دەپ ئەيىبلەيدۇ. ئۇ ئايۇپقا ھەقىقىي ھېسداشلىق قىلمايدۇ؛ ئۇ ئىنساننىڭ گۇناھى ۋە ياكى ئىتائەت قىلىشى خۇداغا ھېچقانداق تەسىر يەتكۈزمەيدۇ (35-باب) دەيدۇ. بىراق «ئايۇپ» 1-باب، تەۋراتتىكى «يارىتىلىش» قىسمى ۋە باشقا يەرلەردىن بىلىمىزكى، بۇنداق قاراش توغرا ئەمەس. ئۇ ئايۇپنىڭ باشقا دوستلىرىغا ئوخشاش «يامانلار بۇ دۇنيادا غەلىبە قىلمايدۇ» دېگەن ئىنتايىن ئاددىي خۇلاسىگە كېلىدۇ. ئۇنىڭ ئۇستىگە بەزىدە (ئۆزىنىڭ تەكەببۇرلۇقىنى ياكى ئۆزگىلەرنىڭ كۆڭلىنى چۈشەنمەيدىغانلىقىنى ئىسپاتلاپ) سۆزمەنلىك قىلىپ قويىدۇ.

شۇنىڭ ئۈچۈن ئېلىخۇدىن ئالغان مۇھىم بىر ساۋاق شۇكى، مەلۇم بىر ئادەم خۇدانىڭ ئەۋەتكەن ئەلچىسى بولغىنى بىلەن، ئۇنىڭ ھەربىر سۆز-ھەرىكىتىنىڭ توغرا بولۇشى ناتايىن. بىراق بىز ئېلىخۇنىڭ «خۇدا ئۆز روھى ئارقىلىق ئىنسانغا ساۋاق ئۆگىتىدۇ» دېگەن ئىنتايىن مۇھىم تەلىمىنى كۆڭلىمىزدە ساقلىشىمىز لازىم. شۇنداق قىلغان چېغىمىزدىلا بىز خۇدادىن (مەيلى كىمنىڭ ۋاستىسىدىن كېلىشىدىن قەتئىينەزەر) ئۆزىنىڭ سۆزلىرىنى پەرق ئېتىدىغان، شۇنداقلا قوبۇل قىلىدىغان قۇلاقلارنى بىزگە ئاتا قىلىشنى ئىلتىجا قىلالايمىز. شۇنداق قىلىپ بىز تەكەببۇرلۇقنىڭ خەتەرلىكلىكىنى ياكى باشقىلارنىڭ سەۋەنلىكلىرىنى باھانە قىلىپ ئۇلارنىڭ توغرا ھەم ئورۇنلۇق سۆزلىرىنى قوبۇل قىلماسلىقتىن ساقلىنالايمىز.

يۇقىرىقى ئىزاھاتلاردا دېگىنىمىزدەك، بىز ئىلىخۇنى مەزكۇر كىتابنىڭ ئاپتورى دەپ قارايمىز.

پەرۋەردىگار ئايۇپقا قىلغان سۆزلەر

پەرۋەردىگارنىڭ ئايۇپقا قىلغان سۆزلىرى ئاجايىب، ئەلۋەتتە. لېكىن ئۇنىڭ ئايۇپقا ئېيتمىغان سۆزلىرىمۇ ئوخشاشلا ئاجايىبتۇر. خۇدا ئۆزىنىڭ ئايۇپقا قىلغان مۇئامىلىسى ئۈچۈن ئۇنىڭغا ھېچقانداق ناماقۇل بولمايدۇ؛ ئايۇپنىڭ ئىلگىرىكى ئېچىنىشلىق يېلىنىشلىرىغا خۇددى پەرۋا قىلمايۋاتقاندەك مۇئامىلە قىلىدۇ. ئازاب-ئوقۇبەتنىڭ سىرلىرى توغرىسىدا ئۇ ھېچقانداق يىپ ئۇچىنى تەمىنلىمەيدۇ؛ ياكى ئايۇپنىڭ بالايىئاپەتنىڭ زەربىلىرى ئاستىدا قىلغان سەۋر-تاقىتىنىمۇ ھېچ تەرىپلىمەيدۇ؛ ئۇنىڭ سىناقتىن ئۆتكەنلىكىنى ئۇنىڭغا دەپ چۈشەندۈرمەيدۇ؛ ياكى ئۆزىنىڭ ئايۇپ ئارقىلىق «خۇدانىڭ ئوغۇللىرى»غا ئىنساننىڭ خۇداغا شەخسىيەتسىزلىك بىلەن خالىس خىزمەت قىلالايدىغانلىقىنى ئىسپاتلاپ قايىل قىلغانلىقى توغرۇلۇق ئايۇپ بىلەن ھېچ سىردىشىپ قويمايدۇ؛ ئۇنىڭغا ئەڭ قاتتىق چۈشكەن زەربىلەرنىڭ ئۆزىنىڭ مۇھەببەتلىك قولىدىن كەلگەنلىكىنى سۆزلىمەيدۇ؛ ئىلىخۇ ئازابنىڭ تەربىيە بېرىش ۋە ئادەمنى گۇناھنىڭ چاڭگىلىدىن قۇتقۇزۇش رولى توغرۇلۇق سۆزلىگىنى بىلەن، خۇدا ئۇنىڭ گېپىنى قىلمايدۇ؛ ئۇ يامانلارنىڭ قىلغانلىرىنى ئۆزلىرىگە قايتۇرۇش مەسىلىسى ئۈستىدە ھېچقانداق گەپ قىلمايدۇ؛ ئۇ دوستىنىڭ شىكايەتلىرىگە ھەم ئايۇپنىڭ ئۆزىنى ئاقلىغانلىقىغا ئوخشاشلا پەرۋا قىلمىغاندەك قىلالتتى. ئۆلۈم-تەھتىسارانى يوشۇرىدىغان چۈمبەلنى ئېلىپ تاشلىماي تىرىلىش ھەم كېيىنكى قىيامەت كۈنى توغرۇلۇقمۇ ھېچ سۆز قىلمايدۇ. ئەگەر خۇدا يۇقىرىقى مەسىلىلەر ھەققىدە سۆز قىلغان بولسا، ئايۇپنى ئەڭ قىينايدىغان مەسىلىلەردىن بىرىگە جاۋاب بەرگەن بولاتتى. ئەمەلىيەتكە قارايدىغان بولساق، ئۇنىڭ ئايۇپنىڭ دوستلىرى بىلەن قىزغىن تالاش-تارتىش قىلغان مەسىلە ئۈستىدە توختالغان سۆزلىرى يوق دېگۈدەك ئىدى. ئۇ يەنە ئايۇپ بېشارەت بەرگەن دۇنياغا كەلگۈسىدە كېلىدىغان قۇتقۇزغۇچى توغرۇلۇقمۇ بىۋاستە ھېچ گەپ قىلمايدۇ.

يەنە ئىچكىرىلەپ تەھلىل ئېلىپ بارىدىغان بولساق، بىز شۇنى تونۇپ يېتەلەيمىزكى، ئايۇپنىڭ ئەڭ چوڭ ئازابى ئۇنىڭ مال-چارۋا، پادىلىرىدىن ئايرىلىشى، پۈتۈن بالا-چاقىلىرىدىن بىراقلا دەھشەت بىلەن ئايرىۋېتىلىشى ۋە ياكى ئۇنى بىر تېرە بىر سۆڭەك قىلىپ قويغان قورقۇنچلۇق تېرە كېسىلىمۇ ئەمەس؛ يەنە ئۆز جامائەت-يۇرتداشلىرىنىڭ ئۇنى چەتكە قېقىشلىرىمۇ ئەمەس، ياكى ئۇلارنىڭ ئۇنى «خۇدا لەنەت قىلىپ ئۇرغان» دەپ مازاق قىلغانلىقىمۇ ئەمەس؛ دوستلىرىنى ئۆزگە تەسەللى بېرىدۇ دەپ قىلغان ئۈمىدىنى يەردە قويغانلىقى ياكى ئۇلارنىڭ سەن مەلۇم بىر ئېغىر گۇناھنى يوشۇرۇپ كەلدىڭ ياكى ھەتتا خۇداغا ئاسىيلىق قىلدىڭ دېگەن شىكايەتلىرىمۇ ئەمەس؛ ئۇنى ئەڭ ئازابلايدىغان ئىش شۇكى، ئۇ ئەسلىدە ئۆز دوستى دەپ بىلگەن، «چېدىرىمدا ماڭا سىرداش بولغان!» دېگەن خۇداسىنىڭ ھازىر بولسا ئۇنى تاشلاپ ئۆز دۈشمىنى بولۇپ قېلىۋاتقانلىقىدىندۇر. دوستلىرىنىڭ ئۇنىڭ بىلەن توختاۋسىز مۇنازىرىلىشىپ، ئازاب-ئوقۇبەت بولسا يامانلىقنى چۈشۈرۈلگەن جازا، ھەققانىيلار پەقەت بەرىكەتلىك كۈنلەرنى كۆرىدۇ، ھەردائىم شۇنداق بولىدۇ، دەپ ئۇنىڭغا زەربە قىلىپ تەنقىد قىلغانلىرى ئۇنى بۇ قايغۇغا تېخىمۇ چۆمدۈرىدۇ ھەم ئۇنىڭغا تېخىمۇ ئاچچىق داد-پەريادلارنى كۆتۈرگۈزىدۇ. ھالبۇكى، كۆرگىنىمىزدەك ئۇ قورقۇنچلۇق گۇمانلار ئىچىگە غەرق بولغاندا، ئۇنىڭ روھى خۇدانىڭ ئۆزگەرمەس ياخشىلىقى، ۋەدىسىدە قەتئىي تۇرىدىغانلىقى ھەم ئۇنىڭ بۇ دۇنياغا ئەۋەتىدىغان بىر قۇتقۇزغۇچىسى توغرىسىدىكى بېشارەتلىك، ئېتىقادلىق ئۆتكۈر بايانلار بىلەن گۇمانلىرىدىن بۆسۈپ ئۆتىدۇ.

ئايۇپنىڭ ھەممە گەپلىرىنى تۈگىتىشى ھەم باشقىلارمۇ سۆزلەردىن توختىشى بىلەنلا ئاندىن پەرۋەردىگار ئۆزى سۆز قىلىدۇ. ئۇ پەقەت سۆزلا قىلىپ قالماي، يەنە ئۆزى ئايۇپقا كۆرۈنىدۇ. ئەمدى ئۇ گۈلدۈرماما ئارىسىدىن سۆز قىلغاندا ئايۇپ باشلىنىشتىلا ئۇنىڭ ئاۋازىنى دۈشمەنىنىڭ ئەمەس، بەلكى دوستىنىڭ ئاۋازى دەپ بىلىدۇ. بۇ ئايۇپ ئۈچۈن ئۆزىنىڭ بارلىق سوئاللىرىنىڭ جاۋابىغا ئېرىشىشتىن كۆپ ئەۋزەل ئىدى. خۇدا ئۇنى قورقۇنچلار بىلەن تارمار قىلمايدۇ ياكى ئۇنىڭ ئەسلىدە ھەققانىيلىق بىلەن قىلغانلىرىنى ئىنكار قىلمايدۇ، ياكى دوست ۋە رەقىبلىرىنىڭ تەنقىدلىرىنىڭ ئاساسلىرى بار دەپ پۈرىتىپ ئېيتمايدۇ. ئۇ ئۆزىنى خۇداسىنىڭ يېنىغا

قايتىپ كەلدىم دەپ بىلدۇ؛ شۇنداقلا خۇدانىڭ ئەمەلىيەتتە ئۆزىدىن ھېچ ئايرىلىپ باقمىغانلىقىنى بىلىپ يېتىدۇ ھەمدە ئىنسانىنىڭ ئازابلىرىنى خۇدانىڭ چۈشۈرگەن غەزىپىنىڭ مۇتلەق ئالامىتى ئەمەسلىكىنى تونۇپ يېتىدۇ، شۇنداقلا بۇ ئارقىلىق زور تەسەللىگە ئېرىشىدۇ. خۇدانىڭ ئۇلۇغ شەپقىتىنى ھەم ھەققىتىنى قايتىدىن تونۇپ يېتىپ، ئۇ ئۆزى ئۈچۈن ھېچنېمىنى، ھەتتا ئۆزىنى ئاقلاشنىمۇ ئىلتىجا قىلمايدۇ. ئۇنىڭ قايغۇ-ھەسرەتلىرى يېڭى بىرخىل بويسۇنۇشتا، يېڭى بىر خۇشاللىقتا غايىب بولىدۇ.

خۇدا ئايۇپقا مازاق تۇسىدە ئەمەس، بەلكى كىنايىلىك بىر تۇستە سۆز قىلىدۇ – يەنى دوستلار ئۆزئارا ئەركىن پاراڭلىشىۋاتقان ھالەتتە سۆز قىلىدۇ. ئۇ ئۇنىڭغا ھەققىي ئەركەك بولۇش توغرۇلۇق، ئۆزى ياراتقان كائىنات توغرۇلۇق ئازراق سۆزلەيدۇ. تۆۋەندە بۇ ھادىسىلەر ھەم ھايۋانلار توغرۇلۇق بىزمۇ ئويلىغىنىمىز توغرىسىدا قىسقىچە توختىلىپ ئۆتىمىز. ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئۆزلىرىنىڭ بەلكىم بۇ ئەھمىيەتلىك مەزمۇنلاردا ئۆز ئوي-پىكرلىرى بولۇشى مۇمكىن؛ بىز ئوقۇرمەنلەرگە ئازراق ياردىمى بولسۇن دەپ ئۆزىمىزنىڭ بىرنەچچە ئوي-پىكرىمىزنى ئوتتۇرىغا قويىمىز.

يەر-زېمىن ۋە دېڭىز (11-4:38)

خۇدا يەر شارىنى ياراتقان چاغدا ئىنسانلارغا قارىغاندا خۇداغا تېخىمۇ يېقىن بولغان پەرىشتىلەر شادلىقىدىن ناخشىلار ئېيتقانىدى. ئۇلارنىڭ شادلىق كۈيلىرى بىزنى ئۇنىڭغا قاتنىشىشقا خىتاب قىلماقتا.

يۇقىرىدىكى ئىزاھاتلاردا سۆزلىگىنىمىزدەك، يەر-زېمىن ۋە دېڭىز-ئوكيانلار ئىنتايىن نازۇك بولغان بىر تەكشۈكلۈكتا ساقلىنىپ كەلمەكتە. خۇدا نۇھ پەيغەمبەر ئارقىلىق ئىنسانلارغا بۇنىڭدىن كېيىن ھەرگىزمۇ چوڭ بىر توپان بىلەن يەر-زېمىننى يوقاتمايمەن دەپ ۋەدە قىلغان. بىراق گەرچە يەر يۈزىنىڭ ئۈچتىن ئىككىسى دېڭىز بولسىمۇ، بىز خۇدانىڭ شەپقىتى بىلەن تېخى قۇرۇقلۇق ئۈستىدە تۇرغانلىقىمىز ئۈچۈن، ئۇنىڭدىن مىننەتدار بولدۇقمۇ ياكى «بۇ شۇنداق بولۇش كېرەك!» دەپ قاراۋاتامدۇق؟

تاك سەھەر ۋە نۇر (12:38-15)

گەرچە بىز كۈندۈز ھەم كېچىنى يەر شارىنىڭ ھەر 23 سائەت، 56 مىنۇت 4 سېكوند ئايلىنىشىدىن ئالمىشىپ تۇرىدۇ، شۇڭا «قۇياش چىقىشى» بىلەن ئەتىگەن بولىدۇ دەپ بىلگەن بولساقمۇ، بۇ ھادىسىنى يۇرگۈزگۈچى يەنىلا بەرىبىر خۇدادۇر؛ شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ قىلغان بۇ ئىشى ئۈچۈن مىننەتدار بولۇشىمىز كېرەك. نۇرغا كەلسەك، كۆزنىڭ نۇر ئارقىلىق مۆھتىمىزدىن ئۈچۈر ئېلىش قابىلىيىتى شۈبھىسىزكى «توختاۋسىز يۈز بېرىدىغان بىر مۆجىزىدۇر»؛ بۇنداق مۆجىزىنىڭ ھەر دەقىقىدە مەۋجۇت بولۇشى ئاتالمىش «تەدرىجىي تەرەققىيات» نەزىرىيىسىدە دېيىلگەن ئىمكانىيەتتىن يىراقتىن يىراقتۇر.

دېڭىز «بۇلاقلىرى» (16:38)

بىپايان «سۇ ئامبارلىرى» ياكى «سۇ بۇلاقلىرى» دېڭىزلاردىلا ئەمەس، بەلكى يەر ئاستىدىكى تاشلاردىمۇ بار. خۇدا مۇشۇ يەردە مانا بۇلارنى كۆرسەتكەن بولۇشى مۇمكىن. دېڭىزلارنىڭ چوڭقۇر يەرلىرى يەر شارىنىڭ تېخى تەكشۈرۈلۈپ ئېنىقلانمىغان چوڭ جايلىرى ھېسابلىنىدۇ.

ئۆلۈمنىڭ دەرۋازىلىرى (17:38-18)

گەرچە بىز ئىنجىلدا خاتىرىلەنگەن مەسىھ ئەيسانىڭ تەلىمىدىن ئۆلۈم-تەھتىسارا توغرۇلۇق «ئايۇپ»قا سېلىشتۇرغاندا بىلىمىز چوڭقۇرراق بولسىمۇ، بىراق ئۆلۈم ئايۇپ ئۈچۈن ۋە بىز ئۈچۈنمۇ ھازىرغىچە يەنىلا چوڭ بىر سىردۇر.

نۇر ۋە قاراڭغۇلۇق (19:38-21)

نۇر ئالەمنىڭ ئەڭ چوڭ سىرلىرىدىن بولۇپ كەلمەكتە. ئىلىم-پەن تەتقىقاتلىرى ئۇنى چۈشەندۈرۈشكە كۈچىنىڭ بارىچە تىرىشىۋاتىدۇ. ئۇلار نۇر توغرىسىدا بىزگە

كارامەت يېڭى مەلۇماتلارنى ئۈزلۈكسىز بەرمەكتە؛ شۇنداقتىمۇ، نۇر يەنىلا شۇنداق سىرلىق تۇرماقتا.

قار، مۆلدۈر (38:22-23)

قار ۋە مۆلدۈر بىزنىڭ كۆز ئالدىمىزغا تېپىشماقلارنى قويىدۇ. بىر قار ئۇچقۇنىنىڭ مىكروسكوپ ئاستىدا كۆرۈنگەن گۈزەل نۇسخىلىرى بەلكىم خۇدا سۆزلىگەن «قار خەزىنىلىرى»نىڭ بىر تەرىپى بولسا كېرەك. ئىككى پارچە قار ئۇچقۇنىنىڭ ئوخشاش نۇسخىدا بولغانلىقى ھېچقاچان كۆرۈلۈپ باققان ئەمەس.
مۆلدۈرلەرنىڭ بولسا ئادەمنىڭ مۇشتىچىلىكمۇ بولغانلىقى بايقالغان. شۇنچە ئېغىر بىر نەرسە قانداقمۇ ئاسماننىڭ ئۆزىدە شەكىللەنسۇن؟ مېتېئورولوگىيە جەھەتتە ئازراق بىلىمگە ئېرىشىش پەقەتلا ئۇنىڭ توغرىسىدىكى سوئاللىرىمىزنى كۆپەيتىدۇ.

شەرق شاملى (38:24)

گەرچە ھاۋا رايىنىڭ «كومپيۇتېر مودېل»ى ئىجاد قىلىنغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ ھاۋا رايىدىن تولۇق ئالدىن مەلۇمات بېرەلىشى تولىمۇ يىراق، كەلگۈسىدىمۇ شۇنداق بولىۋېرىدۇ.

يامغۇر، گۈلدۈرماما، چاقماق، شەبنەم (38:25-27)

چاقماقنى ھاسىل قىلىدىغان ئاددىي بوران-چاپقۇننىڭ قۇدرىتى بىرنەچچە ئاتوم بومبىسىدىن كۈچلۈك ھېسابلىنىدۇ. بىراق چاقماقنىڭ بۇ قۇدرىتى شۇ بومبىلارنىڭ ھالاك قىلىش كۈچى بىلەن بىرقاتاردا قويۇلمايدۇ، بەلكى ھەتتا «ھايات تەكىۈڭلۈق»نىغا كېرەك بولغان بىرنەچچە خىل خىمىيۋى بىرىكمىلەرنى ئىشلەپ چىقىرىدۇ.
ھاۋانىڭ سۇنى كۆتۈرۈپ، يارغا ئايلاندۇرۇشى بىلەن سۇيۇلۇقنى ئۇيۇتۇش، ئويۇتمىنىڭ تەكىۈڭلۈقنى ساقلاش (شەبنەم، يامغۇر تامچىلىرى قاتارلىقلار) خۇسۇسىيىتى بولمىغان بولسا، دۇنيادا ھېچ جانلىق نەرسە بولمايتتى.

مۇز، قىراۋ (38:28ـ30)

بارلىق سۈيۇقلۇقلار ئىچىدە پەقەت سۇنىڭ قېتىشىدىلا (مۇز ھالىتىگە كىرگەندە) شۇنچە چوڭ كېڭىيىش يۈز بېرىدۇ. شۇنداق بولغاچقا، كۆل-دېڭىزلاردا مۇز پەيدا بولسا، ئاستىدا ئەمەس، ئۈستىدە شەكىللىنىدۇ؛ بۇ ھالەت بولمىسا، يەر يۈزىدە ھېچ جان ئىگىسى بولمايتتى.
روشەنكى، ئايۇپنىڭ دېڭىزلارنىڭ مۇزلىشى توغرىسىدا خەۋىرى بار ئىدى؛ (بولمىسا خۇدا ئۇنىڭغا بۇلارنى دەپ بەرمىگەن بولاتتى) – شۇڭا ئۇ ئىنتايىن يىراق يۇرتلارغا بېرىپ كەلگەن ئادەم بولسا كېرەك.

يۇلتۇزلار ۋە يۇلتۇز تۈركۈملىرى (38:31ـ33)

خۇدا كۆپچىلىككە تونۇش بولغان يۇلتۇز تۈركۈملىرى توغرىسىدا سۆز قىلىدۇ. يۇقىرىدا دېگىنىمىزدەك، كۆپ قىسىم كىشىلەر «قەلب يۇلتۇز تۈپى»دا پەقەت يەتتىدەك يۇلتۇزنى كۆرەلەيدۇ، ئەمەلىيەتتە ئۇ 800دىن كۆپ يۇلتۇزدىن تەركىب تاپقان. ئۇلارنى بىر-بىرىگە چېتىشتۇرغان كۈچ ھازىرغىچە سىر بولۇپ تۇرماقتا. ئورىئون يۇلتۇز تۈركۈمىدە بىر-بىرىگە چېتىقلىق بەزى يۇلتۇزلارمۇ بار؛ ئورىئوننىڭ «قىلىچ»ىدا كارامەت بىر «يۇلتۇز بۇلۇتى» بار.

بۇلۇت ۋە چاقماق (38:34ـ38)

بۇلۇتلار قانداق قىلىپ سۇنىڭ ئېغىرلىقىنى كۆتۈرۈپ، ئۇنى دېڭىزدىن يىراق بولغان قەشقەردەك يۇرتلارغا ئاپىرىپ ياغدۇرىدۇ؟ قانداق قىلىپ پۈتۈن قۇرۇقلۇقتىكى جانىۋارلارنى باقىدۇ؟ بۇمۇ خۇدانىڭ كارامەت ئىكەنلىكىنىڭ بىر بەلگىسى، ئەلۋەتتە.

شىرلار (38:39ـ40)

شىرلارغا يېمەكلىكنى قانداق قىلىپ تەمىنلەش بەلكىم ئىنسانلار ئەك ئاز كۆڭۈل بۆلىدىغان ئىشلاردىن بىرى بولسا كېرەك! بەزىلەر ھەتتا شىرسىز بىر دۇنيانى تىلەيدۇ. بىراق خۇدا ئۇلارنى ئېسىدە تۇتىدۇ ھەم ئۇلارغا كۆيۈنىدۇ. ئىنساننىڭ ئويلىرى بولسا

ھەممىشە ئۆزگە چېتىشلىق ئىشلار بىلەن چەكلىنىدۇ؛ بىراق ئۇلار شىرلارنىڭ ئۆزى تۇرۇۋاتقان دۇنيانىڭ ئايرىلماس بىر قىسمى ئىكەنلىكىنى چۈشىنىشى كېرەك. ئەگەر ئايۇپ خۇدانىڭ ئىشلىرىغا ئەھمىيەتلىك بىر ھۆكۈم چىقارماقچى بولسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ شىرلار توغرىسىدا بىرنېمىنى چۈشىنىشكە توغرا كەلمەسمۇ؟

تاغ قاغىلىرى (41:38)

تاغ قاغىلىرى ئادەملەردىن يىراقلاردا ياشايدۇ؛ شىرلاردىن غەم قىلمىغاندەك، ئۇلارمۇ ئىنسانلار غەم قىلىدىغان ئىشلاردىن بىر قىسمى ئەمەس. بۇ ياۋايى، دەندەتكىلى بولمايدىغان بىر قۇشتۇر. ئۇ سوغۇق، خىلۋەت تاغلىق رايونلاردا ياشاشتىن ھۇزۇر ئالىدۇ. خۇدا ئۇنىڭغا ئۆز ئورنىنى بېكىتىپ بەرگەن؛ ئىنسانلار بۇ نۇقتىنى چۈشىنىپ يېتەلمىسىمۇ، ئۇنىڭ ھاياتىدا ئۆز مەقسىتى باردۇر.

ياۋا ئۆچكىلەر ۋە جەرەنلەر (39:1-4)

خۇدا ئادەمزاتنىڭ بىلىمىدىن ياكى كونتروللىدىن يىراق تۇرىدىغان بۇنداق ھايۋانلار توغرۇلۇق سۆزلەشتىن ھۇزۇر ئالغانغا ئوخشاش، ئۇلارنىڭ يوشۇرۇن تۇغۇت تولغاقلىرىنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭغا ئايان. شۇڭا ئۇ ئايۇپنىڭ قايغۇسىغا كۆيۈنمەسمۇ؟ جەرەنلەرنىڭ بالىلىرى چوڭ بولۇپ يېتىلىدۇ، ئاندىن ئانىسىنىڭ تۇغۇت تولغىقىنى ئۇنتۇپ قالغاندەك قايتىپ كەلمەيدۇ؛ ئانىلىرى بولسا ئۇلارنى ئايىمايلا قويۇۋېتىدۇ. بۇلارنىڭ ھەممىسى خۇدانىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشىدۇر؛ ئۇلارنىڭ بۇنداق ھاياتىنىڭ ئەركىن شەكىللىنىشىمۇ ھەممىسى ئۇنىڭ ئىدارىسى ئاستىدىدۇر. ئۇلارغا قاراپ باقايلى، ھەرقانداق ئادەمنىڭ بىر نەرسە ياكى ئادەم توغرۇلۇق «بۇ مېنىڭكى» دېيىشى توغرىمۇ؟ ئايۇپ يۈز بەرگەن ئىشلارنىڭ بېشىدا خۇداغا ئىبادەت قىلىپ: ــ «ھەممىنى پەرۋەردىگار ماڭا بەرگەن، ئەمدى پەرۋەردىگار مەندىن ئېلىپ كەتتى» ــ دېگەنىدى. بىراق ئۇ بۇ ھەقىقەتنى ئۆزگە چوڭقۇر سىڭدۈرگەنمۇ؟ خۇدا بۇنداق ياۋايى ھايۋانلارغا دالانى كېزىش ئەركىنلىكى بەرگەن يەردە، ئۇ ئادەملەرگىمۇ ئەركىنلىك بېرىدۇ، ئەلۋەتتە؛ بۇ ئەركىنلىك (مەيلى بىز خۇدانىڭ يامانلىقنى كېيىنرەك جازالايدىغانلىقىنى بىلگەن بولساقمۇ) يامانلىق قىلىشنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان بولىدۇ، ئەلۋەتتە.

ياۋا ئېشەك (39:5-8)

روشەنكى، خۇدا ئۆزى ياراتقان بۇ ياۋا ھايۋاننىڭ ئەركىنلىكىدىن ئالاھىدە ھۇزۇر ئالىدۇ. بۇ چىرايلىق ھايۋاننىڭ ياۋايى تەبىئىتىنىڭ بارلىقى ئۇنىڭ پىلانىنىڭ بىر قىسمىدۇر. شۇنىڭ ئۈچۈن ئىنسان بۇ ھايۋاندىن ساۋاق ئېلىپ، خۇدانىڭ ئۆزلىرىدىن خەۋەر ئالىدىغانلىقىدىن خاتىرجەم بولۇشىغا توغرا كەلمەمدۇ؟

ئېلىخۇ (37-باب، 13-ئايەتتە) كۆرسەتكەندەك، ئەگەر دۇنيادىكى بەزى نەرسىلەر ياكى شەيئىلەر پەقەت خۇدانىڭ رازىلىقى ئۈچۈنلا مەۋجۇت بولغان بولسا، ئەمدى ئىنسان: «ماڭا پايدىلىق ئەمەس»، «ماڭا ياردەم بېرەلمەيدۇ» ۋە ياكى «ماڭا قولايسىزلىق ئېلىپ كېلىدۇ» دەپ بۇلاردىن ئاغرىنسا بولمايدۇ، ئەلۋەتتە.

ياۋا كالا (39:9-12)

ئىنسان پەقەت كۆندۈرەلمەيدىغان بۇ يوغان ھايۋان نېمە مەقسەتتە يارىتىلغاندۇ؟ ئۇ «تەبىئەتنىڭ تەكىۋۇلۇقى»نىڭ بىر قىسمى بولغاندىن سىرت، شۈبھىسىزكى، ئۇنىڭ مەۋجۇتلۇقى بىزگە خۇدانىڭ پىلانلىرىنىڭ بىر بۆلىكىنىڭ ئادەمزاتنىڭ ھۆكۈمىدىن ۋە كونترول دائىرىسىدىن ھالقىپ كېتىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. شۇڭا، ئىنسان ئەگەر خۇدانىڭ پىلانىنىڭ ھەممىسىنى چۈشەنگىلى بولىدۇ ۋە ياكى چۈشىنىشىم كېرەك دەپ ئويلىسا بۇ نادانلىق بولىدۇ.

تۆگىقۇش (39:13-18)

خۇدانىڭ تۆگىقۇشتا نېمە مۇددىئاسى باردۇ؟ ئۇنىڭ قاناتلىرى خۇشاللىقتا قېقىلىدۇ، بىراق ئۇچۇشقا ھېچ يارىمايدۇ. خۇدا بۇ جانىۋارنى ئەقىلدە ھەم باللىرىغا كۆيۈمدە كەم قىلغان ئوخشايدۇ. ئەگەر دۇنيا ئادەملەرنىڭ ئۆزلىرىنىڭ پىكرىچە بولغان بولسا، ئىنسان مۇنداق غەلىتە ھەم كۈلكىلىك بىر قۇش دۇنياغا ماس كەلمەيدۇ دەپ ئويلىشى مۇمكىن ئىدى؛ بىراق خۇدا تۆگىقۇشنى يارىتىشنى لايىق كۆرگەن. خۇدادا يۇمۇرىستىك ھېسسىيات بارمۇ قانداق؟ شۇنىڭ ئۈچۈن ئىنسان ئۆزىگە غەلىتە، ھەتتا

كۈلكىلىك تۇيۇلىدىغان باشقا ئىشلارنى ياكى ۋەقەلەرنى قوبۇل قىلىپ، خۇدانىڭ ئۆزىگە بولغان كۆيۈنۈشىدىن خاتىرجەم يۈرسە ئەڭ ئاقىلانىلىك ھېسابلانمامدۇ؟

ئات (39:19-25)

ئاتنى ئادەم كۆندۈرەلىگىنى بىلەن، مۇشۇ يەردە ئۇنىڭ ھەيۋىسى، ھەرىكەتلىرىنىڭ گۈزەللىكى ھەم قورقماسلىقى تەكىتلىنىدۇ. قەدىمكى زامانلاردا ئات بولسا ئۇرۇشتىكى ئەڭ كۈچلۈك قورال بولۇشى مۇمكىن ئىدى. ئۇنىڭ جەڭدىن قورقماسلىقى ئادەملەرنىڭكىدىن ئېشىپ چۈشىدۇ. ئات بىزگە خۇدانىڭ خاراكتېرىنىڭ بىر تەرىپىنى كۆرسىتەمدۇ-يوق؟ بىز ئەتراپىمىزدىكىلەرنىڭ ھەممىسىنى، ھەتتا خۇدانىمۇ كۆندۈرۈشنى ئويلاۋاتامدۇق ياكى ئۇنىڭ بىزنىڭ كونتروللىقىمىز ئاستىدا بولۇشىنى خالايمىزمۇ؟

سار (39:26)

سارنىڭ پەسىللىك كۆچۈشى، باشقا قۇشلارنىڭ پەسىللىك كۆچۈشلىرىگە ئوخشاش بۇگۈنگە قەدەر سىر بولۇپ كەلمەكتە. قىشنى ئۆتكۈزىدىغان يەرنى ھېچ كۆرۈپ باقمىغان بىر چۈجە قانداق قىلىپ ئۇ يەرگە يول تېپىپ يالغۇز ماڭالىسۇن؟ ئاندىن ئەتىيازدا ئۆزى تۇغۇلغان يۇرتىغا قايتالىسۇن؟ ئۇنىڭ ھەيران قالارلىق ھېچ خاتاسىز يول تاپالايدىغان تۇغما تەبىئىتى بىزنى خۇدانىڭ بىزگە نېمە قىلىۋاتقىنىنى مۇكەممەل بىلىدىغانلىقى، ئىشلىرىمىزنى ھېچ خاتاسىز ئورۇنلاشتۇرىدىغانلىقى توغرىسىدا قايىل قىلارلىق بىشارەت بېرىپ تۇرىدۇ.

بۈركۈت (39:27-30)

بۈركۈت چاڭگىسىنى خىلۋەت جايلاردىلا ئەمەس، بەلكى ئىنسانلارنىڭ ئايىغى يېتەلمەيدىغان جايلاردا تىزىدۇ. ئۇنىڭ شۇنداق قىلىشى ھەردائىم ئادەملەرنىڭ پىلانلىرىنىڭ سىرتىدا تۇرىدۇ، لېكىن خۇدانىڭ پىلانى بۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئۇنىڭ كۆزى ئادەملەرنىڭكىدىن زىيادە ئۆتكۈر؛ ئۇ ئاسماندا 200

مېتر ئېگىزلىكتە پەرۋاز قىلىپ يەر ئۈستىدە ئۆملەۋاتقان بىر قوشقۇزنى كۆرەلەيدۇ. بۈركۈتنى ياراتقان خۇدامۇ ئىشلىرىمىزنى ئېنىق كۆرەمدۇ؟

ئوتتۇرا شەرقتە ھايۋانلار ئۆلگەن ھامان بۈركۈتلەر ھەم قورۇلتازلار دەرھال ئەگىپ پەرۋاز قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ ئۆلۈكنىڭ گۆشىنى يېگەنلىكى ئىنسانغا يىرگىنچلىك بولغىنى بىلەن، بۇ بەرىبىر خۇدا بېكىتكەن بىر ئىش، چىرىپ كەتكەن ئۆلۈكنىڭ مۇھىتنى يۇقۇملۇق كېسەللەر بىلەن بۇلغىشىنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ. بىز بۈركۈت ياكى قورۇلتازنىڭ تاپ يېگەن مەنزىرىدىن كۆزىمىزنى تارتساقمۇ، بىراق تۇرمۇشىمىزنىڭ ئايرىلماس قىسمى بولغان بەزى يېقىمسىز ئىشلاردىن ئۆزىمىزنى قاچۇرساق بولمايدۇ؛ بەلكى بۈركۈت ياكى قورۇلتازلاردىمۇ ھەمدە بۇ يېقىمسىز ئىشلىرىمىزدىمۇ خۇدانىڭ ياخشى مۇددىئالىرى بار دەپ ئىشىنىشىمىز كېرەك.

بېگېموت (40-باب)

بىر ئىزاھاتلاردا چۈشەندۈرگىنىمىزدەك، ئىبرانىي تىلىدىكى «بېگېموت» دېگەن بۇ سۆزنىڭ ئۇيغۇر تىلىدىكى «بېگېموت»نى كۆرستىشكە (ئىككى سۆز ئوخشاش يىلتىزلىق بولغىنى ھەم بەزى ئالىملار شۇنداق قارىغىنى بىلەن) ئىشەنمەيمىز. ئۇنىڭ مەزكۇر كىتابتىكى تەسۋىرىگە قارىغاندا، ئۇ چوقۇم يوغان، خۇدانىڭ جانىۋارلىرىنىڭ ئىچىدە ئەڭ چوڭى («بېشى») بولىسا كېرەك؛ بۇ ھايۋان ئادەمدىن، ھايۋاندىن، تەبىئىي بالايىئاپەتتىنمۇ قورقمايدۇ؛ شۇنداقتىمۇ ئۇ ئىنتايىن رايىش ھەم زىيانسىز بولسا كېرەك؛ باشقا ھايۋانلار، ھەتتا كىچىك باللارمۇ ھېچ قورقماي ئۇنىڭغا يېقىن ئوينىيالايدۇ. «بېگېموت»نىڭ يوغانلىقى بىر تەرەپتىن خۇدانىڭ ئۇلۇغلۇقىنى نامايان قىلسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇ قورغاللىغاندا شۇنچە دەھشەتلىك بولسىمۇ، ئۇنىڭدا خۇدانىڭ مۇلايىم تەبىئىتى گەۋدىلىنىپ تۇرىدۇ. كىچىك باللار بېگېموت ئالدىدا قورقمايدىغان ھەلەتتە بولغاندەك، ئۇلار خۇدانىڭ ئالدىدا قورقماي ئۇنىمۇ ئېھتىمال چوڭ ئادەملەردىن ياخشىراق تونىيالايدۇ؛ ئىنجىلدا مەسىھ ئەيسانىڭ: «سىلەر توۋا قىلىپ كىچىك باللارغا ئوخشاش كەمتەر بولمىساڭلار، خۇدانىڭ سەلتەنىتىگە ھەرگىز كىرەلمەيسىلەر» دېگىنى خاتىرىلەنگەن («ماتتا» 3:18).

پىكرىمىزچە «بېگېموت» ئايۇپنىڭ دەۋرلىرىدە نەسلى تېخى قۇرۇپ كەتمىگەن بىر خىل دىنوزاۋر (مەسىلەن، «برونتوزاۋر») بولسا كېرەك.

لېۋىئاتان (41-باب)

ئەمدى لېۋىئاتاننى نېمە دەيمىز؟ ئۇنىڭ ئەڭ ئاخىرى تىلغا ئېلىنغانلىقىنىڭ سەۋەبى بەلكىم ئۇنىڭ خۇدانىڭ مەخلۇقلىرى ئىچىدە ئەڭ ئەشەددىي بولغانلىقىدىندۇر. ئىزاھاتلاردا دېگىنىمىزدەك، بەزى ئالىملار ئۇنى تىمساھ ۋە ياكى بۇرۇن مىسىردا ياشىغان، 15 مېتىر ئۇزۇنلۇقتا كېلىدىغان، نەسلى قۇرۇغان «يوغان تىمساھ» دەپ قارايدۇ. بىراق بىز مۇنداق قارىمايمىز. ئۇنىڭ ئاغزىدىن ئوت چىقىدىغانلىقى، ئۇنىڭ ئاستىنىڭ «ساۋۇتلۇق» ئىكەنلىكى، «ئورنىدىن قوزغىلالايدىغانلىقى» ھەم دېڭىزدا (دەريادا ئەمەس) ياشايدىغانلىقى تەسۋىرلىنىدۇ. بۇ ئالاھىدىلىكلەر تىمساھقا ماس كەلمەيدۇ. شۈبھىسىزكى، ئايۇپنىڭ بۇ ھايۋاندىن خەۋىرى بار ئىدى ۋە بەلكىم ئۇنى كۆرگەنىدى. دېڭىز توغرۇلۇق كونا ھېكايىلەر مۇنداق ئەجدىھادەك مەخلۇقلارنى تىلغا ئالىدۇ، بىراق بىلىشىمىزچە ئۇ ئۇزۇندىن بۇيان كۆرۈنۈپ باقمىغان. يېقىندىن بېرى (مەسىلەن 1966-يىلى) ئىلگىرى كۆرۈپ باقمىغان بەزى زور يوغان مەخلۇقلار دېڭىز چوڭقۇرلۇقلىرىدىن چىققان — بىراق بۇلارنىڭ ھېچقايسىسىمۇ لېۋىئاتانغا ئوخشاشمايدۇ. تەۋراتتىكى «يەشايا پەيغەمبەر» دېگەن قىسىمدا (27-باباتا): —

«شۇ كۈنىدە (قىيامەت كۈنىدە) پەرۋەردىگار ئۆزىنىڭ دەھشەتلىك، بۈيۈك ۋە كۈچلۈك شەمشىرى بىلەن ئۇچقۇر يىلان لېۋىئاتاننى،
يەنى تولغانغۇچى يىلان لېۋىئاتاننى جازالايدۇ؛
ئۇ يەنە دېڭىزدا تۇرغان ئەجدىھانى ئۆلتۈرىدۇ» دېيىلىدۇ.

«جازالاش» دېگەن سۆزدىن قارىغاندا، ئاشۇ چاغدا ناتوغرا بىرخىل روھىي كۈچنىڭ لېۋىئاتاننىڭ كەينىدە تۇرۇشى بىلەن، لېۋىئاتان رەزىللىكنىڭ بىر ۋەكىلى بولۇپ چىقىدۇ؛ مەسىھ دۇنياغا قايتىپ چۈشۈشى بىلەن ئۇنى ئۆلتۈرىدۇ، دەپ چۈشىنىمىز. شۇنىڭ بىلەن لېۋىئاتان ئاز دېگەندە بىر قېتىم يەنە دۇنيادا پەيدا بولىدۇ.

«ئايۇپ»تا بولسا لېۋىئاتان پەقەتلا خۇدا ئۇنىڭدىن ھۇزۇر ئالىدىغان، ئۆزىنىڭ مەخلۇقلىرىدىن بىرىنىڭ سۈپىتىدىلا تىلغا ئېلىنىدۇ. ئۇنىڭ قىياپىتى ھەم كۆركەم

ھەم ئەشەددىيدۇر. ئۇنىڭ ساۋۇتىغا قىل سىغمايدۇ. ئۇنىڭغا ھېچقانداق ھايۋان تەڭ كېلەلمەيدۇ. ئادەمنىڭ ئۇنى (ئەگەر تاپالىغان بولسا) كونترول قىلىش ئامالى يوق. ئۇ خۇدانىڭ كۈچى ھەم ھەيۋىتىگە ھەقىقىي بىر ۋەكىلدۇر. ئىنسان «خۇدانىڭ سۈرىتىگە ئاساسەن» يارىتىلغان دېيىلسىمۇ، (تەۋرات، «يارىتىلىش» 1-بابنى كۆرۈڭ) لېكىن ئىنسان تەكەببۇرلۇق قىلىپ خۇدانى «ئۆز سۈرىتى»گە ئوخشىتىپ، باشقىلارنى كونترول قىلىپ، قولغا كەلتۈرەلەيمەن دېگەندەك «خۇدانى گېپىمگە كۆندۈرەلەيمەن» دېگەندەك خام خىياللاردا بولۇشىغا قەتئىي بولمايدۇ. ئايۇپ 28-بابتا دېگەندەك «مانا، رەببىتىن قورقۇش دانالىقتۇر؛ يامانلىقتىن يىراقلىشىش يوروۇتۇلۇشتۇر». ئىنسان بالىسى خۇدا بىلەن مۇناسىۋەتتە بولماقچى بولسا، مانا بۇ باشلىنىش — خۇدادىن قورقىدىغان ھايا ھەم ئۆگىنىشكە تەييار بولغان كەمتەر پوزىتسىيىدۇر.

«ئۇنىڭ جېنىغا تېگىشكە پېتىنالايدىغان ھېچكىم يوقتۇر؛ ئۇنداقتا مېنىڭ ئالدىمدا تۇرماقچى بولغان كىمدۇر؟» (10-ئايەت).

خۇلاسە

پەرۋەردىگار ئايۇپقا بەرگەن جاۋابىدا،ئايۇپنى تەبىئەت دۇنياسىنىڭ چەكسىزلىكىگە، بۇ مۆرەككەپ ئالەمدە يۈز بېرىپ تۇرىدىغان، كىشىلەر ئويلاپ يېتەلمەيدىغان سان-ساناقسىز ھادىسىلەرگە، كىشىلەرنىڭ كۆز ئالدىدىن ئۆتۈپ تۇرىدىغان مۆجىزىلەرگە يۈزلەندۈردى. ئادەمنى كىچىك پېئىللىققا دەۋەت قىلىدىغان، جاۋابى بىرلا بولغان ھەرخىل كىنىيىلىك، ئەمما ساۋاق بولىدىغان سوئاللار ئۇنىڭغا بېرىلدى. ئۇنىڭغا ئىنساننىڭ ئالەمنى تىزگىنلىيەلەيدىغان شەخس بولماستىن، بەلكى مەخلۇقاتنىڭ بىر قىسمى، بىپايان ئالەمنىڭ بىر ھۆجەيرىسى ئىكەنلىكى كۆرسىتىلدى؛ شۇنداقلا، خۇدانىڭ پىلانىغا ۋە بۇلارنى بەجا كەلتۈرۈش تەرەپلىرىگە ئىنساننىڭ كۆزى يەتمەيدىغانلىقى كۆرسىتىلدى. ئايۇپ ئۆز بېشىنى قاتۇرىدىغان مەسىلىرىگە بەند قىلىنغان بولۇپ، پۈتكۈل دۇنيادىمۇ ئوخشاش يېشىلمەس مەسىلىلەرنىڭ بارلىقى ئۇنىڭ ئېسىگە كەلتۈرۈلدى. چوڭ تەبىئەتنىڭ چۈشەندۈرگىلى بولمايدىغان يەرلىرى بولغانىكەن، ئۇنداقتا خۇدانىڭ ئادەملەردىن خەۋەر ئېلىشىغا نىسبەتەن ئىنسانلارنىڭ

كۆزى يەتمەيدىغان، چۈشىنىپ يەتمەيدىغان يەرلىرى بولىدۇ، ئەلۋەتتە.

ئايۇپ خۇدانىڭ بۇ دۇنيانى بىنا قىلىپ، ئاندىن تاشلاپ كېتىش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئاسمان-زېمىننى ئۆز ھۇزۇرىنىڭ شان-شەرىپى بىلەن تولدۇرۇش ئۈچۈن ياراتقانلىقىنى بىلىپ يېتىدۇ.

ئاخىردا بىزگە ئايۇپ «ئۆز-ئۆزىدىن نەپرەتلىنىپ توۋا قىلدى» دەپ ئېيتىلىدۇ. ھەرقانداق ئادەمنىڭ خۇدانى كۆرۈشىنىڭ نەتىجىسى دەل مۇشۇنداق بولىدۇ. خۇدانىڭ ئۆزىنى شان-شەرەپ ئىچىدە كۆرۈشىنىڭ ئۆزى ھەربىر سوئالغا جاۋابتۇر؛ مۇنداق كۆرۈش مەسىھ ئەيسانىڭ ئىنجىلدا خاتىرىلەنگەن «مۇبارەك، قەلبى پاك بولغانلار! چۈنكى ئۇلار خۇدانى كۆرىدۇ» دېگەن ۋەدىسىگە ئىشەنگەن ھەربىر كىشىنىڭ ئۈمىدى بولۇشى كېرەك. خۇدانىڭ ئىنساننى يارىتىشتىكى مەقسىتى بىز ئىنسانلارنىڭ جەننەتنىڭ رەھەت-پاراغىتىنى نىشان قىلىشىمىز ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ ئۆزىنى ئۈمىد ۋە نىشان قىلىشىمىز ئۈچۈندۇر.

شۈبھىسىزكى، خۇدا ئۆزىنى سۆيگەن ئىنسانلارغا كۆپ بەخت-سائادەت ۋە بەرىكەت ئاتا قىلىدۇ ۋە ياردەم قىلىدۇ. لېكىن «ئايۇپ» دېگەن كىتاب شۇنىڭغا چوڭ ئىسپات بېرىدۇكى — ئايۇپتەك بىر ئىنسان خۇدا ئۆزىگە مەيلى ئىلتىپات-ئىنئاملارنى يەتكۈزسۇن-يەتكۈزمىسۇن، جەننەتتە بولسۇن، دوزاختا بولسۇن، خۇدانىڭ ئۇلۇغ ھېسسىياتلىرى، مېھىر-شەپقەتلىرى، ساداقەت-سەمىمىيلىكى ۋە چەكسىز مۇھەببىتى تۈپەيلىدىن ئۇنىڭغا سادىق بولۇش، ئۇنى سۆيۈش، قەدىرلەش ئىمكانىيىتىگە ئىگە بولىدۇ. ئەگەر مۇھەببەت شەرت-مەقسەت ئىچىدە مەۋجۇت بولسا، ئۇنداقتا ئۇ ساپ، تولۇق مۇھەببەت بولمايدۇ.

ئايۇپنىڭ خۇدانىڭ مېھرىبانلىقىغا بولغان ئېتىقادى دەھشەتلىك بىر «مەھرۇم بولۇش» سىنىقىدىن ئۆتۈپلا قالماي، ئۇنىڭ خۇداغا بولغان ئېتىقادى تېخىمۇ ئاشىدۇ. شۇنى چۈشىنىشىمىز كېرەككى، ئەينى چاغدا ئۇنىڭ ئېتىقادىدا خۇدادىن باشقا ھېچقانداق بىر تايانچ يوق ئىدى. ئۇ «ئىسرائىللىق» ئەمەس (ئۇنىڭ دەۋرىدە ئىسرائىل تېخى مەۋجۇت ئەمەس)، شۇڭا ئۇنىڭ ئىبراھىم ئارقىلىق مۇسا ھەم باشقا پەيغەمبەرلەر ئارقىلىق ئىسرائىلغا بېرىلگەن ۋەھىيلەردىن خەۋىرى يوق ئىدى؛

ئۇنىڭ ئەتراپىدا ھېچقانداق «جامائەت» يوق ئىدى؛ ئۇ تاۋاپ قىلىدىغان ھېچ ئىبادەتخانا ياكى «مۇقەددەس جاي» يوق ئىدى؛ ئۇنىڭغا روھىي جەھەتتىن ياردەم بېرىدىغان ھېچقانداق «دىنىي ئويۇشما» يوق ئىدى؛ ئۇ كەلگۈسىدىكى تىرىلىشنى، كېيىنكى سوراق كۈنىنى ئېنىق بىلگىنى يوق؛ ئۇنى قوللايدىغان ھېچقانداق ئەنئەنە يوق ئىدى؛ ئۇنىڭ بېشىغا كەلگەن كۈلپەتلەر ئېتىقادىنىڭ كۈتكىنىنىڭ پۈتۈنلەي ئەكسى بولغانىدى؛ ئۇنىڭدىمۇ ئىنجىلدا ئىنسانغا مۇيەسسەر قىلىنغان زور كۈچلۈك ۋەدىلەردىن ھېچقايسىسى يوق ئىدى، ئەلۋەتتە. ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ شۇنچە زور ئېتىقادقا قانداق كەلگەنلىكى توغرىسىدا خەۋىرىمىز يوق؛ بىز پەقەتلا خۇدانىڭ ئۇنىڭغا مەلۇم ۋەھىيلەرنى بەرگەنلىكى، ئۇنىڭغا مەلۇم بولغان بىرنەچچە سۆزنى ئاتا قىلغانلىقىنى بىلىمىز (10:6، 12:23). ئىنجىلدا مەسىھ ئەيسانىڭ: ـ «شۇڭا ... ھەقىقەتنى كۈڭۈل قويۇپ ئاڭلاڭلار. چۈنكى كىمدە بار بولسا، ئۇنىڭغا تېخىمۇ كۆپ بېرىلىدۇ؛ ئەمما كىمدە يوق بولسا، ھەتتا ئۇنىڭدا بار بولغانلىرىمۇ ئۇنىڭدىن مەھرۇم قىلىنىدۇ» ـ دېگەن ۋەدە خاتىرىلەنگەن. ئايۇپ بۇ سۆزنىڭ گەۋدىلىك بىر مىسالىدۇر. ئۇ خۇدانىڭ ئۇنىڭغا ئاشكارىلىغان ھەممە قىممەتلىك ۋەھىيلىرىنى قوبۇل قىلىپلا قالماي، ئۇلارنى چىڭ تۇتۇپ ئۇلارنىڭ ھەر جەھەتتىن ئەمەلگە ئاشۇرۇشىغا ئىشىنىشكە سادىق ئىدى ـ شۇڭا ئۇ تېخىمۇ كۆپ ۋەھىيلەرگە ئىگە بولغان. ئايۇپ ھەربىر دەۋرگە ئۈلگە بولالايدۇ، شۇنداقلا ئۈلگىلا بولۇپ قالماستىن، بەلكى ئازاب-ئوقۇبەتنىڭ سىرىنى تونۇشتۇرغۇچىدۇر. ئۇ ئۆزىدىن كۆپ يىل كېيىن ئۆزىدىن ئۇلۇغ بىرسى، يەنى مەسىھ ئەيسانىڭ ئۇخشاپ كېتىدىغان يوللاردا ئازاب-ئوقۇبەت تارتىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا نۇرغۇن ئاجايىب ئوخشاشلىقلار بار: ـ

(I) ئايۇپنىڭ گۇناھلىرى كەچۈرۈم قىلىنىپ، خۇدانىڭ ئالدىدا ۋىجدانى پاكلانغان ھالدا تۇرۇپ ھەققانىي دەپ ھېسابلانغان.

مەسىھ ئەيسا بولسا ھېچقانداق گۇناھ قىلىپ باقمىغان، مۇكەممەل ھەققانىي بىر ئىنساندۇر.

(II) ئايۇپ ئىزدەپ يۈرگەن ھەققانىيلىق بولسا ئادەمنىڭ ئىچكى دۇنياسىدىكى ھەققانىيلىقتۇر. ئۇ بولسىمۇ، ئوي-پىكرىدىكى، قەلبىدىكى، ۋىجدانىدىكى بىرخىل ھەققانىيلىقتۇر.

مەسىھ ئەيسا بولسا دەل مۇشۇ ھەققانىيلىق، يەنى خۇدانى خۇرسەن قىلىدىغان بىردىنبىر ھەققانىيلىق توغرىسىدا تەلىم بېرەتتى ھەم ئاشۇنداق قىلاتتى.

(III) گەرچە ئايۇپ شۇنداق تەربىيە ئۆزىگە چۈشۈرۈلگۈدەك يامان ئىشنى قىلىپ باقمىغان بولسىمۇ، تۇيۇقسىز ھەم سەۋەبسىز ئازاب-ئوقۇبەتلەر ئۇنىڭ بېشىغا چۈشكەن.

مەسىھ ئەيسا ئۇنىڭ ئەڭ ئۇلۇغ مۆجىزىلىرىنى يارىتىشتىن، ئەڭ ئالىيجاناب تەلىم بېرىشتىن تۇيۇقسىز ئېلىپ كېتىلىپ، بىر كرېستكە مىخلاندى. ئۇ ھېچقانداق گۇناھ قىلمىغانىدى. ئەكسىچە ئۇ ئىنسانلارغا ئەڭ يۇقىرى دەرىجىلىك مېھرىبانلىقنى كۆرسىتىپ كەلگەنىدى. ئۇنىڭ بۇ ئازاب-ئوقۇبىتىنى ئەتراپتىكىلەردىن ھېچكىم چۈشەنمىدى.

(IV) ئايۇپ ئۇۋال قىلىنىپ، نۇرغۇن گۇناھلارنى قىلغانسەن دەپ خاتا ئەيىبلەنگەن.

مەسىھ ئەيسامۇ قاتتىق ئۇۋال قىلىنىپ، نۇرغۇن گۇناھلارنى، جۈملىدىن كۇپۇرلۇقنى قىلغانسەن دەپ ئەيىبلەندى.

(V) ئايۇپ ئۆز ئاكا-ئۇكىلىرى، دوست-قېرىنداشلىرى ھەم يۇرتىدىكىلەر تەرىپىدىن «ھازىر ئۇتۇقلۇق ئادەم ئەمەس» دەپ چەتكە قېقىلغان.

مەسىھ ئەيسا ئۇكىلىرى، ئىلگىرىكى دوست-قېرىنداشلىرى ھەم يۇرتىدىكىلەر ئويلىغىنىدەك «ئۇتۇق»قا ئېرىشمىگىنى ئۈچۈن چەتكە قېقىلغان.

(VI) ئايۇپ خۇدا تەرىپىدىن لەنەت قىلىنىپ ئۇرۇلغان، دەپ مازاق قىلىنغان.

مەسىھ ئەيسا كرېستكە مىخلىنىپ ئوخشاش سەۋەبتە مازاق قىلىنغان - «سەن قۇتقۇزغۇچى بولساڭ، قېنى ئۆزۈڭنى قۇتقۇزۇپ باقمامسەن؟» دەپ مازاق قىلىنغان.

(VII) ئايۇپ ئۆزىنى خۇدا تەرىپىدىن تاشلىنىپ چەتكە قېقىلغان دەپ ھېس قىلاتتى (بىراق ئەمەلىيەتتە ئۇ شۇنداق ئەمەس). بۇ ئۇ تارتقان ئازابلىرىدىن ئەڭ قىينالغان ئىش ئىدى.

مەسىھ ئەيسا بولسا ھەقىقەتەن ئەرشتىكى ئاتىسى تەرىپىدىن چەتكە قېقىلغان — ئۆزىنىڭ ھېچقانداق سەۋەبىدىن ئەمەس، بەلكى ئۇ بىزنىڭ بارلىق گۇناھلىرىمىزنى ئۆز زىممىسىگە ئېلىپ بىزگە تېگىشلىك بولغان جازاسىنى ئۆزى تارتقانلىقىدىندۇر. ئۇنىڭ

كرىستتىكى ئازابلىرى دەرۋەقە ساناقسىز ئىدى. لېكىن ئۇنىڭغا نىسبەتەن ئەرشتىكى ئاتىسى تەرىپىدىن چەتكە قېقىلىشى ئەڭ دەھشەتلىك ئازاب ئىدى.

(VIII) ئايۇپ ئازابلىرىدىن ئەسلىگە كەلتۈرۈلگەن بولۇپ، ئەسلىدىكى مەرتىۋىسىدىن تېخىمۇ يۇقىرى ئورۇنغا كۆتۈرۈلگەن.

مەسىھ ئەيسا ئۆزى ئىنسان سۈپىتىدە دەپنە قىلىنغان قەبرىسىدىن تىرىلدۈرۈلۈپ، ئاسمانغا كۆتۈرۈلۈپ، خۇدانىڭ ئوڭ يېنىغا ئولتۇرغۇزۇلدى ھەم تېخىمۇ ئۇلۇغلاندى.

(IX) ئايۇپنىڭ ئۆزى بىرخىل «قۇتقۇزغۇچى» بولۇپ چىقتى. ئۇنىڭ دۇئالىرى ئارقىلىق ئۈچ دوستى خۇدانىڭ غەزىپىدىن قۇتۇلغان.

مەسىھ ئەيسا بولسا ھەقىقىي قۇتقۇزغۇچىدۇر ــ ئۇ ئايۇپ ئۆزى بېشارەت قىلغان كېلىشتۈرگۈچى ھەم قۇتقۇزغۇچى. ئۇنىڭ دۇئالىرى ھەم ۋاستىسى بىلەن، خۇداغا يېقىنلاشماقچى بولغانلارنىڭ ھەممىسى قۇتقۇزۇلىدۇ.

(X) ئايۇپ يېڭى بىر ئائىلىنىڭ بېشى بولغان.

مەسىھ ئەيسا ئۆلۈمدىن تىرىلگەندىن كېيىن يېڭى بىر ئائىلىنىڭ، يەنى ئۆزىگە ئىشىنىپ تايانغان، ئۆزىنىڭ خەلقى بولغان مۆمىن بەندىلىرىدىن تەركىب تاپقان جامائەتنىڭ بېشىدۇر.

بىز ئايۇپنىڭ ئىزىنى بېسىپ، ئۇ تونۇغان ھەم ھازىر تونۇيدىغان خۇداسىنى تونۇشىمىز لازىم! شۇنداق قىلغان چېغىمىزدىلا بىز ئۇ بېشارەت بەرگەن قۇتقۇزغۇچىنىڭ دۇئالىرى ھەم كۈچ-قۇدرىتى بىلەن ئاخىرەتتە ھەم ئۇنىڭ بىلەن ھەم بارلىق پەيغەمبەرلەر بىلەن بىللە، خۇدانىڭ ھۇزۇرىدا بولىمىز!

ئامىن!